

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

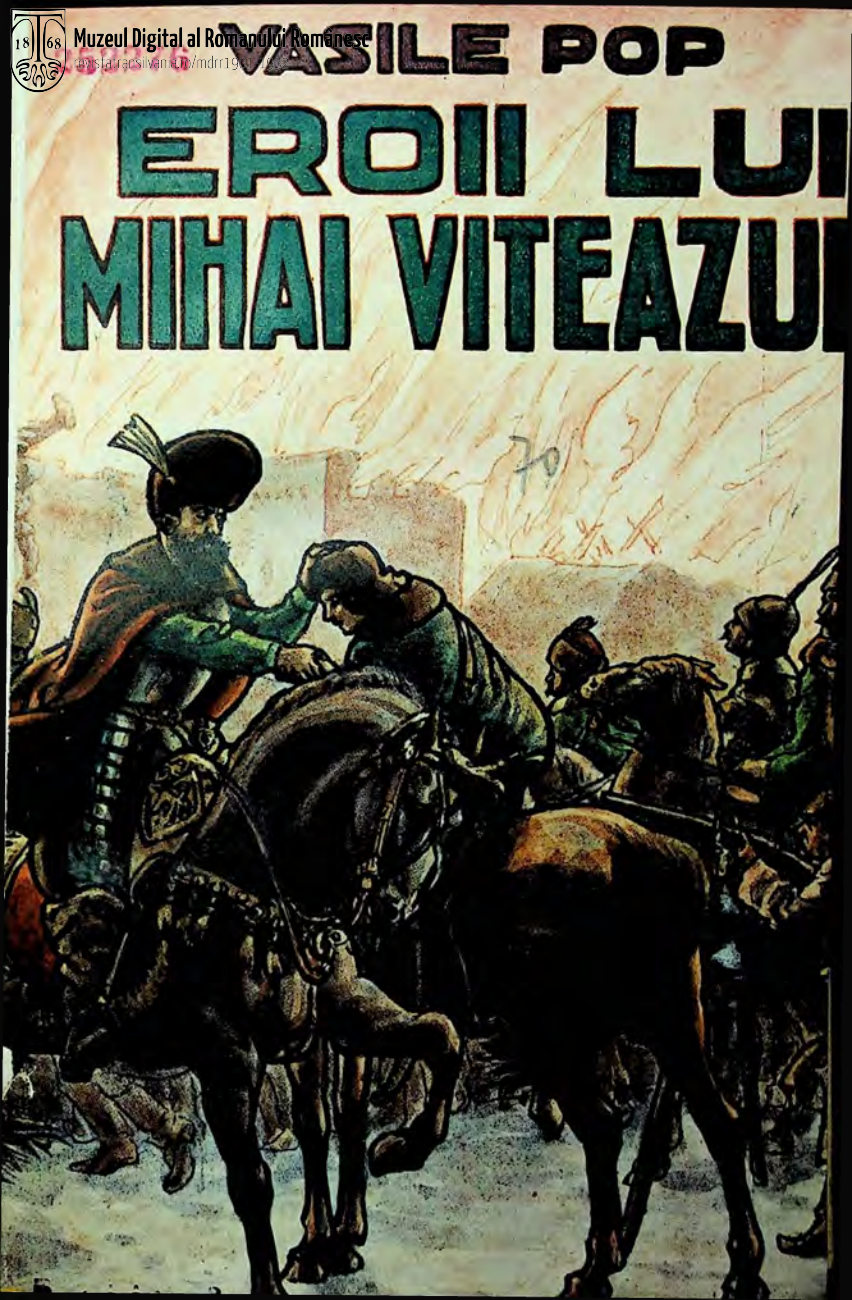
Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

VASILE POP

EROII LUI MIHAI VITEAZUL

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

VASILE POP

EROII

LUI

MIHAI VITEAZUL

ROMAN ISTORIC

Biblioteca Universității Regele Ferdinand I.
din CLUJ.
Nr. 23781931
EXEMPLAR LEGAL.

BUCUREȘTI

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PREFAŢĂ

In interesul unei mai uşoare citiri, a acestei scrieri am înlocuit arhaismele, din vremea lui Mihai Viteazul prin cuvinte, cari sunt pe înţelesul tuturor.

Dacă mijloacele îmi vor permite să continui această scriere,— pe care am conceput-o în trei volume mari — o voi face-o. Mai ales că, am lucrat la ea vre-o 14 ani, şi am adunat tot materialul care cuprinde întreaga viaţă a marelui premergător al ideiei de a înfăptui România Mare.

VP.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

EROII LUI MIHAI VITEAZUL

OSÂNDITUL LA MOARTE

Lângă biserica Albă din Bucureşti se ridică schelăria pe care trebuia urcat butucul menit să slujească la tăierea capului Banului Mihai al Craiovei.

Porunca domnitorului Alexandru, supranumit „cel rău", era neîndurată.

Banul Craiovei se făcuse vinovat, că, în loc să vină la Bucureşti, vroise să plece la Constantinopol, unde unchiul său, Banul Ianc, ţinea slujbă de secretar al ţărilor româneşti şi avea titlul pompos de „Kapuchihaia".

Mihai, Banul Craiovei, prins pe drum de armăşeii Domnului Alexandru, trebuia scos din rândul celor vii.

Mulţimea adunată aştepta cu înfrigurare să vadă această nouă tăiere de cap, a unui boer pe care domnitorul nu-l putea suferi. Un mare număr de olteni, veniţi din Craiova, Slatina şi Oltenia, — unii călări, alţii pe jos — se înghesuiau să fie mai aproape de locul în care trebuia să fie execuţia.

Doui voinici, înalţi, cari, în porturile lor oltenesti, răsăreau peste mulţimea pestriţă, vorbeau în şoaptă:

— Mă Ghcorghe, or fi venit cu toţii, că'mi par cam puţin. Nici 2000 nu sunt.

— Lasă vere Ioane, că suntem noi destui, cu ce s'o mai alătura de noi.

Ai noştri n'au arme, dar au sânii plini cu pietre. Tu îi vezi pe cei doui cu prăştiile?

— Da, sunt la vre-o 20 de paşi. Dor să-l pocnească pe gâdea la mir, când o îndrăzni să pună pe Mihaiu al nostru.

— Chiar aşa au să şi facă!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mobile/article/932

— Dar ia spune, Ioane, reluă Gheorghe; gâdele ăsta, nu e un fost rob al Banului?

— Este!

— Şi, cum? tocmai el să-i taie capu'?

— Păi să vezi Gheorghe. Banul Mihai l'a crescut, şi a fost bun cu el, apoi l'a slobozit, şi din rob l'a făcut om. Acu, dacă o putea, o să-i tac capu' binefăcătorului lui.

— Zi, mulţumirea ţigăncească!

Ostaşii începură să se zărească ceva mai jos de biserica Albă. Oştenii de pază dădeau oamenii, cu sulițele, la o parte.

In câteva minute cei cari aduceau pe Mihaiu, ajunseră cu el la biserică.

Banul Craiovei spuse căpitanului care comanda:

— Nici nu m'am grijit, şi nici nu am fost spovedit. Mă duci la moarte ca pe un păgân. Păcatul are să-ţi fie mare. Nu eşti tu căpitanul Baba Novak?

— Eu sunt, răspunse uriaşul, dar n'am încotro. E porunca Măriei Sale!

— Măria-Sa poate să-mi ia viaţa, asta lumească; dar nu şi viaţa de pe lumea cealaltă. Acolo e numai Dumnezeu stăpân! Faci mare păcat. O să-l ispăşeşti greu prietene Baba Novak, pe lumea cealaltă.

— Şi ce vrei să fac Mărite Ban!?

— Să mă laşi să intru in biserică, să mă închin lui D-zeu, să fiu grijit şi apoi mă duci la locul de osândă.

Uriaşul căpitan opri convoiul, puse câţiva inşi să ducă pe Banul Mihai în locaşul sfânt, şi orândui paza ca să nu se facă vre-o încercare de scăpare. Un oştean şopti lui Novak:

— S'au adunat aci vre-o 2000 de olteni. Vor să pună la cale fuga Banului Mihai.

— Vezi-ţi de treabă, răspunse căpitanul. Aci eu veghez!

In biserică Banul Craiovei se lăsă în genunchi în faţa preotului care slujea leturghia. Era în ziua acea hramul Sf. Niculaie. Preotul binecuvântă pe Mihai, şi, fără a-l mai spovedi, îl împărtăşi, zicând:

— Te-au spovedit destul cât ai stat în puşcărie. Primeşte aci binecuvântarea mea, şi cu ea iertarea tuturor păcatelor. Fă sfânta cruce!

— Mi-s mânile legate. Să vie căpitanul să mă deslege!

Baba Novak, se apropiă şi cu glasul lui de bas profund, zise ca să fie auzit de toţi:

— Nu te pot deslega Bane Mihai. Dar pot să fac eu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

crucea pe pieptul Măriei Tale, şi apoi să o sfinţesc sărutându-te pe obraz.

El ridică pe cel îngenunchiat, trecu în faţa lui, şi făcu semnul sfânt zicând:

In numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh, amin. Şi în vreme ce mulţimea, şi preotul, repetau cuvântul „amin", căpitanul se aplecă spre obrazul lui Mihaiu, îl sărută, şi-i şopti:

— Sunt 2000 de olteni, veniţi să te scape! Să te ducă până la palat, să-ţi ceară ertarea.

Banul Mihai trăsări uşor şi rosti tare:

— Mulţumesc căpitane! Intr'altă lume îţi voi purta recunoştinţă! Acum lasă-mă să mă închin!... Şi plecând capul, murmură o rugăciune pe care o încheiă în şoaptă:

— Şi dacă 'mi-ei ajuta să scap, Doamne, am să-ţi aduc daruri, şi-ţi voi înălţa o mânăstire.

Apoi se ridică, şi porni, urmat de aproape, de paznici şi oşteni.

Baba Novak eşi afară din biserică, făcu semn unui om al său, şi-i spuse la ureche:

— Vezi să duci gâdelui o oca de rachiu, s'o bea, ca să aibă tăria sufletească trebuitoare, pentru a reteza capul Banului Mihai. Dă fuga! şi până ajungem noi să fie şi băut rachiul!

— Am priceput stăpâne, răspunse oşteanul, cu o privire de înţeles.

El fugi până la cea mai apropiată cârciumă, apoi se duse cu oala plină până la gâdea, şi-i zise:

— Mă ţigane, ştii că azi trebuie să tai capu fostului tău stăpân?

— Ştiu. Da' nu ştiu dacă o să am puterea să-l răpun, şi mi-e o sete de mi s'a uscat gura.

— Na! bea niţică apă. Şi după ce gustă din oală i-o dădu călăului. Ţiganul bău cu trăsături lungi ca de lup şi trânti ulceaua de pământ, căci se apropia alaiul, în mijlocul căruia era dus legat Banul Craiovei. De cum fu urcat pe scândurile pe care se afla butucul, Mihai se uită la gâde, şi-l recunoscu.

Un slujbaş domnesc desfăcu un sul. După ce citi că Banul fugise la turci, că cră vânzător de ţară, citi şi osânda: „tăerea capului", „ca să fie de pildă pentru cei ce ar mai încerca să facă la fel".

— Nu-i adevărat! strigă un glas din mulţime, Banu' Mihai n'a fugit la turci. S'a dus să-şi vadă unchiu' care e în Stambul, şi-i prieten cu Sultanu'!!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr-001-1932

Slujbașul se făcu „n'aude", și cu o mișcare bruscă smulse dulama de pe umerii Banului, apoi îi rupse cămașa și i-o dădu jos, până la brâu. Corpul voinic și musculos al lui Mihai apăru tuturor. Călăul înaintă și când dădu cu ochii de fostul lui stăpân, începu să tremure. Banul îl privi și se încruntă, zicând:

— Ce mă Udreo, tocmai tu te-ai găsit să-mi tai capu'?!

— Măria Ta, — gemu fostul rob, tremurând ca o vargă, — așa-i porunca Domnitorului...

Banul îl privi din nou crunt, dar în aceeași clipă o piatră izbi pe călău în stomac. Țiganul se frânse în două de durere. O altă piatră îl lovi în creștetul capului. Udrea gata să se prăbușească, aruncă securea din mână și strigă:

— Nu pot, nu pot să-l ucid! Apoi sări peste trepte în jos, și dispăru în mulțime.

Poporul începu să strige:

— E o minune dumnezească! Banul Mihai trebue ertat!

— Ertare! ertare!! începu să urle mulțimea.

In vuietul care se făcu, slujbașul domnesc, cel care citise osânda, cercă în zadar, să îmbie pe altul, să ia locul gâdelui. Teama de urletele mulțimei înfricoșase pe toți.

Cei doui olteni voinici, săriră pe scânduri, alături de Mihai, unul îi tăia frânghiile, iar celalalt, făcu un semn. Pietrele începură să plouă și paznicii, slujbașul domnesc și chiar și oștenii se retraseră sub ploaia de bolovani.

Pe când Baba Novak pleca repede cu câțiva călăreți să ducă vestea domnitorului, Banul Mihai înconjurat de mulțime, fu dus pe jos până în fața palatului.

CAFEAUA OTRAVITA

După ce Baba Novak lămuri Domnitorului cele petrecute, Alexandru se răsti la căpitanul său:

— Și de ce nu l'ai ucis pe Mihai, acolo, când ai văzut că fuge gâdele?!

— Eu nu sunt gâde, Măria Ta! Sunt căpitanul Baba Novak. Am avut porunca să-l duc până acolo, și să-l predau. Am îndeplinit porunca!

— Și de ce n'ai stat acolo, să-l împiedeci de a scăpa?

— M'ar fi omorât mulțimea, și pe mine; cum se prea poate, ca dacă nu-l erți, să te ucidă și pe Măria ta, și să dea foc palatului ca să ardem ca șoarecii!

De afară se auzi un muget amenințător:

— Să iasă Domnitorul! Să-l erte pe Banul Mihai!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dacă nu-l iartă, dăm foc palatului!

Şi se auziră câteva geamuri zuruind, sparte de bolovani.

Domnitorul Alexandru se arătă în rama unei ferestre şi, făcând un gest de liniştire, zise cu glas înalt:

— Pentru dragostea voastră, îl ert! Şi-l voi ţine drept cel mai bun şi credincios prieten! Să trăiască!!

* * *

A doua zi pe la toacă Banul Craiovei, însoţit de unchiul său Iane, (fost Ban al Olteniei) şi de 12 boeri, se străduiau să treacă pe jos, prin mulţimea de olteni şi de curioşi, cari aşteptau ca Mihai să fie primit de Domnitor.

Banul Iane simţi o atingere pe braţ şi când privi în lături dădu cu ochii de un tânăr înalt, frumos, îmbrăcat într'o zeghie mare oltenească.

Bătrânul îl privi câteva clipe apoi întrebă mirat:

— Tu eşti Oano? Iţi mulţumesc că mi-ai dat de ştire despre cele ce aveau să se petreacă. Dar ce cauţi pe aci?

Tânărul, o fată ca de 19 ani, răspunse tot în şoaptă:

— L'am văzut pe Banul Mihai eri, în clipele când trebuia să-i se taie capul. De atunci am aflat ceva! Azi are să fie otrăvit cu cafea, sau dulceaţă! Păzeşte-l!

— Mulţumesc băete, zise Iane, strângându-i mâna. O să am grije de tine... şi trecând înainte ajunse pe Mihai şi-i şopti câteva cuvinte.

— Şi cine ţi-a spus astea unchiule?

— Oana, fata vistierului Dan. Cea mai cumsecade fiinţă, eşită din cel mai mare hoţ de pe lume. Şi s'o vezi ce voinică e! Cum mânueşte paloşul, spada, arcul şi ori ce armă de luptă! E de minunat! Şi are şi o pornire spre intrigă. Dar uite că intrăm. Ţine minte!

Cei 12 boeri se înfăţişară împreună cu Mihai la Domnitorul Alexandru, care primi cu respect pe bătrânul diplomat şi ceva mai rece pe ceilalţi boeri.

— Mărite Domn, zise Banul Iane, eu sunt de vină ca nepotul meu Mihai, a plecat spre Stambul. Il poftisem la mine, şi văzând că nu vine am pornit încoace, bănuind că i se va fi întâmplat ceva.

Domnul Alexandru se uită cam bănuitor apoi întrebă:

— Dar de ce l'ai chemat acolo! Nu sunt destui boeri nemulţumiţi la Stambul. Este Andronic Cantacuzino, e Stroe Buzescu şi fraţii lui, apoi Radu Calomfirescu, atâţia alţi cari mă sapă.

— Te-am săpat eu oare vre-o dată, Măria Ta!

— Nu!! D-ta m'ai ajutat, şi cu sfaturi şi cu bani! Dar...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro

ce zor avea Banul Craiovei să meargă acolo?

— Dacă l'am chemat eu! Cum să nu vină? Că are să-mi dea socoteala moşiilor pe cari i-le-am lăsat lui, în Oltenia, spre îngrijire. Ca nepot trebuia să mă asculte. Insu-şi Măria Ta, mi-ai făcut cinstea să asculţi de mine şi să vii de acolo aci, ca să te faci Domn.

— Să vorbim limpede, boeri, zise Alexandru. Dumnealui Banul Craiovei, nu este fiul lui Pătraşcu Vodă?

— Nu! Nu e, răspunseră toţi într'un glas. Asta putem s'o jurăm şi o jurăm!

— Păi, zice Ianc surăzând, cum o să fie fiul lui Pătraşcu Vodă, când el este fiul sorei mele Theodora, care nu a fost căsătorită cu Pătraşcu Vodă!

Un copil de casă (paj) urmat de o slugă, aduse dulceaţa şi vre-o 14 cafele turceşti. El prezintă fiecărui câte o cafea, gustând mai întâi din ele. In clipa când ajunse la Banul Craiovei, şi vru să guste din ceaşcă, Domnitorul îi zise scurt:

— De ce nu ai adus şi şerbeturi, prostule? Dă fuga!

Copilul de casă vru să pună ceaşca pe o măsuţă înaintea lui Mihai, dar Banul Iane zise împăciuitor:

— Nu e nici o grabă, Măria ta, lasă-l să-şi facă datoria. Gustă băeţele şi din cafeaua asta!

Copilul de casă, zăpăcit, emoţional, sorbi mai mult decât s'ar fi cuvenit, şi după ce puse ceaşca pe măsuţă, făcu patru paşi spre uşă, se clătină, şi căzu pe covor, începând să se svârcolească. Sluga, care îl însoţise, îl luă de subţiori şi-l duse repede afară.

Boerii îşi lăsară cafelele, şi se priveau, aşteptând fiecare să vadă pe colegul său căzând.

Banul Iane, părând a nu da nici o atenţie acestei întâmplări, zise ridicându-se:

— Acum Măria ta, după ce ai auzit şi cele spuse de mine şi jurământul veliţilor boeri, ai să ne dai voe să plecăm. Te lăsăm cu bine Măria Ta!

— De ce nu mai staţi, să vorbim şi de treburile ţărei. Iane, zise cu o privire către boerii cari se ridicaseră.

— Se cam întunecă Măria ta, şi mulţi din noi stăm prin locuri în care e primejdios de umblat noaptea. Şi apoi credem mai nimerit să orânduesti Măria ta singur treburile ţărei.

Domnitorul răspunse salutului boerilor, cu o înclinare, menită să-i ascundă supărarea, şi după ce-i văzu plecaţi spre eşire, chemă sluga şi întrebă de copilul de casă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdir1901-1932

Sluga răspunse şoptit:

— A murit înainte de a fi pus în pat. Şi doar i-am spus anume, să nu guste din ceaşca Banului Mihai.

Pe când boerii eşeau dela Domnitor, un copil de casă şopti Banului Iane:

— Căpitanul Baba Novak a fost trântit la închisoare, fiindcă a ajutat pe Măria sa Banul Craiovei. Dar căpitanul a fugit rupând gratiile de la fereastră.

Bătrânul boer scoase zece galbeni şi-i strecură în mâna pajului şoptind:

— Să trăeşti, că mi-ai scris. Şi mulţumesc, urmă el cu glas ridicat, mulţumesc că-mi ţii blana. Dar aşi dori să mi-o potriveşti la spate! Iar în şoaptă întrebă: Unde e acum Baba Novak?

— O fi trecut în Ardeal, pe la Braşov, şopti copilul, înclinându-se. Să trăiţi străluciţi boeri!!

ATACUL DIN PORUNCA DOMNULUI

După ce eşiră în uliţă bătrânul Ban spuse boerilor să meargă câte trei dacă nu au cai la îndemână. Şi când rămase cu Mihai, îi zise cu glas scoborât:

— Copilul ăsta de casă, pe care l'ai văzut că mi-a vorbit, este Florinte. E un fel de nepot de departe de al lui Vlad Ţepeş. Mi-a dat o ştire care e bună. Trebuie să fugi şi tu Mihai în Ardeal. In vreme ce eu mă duc la slujba mea, tu caută de capătă scrisori, către Sultan, de la Sigismund Batori, prinţul Transilvaniei şi vino cu ele acolo. Dar nu mai cerca să treci prin ţară.

— Nu mi-e frică de nimeni! zise Mihai.

— Ba mie mi-e frică, până şi de oamenii pe cari i-o fi pus domnitorul să te aperi când treci pe înserat pe uliţă.

Abia termină fraza şi din colţul de după grădina unui palat boeresc, răsăriră doi inşi. Ei se apropiară şi ţinând mâna dreaptă la spate întrebară:

— Care din Măriile voastre este Banul Mihai, al Craiovei?

Iane răspunse repede:

— Eu sunt! Dar ce voiţi cu pistoalele pe care le ţineţi la spate?

Ambii descărcară armele în pieptul bătrânului Iane, zicând:

— Uite asta vrem, şi o rupseră la fuga, luând-o fie care într'o direcţie opusă.

Mihai se repezi pe urma celui mai apropiat, şi de cum

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îl ajunse îi sfărâmă țeasta cu un pumn, apoi se întoarse repede la locul unde lăsase pe unchiul său. Îl găsi stând în picioare sprijinit de uluci.

— Dragă unchiule, ești rănit rău? De ce ai spus că d-ta ești Banul Mihai?

— Nu sunt rănit de loc. Ți-am luat locul fiindcă știu că tu nu porți zale pe trup. Eu port: blană, cojoc, zale și cămașe. Și zalele au oprit gloanțele. Dar dacă nu-i păcăleam, ăia, te curățau nepoate!

— Zi, Măria sa Vodă Alexandru, nu mă iartă de loc! În palat, cafeaua otrăvită! Aici ucigașii!

Bătrânul Iane se uită în jurul său și văzu o umbră dispărând. El își luă nepotul de braț și-i spuse tot în șoaptă:

— Hai la mine acasă, că la gazda ta trebuie să te aștepte altă drăcie.

După o scurtă vreme bărbații vorbeau liniștiți în casă, punând la cale plecarea spre Ardeal și așteptau sluga trimeasă să aducă calul lui Mihai.

Într'un târziu omul sosi și spuse gâfâind:

— Stăpâne, s'a pus foc casei Măriei tale, din toate părțile, și au ars și caii din grajd.

Cei doi Bani se priviră cu înțeles. Iane luă pe omul său de încredere deoparte și-i zise:

— Pregătește șase cai, că vreau să fac o plimbare însoțit de câțiva oameni ai mei.

Sluga plecă în goană să îndeplinească porunca, și bătrânul Iane începu să dea povețe lui Mihai, cum să ajungă la Sigismund Batori, și cum să-l convingă spre a căpăta scrisori către Sultan, și marele Vizir. În timpul ăsta i se păru că aude afară, în sală, o căzătură, dar el nu o luă în seamă, ci urmă: Cât despre bani, îți voi da eu cât vrei, ca să cumperi pe marele Vizir și pe însuși Sultanul. Bani îți dau și tot ajutorul, ți-l dau eu!

— Și eu! se auzi un glas de după draperia ușei.

Ambii bărbați săriră din jețuri. Mihai scoase sabia, Banul Iane zmulse un pistol de la brâu, gata să năvălească asupra celui ce vorbise Dar draperia se mișcă în lături și înaintea lor apăru o fată, înaltă cu părul buclat, dar tăiat scurt, și având pe umeri o zeghie mare oltenească. Ea lăsă zeghia să cadă, scoase căciula din cap și apăru într'un costum ostășesc asemănător cu cel al ofițerilor unguri. În mână avea o spadă.

— Oana?! exclamă bătrânul Ban. Ce cauți aci?

— Caut pe Măriile voastre. Oamenii trimeși să pre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

gătească repede caii, au lăsat uşile deschise.

— Şi cum? ai auzit tot cea ce am vorbit?

— Da, dar a mai auzit şi altul, care a intrat aci înaintea mea. Un om al Domnitorului.

— Şi unde e! a fugit? întrebă Banul Ianc, îngrijorat, la gândul că Alexandru Vodă, avea să afle că el plănuia fuga lui Mihai şi sprijinul bănesc la Stambul.

— Este colea afară, răspunse Oana. Vroia să fugă, dar l'am străpuns. Dacă îl lăsam să trăiască vă vindea nu numai pe Domniile voastre dar şi pe mine.

Bătrânul Ban eşi în sală, ţinând o lumânare în stânga, şi un pistol în dreapta. Se uită la cel de jos, îl întoarse cu piciorul şi-l recunoscu.

Ianc se uită în ogradă şi văzu un grup de oameni călări. El închise uşa şi intră zicând:

— Că l'ai ucis e bine. Dar mi-se pare că ni s'a înfundat. Văd curtea plină de călăreţi. Sunt vre-o 20.

— Sunt 25, dar sunt oamenii mei, zise Oana. I-am adus să-i pui în slujba măriei sale Banul Mihai, ca să poată scăpa din oraş, şi să-l însoţească până unde o vrea.

Mihai vru să o poftească să şadă, dar fata răspunse:

— Măria ta, acu nu e vreme de stat în jeţuri, acu ori fugim, ori ne prinde Vodă.

Slujbaşul Banului Iane intră şi spuse îngrijorat:

— Am pregătit caii, dar văd ograda plină de călăreţi trimeşi de Vodă.

Văzând privirea întrebătoarea a celor doui Bani, Oana zise răzând:

— Eu le-am poruncit să spună astfel, ca să fim mai liniştiţi. Nimeni nu o să ducă Domnitorului ştirea că a trimes călăreţi la Banul Iane, dar de ar şti că sunt ai mei, sau ai Banului Mihai, numai decât s'ar afla. Dar, plecăm? sau ne lăsăm prinşi aci?!

— Plecaţi, zise bătrânul Ianc, eu rămân aci.

Şi după ce-i conduse până la uşă, aşteptă să-i vadă plecaţi, apoi se întoarse către servitorul lui zicând:

— Să iei pe cel de colo singur şi să-l arunci în puţul părăsit din fundul grădinei. Apoi pui şeaua pe calul meu şi al tău, şi mai ei trei oameni şi un cal pentru merinde şi ce o mai fi. Zoreşte cât poţi, că de n'om fi înainte de zorii zilei la Giurgiu, ne pierdem capetele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

NUMIREA DIN CONSTANTINOPOL

Nu trecuse o lună şi jumătate de când Banul Iane se afla în Constantinopol şi un gonaciu veni să-i aducă vestea că Marele Ban al Craiovei, însoţit de vre-o cincizeci de călăreţi se apropie de porţile oraşului.

Banul trimese câţiva oameni să vestească pe boerii Munteniei aflaţi în Stambul despre sosirea lui Mihai, ca să-l primească cu tot alaiul cuvenit unui viitor Domnitor.

Fraţii Buzeşti, fraţii Căpleşti, Andronic Cantacuzino, Mihalcea, Radu Calomfirescu, Delimarcu şi mulţi alţii cari trăiau în capitala Turciei de teama lui Alexandru al II. îl întâmpinară şi-l conduseră. Apoi, a doua zi cu multă ceremonie el fu dus la marele Vizir Sinan-Paşa, şi după aceea la Sultanul Murat III. Terenul fusese astfel pregătit de Banul Iane, încât Mihai putu face daruri foarte mari, tuturor, chiar şi Sultanului. Aceste sume date şi unele semnate de bătrânul Ban, se urcau la câteva sute de mii de galbeni. (Şase sute de mii).

Sultanul rămase încântat de înfăţişarea maiestoasă a Banului Craiovei, şi-l învesti cu puterea domnească, făcând o pompă deosebită, şi dând în cinstea lui, serbări cum de mult nu se mai văzuse în Constantinopol. In acelaş timp trimese un demnitar turc ca să scoată pe Alexandru II din domnie.

Banul Iane chemă pe toţi boerii în palatul său, şi spuse faţă de ei, noului Domn.

— Acum Măria Ta, hotărăşte pe câţiva boeri din cei mai viteji, s'o ia înainte, să gonească pe Alexandru şi să pregătească urcarea Măriei tale pe scaunul Munteniei.

Domnitorul se uită în ochii celor de faţă, dar până să se rostească el, Stroe Buzescu şi Radu Calomfirescu strigară:

— Trimete-ne pe noi Măria Ta, şi pe Mihalcea.

— Aşa să fie! Şi cine vrea... să vă însoţească de bună voe.

Va trebui să mai orânduesc lucrurile pe aci, vre-o două zile, apoi vă sosesc de pe urmă. Dar să ştiţi, că eu merg cam repede!

După ce plecară boerii, Banul Iane întrebă:

— De ce le-ai spus că mergi cam repede?

— Ca să-i silesc să gonească, şi fiindcă, într'adevăr vreau să merg cât mai iute, ca să pot lăsa liota de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

turci și ianiceri în urmă, să nu treacă Dunărea odată cu mine.

— Păi Măria Ta, nu au să vină și așa, sau altfel?

— Da, dragă unchiule! Dar alta-i când vin ei, și alta-i când îi aduc eu!

Domnul se opri brusc, căci văzu cum o ușă mascată în perete, se deschide, și prin ea cade înăuntru un turc străpuns prin spate. Îndărătul lui răsări capul, apoi statura uriașă, a unui negru.

Banul privi liniștit cum negrul ridică pe cel ucis, îl duse până la un fel de vatră, deschise capacul, și după ce dădu gratia la oparte, împinse pe turc, cu capul înainte și-i dădu drumul în jos. Negrul puse totul la loc, și ieși fără o vorbă, prin ușă tainică prin care intrase.

— Dar ce fu asta? întrebă Mihai.

— Asta-i cursa mea de șoareci. Și ăsta fu o iscoadă de a lui Ferhat-Pașa.

Numai el știe de rostul acestei intrări, căci a locuit aci, și a vându-to unui Pașă, pe care, prin ajutorul astei intrări, l'a iscodit și l'a dat pe mâna gâdelui. Negrul ăsta a rămas pe drumuri, și după ce l'am luat în slujbă, mi-a spus de ușa, și de jghiabul prin care Ferhat, făcea să dispară pe cei pe care-i ucidea.

— Ferhat Pașa, nu-i fostul mare Vizir? întrebă Mihai.

— Da! Fost și viitor mare Vizir. Dar acu e Sinan, cel groaznic, stăpân.

L'ai văzut? Au să-l înlăture intrigile femeilor din seraiul Sultanului. Și când o fi la greu are să revină tot Sinan Pașa la cârmă (deși a trecut de 80 de ani), căci pe Ferhat Pașa, afară de femeile din Serail, îl lucrează însuși omul lui de încredere, Ibrahim Pașă, al doilea Vizir.

— Dar cred că tot femeile au să-l dea gata, zise Mihai.

— Ele pot să-l trântească, și pot să-l înalțe. Dar la vreme de primejdie tot la Sinan Pașa au să alerge.

Negrul intră prin ușa mascată și spuse în șoaptă:

— O femee urcă pe scară! Să o ucid?

Banul Ianc tresări, apoi zise:

— Ascunde-te repede, și las-o să treacă.

Negrul dispăru, și pe când Mihai îl privea cu încordare, Banul zise în șoaptă:

— Nu m'ar mira să fie Sultana favorită. Dar noi să vorbim acuma cu glas tare despre felul cum ai să ajungi în țară.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar cine-i Sultana favorită? întrebă Mihai tot în șoaptă!

Bătrânul Ban îi spuse la ureche:

— Sultana Cassechia, care duce până azi toate treburile împărăției turcești. Dar să vorbim tare.

Însă abia isprăvise vorba, și ușa se deschise: o femeie voalată se arătă și Banul Iane, sări din jeț înclinându-se adânc:

— Cea mai plecată slugă a Măriei Tale, sărută cu umilință mâncle.

Mihai se ridică, și stătu respectuos înclinat câteva clipe.

Noua venită își dădu vălul la o parte și apărură trăsăturile nobile ale unei femei trecută de 35 ani, însă de o frumusețe sclipitoare.

— Măria Sa, Sultana Cassechia, zise Banul Iane, îmi dă voe să-i înfățișez pe noul Domnitor al Munteniei. Dumnealui este Mihai, nepotul meu, și cel mai credincios slujitor al Măriei Tale.

— Îl cunosc, că l'am văzut, zise Sultana, și doream să-i vorbesc de viitorul ce-l așteaptă.

— Sunt la porunca Măriei Tale, zise Mihai înclinându-se adânc. Sunt robul Măriei tale.

Sultana se așeză în jețul pe care îl aduse Iane și zise cu un ușor râs:

— Poate că ai să fii credincios al meu, dar nu al Sultanului.

— Măria Ta, îngână Mihai, cum poți crede?

— Ce să cred? Sunt încredințată că de îndată ce vei fi pe tron, vei face ceeace au făcut Vlad Dracul, și apoi Vlad Țepeș. N'ai încotro. Dar un lucru ași voi să te rog.

— Sunt la poruncă!

— Vezi, reluă Sultana, ți-am ghicit cugetul. Nu ai spus că nu ai să faci la fel, cu cei ce au fost înaintea D-tale. Te-am prins! Vrei să faci ce-ți spun eu? Mi-e destul! Stai să afli. Sinan are să plece. După el vine Ferhat. Dar îl va lucra Ibrahim Pașa și eu. Apoi iar vine Sinan. Că pe alți nu avem. A fost Siauș, pe care l'am protejat, dar el e fricos și a căzut. Nu mai poate reveni.

— Păcat, zise Banul Iane, era un om cu o mare și nobilă inimă.

Sultana continuă.

— D-ta ai să pleci în țara d-tale și ai să fii bine primit.

— Cu ce să plec Măria Ta, întrebă Mihai. Când Sinan

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Paşa nu vrea să-mi dea nici un ajutor. El spune că dacă ţara mă vrea, nu e nevoe să-mi mai dea ajutor.

Sultana făcu un gest şi faţa ei se lumină de un zâmbet de fiinţă superioară.

— De ce ai nevoe de oştire? Întrebă ea. Ai atâţia inşi cari te-ar însoţi fără să-le plăteşti pentru asta, încât poţi da tuturor iluzia că ai o armată care te urmează.

— Şi cine ar fi aceia Măria Ta?

— Cum, cine? Creditorii d-tale. Ai atâţia încât ar putea alcătui o oştire.

Banul Iane izbucni în râs, pe când Mihai se uită nedumerit la femeia care-i vorbea zâmbind. Dar Banul zise repede.

— Are dreptate Măria Sa Sultana. Ai vre-o 2000 de creditori, şi toţi aceştia ar alcătui o oştire care până peste trei luni n'are să-ţi ceară nici o plată.

De astă dată Mihai începu să râdă. Dar Sultana se ridică din jeţ îl luă deoparte şi-i spuse câteva fraze în şoaptă. Domnitorul căscă ochii mari, şi abia după ce Sultana îi repetă cuvintele, se dumeri şi zise:

— Măria Ta, aproape nu-mi vine să înţeleg. Dar dă-mi vreme trebuitoare de gândire, şi apoi dacă îmi poruncesti, am să îndeplinesc. Dar jur că voi fi tăcut ca un mormânt.

— Nu mă îndoesc, răspunse Sultana, şi ca să schimbe vorba, zise pe un ton întrebător:

— Nu cumva ai prins pe un credincios al meu, care venea să afle dacă sunteţi singuri? L'am trimes întâi să iscodească, fiindcă, fost servitor al lui Ferhat Paşa, cunoştea intrarea tăinuită. Am văzut că nu se mai întoarce şi am venit singură. Jos mă aşteaptă credincioşii mei, însă ei nu ştiu intrarea. Dar unde o fi omul meu?!

Cei doi boeri se priviră, apoi Banul Iane, zise cu glas rugător:

— Să mă erţi Maiestate. Am crezut că e un om de al lui Sinan Paşa, pus să afle ce se vorbeşte la mine şi...

— Şi l'ai ucis?

Banul dădu din umeri înclinându-se într'un gest de scuză, apoi repetă:

— Credeam că e pus de Sinan Paşa.

— Păcat de el, că-mi era foarte devotat. Eh, s'a făcut, nu se mai poate îndrepta. Rog pe Măria Sa Mihai, să nu uite cele ce i-am spus, şi să nu-şi uite jurământul ce mi-a făcut!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1938

TRECEREA IN MUNTENIA

Pe malul stâng al Dunărei, la Giurgiu, se adunase în ziua de 6 Septembrie 1593 o mulțime de lume sosită să primească pe noul Domnitor.

Domnitorul Mihai, de cum puse piciorul pe pământul românesc, sărută pe Stroe Buzescu, pe Radu Calomfirescu, pe Preda și Radu Buzescu, pe frații Căplescu și pe uriașul Baba Novak.

In urma acestora se afla, în mijlocul unui mare număr de șeimeni și un tânăr, ale cărui plete negre buclate, eșeau de sub căciula de astrahan.

Domnitorul se uită la el, și se duse repede să-i strângă mâna.

— Bine ai venit Măria Ta, zise tinărul, sărind de pe cal și înclinându-se adânc.

— Bine te-am găsit voinico! Să trăești Oano! Iți mulțumesc că ai venit întru întâmpinarea mea.

— Dar rogu-te Măria Ta, de ce ai adus atâția ianiceri, că nu aveai nevoe de oaste. Nu vezi câți au venit să te primească? Alexandru a fugit pe la Oltenița. Vroiam să-l prind, însă m'am gândit că e mai bine să-l las să fugă. Dar ce e cu oastea asta?

— Aștia sunt cei cărora le datorez eu bani, replică Mihai, întorcându-se. E o adevărată oaste precum vezi.

— Dar ce o să faci cu ei, Măria ta? Aștia au să-ți sugă și sufletul!

— Deh Oano! Cum o vroi D-zeu. Poate să-mi vând moșiile și să scap de ei.

Tânărul dădu din cap cu un aer îngrijorat, apoi șopti:

— De aștia nu scapi decât dacă te porți cu ei după cum s'a purtat Vlad Țepeș cu cerșetorii.

— Știi că ai o părere bună! Dar deocamdată nu mă îngrijesc de ei, că mai am vreme. Ce face tatăl tău Vel Vistierul Dan?

— El așteaptă în București, ca Măria Ta, să-l întărești în slujba în care a fost sub atâția Domni.

— Du-te, fata mea, — zise Domnul surâzând, — și spune-i că l'ai întărit tu.

Și... să ne vedem cu bine.

— Știi Măria Ta, că Doamna Stanca, soția Măriei Tale se află găzduită la mine? Mă duc să-i spui că ai sosit cu bine... și sărut dreapta Măriei tale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Fata sări pe calul arăbesc ținut de un cazac lung, subțiratic, și o luă în galop spre București, urmată de vre-o 200 de seimeni și slugi călări.

IANICIERII ȘI CAMATARII CER BANI

Vistiernul Dan se înfățișă Domnitorului Mihai, și după ce, cu un gest, făcu să iasă toată lumea din sala de primire, zise:

— Măria Ta, ianicerii au venit la mine, să le dau bani, sau, dacă nu am, să le dau oameni cu cari să meargă prin sate, să-și ia singuri dreptul lor.

— Tocmai acum în Decemvrie, când oamenii abia au cu ce trece iarna? Să mai aștepte până la primăvară!

— N'au să vrea, sunt mulți și zurbagii. 2000 sunt numai ianiceri, și peste 1200 sunt greci și ovrei. M'au amenințat în casa mea cu bătaia; după ce mi-au bătut pe câțiva dăbilari și gostinari, cari veniseră să aducă ce bruma au adunat dela norodul birnic.

Gheorghe Căplescu intră suflând greu:

— Măria ta, au venit nebunii să-ți spargă geamurile. Eu d'abia am putut răzbi printre ei, după ce am trântit vre-o 20 la pământ.

— Ai ucis vre-unul? întrebă Mihai.

— Încă nu, dar de m'or încolți, și m'or mai lovi, cum m'au lovit adineauri, căsăpesc vre-o câțiva.

— Să nu faci treaba astă, Gheorghe, că mă pui rău cu Padișahul! Să mai răbdăm. N'ai văzut că pe Vodă Alexandru, l'a mazilit, numai pentru că a fost ucis un ianicer!

— Dar mult o să mai răbdăm obrăz....?

Un geam zurui, și un bolovan căzu la câțiva pași de locul unde sta vistiernul.

— Asta este pentru Domnia ta, Vel Vistiernule Dan, zise Domnitorul râzând.

Dar abia termină de vorbit, și prin spărtura de geam intră o piatră mai mică, lovi pe Căplescu în șold, și căzu pe covor.

Gheorghe scăpă o înjurătură. El smuci un pistol de la brâu, se repezi la spărtura din geam și trase în mulțime.

— Ce faci nebunule!? strigă Mihai. Vrei să ne pierzi? S'o luăm cu binele.

Căplescu de la geam spuse:

— Uite-i că fug ca iepurii!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, zise Domnitorul, au fugit ei acum dar, trebue ca tu Dane să-i potoleşti, dându-le câte ceva, ca să putem trece anul nou, liniştit.

— Dacă le dau, cu ce plătesc ostaşii, pe cari îi ţii la Ciurel?

— Îi plătesc eu! Vând vre-o două moşii, şi trecem de greutate, pe urmă o mai dregem noi. Ia vezi Căplescule, pe cine ai omorât?

Un rob intră zicând:

— Au fugit ianicerii, dar a rămas un grec mort.

— Un cămătar mai puţin, zise Dan. Dacă era un ianicer era mai greu şi pentru noi.

***

Cămătarii fură potoliţi de vistierul Dan, până la Martie, când începură iar să ceară banii daţi cu împrumut. Vistierul răuşi să-i amâne până în toamnă, când avea să fie strânsă recolta. Până atunci sfătui pe ianiceri să se plimbe prin sate şi să adune de la fiecare ce vor putea. In Octombrie ianicerii, grecii şi ovreii se întoarseră în Bucureşti nemulţumiţi de ce adunaseră de prin sate, şi de la curţile boereşti. Nu trecu mult şi câţiva boeri fură bătuţi, pe când vroiau să intre în palatul domnesc. Geamurile palatului fură sparte cu pietre şi Domnul fu nevoit să pună scânduri la ferestre, şi să stea cu lumînări aprinse, ziua.

El se sfătui cu Radu Calomfirescu, Preda, Stroe şi Radu Buzescu ca să aducă în taină câteva tunuri, puse în căruţe cu pae, şi să le lase în tabăra din Ciurel.

— Ne-ar trebui câteva tunuri, zise Mihai. Şi câteva lăzi mari cu praf de puşcă. Radule, îngrijeşte tu de astea. Adună de pe unde poţi. Le-om plăti mai târziu.

Radu Calomfirescu surâse zicând:

— Mă duc să aduc din Craiova, din Slatina şi din Târgovişte, şi tunuri şi praf. Dar ne trebuie un meşter tunar.

— Vine şi ăla! Am scris unuia care e prin Ardeal. Poate îl cunoşti, Albert Kiraly.

— Cunosc, bun tunar, mare meşter! Şi un mare viteaz. Turcii l'au supranumit „retezătorul de capete"!

Domnitorul şopti câteva cuvinte lui Radu, la ureche, şi întrebă:

— Ai să îndrăzneşti, Radule?!

— Pentru Măria ta îndrăznesc orice! Numai să nu dăm înapoi, ci să mergem aşa precum spui Măria ta!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Un uriaș cu haine rupte, zgâriat pe obraz, pătrunse în sala luminată de lumânări mari și zise gâfâind:

— Măria ta, sluga Măriei tale Domnița Oana, stăpâna mea, mă trimete să întreb dacă poate fi de vre-un folos: are 200 de oameni, cu sănețe, pistoale și arcuri.

— Cine ești tu zdrențurosule? întrebă Dan Vistierul.

— Sunt Pandurea. Un rob al Domniței Oana. Sunt așa de rupt, că m'au bătut zurbagii de afară.

— Spune-i, zise Domnitorul, spune-i stăpânei tale, că-i mulțumesc, și că, atunci, când o să am nevoe, am să o rog eu să-mi trimeată ajutor.

Vistierul se încruntă ușor. Mihai îl întrebă:

— Ce-i Vel Vistierule? Nu-ți place că vrea Oana să mă ajute?

— Asta îmi place. Dar nu prea mă bucură că risipește veniturile moșiilor lăsate de mama ei, ca să țină 200 de inși cu plată, mâncare și locuință. Prea risipește!. Dar treaba ei!

— Și banii ei! zise Mihai.

Preda Buzescu zise râzând:

— Boeri, dacă vreți să eșim de aci teferi, să eșim cu toții. Altfel ne znopesc ianicerii!

Domnitorul făcu un semn de înțelegere lui Radu, zicând:

— Ține minte, ai numai 20 de zile.

— Să știi stăpâne, zise Radu, că dacă nu îndeplinesc porunca întocmai, înseamnă că am murit în slujba Măriei tale!

Când grupul de boeri eși din palat, cu paloșele scoase, își făcu ușor drum prin mulțimea de turci cari altfel i-ar fi bătut.

...Și Domnitorul rămase numai cu oamenii de casă, și câțiva haiduci ai lui Baba Novak, cari trebuiau să-l apere de obrăznicia celor cărora le datora bani.

ASALTUL CAMATARILOR

Curtea Domnitorului Mihai, împrejmuită cu ziduri înalte, groase, era întesată cu turci și greci veniți să ceară plata datoriilor făcute de el în Stambul. Din mulțime răsăreau staturile înalte ale ianicerilor înarmați, cari, cu dreapta mișcau amenințător bastoanele prin aer, iar în stânga fluturau hârtiile pe care erau înscrise sumele de bani împrumutate și neplătite. Mulțimea cămătarilor, care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nu putuse pătrunde prin poartă, se înghesuia pe afară, strigând și ocărând pe Vodă închis în palat.

Un șoltuz urmat de cinci armășei își făcu drum prin desișul de la intrare și fu primit cu loviturі. Armășeii scoaseră junghiurile, ca să apere pe slujitorul domnesc. Dar mulțimea înfuriată năvăli asupra lor și timp de câteva minute negustorii, cămătarii și ianicerii se îmbulziră astfel încât nu mai puteau izbi, și-și loveau lungile lor bastoane prin aer deasupra micului grup de români.

Prin puținul loc ce se făcu de această năvală, se strecură în ogradă un ianicer înalt, subțire. El era urmat de un alt ianicer mai tânăr, cu turbanul înfundat peste ochi.

Tânărul avea în dreapta o spadă și în stânga un pistol.

Amândoi se opriră câteva momente lângă cei ce izbeau pe șoltuz. Ianicerul cel lung, zmulse ceva dela pieptul trimesului român, și ambii se repeziră până la treptele intrării. Lunganul dădu o hârtie însoțitorului său, apoi se opri sus: de acolo făcu un gest poruncitor. În liniștea ce urmă, el zbieră în limba turească:

— Nu mai urlați! Fratele meu de aci, ca mai îndrăzneț are să intre să poftească afară pe ghiaurul Mihaloglu, și eu am să-l iau pe Vodă de piept, să-l scutur în fața voastră, să-i cer să ne plătească; sau, dacă nu, îl vom ucide în bătăi! Stați, tăceți! nu mai urlați!

— Așa trebuia să facem mai de mult! răspunseră câteva glasuri. Să-l aducă afară!

În vreme ce ianicerul vorbea, însoțitorul său cel tânăr, lovi cu mânerul spadei în ușa groasă de stejar. O ferestruie zăbrelită se deschise, și mai multe țevi de puști se ivіră. Ianicerul șopti câteva cuvinte, în urma cărora ușa se crăpă, atât cât trebuia ca să se poată strecura el înăuntru.

Dar îndată doui armășei apucară pe ianicer de câte un braț și trecură cu el în grabă spre o sală mare, în care se afla Domnitorul Mihai.

Până să vorbească armășeii, ianicerul își zmuci mâinile din cleștarea celor doui, și-și zmulse și turbanul din cap.

Domnul Mihai se dădu uimit un pas înapoi murmurând:

— Oană! Tu în vesminte de ianiceri?

— Numai așa am putut răzbi la Măria ta, zise tânăra dându-și cu dreaptă părul scurt, buclat, de pe ochii. Tata a trimes un șoltuz însoțit de cinci armășei, să-ți dea știrile astea. Dar cu eram încredințată că nu vor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

putea război! I-am văzut bătuți, și am venit cu un rob al meu, cazacul Ivan, să-ți aduc veștile, și dacă erți îndrăzneala mea, să-ți spun, cum ai putea scăpa măcar pentru câteva zile de turbații de afară.

— Intâi să scăpăm de ăștia de afară, spuse Domnul grăbit, veștile să mi-le spui mai târziu. Ia să vedem ce drăcie ai mai născocit iar?

— Ivan, robul meu e îmbrăcat ca un ianicer. El a spus celor de afară că are să te ia pe Măria ta de piept, să te judece acolo, față de ei, ca să le plătești. Când s'o apropia de Măria Ta, îl apuci de piept și-l arunci peste capetele lor jos. Apoi le spui că le dai voe să ia din averile pe care le ai în vre-un sat mai depărtat de aci! Dar pentru treaba asta să aleagă zece din ei, cu care să vorbești.

— Bun! Câștigăm vreme! Și am și unde să-i trimet. Stai aci, până sfârșesc cu ei. Ivan al tău... nu e unul lung, subțiratic?

— Și nu este greu... Aruncă-l fără milă, că e obișnuit să fie trântit.

***

Domnul Mihai se arătă pe terasa din fața ușei. La vederea staturei lui împunătoare, Ivan se dădu câteva trepte mai jos. Dar mulțimea începu să urle, ocărând pe Domn. Unii îl numeau pe turcește „câine spurcat", alții „înșelător". Ianicerii îl amenințau cu moartea, agitând iataganele prin aer.

Ivan urcă două trepte și făcând un gest poruncitor către mulțimea din curte, obținu tăcere. El se întoarse către Domnitor și strigă, ca să fie auzit de toți:

— Am venit să te iau de piept și să te zgâlțîi, până ne vei plăti banii ce ți-am împrumutat!

— Tu mi-ai împrumutat? mi-ai dat mie în mână vreun ban? întrebă Domnul cu glas puternic.

— Măriei Tale în mână nu, dar Banului Iane și Boerului Andronic și...!

Un gest a lui Mihai îl opri.

— Du-te la ei! De la mine cere ce-ți datoresc eu! Dar eu vreau să nu fii păgubit, și dacă nu ți-o da nici Banul și nici ceilalți, atunci vino să-ți fac dreptate.

— Nu vreau să știu! răcni Ivan. Ca mine sunt aci cu miile! Și urcând până aproape sus, întinse un braț spre pieptul Domnului.

Dar Mihai cu o mișcare de o violență sălbatică îl înșfăcă de gât și de brâu, îl ridică în aer și-l aruncă peste

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

capetele celor de jos. Corpul lung al falşului ianicer descrise prin văzduh un arc şi căzu în mijlocul gălăgioşilor. Un moment de uluire urmă acestei dovezi de putere pe care o da Domnitorul în faţa miilor de furioşi. In liniştea patrunsă de admiraţie, pe care fapta lui Mihai o impunea acestor sălbăteciţi în războae, Domnul ridică mâna şi vorbi cu un accent blajin:

— Recunosc că banii pe care i-aţi dat cu împrumut, au fost daţi pentru mine, şi că vă sunt dator, şi că e drept să vă plătesc eu, tot ce aţi dat pe numele meu. Dar banii i-aţi dat cu o camătă foarte mare şi aţi primit, precum şi eu am primit-o, ştiind că voi fi nevoit să vă plătesc ceva mai cu întârziere.

Credeţi voi că de aş avea cu ce să vă mulţumesc pe toţi, nu aş face-o numai ca să rămânem prieteni? Aţi venit aci să mă ameninţaţi, că de nu vă plătesc mă veţi omorâ!

Să ne închipuim că, supăraţi cum sunteţi, m'aţi omorâ! Atunci nu veţi mai lua nimic, căci cine va fi nebunul acela, ca să-mi plătească datoriile după ce eu nu voi mai fi. Este aşa? sau nu?

Un murmur potolit răspunse şi un glas mai din spre poartă se auzi:

— Dar de ce nu ne dai măcar câtorva din noi, sau măcar o parte din datorii?

Domnul făcu un gest de potolire cu mâna, şi urmă:

— V'am dat până acuma. Dar nu pot şi nu vreau să dau numai câtorva, căci atunci aş nedreptăţi pe toţi ceilalţi cari n'ar putea lua nimic. Dar pot să vă plătesc tuturor o bună parte, poate jumătate, poate mai mult. Numai să primiţi...

— Primim — primim. Plăteşte-ne! Primim!! începură să vocifereze grecii, turcii, ianicerii şi evreii aflaţi în curte.

— Averea cu care vreau să vă plătesc nu se află aci. Şi nici nu este a mea. Este a soţiei mele: Doamna Stanca. Averea se află la o moşie a Doamnei, unde vă puteţi duce să o luaţi şi să o împărţiţi. Nu vă spun acuma unde, pentru că, s'ar putea ca o mare parte din cei nechemaţi, să alerge acolo, şi să-şi ia fără drept, mai mult decât li s'ar cuveni. S'ar păgubi astfel prea mulţi dintre voi, care aveţi drepturi mai mari. Dar eu vă sfătuesc să alegeţi pe câţiva dintre voi, în care să aveţi încredere că nu vă înşeală, şi aceia să cheme pe Cadiul dela Giurgiu, ca să facă împărţeală dreaptă. Iar de azi în două săptămâni — suntem în 20 Octombrie —, pe la 5 Noembrie, vă voi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

plăti și rămășița, dând fiecăruia un dar, socotit după mărimea sumei cu care i-am fost dator. Dacă primiți, alegeți zece inși dintre voi, cărora să le spun eu locul, iar voi trimeteți după cadiul de la Giurgiu, care să facă dreptate.

Câteva aprobări se auziră și un glas mai puternic rosti turcește:

— Trăiască Măria Sa Mihaloglu!

Ceilalți însă tăcură. Domnitorul făcu un semn de înțelegere și încheiă:

— Trimeteți după amiază pe cei zece!

De cum intră Mihai în Palat, se iscă afară o ceartă între greci, evrei, turci și ianiceri.

Fiecare grup vroia să trimeată numai dintr'ai lui, pe când ianicerii cari erau înarmați vroiau să aleagă ei pe cei zece, grecii susțineau că Domnitorul îi păcălește. Ianicerii deși războinici, erau mai încrezători. Se iscă o zarvă, apoi o încăerare, în cursul căreia ianicerii fugăriră pe grecii și evreii rămânâud în apropierea palatului numai vre-o două mii de inși, cari urmau să facă alegerea între ei.

***

— Ei, Oana — zise Domnitorul înaintând cu stânga întinsă spre tânăra care ședea într'un jeț, cu fruntea sprijinită în palmă, — am răușit. Ivan al tău, s'a săltat singur în sus, așa că mi-a părut ca un fulg când l'am zvârlit în capul ianicerilor. Trebue să-ți mulțumesc, căci numai cu asta i-am putut sili să mă asculte. Cum să-ți mulțumesc?

Fata se ridicase din jeț și se înclină să sărute mâna lui Mihai, dar el retrase încet stânga și cu dreapta o mângâia ușor peste buclele negre ondulate. Tînăra ridică încet capul și ochii ei mari negri, luciră duios când întâlniră pe ai bărbatului cu fruntea largă bronzată. Peste obrazul ei oval, alb și rumen, trecu o ușoară roșeață, când spuse cu aer smerit:

— Eu nu sunt decât o roabă doritoare de a te sluji, fără să cer o altă mulțumire decât să fiu în apropierea Măriei Tale.

— Asta e ușor; soția mea Doamna Stanca, are să fie bucuroasă să te numere printre... prietenele ei de casă. Mai ales că ești vitează și ea are nevoie de îmbărbătare. Dar ce știri bune spuneai că ai adus?

— Tata a primit printr'un căpitan ungur Kiraly, știrea, că în curând vor sosi doui trimiși din partea lui Sigismund ca să pună la cale încheerea unei tovărășii de arme cu Măria ta. El a venit la noi fiind că aci nu putea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

răzbi. Spunea că Horwath și Bekeș, doi căpitani credincioși Domnului Sigismund, au pornit spre trecătoarea Bran cu 2000 unguri, sârbi și nemți, și încă alți două mii cinci sute de secui sunt pe drum să se unească cu ei înainte de a ajunge la Bran. Și mai este o veste, foarte mică dar de mare însemnătate. Iată și hârtia pe care tatăl meu a dat-o șoltuzului pe care l'a trimes la Măria Ta.

— Și unde-i trimesul tatălui tău? întrebă Mihai luând răvașul și punându-l pe o masă alături.

— E afară... rănit, cu capul spart... poate ucis. Ivan al meu, i-a smuls scrisoarea în clipa în care îl loveau ianicerii. Știam de hârtie și eram încredințată că el nici nu va putea răzbi.

Mihai se încruntă ușor.

— Și cum? Ivan știe de cuprinsul ținutului asteia.

— Nici n'a avut vreme să se uite la ea. Mi-a dat-o cum i-a smuls'o. Ș'apoi el, deși știe să facă o mulțime de lucruri neobișnuite, nu știe să citească, și nici nu bănuește ce cuprins poate să aibă. Dacă nu-i-o zmulgea el, putea să cadă în mâna ianicerilor cari au buzunărit pe șoltuz.

— Mi-ai ușurat inima, Oano! Și-ți mulțumesc pentru cele ce ai făcut, și deși nu mă împac cu gândul ca o fată tânără și frumoasă, ca tine, să știe atâtea și să se amestece în treburile țării, îmi place cum judeci și mai ales cum te descurci.

Fiica Vistierului Dan se făcuse albă, sub dojana și încruntarea Voivodului, dar ultimele lui cuvinte o rumeniră. Ea spuse cu un surâs cuceritor:

— Măria Ta, eu deși sunt numai o fată, trebue să ai în vedere că sunt cu totul deosebită de toate celelalte.

— Știu, Vistierul Dan, neavând un fecior, te-a crescut băiată: știi să mânuești spada, am auzit că ești meșteră mare.

— Dacă a început să mă învețe, cu ea, dela șapte ani, ca să capăt iuțeala mânuirii și agerimea ochilor...

Domnul zâmbi și fața lui bărbătească, semeață, căpătă un aer părintesc.

— Vai de bieții tineri de la Curtea mea, dac'o fi să tragi și cu ochiul, cum tragi cu spada! Pe toți îi dai gata.

Fata ridică fruntea și guriță ei se strânse cu dispreț când replică:

— Tinerii de la Curtea Măriei Tale sunt... mai toți... trecuți...

— Trecuți? întrebă Vodă. Da, cam ai dreptate. Dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ia şezi să vorbim puţin Oano. Nu greşeşti? Fraţii Căpleşti... Nu-ţi plac? Nici Buzeştii? ăia sunt tineri.

— Dar urâţi şi însuraţi şi-s şi băutori mari. Singurul care-mi place mie, este unul care... nici nu se uită la mine, iar altul frumos şi tînăr şi viteaz nici nu mă cunoaşte nici din vedere măcar.

— O fi Radu al Calomfirească-i?

Oana nu răspunse, ci plecând ochii în jos, se uită la biletul adus şi arătându-l întrebă:

— Nu vrei Măria Ta să citesc cu răvaşul. Tatăl meu scrie cam încâlcit, şapoi în întunerecul de acî... greu ai putea citi.

— E întuneric că mi-au spart ianicerii geamurile, şi acu trebue să stau cu ferestrele înfundate cu scânduri.

— Numai de Măria Ta atârnă să le spargi capetele şi să ai lumină — zise Oana.

Domnitorul zâmbi şi cu stânga făcu un gest de învitare.

Oana se apropie de fereastra şi la puţina lumină ce pătrundea printre două scânduri citi răspicat:

Măria Ta,

Află că un nobil ungur şi căpitanul Kiraly, mi-a adus ştirea că peste 8 zile sosesc Magnaţii Ştefan Jojika şi Senniey, împuterniciţii Craiului Sigismund ca să încheie o tovărăşie de arme cu Măria Ta. Tot el a adus vestea că Horvath şi Bekeş au pornit din porunca lui Sigismund cu 2000 de Unguri, Nemţi şi Sârbi în spre trecătoarea Bran unde au să aştepte porunca Măriei Tale pentru intrarea în ţară. In urma lor va sosi căpitanul Thury cu 2500 Săcui tocmiţi în dobândă. — Al Măriei Tale credincios rob.

Vel Vistier Dan.

Oana se opri din citit şi 'şi muşcă buza interioară, încruntând sprîncenile.

— Ce-i fetiţa mea? Pari turburată. Spune. Ce-i? întrebă Mihai, privind-o cu ochii. Găseşti vre-o lipsă în răvaşul ăsta? Lipseşte poate ştirea neînsemnată de care ai pomenit?

Fata şovăi câteva clipe. Ea duse mâna la frunte ca să-şi şteargă broboanele de sudoare ce o năpădiseră, şi luând o hotărâre rosti:

— Măria Ta, iubesc pe tatăl meu, dar mai mult sunt credincioasa Măriei Tale roabă. Şi mă simt datoare să spun un lucru, un zvon, căruia părintele meu, poate nu i-a dat destulă însemnătate, ca să ţi-l aducă la cunoştinţă.

— Vorbeşte fata mea, spune: Dan Vistierul are prea multe pe cap şi negreşit, că nu poate preţui unele lucruri, mai ales zvonuri. Vorbeşte...!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Un olăcar sosit din Olteniţa spunea că a aflat că Emirul Harun, un unchiu al Sultanului se pregăteşte să treacă Dunărea pe acolo. Se vede că, unde era numai vorba de zvon tata, nu ţi-a pomenit nimic.

— Dacă-i numai un zvon... Cine are să se ia după un zvon? Să vedem. Cinci zile pentru trecere... şapte zile pentru sosit aci... Am vreme. Spunea gonaciul că e zvon?

— Da, replică Oana, încetinind vorba... Spunea că un bulgar fugit de dincolo adusese ştirea, dar că mai era mult până să ajungă ei la ţărmul Dunării.

— Poate că Dan o fi vrut să fie mai întemeiat, zise Domnitorul.

— Da, aşa trebuie să fie, căci numai decât a trimes un olăcar cu un răvaş către şoltuzul din Olteniţa ca să-i dea ştiri temeinice.

A trimes, asta o ştiu bine... Dar...

Mihai o apucă de braţ strângând-o uşor, şi o privi drept în ochii.

— Spune-ţi gândul întreg, Oano! Spune-ţi bănuiala, căci văd că tu pătrunzi mai bine însemnătatea celor mai mici lucruri, zvonul ăsta e mai de mare rost decât chiar vestea bună ce-mi trimeţi cu privire la Jojika, Sennyei şi ajutorul lui Horvath şi Thury.

Fata vru să răspundă însă un copil de casă intră spunând repede:

— Un şoltuz trimes de luminăţia sa Vistierul Dan, cere să vorbească Măriei Tale înainte de a muri.

Nu sfârşi vorba bine şi doui armăşei, plin de sânge şi praf, intrară aducând de subţiori un bărbat de pe a cărui frunte sângele curgea şiroaie peste obraz. Ei se opriră la trei paşi de Domnitor şi dădură drumul celui pe care îl sprijineau. Domnul îl privi şi întrebă:

— Onisime? Tu eşti?

— Eu Măria ta, am avut o însărcinare mare pe care mi-a încredinţat-o Vistierul Dan — Dumnezeu să apere pe luminăţia sa, şi aci în ograda Palatului Măriei Tale mi-au fost ucişi trei armăşei din cinci. Eu şi ăştia doui, ne vezi cum suntem... Dar mi-au luat răvaşul ce trebuia să-ţi aduc. Iartă-mă Măria Ta! Şi ca să vezi că preţuiesc greşcala mea, uite îmi dau aci pedeapsa ce mi se cuvine.

Domnitorul se pregătea, pătruns de milă pentru vechiul lui supus credincios, să-l liniştească, spunându-i adevărul.

Dar şoltuzul scoase un junghi din brâul său şi cu o mişcare violentă şi-l vârâ în inimă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Opreşte-te! strigă Mihai sărind spre Onisim. Dar era prea târziu. Şoltuzul se prăvălise pe covor.

Oana sărise din jeţ, dar rămase în picioare, pe când Domnitorul îngenunchiând lângă sinucis, îi apucă între mâni capul şi plecându-se îi sărută fruntea însângerândă. El oftă şi ridicându-se îşi şterse lacrimile de înduioşare, zicând tare:

— Ai să fii răsbunat şi cu tine vor fi răzbunaţi toţi cei ce au suferit de pe urma liftelor!

La strigătul, opreşte-te! scos de Domnul Mihai, răsăriseră de prin mai multe uşi o sumă de ostaşi, înarmaţi cu suliţi şi halebarde. Îndărătul lor năvăliră fraţii Radu, Preda şi Stroe Buzescu, Gheorghe Căplescu, Banul Mantă, Banul Mihalcea, Baba Novak şi Popa Farcaş.

— Farcaş, zise Domnitorul, cu glasul uşor răguşit de mişcarea lăuntrică, uite colea un om, un creştin, care şi-a curmat zilele, pentru că nu a putut îndeplini menirea ce i se dăduse. Dacă ai vrut să te rogi vre-odată lui Dumnezeu cu osârdie înaltă, atunci iată a sosit clipa roagă-te pentru el.

Popa Farcaş, îmbrăcat într'un costum de căpitan de haiduci, se apropiase la cele dintâi cuvinte ale lui Mihai

— Eu să mă rog pentru unul care s'a ucis?! Legea creştinească mă opreşte.

— S'a ucis pentru mine, rosti Domnitorul îndreptându-se în toată înălţimea lui impunătoare.

— Dacă s'a ucis pentru Măria Ta, se schimbă lucrurile, zise Farcaş îngenunchiând lângă cel de jos. Ridicând braţele către cer, războinicul preot înălţă glasul, pe când căpitanii se lăsau în genunchi.

— Doamne Dumnezeule al Măririlor, primeşte rogu-te în sânul celor drepţi pe ăst suflet credincios al Domnitorului nostru, pe ăst rob al stăpânului inimilor şi sufletelor noastre, şi te rugăm ajută-ne Doamne să ne putem şi noi da vieţele cu vrednicie întru slujba Domnitorului nostru Mihai.

La ultimele cuvinte ale preotului, se auzi vocea Oanei limpede, dar cu un accent de mare hotărâre, rostind:

— Amin!

O clipă de linişte urmă ,apoi ca o întărire hotărâtă, dârză, glasurile căpitanilor cari stau cu frunţile plecate rostiră:

— Amin — Amin!

Farcaş îşi urmă rugăciunile, pe când Domnitorul, după ce rotise privirea peste cei îngenunchiaţi, îşi opri

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ochii asupra tinerei fete, care în costumul ei de ianicer sta în picioare, însă cu fruntea adânc plecată. El îngenuncheà la un pas de Oana, o privi de jos în sus ca ea să-l priceapă că trebue să îngenunche. Oana se lăsă în genunchi încet, murmurând abia auzibil:

— Pentru Măria Ta.

OANA ŞI GHEORGHE CĂPLESCU SE BAT

Câţiva ostaşi ridicară pe Onisim şi-l duseră într'o încăpere alăturată, unde Aga Farcaş însoţit de Domnul Mihai orândui cele ce erau de făcut. Oana se ridicase odată cu ceilalţi şi Radu Buzescu, văzând'o, întrebă pe Mihalcea:

— Dar cum de se află ianiceru ăsta aci? că-l văzui c'a îngenunchiat ca şi noi creştinii. Ce neam de turc să fie ăsta?

Mihalcea se uită mai cu băgare de seamă, ca să-i vadă obrazul şi se apropiă de fata zicând în şoapte:

— Uite cum seamănă cu Oana vistierului Dan. Ba, ia stai! N'o fi chiar ea?

Gheorghe Căplescu, înalt, spănatic, cu ochii verzi, şi o crestătură de sabie pe frunte până la rădăcina nasului, se apropiă, şi, apucând pe Oana de braţ, rosti:

— Măre, da frumos ianicer. Am să-l iau eu prins!

Fata îi repezi mâna în lături cu o mişcare violentă.

— Vezi, jupâne să nu te alegi cu încă o tăietură pe frunte. Caţă-ţi de treabă.

Tînărul îngălbeni de furie şi vru să se reapeadă asupra Oanei, dar Mihalcea interveni.

— Stai liniştit, flăcăule, că ianicerul ăsta e Oana lui Dan Vistierul, şi este sub ocrotirea noastră.

— Mulţumesc Bane, rosti fata, dar n'am nevoe de ocrotire, eu ştiu şi singură să mă apăr de necuviincioşi. Numai să cuteze să se măsoare cu mine. Dar pe cât văd nici nu ştie să umble cu armele, căci are pe frunte dovada neîndemânării sale.

— Eu să mă măsor cu o fată? Dacă ai fi un bărbat, aci ţi-ai fi rostit rugăciunea din urmă, izbucni Gheorghe Căplescu.

Oana îl privi cu un dispreţ, pe care frumuseţea ei îl făcea şi mai jignitor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cu sabia nu vrei să te măsori, dar să te porți cu mine ca un mojic de rând, vrei.

Stroe Buzescu interveni pentru a împăca lucrurile.

— Banul Mihalcea ne spuse că-i Oana. O știu din zvon: e cea mai meșteră mânuitoare de spadă. Și să fi avut cu nenorocul să o supăr și să fiu înfruntat cum ai fost tu Căplescule, eu primeam cinstea să mă măsor cu dumneaei.

Gheorghe privi în jurul lui nehotărât, dar glasul Oanei îl sfichiui ca o lovitură de biciu, dală peste obraz:

— Ii e frică!

— Frică? Mie!? izbucni, cel jignit smucind iataganul din teacă.

Oana scoase cu liniște spada, și în vreme ce Preda Buzescu rupse trei scânduri de la fereastră, înundând sala cu lumină, tânăra aștepta.

— Am să te crestez pe obraz, zise Căplescu, — să nu mai îndrăznești altă dată să batjocorești un căpitan de al Domnului Mihai.

Oana își scutură buclele și rosti surâzând cu dispreț:

— Văd că nu ți-e destul cu o dungă pe frunte! îți voi face încă una, ca să fie cu soț, să țină de urât celei-lalte, care și așa te face destul de urât.

— Cum? izbucni Gheorghe, mă amenințI? Ce înțelegi, prin, să-i țină de urât?

— Înțeleg că, o crestătură nouă, are să țină celei vechi de urât pe fruntea unui urât. Vezi că nu te amenințI, jupâne, eu te batjocoresc!

Tânărul mugi strângând pumnii, într'un acces de furie care-i injecta ochii cu sânge. El își trânti căciula pe covor, și își zmulse caftanul zvârlindu-le spre perete.

Oana, în caftanu-i lung de ianicer, se retrase puțin spre fereastră.

Tânărul o imită ca să nu aibă lumina drept în față și aștepta fierbând de surescitare, ca să-și lepede și ea lungul vestmânt, care i-ar fi stânjenit mișcările. Dar fata ridică spada neglijând să ia o ținută de atac și ca să-l provoace, izbi ușor în iataganul greu al lui Gheorghe Căplescu porni câteva lovituri menite să sfărâme pe adversara lui. Dar scoase un muget înăbușit și se dădu un pas înapoi cu fruntea brăzdată de o largă dungă prin care începu să se ivească sângele.

— Ioi-te drăcovenie, strigă stolnicul Stroe Buzescu. Fata și'a ținut făgăduiala.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr/1901-1932

Gheorghe Căplescu orbit de furie, se năpusti asupra Oanei, dar adversara lui îi învălui iataganul într'o rotire a spadei sale cu o mare repeziciune. Apoi cu o mișcare de o iuțeală și violență de necrezut, izbi, astfel arma tânărului încât iataganul îi sbură din mâna și eși prin fereastră.

— Du-te și ia-ți custura de afară! spuse Oana, sprijinind spada ei cu vîrful în covor.

Dar în ușă apăru Domnitorul și la vederea lui, Gheorghe, deși se pregătise să sară cu pumnii asupra fetei care-l făcuse de răs, se opri tremurând de furie.

— Ce-i fetițo? întrebă Mihai. Dar el înțelese dintr'o privire cele petrecute și zâmbi bătând părintește pe Căplescu pe umăr.

— Lasă fata în pace. Iart-o..., dacă te-a învins.

— El ar trebui să-i ceară iertare, zise Mihalcea, că ei a glumit prea-prea, și după ce a mai primit să se bată cu ea, fata l'a biruit.

— Unei fete viteze, spuse Domnul, unei fete care e cea mai mare meșteră în mânuirea săbiei, și mai este și frumoasă, cum este Oana, face să-i cer ertare și să-i mai sărut mâna, dacă ți-o da voe. Îl erți? Nu-i așa că-l erți fata mea?

Oana își șterse spada pe pulpana caftanului și vârând-o la loc, răspunse cu liniște:

— Eu nu am ce să ert. Cer numai ca în casa Măriei Tale, boerii ori cât de mari ar fi ei, să se poarte cuviincios cu mine.

***

Un copil de casă intră spunând repede:

— Aleșii ianicerilor au venit să vorbească Măriei Sale.

Până să răspundă Domnitorul, intrară zece turci, îmbrăcați în caftane de ianiceri cu iatagane la brâu și cu câte un baston lung in mână. Cel mai înalt și impunător dintre ei, un frumos bătrân cu o barbă mare, salută, zicând:

— Suntem aleșii ianicerilor de afară, aleși precum ai hotărât Măria Ta, și am venit!

— V'am sfătuit să veniți după amiază, zise Domnul, stăpânindu-și supărarea cu greu.

— Noi suntem ianiceri, și suntem obișnuiți să mergem repede. Dacă e adevărat că vrei să ne spui unde ai averile adunate, ca să ne putem duce să le luăm, nu e nevoe de multă gândire. Ne spui și plecăm.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar dacă vă dau precum v'am făgăduit, veţi aştepta liniştiţi până la 5 Noembrie fără să mai faceţi turburări?

Bătrânul ianicer îşi mângâia lunga lui barbă şi privind spre însoţitorii săi îi consultă cu privirea. Câteva murmure afirmative îi răspunseră. El întoarse spatele către Domnul ca să se sfătuiască mai amănunţit cu ai săi.

Oana se apropiă de Domnul Mihai şi-l întrebă:

— De ce nu-i trimeţi la Măgurele, la moşia Doamnei Stanca? Tata spunea că acolo se află multă bogăţie strânsă.

— I-aş fi trimes mai departe, dar au să fie neîncrezători. În Oltenia lângă Craiova aş fi avut ce să le dau... Dar am să-i trimet la Măgurele, că-i şi mai aproape pentru cadiul de la Giurgiu, care mi-e prieten, şi are să le facă împărţeală.

— Măria Ta, zise conducătorul ianicerilor, tovarăşii mei înainte de a se hotărâ să făgăduiască, cer să ştie unde ai să le plăteşti ceea ce va mai rămâne din datorii.

— De ce să le spun de pe acum? Până atunci mai sunt două săptămâni, şi îi voi chema prin strigătorii mei.

Ianicerul privi bănuitor în faţa Domnitorului zicând:

— Dacă le vei spune locul o vom lua asta ca o chezăşie că, ştiind unde ne vei aduna şi noi vom fi acolo, şi că Măria Ta nu ne vei purta cu vorba.

Radu Buzescu, scoase o înjurătură şi înaintă, punând mâna pe sabia sa, dar Domnul îl potoli cu un gest pe când Oana şopti:

— Măria Ta, dă-le întâlnire în palatul tatălui meu, are curte mare de lemn şi este încăpătoare, chiar şi pentru trei mii de inşi.

Voivodul şovăi o clipă, dar temându-se ca turcii să nu capete neîncredere, se hotărâ repede şi spuse:

— Plata rămăşiţei vi se va face în palatul Vistierului Dan, iar averea de care am spus că v'o pot da numai decât, se află cale de un ceas de aci, la Măgurele. Însă nu vă duceţi acolo până nu soseşte Cadiul din Giurgiu, ca să facă o împărţeală dreaptă. Trimete-ţi numai decât după Cadiu....

Unul din ianiceri întrebă:

— Dar cum rămâne cu ruşinea ce ni s'a făcut de Măria Ta prin aruncarea acelui ianicer mai adineauri. Dacă mureal

— Voi mi-aţi bătut de atâtea ori boerii mei, şi azi mi-aţi ucis un şolluz, un slujbaş, pe care-l iubeam, mi-aţi ucis şi trei armăşei, cari se află acu întinşi morţi în încăperea alăturată şi nu v'am spus o vorbă de mustrare,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

iar voi pentru că am zvârlit un obraznic de pe scări, mai îndrăzniți să deschideți gura? Plecați de aci cât mă mai pot stăpâni!

— Plecăm! zise bătrânul ianicer, dar să luăm și pe tovarășul care se află lângă Măria Ta.

— Asta? ăsta-i ianicerul meu! replică Domnitorul. Așa ianicer nu are nici marele Padișah. Duceți-vă!...

Grupul de turci se retrase fără a saluta.

Un armășel intră aducând iataganul lui Gheorghe Căplescu și vru să i-l dea, însă Oana îi eși înainte, apucă arma o întinse tânărului, care stătuse până aci încruntat de-o parte, și spuse:

— Fără supărare, jupâne. Primește-o cu prietenie, căci Domnul nostru are nevoe ca vitejii lui să nu se dușmănească, mai ales în clipe ca astea.

Cum Căplescu sta cu năframa la frunte, nehotărât, Domnitorul se apropiă de el și-l bătu pe umăr.

— Ia-o și fă-te prieten cu ianicerul ăsta frumos... Nu mulți se pot lăuda cu o astfel de prietenie.

Tînărul întinse mâna spre iatagan, îl luă și, deși încruntat, înclină din cap spre Oana. Fata răspunse la fel, și eși, ca să introducă pe Ivan rămas afară.

Banul Manta se apropie de Mihalcea, pe care-l vedea stând de vorbă cu Baba Novak și spuse în șoaptă:

— Fata asta îndrăcită pe lângă că mânuește bine spada, mai știe și cam multe lucruri... Și se cam amestecă în multe.

— Dacă n'ar ști, — răspunse Mihalcea, nu ar fi de nici un folos toată deșteptăciunea ei. Dar mai e și foarte puternică și iute, cu toate că nu pare. Ați văzut cum i-a zmuls iataganul lui Gheorghe?

—Și i l-a mai și zvârlit prin fereastră, zise Baba Novak. Eu n'aș fi fost în stare să fac așa ceva. Vezi ce e școala? Dar vorba e, cum dracu făcu de-l crestă în frunte, precum i-a făgăduit-o?

Stroe Buzescu, stolnicul, întrebă pe Domnitor:

— Măria Ta, văd că ai amânat plata datoriilor către turci pe ziua de 5, vorbirea mea cu Aron-Vodă fusese...

Domnul întrerupse repede:

— Ce s'a hotărât, hotărât rămâne! Nimic din ce ai hotărât cu Aron Vodă nu se clintește. Apoi coborând glasul adăugă: Vom avea câteva zile liniște. Trebuie să hotărâm treaba fiecăruia din noi. Treceți dincolo. Mai e acolo Logofătul Stoica, Radu Calomfirescu și alții.

— Gheorghe, urmă Domnul adresându-se lui Căplescu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Treci dincolo spre încăperile Doamnei Stanca să-ți îngrijească zgârietura de pe frunte.

Oana intră urmată de un copil de casă, care aducea o legătură udă și un vas de spălat pentru cel rănit. Ceva mai în fund rămăsese Ivan, care acu era îmbrăcat ca un seimen. Căplescu ieși din odaia urmat de copilul de casă, pe când fata, văzând pe Domnul că vrea să plece după Banul Mihalcea îi făcu semn să stea.

— Măria Ta, iartă-mi îndrăzneală. Eu cred că treaba cu Emirul ar putea fi ținută de scurt.

— Vorbește, spune-ți tot gândul, fata mea.

— Ar fi să trimitem un om de încredere, cu porunca să se poată sluji de caii domnești cari sunt pe drumul spre Oltenița, să afle tot ce e adevărat și să aducă știre câte de iute. Dacă nu sunt cai să ia de aci și să înșiruo de-a lungul drumului ca să poată veni repede. Și ar mai fi să mă lași să veghez eu asupra tuturor celor ce vor trebui făcute pentru... pentru... primirea „cu cinste" a Emirului.

Domnul stătu câteva clipe pe gânduri, apoi se hotărî:

— Oano! sunt încredințat că tu cunoști, cel puțin tot atât de bine, cât le știe tatăl tău Dan hotărârile noastre, așa că nu am ce să-ți mai destăinuesc. În privința Emirului fă tot ce crezi mai bine... până în ziua „primirei". Atunci mai vorbim. Care-i omul de credință? Spuneai că ai unul.

— Este Ivan al meu pe care l'ai zvârlit de pe scări... tată-l.

Domnul aruncă o privire asupra celui arătat, întrebând:

— Ești atât de sigură de credința lui? Dacă e cumva vr'un vândut?

— Măria Ta, zise fata coborând glasul, îl știi pe tata, cât de credincios îți este. Ei, pentru tata, că ți-a fost și-ți este de supus și doritor de bine, n'ași chezăși ca pentru Ivan. E drept că poate nu ține la Măria Ta, cât ține la mine.

— Cum, și ăsta te iubește Oano? întrebă Domnul în șoapte.

— „Și ăsta"? Adică, Doamne, crezi că mai e cineva care să mă iubească afară de tata... și... robii mei.

— Or mai fi și alții fetițo, or fi și printre cei cari nu sunt încătușați.

Tânăra se făcu stacojie, dar avu tăria să răspundă.

— Poate să mă... iubească așa, ca prostul de Gheor-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.ransilvania.ro/mcr1901-1933

ghe Căplescu, care nu știa cine sunt. Dar cei cari mă știu, se feresc de mine: le e frică, sau se cred mult mai prejos de mine. Dar de îndată ce află că eu sunt voinica și am un fel deosebit de a gândi decât mulțimea fetelor, crescute ca pentru harem, se dau în lături. Cine să se încumete oare să se apropie de mine?

— Poate Radu Calomfirescu, zise Domnul pe acelaș ton confidențial.

Fata duse mâna la piept ca sub o jignire, dar răspunse liniștit:

— Deși eu îl cunosc, el nici nu mă știe. Nu m'a văzut decât cu zăbranicul pe ochii. Ș'apoi... rog pe Măria Ta să vorbim de Emirul Harun... și de trimeterea lui Ivan... Astea's mai de zor, decât găsirea unui logodnic pe care eu nu-l caut, și nici nu-l doresc. —Măria Ta, urmă ea în șoapte, ai hotărât ziua de 3 Noembrie, și ăci ai spus ianicerilor ziua de 5. Ai spus-o ca să câștigi vreme. Am înțeles. Dar Emirul dac'o sosi la 2 sau la 3 ale lunei, poate zădărnici totul.

Domnitorul vroi să răspundă, însă Oana făcu un semn imperios spre Ivan și cazacul se repezi în câteva sărituri până lângă ea, apoi se plecă adânc. Fata-i șopti:

— Du-te afară, și vezi dacă e cineva lângă fereastra asta, ucide-l!

Ivan dispăru, pe când fata porni să rostească cu glas tare, câteva fraze fără însemnătate. Domnitorul întoarse capul spre fereastră din care Stroe Buzescu scosese scândurile și tocmai voia să întrebe fata de rostul poruncei ce dăduse, când de afară se auzi o șoaptă

— Ivane! îndură-te de!... și un gemăt

Oana tresări dar se stăpâni și lămuri cele petrecute.

— Mi s'a părut că aud pe cineva la fereastră. Ne ascultă vre-o iscoadă. Acu nu are să mai vorbească. Măria Ta mă imputernicești să răsucesc cu capul Emirului... și să-l dau prins în mâinele Măriei Tale?

Domnitorul surâse dând din cap.

— Ferice de păgânul ăsta, Oano. Nici nu l'ai văzut și te gândești cum să-i răsucești capul.

— Ca să-i putem, mai apoi, răsuci gâtul, Măria Ta voi face pentru... Măria Ta.

Mihai o învălui într'o privire de prietenie duioasă, și cum Ivan intră și se oprise lângă ușă, Domnitorul întinse mâna atingând ca într'o mângâiere umărul tinerei, zicând:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Facă-se voia ta.... fata mea. Mă bizui pe.. pe prietenia ta...

— Pe „credința", îndreptă fata repede și... pe dragostea mea către stăpânul și Voevodul nostru.

O clipă Domnitorul vru să o mângâie pe pletele buclate, dar se stăpâni și, îndreptându-se în toată înălțimea lui, rosti:

— Primesc să lucrezi tu! și... ne-am înțeles.

Apoi trecu în odaia de sfat în care-l așteptau căpitanii adunați.

Oana se apropie de Ivan și întrebă cu glasul coborât:

— Cine era? că după glas îmi e cunoscut.

— Era Gheorghe Roșu... cel mai bun prieten al meu și cea mai credincioasă slugă a tatălui Măriei tale.

Oana privi drept în ochii cazacului și rosti cu a intonație plină de înțeles:

— L'au ucis ianicerii de cari fugise ca să se ascundă în dosul palatului.

Am înțeles stăpână!

O ZI LA VEL VISTIERUL DAN

Într'una din diminețile următoare, Vistierul Dan sta întins pe sofaua luxoasă din marea sală de primire a palatului său. Sofaua acoperită cu scoarțe scumpe și blănuri de mare preț se afla în colțul de lângă fereastră din spre Miază-Noapte, și-i ușura puțința de-a vedea mulțimea de slujbași (șolțuzi) armășci, și oameni de încredere, cari așteptau semnul lui, pentru a se apropia și a rosti în șoaptă cele ce aveau de spus. Bătrânul Vistier însă din când în când își ducea mâna la piept. Toată mulțimea păstra o tăcere religioasă. Vel Vistierul era bolnav.

Câțiva inși plini de praf, înegriți de soare, se iviră, și Vistierul, de cum îi zări, îi chemă cu un semn, pe rând, spre el. Oamenii se înfățișară smeriți și-i spuseră în șoapte știrile ce aduceau, și primiră pe loc alte porunci șoptite. Vistierul înfundă mână într'o lădiță mică alăturată din care scotea după nevoe galbeni, taleri sau aspri, și-i da celui venit pentru „cheltuelile făcute sau de făcut".

Prin mulțimea celor de lângă ușă se făcu un loc larg, și o fată îmbrăcată cu fote roșii lucrate în fir și fluturi și cu o iie lucrată în arniciu roșu și albastru cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fluturi, având o îndoită salbă de galbeni la gât, înaintă. Ea era cu faţa acoperită de un văl de borangic.

Tânăra avea un mers semeţ, impunător. Ea înaintă până lângă sofaua pe care sta întins Vistierul şi făcu un semn către doui robi ca să-i aducă un jeţ. Cât ai clipi un jeţ mare, adânc, fu pus în apropiere de partea spre care era capul vistierului, şi fata se aşează cu spatele către mulţimea adunată.

— Of, tată, şopti noua venită, tare greu şi urât miroase în... în încăperea asta. Prea ai mulţi aci!

— Tu, draga mea, nu ai nici pe sfert atâtea treburi câte am eu, şi cu toate astea, de câte ori viu în casele ce ţi-au rămas de pe urma mamei tale, te găsesc înconjurată de o oaste întreagă de slugi, robi şi oameni de credinţă. Şi eu nu mai spun că miroase urât.

Vorbind, el făcu semn unui copil de casă, şi-i şopti să aprindă mirodenii.

— Deh tată, zise Oana, caut şi eu să-mi fac prieteni şi credincioşi, cu care să te pot ajuta în planurile d-tale.

— Eu, — rosti aproape cu glas tare Vistierul Dan, eu, planuri? Te înşeli fata mea. Eu aci îndeplinesc numai poruncile Domnului Mihai. Şi i-am primit pe toţi aci fiindă Domnitorul e totdeauna înconjurat şi ameninţat de ianiceri. Ca dovadă îţi pot spune că aştept din clipa în clipa, ca Domnitorul să soscească, de îndată ce trimeşii lui Sigismund Craiul, străluciţii Ştefan Jojica şi Pangratie Sennyei, vor fi sfârşit cu schimbatul hainelor de călătorie.

Dar Vistierul se opri din vorba şi făcu un semn către un nou întrat care se apropia repede zicând şoptit:

— L'am găsit pe Gheorghe Roşu.

Oana abia îşi putu înfrâna tresărirea produsă de auzul acestui nume.

— Ei? unde? şi ce fel? spune repede tot ce ştii, rosti vistierul.

— L'am găsit ucis, cu capul spintecat, plutind lângă o salcie, în Dâmboviţa prin dreptul bisericei lui Bucur Ciobanul.

— Negreşit, zise Oana, şi pe el l'au ucis ianicerii ca pe şolluzul şi armăşeii, pe cari i-ai trimis Domnitorului acum câteva zile.

Dan făcu omului semn să plece şi cu un gest opri ori ce înaintare a altora, ca să poată vorbi cu Oana. Un rob intră şi după ce puse jăratic în călnăţuiul de aramă frumos lucrat, deschise fereastra. Vistierul îşi strânse blana în jurul corpului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cum poți tu crede că l'au ucis ianicerii? întrebă Dan, când el nu avea nici un rost să se amestece între ei.

— Dar ce menire putea el să aibe? I-ai dat vre-o însărcinare deosebită?

— Ce însărcinare? Nici una. Ceruse voe să stea pe la curtea Domnului unde avea o prietenă.

— Deh! tată, întreb și eu, poate sunt în stare să te ajut întru aflarea celui ce l'a ucis.

Vistierul râse cu un hohot înăbușit.

— Asta e nostim. O fata, și încă fata mea, care își trece vremea cu mânuitorii de iatagane, cu cititul hrisoavelor, când nu omoară caii cu goana turbată ce o dă împrejurul Cetății asteia, urmată de robi și credincioși, — o fată, are să mă ajute să descoper pe ucigașul robului meu? Lasă: a fost ucis... s'a dus! Am alții în locul lui.

— Zi. Domnia-ta nu crezi tată că eu aș putea face lucruri mai deosebite?

— Ba, știu... Stai, urmă Vistierul — cine mi spuse că deunăzi ai fost la curtea Domnului, ca să vezi pe Doamna Stanca, și că l'ai biruit pe Gheorghe Căplescu?

— Ce era să fac? A fost necuviincios cu mine. Nu știa cine sunt, și când a aflat era prea târziu, nu mai putea da înapoi. l'am însemnat pe frunte ca să-l recunosc altădată.

— Ți l'ai însemnat tu, zise Vistierul, dar n'au să-l mai recunoască turcii. Ei îl știu numai cu o crestătură, aacum are două. Ți-ai făcut un dușman de moarte, Oano.

Fata dădu din umeri, zâmbind cu dispreț.

Tatăl ei vru să-i dea un sfat, dar un rob înaintă, făcù o temenea adâncă și anunță că strălucitul Căpitan Albert Kiraly a sosit.

Cu un gest Vistierul semnifică mulțimei, care aștepta, să iasă. Robul se retrase și reintră urmat de un tînăr ca de treizeci de ani, înalt, lat în umeri cu mijlocul subțire, îmbrăcat în uniformă de căpitan ungur, cu fireturi de aur pe roșul tunicei, cu cisme lungi, având pinteni de argint. El se apropiă cu pași măsurați, ținându-și greul paloș cu stânga, iar cu dreapta își scoase calpacul din cap, trecându-l sub brațul stâng.

— Bine te-am găsit, mărite Vistier, zise el cu o voce armonioasă, într'o românească în care se cunoștea accentul ardelean.

Pe când Dan, răspundea salutului, noul sosit se uita

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

spre Oana și văzând-o cu vălul tras pe ochi, privi spre stăpânul casei.

Fața căpitanului avea trăsături regulate, nasul drept, fruntea largă înaltă, ochii albaștrii senini. Gura potrivită, buzele ca de fată, îi era umbrită de o mustață galben-aurie, ușor adusă cu vârfurile în sus, iar bărbia ieșită ceva mai înainte, rotundă, avea o gropiță, care făcea ca obrazul, ras, curat, să aibă, — când zâmbea, — delicatețea unui chip de femee.

Văzând că Oana se ridică, el rămase în picioare dar Vistierul spuse:

— E fiica mea. Rămâi Oano; tu știi că eu de tine nu prea am taine. Dumnealui este strălucitul căpitan Kiraly Albert, urmă el, și 'mi aduce poate o veste bună.

Albert se înclină, cu o mișcare pătrunsă de noblețe, și în clipa în care Oana își reluă locul, se lăsă și el pe sofa alături de tatăl fetei, spunând:

— Din nume și din renumele pe care-l are fiica Domniei-tale, prea luminate Vel Vistier, o cunosc. Este una din cele mai mari meștere în mânuirea armelor... Pentru noi ostași, asta e cea mai de preț podoabă. Mai de preț decât însăși frumusețea.

Prin zăbranic fata îl privi cu amănuntul, și căști gată de arătarea lui roși:

— O fată e datoare să fie frumoasă.

— Gând nu are alte daruri, zise căpitanul, dar Domnia-ta, am auzit că ești înzestrată cu toate harurile, pe cari le-a putut închipui Dumnezeu.

Fata întrebă:

— Sunt toți ungurii așa de curtenitori ca Domnia-ta, căpitane Kiraly?

— Ei nu sunt toți curtenitori; e drept că unii sunt afară din cale de lustruiți. Dar eu nu sunt ungur. Părinții mei au fost ardeleni scăpătați, cari, pentru a fi pe placul Magnatului ungur din județul Gemeri, pe a cărui moșie trăiau, și-au schimbat numele din „Crai" în Kiray care pe ungurește se scrie Kiraly.

— Ești dar român! Ce bine are să-i pară Domnului Mihai când o afla astă știre din gura Domniei-tale.

— Nu știu dacă Domnului Mihai are să-i pară bine de mine, dar eu mă bucur, și abia aștept să intru în slujba Măriei-Sale. Mie-mi trebue, nu un stăpân moale, cum e Craiul Sigismund, ci unul setos de fapte războinice. Imi trebue un câmp de luptă mare, cum e țara Munteniei. Am vrut să-l văd deunăzi, dar palatu-i era

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înconjurat de ianiceri, cari îl amenințau. Pe rănile lui Christos, să fi avut eu sub mâna mea numai cincizeci de oameni, vâram pe toți gălăgioșii aceia în gaură de șarpe! Mă mir cum de rabdă Domnitorul să-l latre câinii aceia de ianiceri.

Vistierul rosti rar:

— Are să vină și vremea în care să fie nevoe de brațul Domniei-tale atât de vânjos, și de vitejia de care ai dat dovadă sub Craiul Sigismund. Trebuie numai puțină răbdare.

Oană, dragă tatii, du pe ăst căpitan viteaz, în iatacul pregătit mosafirilor și poruncește să-i se dea un pahar de Tokay și azimă, pâine sau friptură, precum va cere. Aci au să sosească strălucitii Stefan Jojika și Pangraty Sennyei.

— Dar știi că trimesul lui Aron Vodă, Aga Răzvan încă nu a sosit?... întrebă fata.

— De unde știi? S'apoi nu face nimica. Când o veni, are să fie bun venit!

Un armașel se ivi în ușă și cu un aer misterios anunță din buze ceva, apoi dispăru făcând pe Vistier să se scoale grăbit și să se așeze. Oana prinse mișcarea tatălui ei, dar se făcu a nu o observa, și conduse pe Albert trecând înaintea lui spre o încăpere cu totul alta decât cea spusă de Vistier.

Ei pătrunseră într'o odaie mare, înaintând până în spre mijloc. Kiraly tocmai vroia să rostească un cuvânt mirare la vederea mobilelor și a covoarelor din încăpere, dar se simți oprit de braț. Oana îi arătă spre un ungher, în care un căpitan scund, vânjos, asculta cuvintele șoptite ale unui bărbat înalt, a cărui cușmă neagră, cu pană de vultur, îi da o înfățișare împunătoare. Peste pieptarul de zale, bărbatul purta un caftan scurt, ușor împodobit, iar în dreapta îi atârna un paloș.

Oana luă pe Albert de mânecă, îl duse spre cei doui și-și dădu la o parte vălul de pe obraz, zicând cu un ton respectuos:

— Măria Ta, dă voe supusei Tale roabe, să-ți înfățișeze pe unul din cei mai viteji căpitani ai Craiului Sigismund. El dorește din adâncul inimii să fie în slujba Măriei Tale.

La auzul primelor cuvinte, Domnitorul întoarse capul, apoi se răsuci cu totul, și privi pe noul sosit.

Insă Albert Kiraly de cum înțelese în fața cui se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mcri1901-1932

află, își izbi călcâele zuruindu-și pintenii de argint și se înțepeni într'o ținută militărească, apoi ducând mâna la frunte, salută după moda ungurească, rămânând drept, rigid, ca un minunat model de frumusețe marțială.

Domnul se uită cu plăcere în obrazul celui care-l privea cu o semeție demnă, drept în ochi, și surâse zicând:

— Dacă o fi și la fapte războinice tot atât de frumos, pe cât arată la cea dintâi ochire, îl primesc cu brațele deschise. Dar cum te chiamă?

— Albert Kiraly, Măria Ta.

Domnul îl privi cu o vădită plăcere, apoi zise:

— Te știu, dar să nu pripim lucrurile. Măria Sa Craiul Sigismund poate s'ar supăra, dacă i-aș lua din mâna un căpitan atât de strălucit.

— De supărarea Craiului Bathory nu mi-ar păsa nici cât negru sub unghie, dacă aș ști că plac Măriei Tale!

— Oană, felița mea, zise Domnul, punând mâna pe umărul tinerei, cu un gest de prietenie părintească, îți mulțumesc că mi-ai adus un astfel de viteaz, și poate, deh, cu farmecele ce împrăștii, mi-ai cucerit și inima lui. Ți-l dau în bună pază... și, — coborând glasul până la șoaptă urmă, până, până... la ziua cea mare...

— Trei... complectă fata pe același ton șoptit.

— Ai trimes? cum a fost vorba...

— Da, și a și sosit adineaori. Știam că Măria Ta vei veni pentru trimișii craiului și al lui Aron, de aceia am și întrat aci ca să aduc vestea că zvonul se adeverește. Emirul Harun, a început să treacă de eri. Dar se poartă foarte omenește. Mâine au să fie cu toții trecuți. El pare hotărât să vină încet, tacticos ca un prieten. Și spun oamenii lui, că vrea să ierneze în țară, aduce și daruri...

— Poate un caftan de mazâlire, sau un streang pentru mine...?

— Un iatagan aduce! El crede să iae capul Măriei Tale... pe la Crăciun...

Domnul vru să spună ceva, dar un armășel intră zicând:

— Vel Vistierul Dan, cu prea adâncă închinare roagă pe Măria Sa să poftească. Au sosit strălucitii boeri Ștefan Jojika și Pangraty Sennyei, trimișii Măriei Sale Craiului Sigismund, și așteaptă!

— Mai aștept și pe altul, zise Domnitorul; roagă să mai aștepte puțin.

Oana opri armășelul, cu un semn, și coborând vocea șopti:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ai lui Aron Vodă vor sosi abia mâine... Au fost... întârziaţi pe drum. Măria Ta nu lăsa pe aceşti sosiţi să aştepte.

— Ai dreptate, zise Domnul, după o gândire, şi cu glas tare porunci:

— Spune Luminăţiilor lor că viu îndată, cu prea iubitul meu sfetnic Banul Mihalcea.

Şi cu un semn măiestruos de prietenie, făcu din mâna un salut spre Albert. Căpitanul se înclină adânc şi când ridică fruntea, văzu înainte-i pe Oana.

LOGODNICA LUI ALBERT KIRALY

Ea nu-şi mai trăsese vălul peste ochi şi tînărul războinic, holbă ochii la ea, uluit.

— Pe rănile lui Christos, murmură el, Domniţă, dacă n'ai fi oacheşă, ci bălaie, aş jura că eşti mai frumoasă decât sărmana mea Maria.

„Sărmana"? întrebă Oana. Dar ce, nu cumva a murit!

— S'a ucis! S'a ucis din pricina că generalul meu Ion Bornemissa, punând ochii pe ea, m'a trimis într'o cetate în care era stăpân Hassan Paşa, ginerele lui Sinan Vizirul. Generalul m'a [illegible]s crezând că are să rămână la locuinţa părinţilor ei ca să o poată curteni el. Dar Maria, fiind logodită cu mine a venit fără ştirea mea, — ca să scape de Bornemissa — a venit în cetatea, în care Hassan Paşa, deşi stăpân, mă primise ca pe un semen întru vitejie. Maria nici nu a ajuns la mine, căci oamenii lui trimeşi, întru căutarea de fete frumoase, au prins-o şi au dus-o la el.

Şiii? întrebă tînăra mişcată de durerea lui Albert.

— Şi... sărmana a venit apoi la uşa cortului meu, şi vârându-şi Jun junghiu în piept mi-a strigat: răzbună-mă Albert! Hassan Paşa m'a necinstit, şi am fugit, ca să mor la picioarele tale!...

Glasul semeţului căpitan tremura şi lacrămile, ce-i apărură în ochi îi înecară vorbele.

Oana îi luă mâna şi i-o strânse cu o prietenie pătrunsă de compătimire. Ea zise cu glasul schimbat:

— Te vei răzbuna, căpitane!

— Generalul Bornemessa şi-a luat răsplata, a fost ucis de gâdele stăpânului său în închisoare... Dar Hassan Paşa trăeşte şi pe acolo prin Transilvania nu-l voi putea ajunge nici odată, căci Sigismund e un fricos. Pe aci, dacă se adeverese presupunerile mele cu privire la marile planuri

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ale Domnului Mihai, el va fi mai curând sau mai târziu trimes împotriva Domnitorului nostru şi... mă voi răzbuna

Oana întrebă cu o nevinovăţie bine jucată:

— Dece crezi ca Hassan Paşa va fi trimes împotriva Domnului Mihai, care este bine cu turcii, şi are ţara plină de ianiceri, greci şi alţi oameni ai Padişahului?

Albert surîse, şovăi o clipă, dar apoi răspunse cu o întrebare:

— De ce crezi că au venit Stefan Iojika şi Pangrate Sennyei, şi va veni şi trimesul lui Aron Vodă la Domnul Mihai? Ca să întărească prietenia cu turcii?

Oana zâmbi.

— Eu nu sunt decât o biată fată, care nu se pricepe la chiţibuşurile ălor cari învârtesc treburile unei ţări. Şi nu pricep decât cele ce sunt la mintea oricărui om de rând. — Dar... Domnul mi te-a dat în îngrijire, şi ca atare te poftesc să mergi cu vre-o câţiva robi ai mei la conacul ce-ţi voi orândui. Stai liniştit acolo, odihneşte-te căci dacă se adeveresc cele ce-mi spui că... prevezi, se poate să fie mare nevoe de braţul Domniei-tale, şi de marea pricepere ce o ai în mănuirea tunurilor.

Vorbind, Oana bătu din palme şi îndată apăru un copil de casă, cu trăsăturile de o regularitate şi curăţie rară. El înaintă cu paşi îndrăzneţi, siguri, şi se închină adânc în faţa tinerei.

— Florinte, zise fata, du pe strălucitul Căpitan Albert Kiralyi la Conacul meu din susul Dâmboviţei. Să fie îngrijit şi ospătat ca un jupân de neam domnesc. Caii sunt la poartă. Să iei şi patru robi cari să-l slujească.

— Înţeles, stăpână! Din porunca Domnitorului.

Oana îl apucă de o ureche şi-l zmuci, înclinându-i capul în jos.

— Nătărăule. Din porunca mea! La mine, numai eu poruncesc! Ai înţeles?

— Sărut urmele picioarelor, Domniţă, replică Florinte, cu o supunere ca de câine bătut, am înţeles. Şi către Albert urmă:

— Strălucite Căpitane, hai mai repede, că altfel înalta mea stăpână mă lasă văduv de urechi.

OANA INCEPE SA LUCREZE

Un olac împodobit cu mândre covoare aştepta afară din curte păzit de câţiva călăreţi armaţi. Oana eşi din palatul tatălui ei ,se urcă în trăsura cu două roate, luă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

hăţurile în mână şi fără a se uita dacă slugile orânduite de pază o urmau, porni în goană spre locuinţa ei.

In poartă îi eşiră înainte mai mulţi robi, făcând adânci temeneli; şi pe când ea cobora fără a-i lua în seamă, slugile duseră olacul spre fundul curţei, unde se aflau grajdurile. Uşile casei se deschiseră de mâni supuse şi fata trecu prin două rânduri de bărbaţi, unii armaţi, alţii plini de praf cu feţele brăzdate de sudorile ce-i năpădise în alergăturile făcute din porunca stăpânii. Oana făcu semn unuia să o urmeze şi când se văzu dincolo, în marea încăpere, care servea pentru primire, întrebă deadreptul:

— Ei, Ivane! Ai sosit cu vre-o ştire nouă? Ce veşti ţi-au adus oamenii lăsaţi pentru legătură pe drumul Olteniţei.

Cazacul se îndoi până la covor şi răspunse scurt:

— Emirul a trecut şi a pus tabăra lângă orăşel, pentru câteva zile. A dat sfoară, că vine ca prieten al Domnitorului, şi că vrea să ierneze lângă Bucureşti, şi că apoi va trece în Ardeal ca să înoiască legăturile de prietenie cu Craiul Sigismund.

— Şi trimesul lui Aron Vodă, unde se află acum?

— Domniţă, robul Iliaş, spune că trimisul s'a oprit la Gherghiţa. Acolo a fost îmbătat de şoltuzul Luminăţiei sale Vistierul. El a venit s.. un nume străin, îi zice jupân Iancu Mădularu, dar el este un războinic: Aga Răzvan.

— Il ştiu, întrerupse Oana, rămânând gânditoare. Şi pentru sine murmură:

— Ce socoteli o fi având tata, ca să împiedice venirea împuternicitul trimes de Aron Vodă. Şi după câteva clipe de gândire spuse răspicat:

— Nu uita să strici numai decât, podurile de peste Argeş, pe unde vezi că poate să vină Emirul. Pregăteşte lemnărie ca să le poţi drege, dar nu o duce acolo, decât după ce-ţi voi porunci eu să le dregi, şi când o fi la dres, să faci aşa fel încât noaptea să ia apa tot ce s'a lucrat ziua. Şi fii aşa pregătit ca în ziua când oi cere-o să fie gata totul.

Ivan se înclină şi surâse:

— Păcălim pe prea strălucitul unchiu al Padişahului. Asta Domniţă, o fac cu nespusă plăcere.

Oana îl privi în ochi şi schimbă tonul, trecând la alta poruncă.

— Să trimiţi îndată pe Samuilă la Gherghiţa cu un olac şi cai de schimb şi cincizeci de seimeni călări, ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să-l ia pe sus pe Aga Răzvan, cu toată cinstea cuvenită, înțelegi? și să aduci pe trimisul lui Aron Vodă, ca să fie mâine la amează în fața Domnitorului. Este porunca Domnului Mihai. Iar tu să veghezi necontenit și să-mi trimeți de două ori pe zi știri despre faptele Emirului.

— La poruncă! Măria Ta!

— Numai de el să te ții. Celelalte cad de acu în îngrijirea lui Andrieș chiorul. Du-te și... trimete-mi pe Andrieș, că-i afară. Nu uita să ei cu tine câteva zeci de pungi de aspri.

Ivan se îndoi până pe covor și ajunse deandaratele la ușă. Îndată după el intră un bărbat cărunt, oacheș, cu fața lunguiață, dar cu ochiul stâng lipsă; în schimb cel drept lucea de o inteligență vie, pătrunzătoare. Îmbrăcămintea lui era aceea a unui ostaș ungur, dar curată, îngrijită. El înaintă cu mișcări pătrunse de nobleța și se înclină zicând respectuos.

— Porunca, Stăpână! aștept!

— Ai vorbit cu Ivan? Ai înțeles ce vreau. Toată orânduială de știri și trimeteri de oameni îți cade în sarcină.

— E o cinste, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, voi căuta să o îndeplinesc!

— Fii tu bărbat, și nu aștepta ca Dumnezeu să te înghioldească, zise Oana. Te știu mai deștept decât toți, cari mă înconjoară și te cred... foarte credincios.

— Sărut urmele Măriei tale, Domniță, pentru cinstea ce-mi faci, rosti Andrieș, plecând fruntea. De n'aș fi ajuns în slujba Măriei tale, de mult eram ucis. Porunca! mă rog!

— Vrei să-ți însemnez cele ce-ți spun?

— Nu-i nevoie, zise Andrieș, le voi însemna după ce-mi vei fi poruncit.

Dar e oare nevoie să reamintesc cât datorez Măriei tale, Domniță?

— Te știu, zise Oana, că ești deștept și iar ți-o spun: te cred credincios mie...

Andrieș își apăsă dreapta pe inimă zicând:

— Sunt un osândit la moarte de craiul Ardealului. Măria ta m'ai primit și mi-ai dăruit viața. Eu trăiesc azi din mărinimia Domniei tale, Domniță.

Oana îi dădu în șoapte câteva îndrumări menite să ajute lui Andrieș la îndeplinirea ordinelor ei. Numele lui Albert Kiraly se auzi, apoi câteva porunci privitoare la Mânăstirea Radu-Vodă din josul Dâmboviței.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cunoşti oraşul — urmă Oana — să alegi cele mai bune case, din apropierea Mânăstirei, să fie gata de primit vre-o 2500 oaspeţi.

— Tătarii cari se vor întoarce cu pradă din Ungaria pe la Severin?

— Poate... poate vin să ierneze.

— Dar aceia sunt mulţi de tot... vre-o 40.000. Ori primeşti numai pe capii lor?

— Te temi de mulţimea lor? întrebă Oana. Fiece casă sau conac, să aibă pentru cai şi vite, câteva care de paie. De nu voi fi eu acì, îţi voi trimete poruncă scrisă. Ce alt graiu mai ştii decât românește?

— Ungureşte, nemţeşte, turceşte, latineşte, citesc şi scriu. Mai ştiu şi alte limbi dar numai le vorbesc şi înţeleg. Am fost precum am spus-o secretarul şi consilierul lui Alexandru Kendi, preşedintele Senatului, care a fost retezat de craiul Sigismund.

— Şi cum ai scăpat?

— Patru ostaşi au venit noaptea să mă ridice cu nevasta şi copilul meu. Eu m'am împotrivit, şi unul mi-a ucis copilul. Până să pun mâna pe sabia mi-au junghiat şi soţia. In turbarea care m'a surprins am tăiat braţul unuia, care a leşinat, pe altul l'am ucis, al treilea mi-a scos ochiul cu vârful săbiei, şi, speriat de soarta celor doui, a fugit cu tovarăşul său. Eu m'am îmbrăcat în hainele unei slugi, şi a trebuit să fug ca să nu fiu ucis, căci se întorceau cu ajutor mare. Şi mi-au rămas... sărmanii să fie aruncaţi câinilor pe maidane.

Ochiul lui Andrieş se umplu de lăcrămi.

— Şi ce te-a făcut să cauţi slujba la mine?

— Dela italianul Giacomi, care a dat Măriei tale lecţii de arme, de limba latină şi italiană ştiam că fiica Vistierului Dan este foarte bogată şi foarte puternică, având sute de slugi şi robi credincioşi. Printre aceştia puteam să mă strecor. Dacă aş fi mers la Domnul Mihai — cum e prea legat de Craiul Sigismund, m'ar fi predat.

— Nu cred, îl întrerupse Oana repede. Domnitorul nostru este cel mai drept şi înalt suflet din câţi înşi trăiesc în această ţară. El ştie ce fire de fiară fără nici un dreptar sufletesc este Sigismund. Poate altul din preajma lui să te fi vândut, deşi nu-mi închipui ca tu să-ţi fii dat numele adevărat. Pe secretarul lui Alexandru Kendi ştiu că nu-l chema Andrieş, căci îi era rudă....

— Ai judecat luminos, stăpâna: numele meu e Daniil Chendi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniamuzeu1901-1932

— Bine. Rămâi Andrieș... Dar.... ca fost secretar și consilier trebue să știi multe lucruri tăinuite, zise fata privindu-l în față.

— Știu. Iată, urmă el, scoțând un petec de hârtie îndoit și devenit cam unsuros de sudoare. După ce mi-au luat soldații pe ai mei din casă, au scotocit, dar nu au găsit nimic la mine. Iar eu m'am întors noaptea, am luat banii ce aveam ascunși, și hârtia asta scrisă latinește. Poartă sigiliul craiului și este iscălită în numele lui de Ștefan Iojika.

Oana își aruncă ochii în o grabă înfrigurată asupra documentului și bătu din palme. O roabă intră și se aruncă în genunchi pe covor așteptând.

— Să-mi pregătească Vasile grăjdaru un cal, Ogarul: tu Leano, să-mi dai repede hainele bărbătești, cu zalea de sârmă, spada și căciula.

Leana se strecură afară. Andrieș întinse ambele mâni într'o mișcare de cerere de iertare.

— Stăpână, rogu-te plecat, Măria Ta ești prea iute la fapte. Vrei să-i arăți acu hârtia. E prea de vreme.

— Iojika și Pangrate Semnyei sunt acî, poate că au și sfârșit de vorbit cu Domnul, și Maria Sa nu știe ce-l așteaptă.

— Cu iertare stăpână, reluă ardeleanul pe un ton umilit, poate e mai bine să nu știe, ca să poată vorbi cu ei liniștit. Cursa ce-i pregătește Sigismund cu aceasta scrisoare, este orânduită pentru mai târziu, când l'o ști pe Maria Sa în cea mai mare vrajbă cu turcii.

Oana se gândi câteva clipe și liniștindu-se spuse cu glasul coborât:

— Dar poate că știind ce-l așteaptă...

— Are să se înfurie, și strică alianța ce se pune la cale și pierde și ajutorul ce poate să primească de la Sigismund.

— Eu cred, zise Oana, cred că Domnitorul are mai multă nevoe să știe pe Prințul Ardealului stricat cu turcii, decât îi arde de ajutorul lui. Cu Sigismund, stând de o parte ca nepăsător, n'ar putea să facă nimic de ispravă.

— Eu am numai un ochiu, Domniță, zise Andrieș, coborând glasul, dar văd mai bine decât alții cum se fac pregătiri cu oastea, cum se mustruluesc seimenii, și cum numărul călăreților crește pe fie ce zi. Un singur lucru ar trebui să afle Domnitorul mai de vreme, dar acest lucru... Însă brusc Andrieș se trânti în genunchi zicând cu umilință:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Să fiu ertat Domniță, rog cu umilință să fiu ertat, căci nu mai voi greși altă dată.

GHEORGHE CĂPLESCU E ÎNDRĂGOSTIT

Dintre perdelele groase se auzi un glas anunțând:

— Luminățiile lor Banul Manta și jupânul Gheorghe Căplescu.

Oana făcu semn să-i lase să intre și rosti cu asprime:

— Te iert Andrieș. Dar, ține minte, că precum ți-am scos un ochiu pentru că nu mi-ai îndeplinit o poruncă, așa ți-l voi scoate și pe celalalt. Pleacă!

— Bine ați venit înalți jupâni în casa mea. Până să-'mi spuneți cărei împrejurări datoresc o cinste atât de mare, vă rog dați voe să trec dincolo, să pun pe mine un vestmânt de primire, care să fie pe aceiași treaptă cu frumoasele haine de sărbătoare în cari vă văd.

Fără să aștepte răspunsul celor doui, fata le făcu un semn de invitare, să se așeze în jețuri, și dispăru.

— Auziși jupâne? întrebă șoptit Banul Manta, pe însoțitorul său, auziși ce înseamnă la fata asta, de care te-ai îndrăgostit, o neascultare? Bună stăpână vrei să-ți ei.

— Bună, rea, — zise Gheorghe Căplescu, netezindu-și hainele scump împodobite cu fireturi strălucitoare, — este frumoasă și îmi place peste ori ce închipuire. Ș'apoi este și bogata, din partea mamii ei.

— Ce i-a lăsat măsa nu-i nici pe dedeparte atât de mult cât are să fie ce i-o lăsa Vistierul Dan, că o iubește, și nu mai are alt copil.

— Mă mulțumesc și cu ce are ea, și aș lua-o și fără nici un ban roșu. Că mie mi-ar plăcea și... goală.

Două slugi intrară aducând pe câte o tavă de aur, niște chisele cu dulceață și apă și punându-le pe măsuțe mici înaintea celor doui se retraseră de-a'ndaratele plocoindu-se adânc.

Căplescu zise admirativ:

— S'a dus să poruncească cele trebuitoare unei priviri de musafiri.

— Te înșeli prietene, te înșeli... Oana nu pierde vremea cu nimicuri, astea sunt orânduite de mai de mult. Acu, deși încă nu e vremea prânzului, ai să vezi că o să ni se aducă țuică, vin și vânat rece, ca gustare.

— Mai bine aș gusta din obrajii ei... zise Gheorghe, apoi luând dulceața plescăi din buze, adăugând:

— E făcută cu miere... Domniță Oana, o fi având buzele tot atât de dulci? Hai? ce zici Bane dragă?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Deh, ce să-ți spun? răspunse Banul Manta, luând pentru a treia oară cu linguriţa de aur din chisea, — încă nu am gustat din ele ca să-ți pot răspunde cu bună cunoştinţă.

Căplescu simţi o părere de rău că dăduse prilej pentru o asemenea glumă, care în starea lui sufletească îi părea o jignire. El se stăpâni, şi trecându-şi mâna peste faţa spânatecă rasă, rămase tăcut, dar se înseninâ când văzu pe fiica Vistierului intrând, cu totul schimbată într'un vestmânt care îi da înfăţişarea unei zâne cu plete negre ondulate. Surâsul cuceritor cu care fata învălui pe Gheorghe, făcu pe tânărul boer să-şi piardă cu totul cumpătul şi să uite cuvintele ce-şi pusese în gând să rostească.

In urma Oanei apăru o slujnică albă, curată, aducând pe o tavă mare de argint, trei ceşti cu cafea, puse în farfurioare de aur. Ceştile erau înconjurate de bucăţi de ghiaţă, ca să se răcească mai repede.

Oana luă o ceaşcă, se apropiă cu ea de Căplescu, şi înainte de a i-o oferi, o duse la buze.

Gheorghe făcu un gest de oprire zicând repede:

— Nu — nu! nu-ţi atinge buzele de ceaşca mea!

Oana îl privi cu un surâs întrebător:

— Dar de ce nu? Aşa-i obiceiul. Mai ales când dai unuia cu care te-ai cam certat....

Căplescu răspunse aproape băiguind:

— Mie îmi place cafeaua amăruie, şi dacă ai atins-o cu buzele Domniei tale, apoi s'a făcut mai dulce ca mierea.

— Mmmn! făcu Oana dându-i ceaşca şi ameninţându-l cu degetul; s'a schimbat Boerul... Uite ce poate face o lovitură de spadă în frunte.

— M'ai lovit în frunte, zise Gheorghe, cu faţa îmbrobonată de sudoare; dar m'ai rănit la inimă.

Banul Manta, interveni, ca să-i dea lui Gheorghe vreme să mai pregătească o nouă vorbă măgulitoare:

— Şi e o rană grea, care nu se vindecă uşor. A din frunte vezi că i-a trecut, dar a din inima... ba!

— Şi am venit la Domnia-ta, întrerupse Căplescu, am venit ca să mi-ajuţi să mi-o vindec.

— Şi ce bine ai făcut, că ai venit la mine! zise Oana cu un surâs strengăresc. Că şi eu mă gândeam la rana D-tale... din frunte. Dar mă bucur că pot să-ţi ajut şi te voi ajuta din tot sufletul să-ţi vindece rana din inimă.

Căplescu se ridică din jeţ cu chipul luminat de bucurie şi ochii i-se deschiseră mari: obrazul lui deveni a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

proape plăcut sub valul de fericire ce-i cuprinse inima.

— Cum Domniţa? Domnia-ta ai vroi...?

— Da, urmă fata, negreşit, vreau să te vindec: am o babă foarte meşteră în descântece şi leacuri; am să ţi-o dau să te vindece.

Banul Manta izbucni într'un hohot de râs zgomotos, pe când tînărul, îngălbenit, cu broboane mari de sudoare pe frunte, se lăsă în jeţ, cu totul schimbat, privind la prietenul său cu o încruntare mărită prin cele două dungi de sabie de pe frunte. El ridică ambele coate pe braţele jeţului şi sprijini obrazul şi tâmplele în palme...

— Văd, urmă Oana răuşind să stăpânească zâmbetul ce-i provocase ţinuta descurajată a lui Gheorghe, — văd că boerul Căplescu pare mâhnit. Ori nu mă crede în stare să-i împrumut o roabă? Eu aş putea chiar, ca o dovadă de prietenie, să-i dăruesc cu totul baba de care are atâta nevoe. Numai să ia leacurile cu măsură căci altfel poate să-l apuce o.... durere de burtă cu nişte... urmări atât de... dese, încât trei-patru zile nu mai poate să-şi vadă prietenii şi nici să primească musafiri.

Râsul lui Manta devenise atât de nestăpânit încât lacrimile îl podidiră. Banul râdea şi-şi stergea ochii cu pumnii.

Căplescu se ridică zicând scurt:

— Hai Bane, să plecăm, că aici.... se râde de noi.

— Să am iertare, întrerupse Oana. Domnia-ta, jupâne, de bolnav ce eşti, ai şi îngălbenit, şi nu bagi de seamă că luminăţia sa Banul râde singur.... dacă vrei să zici că râde cineva de Dumneata. Şi dacă tot vrei să pleci, ar trebui să-mi spui să plec cu Dumneata de aci şi să-l lăsăm până i-o trece. Nu vezi, că eu singură sunt serioasă. Eu nu râd... Eu te compătimesc şi vreau să-ţi ajut ca unui prieten.

Şi cu o mişcare prietenoasă Oana îl apucă de braţ. Căplescu se înseninâ puţin şi rămase nedumerit, pe când, Banul împingându-şi prietenul înapoi în jeţ, continuă să rîdă zicând:

— Mare diavoliţă eşti, Domniţa Oano! Stai mă Gheorghe aci! nu pleca mă cu ea, că nu vezi că vrea să te ducă să te dea pe mâna babii!?

Oana râse atât de prietenos şi cuceritor încât Căplescu ,numai privind-o se înseninâ ceva, dar rămase tot într'o ţinută de om jignit.

Cu greu Banul îşi înfrânse râsul încât să poată spune:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Apăi uite, Domniță, ce-i vorbă, eu am pornit ca peițitor al lui Gheorghe.

— Da? Asta mă bucură foarte! Și la cine ai fost? Că trebue să fie o fată de boer mare și poate și frumoasă, cum se cuvine unui viteaz războinic ca jupânul Gheorghe Căplescu.

— Poi, reluă Manta, redevenit serios, am venit cu el... la Domnia-ta.

— La mine? întrebă tânăra cu o mirare prefăcută. Pentru ce la mine?

— Deh... ca să te ceară... să te ceară de nevastă; izbucni Banul respirând ușurat, că a putut spune vorbele ce-i stăteau în gât.

— Dar, întrebă Oana, mie cum o să mă ceară? O fată o ceri cuiva, o ceri părinților, nu o ceri ei. Ați vorbit cu tata?

— N-nu-nu, bâigui Căplescu. Banul explică:

— Știam că tatăl Domniei-tale nu te poate opri din cele ce vrei să faci sau din cele ce hotărăști.

— Ce, așa zănatecă, mă credeți, boerilor? încât să ies din supunerea pe care o datorez părintelui meu?!

— Asta, nu! zise Manta, dar credeam că înainte de a vorbi cu jupânul Dan Vistiernl, să te întrebăm ca să știm dacă te putem cere cu voia Domniei-tale.

— Bine, zise fata, dar cum de v'a venit gândul ăsta așa? din senin?

— Vezi, lămuri Banul, el, de când l'ai rănit, s'a îmbolnăvit de dragoste și acu, vrea să te ceară de nevastă.

— Bine dragă Bane, zise Oana, păi dacă ar fi să iau eu pe toți câți se îndrăgostesc de mine, sau pe câți i-am rănit cu spada, ce ași putea eu face cu atâția bărbați?

— Deh, rosti Manta dând din umeri și adresându-se lui Gheorghe: ce să faci? are dreptate Domnița.

— Eu, urmă Oana, abia aș avea vreme să fiu supusă roabă unuia; să-l îngrijesc, să-i văd de rufărie, să-i văd de casă, să-i sufăr toanele, sau să-i fac chefurile. Dărămi-te, să am atâtea sute sau... mii, câți s'au aruncat ochii pe mine. Așa că vezi, sunt osândită să rămân nemăritată, afară numai dacă...

Ea se întrerupse, căci copilul de casă Florinte intră zicând:

— Măria Ta am isprăvit cu frumosul kir... Dar decum dădu Florinte cu ochii de cei doui oaspeți, se opri, apoi continuă... kyrie eleison... și veneam fuga să spun că l'am... mai scris odată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cum? întrebă Banul, te îndeletnicești și cu facerea de cântece bisericești? Asta-i prea frumos! Cum văd ești meșteră la toate...

Privirea Oanei înghețase cuvintele pe buzele copilului de casă. Acum ea întoarse fața surâzând silit spre Manta și rosti:

— Ca o biată ființă care trebue să rămână nemăritată mă pregătesc de... de călugărie... Florinte, chiamă pe Socol.

Copilul de casă îngălbeni, și îndreptându-se spre ieșire întrebă:

— Douăzeci de bice, sau de nuiele, Măria Ta?

— Chiamă pe Socol și apoi alegi care-ți place din două.

— Sărut urmele Domniței, zău nu mi place nici biciul nici nuiaua.

— Trebue pedepsit, lămuri Oana, după ieșirea copilului, ca să nu mai intre altă dată fără să fiu vestită...

— Poi numai pentru atâta îl pedepsiți așa de aspru? se miră Căplescu....

— Nu-i ăsta un strănepot de ai lui Vlad Țepeș? întrebă Manta. E de neam mare: mai iartă-l săracu! Pentru el nu-i bătaia, cât de mare e rușinea!

Oana replică liniștit:

— Dar dacă eram dezbrăcată? Se cuvine? Trebue să se învețe cu obiceiurile pe cari le-am înființat în casa mea.

Socol, un arnăut uriaș, negru, intră urmat de copilul de casă. Oana porunci:

— Dă-i douăzeci de bice sau nuiele.

— Nuiele să'mi dea, Maria ta, că alea se mai rup, pe când biciul... nu vrea.

— Bine. Dă-i nuele.

— Măria Ta, obiectă Florinte, gândește-te, dacă mi-le dă la tălpi, nu mai pot umbla o lună, dacă mi le dă peste capu oaselor, nu mai pot călări două luni.

— Să ți-le dea pe spinare, ca vreme de trei luni să nu te mai poți îndoi să asculți pe la uși....

Socol se pregătea să plece când auzi pe Căplescu zicând:

— Domniță, te rog și eu și Banul să-l ierți.

Florinte întoarse capul și surâse:

— Mulțumesc din adâncul inimei, luminate jupân Gheorghe, și să știi că la rândul meu, când o fi să poruncească Domnița să ți-se tragă douăzeci-treizeci de nuiele, am să pun și eu o vorbă bună să te ierte, că vezi eu, cu spinarea mea am mare trecere la Domnia Ei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

Căplescu se încruntă, dar Banul izbucni în râs pe când Oana făcu un semn din ochi către Socol. Arnăutul înțelese că pedeapsa era ertată, totuși luă pe Florinte de ceafă și-l duse afară, pe când copilul de casă făcea gură strigând:

— Ce te legi de chica mea, jăvlane! Domnița a dat poruncă să mă bați cu nuiele pe spate, dar nu să'mi murdărești cu mâna ta ceafa mea.

Leana, roaba intră, și întinse un răvaș pe care Oana îl citi, apoi porunci:

— Spune să vină trimesul!

Un seimen intră și făcând o adâncă închinare rosti:

— Măria Sa Doamna Stanca, te poftește să vii până la palat.

— Spune că sunt gata la poruncă; și către cei doi musafiri surâzând:

— Veliți boeri, stați de vă ospătați dacă poftiți, îmi faceți o mare cinste, dar eu trebuie să mă plec poruncii Măriei Sale Doamna.

Și Oana cu o înclinare curtenitoare, le zâmbi și trecu în odaia alăturată.

— Să trăiești Andrieș, zise tânăra bărbatului care se afla acolo, m'ai scăpat ușor de cei doui plicticoși jupâni. Ia pe Aglaia, fata aia care seamănă cu mine, îmbracă-o în hainele mele, ureo în olac, și trimete-o până la palat și înapoi. Gândul tău a fost bun.

Cei doui oaspeți luară ceva din răciturile aduse de slugi, băură câteva cupe cu vin, fără să bănuiască măcar că Oana din odaia alăturată auzea planurile lui Gheorghe Căplescu, și replicele Banului Manta.

Încălzit de vinul prea generos pe care robii Oanei îl serviră, Gheorghe își dădu pe față gândurile:

— De n'oi lua-o eu de nevastă! Bane dragă, nici dracu nu o ia!

— Păi, bine, zise Banul Manta, ciocnind cu el, văd și eu că vrei să o iei. Dar ea, nu prea pare că înclină...

— O iau cu sila. Eu sunt unul din cei mai credincioși și bine văzuți căpitani ai Voivodului nostru. După ce oi lua-o, ce o să-mi facă. Măria Sa are mai multă nevoe de un căpitan decât de o fată.

Banul Manta, mai trase o dușcă de vin, ca să aibă timp de gândire, și apoi lămuri:

— Mă Gheorghiță, și tu ei fi de folos, și chiar de nevoe Domnului nostru Mihai. Dar ea este fata Vel Vis-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fierului Dan, de care are mare nevoe, și mai este și foarte bine văzută de Doamna Stanca.

— Are să fie mai bine văzută de mine, zise, ca încheere Gheorghe Căplescu. Hai să plecăm.

EXERCIȚIILE OANEI

După ce ambii boeri, porniră călări spre locuințele lor roaba Aglaia se întoarse, însoțită de câțiva seimeni. In acest timp Oana își schimbase costumul și porunci lui Ivan să-i trimeată pe sârbul Pandurea în sala în care ea făcea exercițiii.

Pandurea se prezintă gata îmbrăcat în zale și cu coiful care trebuia să-i apere fruntea.

Tânăra luă o spadă din perete și întrebă:

— Ai mai luptat ceva cu Hatnaghy și cu Iaznirsky?

— Da, dar ei nu sunt așa de repezi ca Măria ta. De la ei nu pot învăța mari lucruri!

— Ei ești gata? Păzește-te! Am să-ți zbor paloșul din mână.

Pandurea ca să fie mai sigur, apucă paloșul său cu ambele mâni; dar de la a doua mișcare Oana îl izbi în frunte, și cu mișcarea următoare îi zbură arma din mâna.

Sârbul se prăbuși pe spate; deși fruntea îi fusese apărată de coif, el leșinase.

La căderea lui Pandurea, Oana bătu din palme și porunci lui Ivan:

— Cheamă și pe ceilalți doi robi: polonezul Iaznirsky și pe ungurul Hatnaghy. Repede!

Până să se deștepte sârbul Pandurea, fata făcu semn celor doi intrați să se pună în gardă, și adăugă zâmbind:

— Câte un galben celui care va putea sta înaintea mea, până ș'o reveni Pandurea în fire.

Ambii scoaseră săbiile. Iaznirsky, știind că are voe să lovească, încercă vre-o câteva atacuri. Dar în clipa în care voi să dea o lovitură piezișă, sabia îi zbură din mână, și se înfipse într'un colț al odăei în perete. Fără a mai vorbi, fata se îndreptă către Hatnaghy, care cu paloșul scos își aștepta rândul. Ungurul încercă în zadar să dezarmeze pe stăpâna sa, dând lovituri de o violență disperată dar nu răușii.

Oana zise scurt:

— Ș'a revenit Pandurea în fire, i-ați paloșul de colo! Și-i zbură arma din mână.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ivan rămas lângă uşă, privea zâmbind.

Oana porunci:

— Acum, câte-şi trei dintr'o dată! Şi, trei galbeni celui care m'o birui. Dar veniţi toţi trei dintr'odată!

Cum termină vorba, Oana sări spre colţul odăei, ca să fie apărată din spate şi din lături, însă lăsă între ea şi colţ, loc de doi paşi. Cei trei, Pandurea, Iaznirsky şi Hatnaghy se repeziră la atac. Dar Pandurea primi o lovitură în frunte şi se prăbuşi, Iaznirsky văzu sabia zburându-i. Atunci Ungurul, apucă paloşul său cu ambele mâni şi repezi o lovitură furioasă, care paradă (ferită) de Oana printr'o săritură înapoi, izbuti să o scape, dar paloşul îi rupse spada în două. Oana rămasă cu jumătate de spadă în mână zise:

— Prostule! Nu a fost vorba cu amândouă mâncle, i-aţi pedeapsa! Şi cu jumătatea de spadă ce-i mai rămase în mână îi fulgeră o lovitură între sprincene. Hatnaghy dădu ochii peste cap şi se lungi pe spate cu fruntea înroşită de sânge.

— Ivane, zise Oana, ia-l pe ungurul ăsta şi dute de-l cârpeşte. Eu mai rămân cu ăştia aci.

Ivan târâ pe cel rănit până afară, îl dădu altora în primire şi reintră ca să vadă pe stăpâna sa încrucişând spada ei ruptă, cu a lui Iaznirsky. Polonezul avea superioritatea lungimei de sabie. Dar sub loviturile Oanei, el fu nevoit să dea înapoi până lângă Pandurea, care nu se mai ridica de jos. Oana porunci:

— Scoală sârbule şi ajută pe polonezul ăsta, care se crede mare mânuitor de sabie!

Pandurea sări în picioare şi cu ajutorul lui Iaznirsky răuşi să împingă pe Oana până în colţul odăei. Polonezul zise:

— Ţine-te bine Pandureo, ca să luăm galbenii. Dar când se credea mai sigur, sabia îi sbură din mână şi lovi pe Pandurea în tâmplă. Sârbul căzu leşinat.

Oana se repezi spre cel de jos, îl pipăi să vadă dacă mai trăeşte, apoi strigă lui Ivan să cheme pe baba Neaga să-i dea ajutor şi cu un aer supărat se adresă polonezului:

— Bine prostule! De ce nu eşti în stare să-ţi ţii sabia în mână.

— Măria ta, zise Iaznirsky, eu cred că nici dracu dacă s'ar bate cu d-ta, nu ar putea ţine o sabie, măcar de-ar ţine-o şi cu dinţii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Imblânzită de acest omagiu al polonezului, tânăra îl concedia zicând:

— Sunteți trei mănuitori de săbii. Și nu aveți toată ziua nici o treabă. De ce nu vă luptați între voi, ca să am și eu cu cine mă măsura. Ar fi drept să le bag la beci! Dar le cer azi.

Și fiindcă Pandurea se ridicase de jos, Oana îi dădu trei galbeni zicând:

— Na... doi ție, și unul dă-l ungurului, fiindcă prea l'am pedepsit rău.

Polonezul rămas singur cu Oana, puse un genunchi pe covor, și zise cu un accent curtenitor:

— Dă-mi voe Măria ta să duc la buzele mele mâna care m'a învins.

Oana îl privi cam enigmatic și zise:

— Las că ți-o duc eu la buze, și ridicând încet mâna, o opri o secundă, apoi izbi cu ea peste gura lui Iaznirsky, umplându-l de sânge. Fata făcu un gest poruncitor spre ușire. Polonezul fu cuprins de o furie oarbă și se repezi asupra Oanei cu mânele întinse. Dar Oana îi apucă brațele, i-le răsuci spre spate, și-l duse până la perete. Cu stânga îi ținu mânele prinse de degete, iar cu dreapta îl apucă de păr, și începu să-l dea cu capul de perete, până ce-l văzu căzând în nesimțire.

Ivan intră urmat de câțiva robi.

— Ia-l și du-l pe obraznicu ăsta la beci; zise Oana.

Pe când robii duceau pe Iaznirsky, Oana se șterse pe mâni zicând:

— Ce tâmpit! Ce o fi crezut robul ăsta? Că dacă este conte polonez și e tânăr, am să-i dau voe să fie obraznic?' Apoi strigă:

— Adu pe grecul Kalderimis, dar mai iute Ivane, să mai încerc loviturile pe cari mi le-ai arătat.

Un bărbat voinic, un grec, având în spate o scândură largă, intră precedat de Ivan. Tânăra strigă:

— Ia să te văd Ivane acum!

Robul luă dintr'o panoplie din perete șase cuțite, și pe când grecul sta întors cu spatele, Ivan aruncă toate cuțitele, așa fel în cât se înfipseră în formă de cerc, în scândură.

— Nu-mi place cu cuțitele, zise Oana. Am încercat de vre-un an cu spada. E mai bine. Ia să vezi ce pot face eu! Și luând o spadă din perete, porunci grecului să se miște cotit în spre ușă. Robul se supuse și Oana aruncă spada astfel încât se înfipse drept în mijlocul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cercului de cuțite. Dar aruncătura fiind prea violentă, grecul căzu pe brânci, scoțând un geamăt.

— M'ai omorât stăpână!!

Oana și Ivan se repeziră spre cel căzut, îi scoaseră scândura din spinare și Ivan zise.

— Nu-i nimic! I-a pătruns spada pe lângă șira spinării, între coaste. A trecut prin scândură! O să scape cu vre-o zece zile de odihnă.

Grecul sângera ușor. El fu dat în îngrijirea babei Neaga, apoi Oana urmă înainte exercițiile ei, ridicând saci de câte 80 de ocale, și aruncându-i ca pe niște pachete ușoare. Când fu destul de obosită se apropia de Ivan îl apuca de piept și de chimir, îl ridică în aer, și-l duse pe sus până la ușă, apoi îi făcu vânt râzând:

— Dute și spunei Răducăi să-mi pregătească o bac.

Ivan făcu un salt prin aer și căzu în picioare, se înclină adânc și zise:

— La porunca Măriei tale.

Până să vină Răduca, tânăra luă din perete patru pistoale, le controlă iarba de pușcă și îndreptându-se către un cap sculptat în scândură fixat pe perete, ridică brațul și murmură:

— Ochiul drept! apoi, aproape fără a ținti trase. Ochiul arătă o gaură.

— Ochiul stâng! zise fata din nou zâmbind, și al doilea ochi din scândură se găuri. Oana urmă:

— Intre sprincene! Și tot cu aceași mișcare bruscă, aruncată, descărcă pistolul. Glonțul merse direct la destinație.

— Acu, zise fata surâzând:

Vârful nasului! Glonțul izbi însă ușor alături.

Oana trânti pistolul jos, supărată:

— Dar rău m'am prostit. Mi-am stricat tot hazul!

Ivan năvăli în sală urmat de 10 slugi:

— Bine că ai venit! Și bine ai făcut, zise Oana. Și altă dată Ivane, când vei auzi că trag focuri, să vii tot astfel. Dar să vii dela cel dintâi foc și cu oameni armați. Să ții minte! Iar acu voi eșiți de aci.

Robii se strecurară afară, pe când Ivan zise, înclinându-se adânc:

— Măria ta. Ce poruncești, e sfânt!

— Să încarci toate armele și să-mi pui și trei pistoale în perete în odaia mea, două spade și un iatagan deasupra patului, la îndemână. Și trimete-mi pe Iaz-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nirsky în odaia mea de culcare. Tu să stai la ușă afară cu trei oameni.

— La poruncă! Gata Măria ta.

— De ce nu a venit Răduca?

— E afară și așteaptă porunca Măriei tale!

— Să intre, și după o jumătate de oră să-mi aduci pe polonez. Du-te!

OANA ȘI POLONEZUL

Răduca intră și se aruncă pe brânci. Oana făcu un semn, roaba eși afară, dădu o poruncă, și câteva femei aduseră o cadă mare cu apa rece. Pe când roabele eșeau umilite, Răduca desbrăca pe stăpâna ei și o spăla, apoi o îmbrăca într'un costum oltenesc înflorit, îi puse și flori în buclele de de peste urechi, și după ce-i sărută picioarele, înainte de a le băga în pantofi, o duse în fața unei oglinzi mari venețiene:

Oana se privi în oglindă, și-și mângâie roabă, zicând:

— Ei Răduco să trăești, m'ai făcut frumoasă!

— Mai frumoasă decât ești Măria ta, nu e cu putință să te fac!

— Dar Aglaia nu e mai frumoasă decât mine?

— Măria ta. E frumoasă Aglaia, fiindcă îți seamănă. Dar ea e o frumusețe bleagă și e moale, mai moale decât o cârpă. Dar, ce e drept semănați ca două picături de apă.

— Știi ce Răduco? îmbrac'o tocmai ca pe mine, pune-i și flori și adu-o în odaia mea de culcare. Dar spune-i lui Ivan să nu-mi aducă pe Iaznirsky până nu-i spui tu că sunt gata.

Răduca râse fără sgomot și plecă. Oana trecu în odaia ei de culcare, se întinse pe divan, luă de pe o măsuță o carte, scoase o foaie și o citi de două ori, apoi bătu din palme și spuse robului care intră să cheme pe tătarul Tumir.

— Păi, zise robul, e rănit de Măria ta, de eri și e întins în pat.

— Adu-l cu pat cu tot!

Peste câteva minute Ivan sosi, aducând pe tătarul cerut. Tumir dădu să se ridice de pe targa pe care îl aduseră slugile.

— Stai lungit și răspunde, zise Oana, trecându-i cu mâna pe frunte. E adevărat că tovarășii tăi din Krim-

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr-1901-1937

vor trece prin Ungaria și la întoarcere vor da prin Oltenia și Muntenia. Ori nu vrei să-ți vinzi frații?

— Pentru Măria ta mi-aș vinde și sufletul! gemu rănitul. E foarte adevărat. Dar au să prade țara. Fără prada nu fac ei război!

— Și când crezi că au să vină? Și pe unde?

— Drumul lor, gemu tătarul, e așa. Prin Ardeal, apoi Ungaria, apoi pe la Porțile... nu știu, zice... de fier, Oltenia, Muntenia, Moldova. Cam pe la anul nou.

Oana îi apropiă mâna de obraz. Tătarul sări în sus, sărută mâna stăpânei și căzu la loc, cu un zâmbet de om fericit.

— Să te vindeci și-ți port eu de grijă; zise Oana, apoi reluă cu o caldă insistență: Ascultă Tumir. Vindică-te mai repede, că am mare nevoe de inima și credința ta!

Tătarul vru să mulțumească, dar copleșit de emoție, leșină. Oana făcu un semn lui Ivan, un semn care poruncea: „îngrijește-l! să scape".

Și pe când robii cărau pe Tumir afară, Răduca intră zicând:

— E gata! S'o vezi Măria ta, te mir cât de mult îți seamănă! Și prin ușa larg deschisă, intră o fată îmbrăcată întocmai ca Oana, cu aceleași trăsături, cu fața puțin mai ovală, dar încolo de o uimitoare asemănare și cu aceleași flori în bucle.

Oana o luă de braț și făcând un gest către Ivan ca că plece, o conduse până în fața oglinzei zicând:

— Ia să vedem care e stăpâna și care e roaba! Dar când se văzu alături de ea, în sticla venețiană, Oana scoase un oftat, și zise:

— A naibii e pielea pe tine Aglaio! Ești cu ceva mai frumoasă decât mine! Nu ești așa de fălcoasă precum sunt eu.

— Sunt roaba Măriei tale!

— Bine, bine, ei fi tu roaba mea, dar e vorba că arăți mai bine, decât arăt eu. D'aia te-am răscumpărat.

Aglaia plecă umilită capul zicând:

— Viața mea, e a Măriei tale. M'ai răscumpărat. M'ai scăpat de rușine! M'ai ținut ca pe o domniță. Ași vroi să mor slujindu-te!

— Ce proastă ești, zise Oana râzând. Nu-ți cer decât să săruți, în locul meu, pe un tânăr frumos.

— Sărut și zece, dacă poruncești; răspunse Aglaia.

— Unul, e destul, deocamdată; zise Oana râzând. Și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

coborând glasul, îi şopti câteva fraze care înseninară pe Aglaia.

Oana bătu în palme, şi Ivan răsări în uşă.

— Adu-mi pe Iaznirsky, porunci Oana, apoi luă pe Aglaia şi o duse după o draperie, şoptindu-i câteva cuvinţe. După aceia se aşeză pe sofa şi luă în mână un hrisov.

Tânărul polon intră şi se aruncă în genunchi înaintea Oanei.

— Imi pare rău, zise Oana, ridicându-i cu o mişcare delicată fruntea, îmi pare rău că te-am jignit adineauri. Eram supărată. Imi închipui că ceea ce ai îndrăznit, ai făcut-o fiindcă mă iubeşti.

Polonezul duse mâna la inimă, apoi atinse covorul cu fruntea.

— Dar, urmă Oana, eu nu sunt obişnuită să mi se vorbească aşa. Incât poate o să-mi treci asta cu vederea. Aşi dori să rămânem prieteni.

— In limba mea, aşi putea să zic: eşti „o zeiţă", eşti divinitatea mea!

— Primesc măgulirea asta, dar şi eu îţi cer ceva schimb.

— Cere-mi sufletul, crezul meu!

— Nu-ţi cer decât viaţa!

— O depun la picioarele Măriei tale!

— In schimbul unui sărut... acuma; şi... apoi vom vedea ce va fi după... anul nou!

— Primesc! Şi, porunceşte cum să-mi dau viaţa!

Oana râse uşor.

— Eşti un copil! De ce să-ţi dai viaţa, când eu am nevoe de viaţa şi inima d-tale, conte Iaznirsky!

Polonezul ridică fruntea, la pomenirea rangului său, dar Oana îi puse mâna pe cap îl aplecă, şi făcând un semn spre locul in care se afla ascunsă Aglaia, zise:

— Stai câteva clipe aşa, apoi mă săruţi.

Polonezul uluit plecă fruntea până în covor şi, după câteva momente, simţi două mânuţe delicate, apucându-l de tâmple şi ridicându-l în sus. O guriţă dulce, i-se lipi de buze, şi el murmură într'un vis de nebunie.

— Domniţă Oană! Viaţa mea, sufletul meu, credinţa mea, le jertfesc!

El ridică ochii văzu pe Oana transfigurată, dar sub apăsarea uşoară a mânilor ei, plecă din nou capul până în covor, o simţi că pleacă şi că apoi revine şi se aşează la loc. El încercă să mai sărute odată pe Oana, dar ea îl respinse surâzând:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— A fost vorba de *un sărut*, pentru *o viață*. Să ne ținem de cuvânt. Ți-am dat sărutul, acum îmi datorești viața.

Polonul se înclina adânc, pe când Oana bătu din palme și, la apariția lui Ivan, zise:

— Du pe domnia sa contele Iaznirsky în odaia oaspeților. Ingrijește-l cum vei putea mai bine. Mâine am să-i vorbesc mai multe.

Ivan se ploconi adânc înaintea polonezului și-l conduse până afară.

Oana făcu un gest poruncitor către colțul în care se afla Aglaia, și când roaba se aruncă la picioarele ei, fata Vistierului o ridică și o sărută pe ambii obraji, zicând:

— Pentru un sărut ce ai dat celuia, îți dau două; sora mea, soră dragă și mai frumoasă!!

Aglaia se înclină adânc și-i sărută genunchii:

— Nu soră, ci, roaba credincioasă a Măriei Tale!

PLANURILE VISTIERULUI DAN

Era ziua de 30 Octombrie, când coborând de pe cal Vel Vistierul Dan pătrunse în casa Oanei, întâmpinat cu semnele celui mai adânc respect, de slugile fiicei sale și se trânti într'un jilț, întrebând:

— Da unde-i fii-mea? Iar frigăruește cu sabia în odaia ei de arme?

— Luminate stăpân, răspunse Leana, ploconindu-se: Domnița noastră se luptă cu niște pari grei pe cari îi răsucește într'o mână, izbește în niște saci, sare înapoi și iar aduce cu o mână parul în văzduh și sfredeluește, de ai crede că vrea să spargă și sacu și peretele. Mă mir că nu i-se rupe încheetura mânei. Și mai are și o platoșă grea peste zaua de sârmă.

— I-ai trimes vorbă că sunt aci.

— Cum am zărit pe Luminăția ta, cum i-am trimes un rob. Auzi că vine.

Oana îmbrăcată în haine bărbătești cu o za de sârmă peste haina strânsă pe piept și largă la mijloc, cu niște cisme, înalte, intră ștergându-și sudoarea de pe frunte cu mâneca largă a cămășii.

— Bine, Oana tatii, zise Vistierul privind-o cu duioșie; tot nu te mai lași de muncă: aud că de la spadă ai ajuns să mânuești parii.

Fata surâse și se plecă să-i sărute mâna.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Domnia Ta'm'ai povățuit să merg de la greu la mai greu; și de când cu Gheorghe Căplescu am băgat de seamă că mi-a fost aproape greu să-i zvârl iataganul din mână. Mă cam moleșisem. Dar acuma merg spre întărire.

— Zi... capeți puteri noui, fata mea? întrebă Vistierul Dan surâzând.

Drept răspuns, tânăra ridică ambele brațe în aer cu pumnii strânși; mânecile largi îi căzură până pe umeri, lăsând să se vadă o musculatură plină, pietroasă. Brațele albe, vânjos legate, porneau din umeri aproape diform de groase și de la coate spre încheetura pumnului se subțiau într'o armonioasă arătare musculoasă ca de luptător. Deși încheetura mânii era mai delicată, pumnii erau parcă streini de brațe prin micimea lor. Ea răsuci încet pumnii, strânși, prin aer întrebând:

— Vezi, tată, ce fată voinică ai? Pe mulți bărbați i-ai văzut să aibe brațe atât de vânjoase?

— Mmmm! N'am ce zice! Despre brațe și mânuitul spadei, te știu ce poți, dar încolo... Deh, tot o fată ești.

— Păi, tată dragă! Nu m'ai văzut încă: Eu săr din fugă pe cal. Ia uite colea. Adică nu mă poftești să șed și eu în jeț.

— Cum să nu, Oano, te poftesc, că ei fi obosită.

Fata făcu un gest care însemna „stai să vezi!" și se dădu la spatele jețului a cărui spetează îi trecea de mijloc. Ea se lăsa ușor în jos și sări cu picioarele alăturate peste spetează și se lăsă să cadă în jeț.

— Aoleo! făcu Vistierul crezând că fata se va plesni de spetează și va cădea pe obraz. Dar când o văzu așezată, începu să râdă zgomotos:

— Bată-te norocul! Tu sări mai tare ca o lăcustă. Să trăești fetițo, cu tine știu bine că nu mi-ar fi frică nici de dracu, la vreme de primejdie. Zi,... faci în' fiece zi mușchi cu armele, cu săriturile...?

— Să vezi cum îți zvârl eu un sac pe care robii mei abia îl pot ridica.

— Hăhăhă, izbucni Vistierul, vai de oasele ălui pe care l-ei lua de bărbat. Hăhăhă, dracu 'l ia!... de nu te-o asculta.

Fata râse ușor, apoi privind în ochii lui Dan întrebă:

— Și care-i porunca Domniei Tale, tată? că la mine vii, precât știu, numai cu treburi de „politică"; știi, asta-i vorba lui Giacomini.

— Căplescu a venit să mi-te ceară de nevastă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cum? de asta îi arde lui acuma, când ne mai despart câteva zile de... știi Domnia Ta de „ce". Adică el n'a luat parte la Sfatul cel mare de aseară?

— Și el, și toți, au fost. El era cel mai aprins din toată mulțimea boerilor. Numai Voevodul nostru era tăcut. Se uita la fiecare cu băgare de seamă. Și părea că nu prea e hotărît.

— Cum se poate! Tocmai Măria Sa?

— Cred că nu prea se bizue pe toți... Dar când l-au îndemnat și după ce toți i-au jurat că au să meargă până în pânzele albe cu el, a primit. Tocmai atunci au fost aduși cinci oameni din cei trimeși cu carele cu hrană la armata lui Sinan: erau cu urechile și nasurile tăiate. Lui Stan Coman căpitanul, însărcinat cu ducerea lor acolo, i-au scos și un ochiu.

— Voinicului cela înalt, spătos, cu mustățile negre groase?

— Da, urmă Vistierul și i-au tăiat și mustățile. Întâi Sinan, turbat de mânie, că nu-l ajunsese carele la vreme, a poruncit să li se taie și capetele. Și numai ruga lui Mehmet-Pașa, feciorul Vizirului Sinan, i-a scăpat de retezare. I-a trântit la închisoare în Belgrad și abia acum zece zile le-a dat drumu, când s'a întors Sinan... După ce i-a pocit, i-a trimes Domnului cu vorba că are să vină la Primăvară să-l scoată din scaun și să-l jupoaie de viu; și că are să pună în locu-i un pașă! Ba i-a mai trimis și darurile înapoi, murdărite, în semn de batjocură.

Oana se ridică din jeț, palidă; ea întrebă pripit:

— Și Domnul, ce a făcut Domnul nostru?

— În vreme ce toți urlau „răsbunare" pentru batjocura asta, El a chemat pe Stan Coman, s'a sculat din scaun și în fața tuturor l-a sărutat pe rănile unde-i fuseseră urechile, și pe ochiul scos, l-a strâns la piept și a început să plângă de se zguduia tot, cât este el de voinic și înalt.

Fata se încruntă:

— Asta-i purtare de Domn!?

— Dar să vezi, că la privelișlea asta, toți au înebunit par'că; și de unde până aci fiecare jura numai cu jumătate inimă, l-au silit să fie el stăpânul care hotărăște: el să poruncească pe viața și avutul lor și ei să-l asculte orbește.

— Tiii!! exclamă Oana. I-a câștigat! îi are în mână pe toți!

— Și i-au încuviințat tot ce a pus la cale acu cinci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

zile cu trimişii lui Sigismund şi cu al lui Aron. Ştii, poate, că întâi mulţi boeri se codeau să o rupă cu turcul.

— Ştiu, tată. Ştiu şi că pe trimesul lui Aron Vodă îl opriseră la Gherghiţă.

Vistierul îşi trecu gânditor peste barba albă. El privi în ochii Oancei:

— Multe ştii tu fata mea. Da' nu ştii că Domnul Mihai a trimes oameni de ai lui să-l aducă pe sus. Şi l-au adus beat-mort. Da' s'a trezit...

Vezi, — urmă bătrânul pe un ton coborît; — nici eu nu prea eram părtaş la gândul ăsta... protivnic turcilor... Ei sunt prea mulţi şi prea puternici şi toţi domnii cari s'au ridicat împotriva lor, au fost biruiţi şi tăiaţi în Stambul... Şi n'aş fi vrut ca Domnul Mihai, care a primit atâtea dovezi de dragoste din partea Sultanului, să se încurce într'un războiu cu măritul stăpân. Mihai n'are nici bani şi nici destui ostaşi. Pe cei câteva mii pe cari îi mustruluieşte el zilnic, în tabăra de la Ciurel, îi suflă Sinan numai cu un strănutat...

— Tată, Domnia ta, uiţi că Domnul Mihai are cei mai buni căpitani din lume: Buzeştii, Banul Manta, Baba Novac, Popa Farcaş, Cocea, Radu Calomfirescu, Radu Florescu, fraţii Căpleşti, Delimarcu...

— Stăi, Oano, să venim la cele ce m'au adus aci: Despre Căplescu ăsta, Gheorghe, pe care-l socoteşti printre „cei mai mari căpitani ai lumii", ce zici tu despre el? E bogat, viteaz, om de fapte îndrăzneţe... Mie-mi place.

— Mie nu! rosti Oana cu linişte... Şi că e îndrăzneţ, am văzut şi eu... Da-i prost.

— Păi, o fată ca tine poate să facă ceva mare chiar dintr'un prost, cum spui tu. Da' el nu-i prost... Ş'apoi, fata mea, tu ai împlinit de astă vară 21 de ani... Vrei să rămâi... nemăritată?

— Mă simt mai bine aşa decât la... stăpân.

— Ai tu vreun gând...? Ştii tu pe unul mai bun...?

— Am tată...

— Ei, — zise bătrânul înveselit, — ia să-l aud. Că tu, ştiu bine că nu poţi avea decât gânduri mari, frumoase...

— Tată, — răspunse fata fără a şovăi, — Domnia Ta, m'ai învăţat că cel mai sigur lucru ca să poţi răuşi, este să nu-ţi dai nici odată pe faţă cele ce chibzueşti să pui la cale, decât când ştii bine că eşti pe cale să răuşeşti... Ş'apoi încă nici eu nu sunt dumirită de-a binele despre cele ce am să fac.

— Ziii... Gheorghe Căplescu...?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ducă-se pe pustii locuri! Să nu mai vorbim de el!

Bătrânul se sculă, își mângâia fața, și de oarece terminase cu cele ce avea de spus despre Căplescu, începu să-i vorbească în șoaptă despre planurile Domnitorului. La urmă îi spuse:

— Aflu că un Emir a intrat în țară și că în patru-cinci zile are să fie aci... parcă ți spusesem eu ceva de el.

— Nu-mi aduc bine aminte, tată... Dar ce e cu acel Emir?...

— Mi-ar trebui un om de mare încredere, ca să-l trimet cu un răvaș... cu urări de bună venire în țară... Ivan al tău. — știu că pe el te poți bizui, — este aci?

— Ivan e trimes de mine la o moșie a mea de lângă Bărăgan, la Ciocănești... Dar dacă e ceva... tainic, pot să mă duc eu: turcește știi că știu. Și dacă-i ești prieten...

— Nu, prieten nu-i sunt, dar vezi că de tine ar putea afla... cineva că ai ești înaintea Emirului.

— Tată... Nu știi că nu fac toate de capul meu? M'am dus la moșia mea și în drum am dat peste Emir. Și pot veni cu el, ca să-i ajut să fie bine găzduit... Și-l pot găzdui împărățește.

— Așa, fata mea... Cum spui tu e bine. Dar trebue să mergi repede, să pleci chiar acu. Altfel... altfel e prea târziu... Știi că Mihai a hotărît să adune pe toți dalmnicii lui în curtea Palatului meu cel care are curtea de lemn.

— Acu aflu tată... și de ce tocmai la D-ta?

— Se vede că s'a gândit să mă pună rău cu turcii, slujindu-se de casele mele... Mă sărăcește... și mă pune și rău cu Sultanul... Dacă... s'ar putea să duci tu repede răvașul meu Emirului... Ar fi bine.

— Îl duc, tată. Mă schimb, dau poruncile trebuitoare și plec chiar acu înainte de prânz.

— Iată răvașul — i-s'a frânt sigiliul când m'am dat dat jos de pe cal. Pune-i tu altul peste al meu, cu sigiliul tău, are să fie o împuternicire a spuselor tale.

Vistierul scoase un sul de hârtie și-l dădu fiicei sale șoptind la plecare:

— Vezi, fata mea, să-nu se afle de cineva... Măcar până la sosirea Emirului aci. După aia... om vedea noi...

PREGATIRILE OANEI

Oana trimese pe Leana, să supravegheze plecarea tatălui ei, porunci să pregătească o lumânare, ceară, și sigiliul ei; apoi să-i orânduiască trei rânduri de rochii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

scumpe cu tot dichisul lor și două rânduri de haine de călărie, zaua cea de sârmă de oțel argintat, cismele și încăltămintea femeiască: trimese după Andrieș; și trecu în iatacul ei de citire. Acî desfăcu sulul cu băgare de seamă și după ce îl citi rămase pe gânduri, cu fruntea ușor încruntată.

Proaste socoteli își face tata: murmură ea. Apoi luă o pană de gâscă, muiă în cerneală și încercă să vadă culoarea... Se potrivea. Ea repetă pe un petec de hârtie data de pe sul, apoi în loc de cifra 3 făcu 8, uscă și sigilă bine sulul și-l înfășură într'un alt sul de scoarțe, îl legă și-l puse în sertar.

O roabă vesti că baia se răcește, pe când o alta se apropia și punându-i cu băgare de seamă un ștergar peste ceafă, îi rotunji părul ca să fie egal.

Andrieș intră salutând adânc și primi câteva ordine.

— Să veghezi ca brazii — știi că la poarta mânăstirei Radu Vodă unde-ți spuneam că am de găzduit un oaspe se afla de fiece parte a porții câte un brad bătrân înalt — să îngrijești ca în ziua de 4 să fie unși cu păcură cam dela doi stânjeni în sus spre vârf. Să nu se vadă păcura mai jos de crăci.

— Înțeles, Măria ta.

— Să fie conacele pregătite cu fân pentru vite, și fiindcă e vremea noroioasă pui de jur împrejurul caselor un așternut de paie ca să nu se umple oaspeții pe picioare.

— Am adunat toate cele trebuitoare dar paiele să le întind tot în ziua hotărîtă.

— Da să ții de scurt pe Florinte ca să îngrijască de căpitanul Kiraly căci o să-i fie mare nevoe de el. Să-l înștiințezi că pe ziua de 2 să vadă pe Maria Sa Vodă.

— Domniță, se va face întocmai.

— Pe Aglaia, roaba care se potrivește la statură și la obraz cu mine, o plimbi câte odată pe zi pe ulița Domnească și o aduci acasă, dar nu primești pe nimeni. Bagă de seamă, Leano, urmă ea către slujnică, dacă în vreme cât mă îmbrac vine tata îi spui că am plecat la moșia mea la Ciocănești cu vreo zece slugi.

Tu, Andrieș, vezi de poruncește să mi se puie caii cei mai buni, la olacul meu, și-l pornești de pe acuma cu o roabă și zece oameni călări cari să mă aștepte afară din oraș pe drumul Olteniței. Dacă ai ceva de întrebat, mă găsești aci peste puțin timp. Bani găsești la Socol; știi că el e cu haznaua mea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Fără a mai aștepta răspuns, Oana trecu spre baie și după câteva minute se întoarse îmbrăcată într'un costum bărbătesc împodobit cu înfloriturі bogate sub care se afla o za. La coapsă îi era spada, și un junghiu mic îi atârna de șoldul drept.

Un om trimes de Ivan sosi, și-i întinse un răvaș scos din sân. Oana citi, apoi întrebă:

— Caii de schimb sunt odihniți? La ce depărtare e un rând de altul.

— Câte o jumătate de poștă Măria ta.

— De câte ori trec Argeșul spre Oltenița.

— De două ori Măria ta, că e drumul șerpuit, sunt dealuri și mlaștini mari cari silesc drumul să dea prin Argeș ca să se poată umbla pe loc mai puțin desfundat. Dar cu ploile de toamnă cari au fost, Argeșul e greu de trecut fără poduri.

— Bine. Ia-o înainte în goană și spune-i lui Ivan să facă două podețe peste cari să pot trece eu. Caii i-om trece prin râu...

— Și Olacul? întrebă Andreiaș... Cum au să-l treacă.

Oana se gândi o clipă:

— Olacul are să fie trecut peste punte, dus de patru oameni pe sus.

— Măria Ta, Domniță, zise Andrieș înclinându-se, găsești totdeauna ușor cele ce trebuesc făcute, ca să birui greutățile.

Oana făcu semn celorlalți să plece și rămânând cu fostul consilier, se apropie de el, coborînd vocea:

— Prețuiesc mult istețimea și credința ta: și înțeleg că lucrul la care te-am pus până azi e mai prejos de slujba ce ai putea să faci cu poate mai mult folos. Dar Ivan nu-i aci, și în alții nu mă încred. Fii cu băgare de seamă și... în ziua de 3, să nu ieși din casele mele. Abia a doua zi pregătește totul cum ți-am spus și ține-mi și pe Aglaia pregătită așa fel încât să semene cu mine.

— La poruncă, Măria Ta. Pot chiar cu ceva dresuri și potrivindu-i sprincenile, părul și poate și gura să o fac să semene și mai mult. Aș putea să aflu pentru ce scop... poate că aș fi în stare să fiu mai de folos.

— Trebue să plec, dar dacă s'ar desfășura lucrurile cum cred eu și dacă ai putea să potrivești pe Aglaia precum spui, găsești în iatacul meu de citit chipul meu făcut cu vărpsele de un meșter venețian... Și pe Aglaia o ții să stea numai îmbrăcată cu hainele mele, gata ca de plimbare. Ești destul de deștept, ca să știi ce să faci de s'o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

întâmpla ceva în lipsa mea; fă-te că te împotrivești, dar nu-ți primejdui viața...

— Sărut urmele Măriei tale; voiu îndeplini totul întocmai, căci ghicesc rostul pregătirilor... E vorba de boerul Căplescu.

— Șșt! să nu bănuiască nimeni. Tu te faci că te împotrivești și o predai!

***

Pe înserat, alaiul în care călătorea Oana, — urmată de cei zece credincioși, — ajunse cotitura Argeșului, lângă care erau câteva corturi ridicate de oamenii lui Ivan.

Cazacul vestit de sosirea stăpânei sale, o aștepta și-i arătă două rânduri de piloți bătuți în albia turbure a râului. El îi spuse că în zori podețul de trecere are să fie gata pentru ea, și că la cealaltă trecătoare, lucrul este făcut aproape la fel; că la vreo două poști mai la vale oamenii Emirului au ajuns, au tăbărât acolo, și au trimis lemnari ca să facă mai repede podul. Emirul avea să porncască din Oltenița abia după ce ambele poduri aveau să fie gata ca să-și treacă bogățiile.

Fata trecu a doua zi, și luând pe Ivan de-o parte îi spuse:

— Ține minte bine, n'are voie să treacă nimeni dela București spre Oltenița: dacă vin români, sau trimiși români, îi oprești și-i întorci. Dacă vin turci, greci sau ovrei, îi căsăpești!

— Și dau leșurile lor pe Argeș, completă Ivan.

— Nu fii prost! Asta ar însemna să trimiți pe morți să vestească Emirului cele ce se petrec. Să pui să bată stâlpii mai deși în râu ca să poată prinde leșurile ce or veni pe apă.

— Să bat alt rând mai sus de pod la vreo 500 de pași, ca să nu se oprească chiar în pod. Am prea mulți oameni și lemnărie destulă. E ușor de făcut.

— Bine... zise fata pornind, pe când Ivan călărea alături de alaiul ei, în urma cărui venea calul ei de călărie și oamenii armați. — Isprăvești aci, încet, tacticos, nu te zori. Dar potrivește astfel încât pe ziua de 6 să fie de bătut numai scândurile.

Oana nu mai vorbi tot timpul, ci-și mână caii în goană până la locul de oprire, o casă lângă drum, de unde eșiră câțiva oameni cu cai de schimb. Pe la amiazi, trecuse Argeșul din nou pe punte. Ea mâncă repede ceva vânat rece, gustă puțin vin, apoi încălecă pe calul care o aștepta

Muzeul Digital al Romanului Românesc
patrimoniu.ro/mdrr1901-1933

și porni gânditoare spre tabăra alcătuită din vreo 2000 spahii trimeși înainte ca să netezească drumul. Poruncile aspre date de Emir făcuse pe acești oșteni să se poarte bine cu populația țărănească.

Oana, primită de doi ofițeri turci, fu dusă în spre lagărul Emirului, lângă orășelul Oltenița.

Din ordinul Emirului, i-se dădu voie Oanei să meargă cu femeia ce-o însoțea, în olac și cu cei zece credincioși, într'o casă din marginea orașului. Iar a doua zi pe la 10 dimineața, fiica Vistierului Dan fu primită, cu o deosebită cuviință în cortul bogat împodobit al Emirului.

CAP. IV

PRINDEREA CREDITORILOR LUI MIHAI UCIDEREA IANICIERILOR ȘI A CĂMĂTARILOR

Strigătorii domnești cutreerau ulițele în cari se aflau găzduiți ianicerii, turcii, evreii și grecii, sbierând cât îi lua gura:

— Toți câți au de luat bani, și au datorii de primit, să vină cu hatișerifurile, catastifele și zapisele lor, să se adune în palatul cu curtea de lemn al Vistierului Dan.

Zece lăzi mari, ferecate fuseseră aduse din tabăra de lângă Ciurel și așezate în curtea Palatului. Odată cu ele se descărcase și paiele pe care se aflase lăzile în căruțe.

Cu o seară înainte Ali Gean Hogea, ajutorul Cadiului din Giurgiu, sfârșise cu împărțirea avuției Domnului, găsită la Măgurele; iar azi ca o dovadă nouă a bunei voințe a Domnului, aveau să li se plătească toate datoriile, în bani și fiecare din creditori avea să mai primească și câte o amintire.

Ajutorul de judecător, Ali Gean Hogea se plimba gânditor prin oraș, mirându-se în gândul lui, de unde avea să scoată Domnul Mihai atâta bănet, cât ar fi fost nevoe ca să plătească pe toți datornicii săi.

La câțiva pași în urma lui se ivi un român, mai puțin bătrân. Omul își iuți mersul, se apropie cu totul de Ali Gean, și-l atinse pe umeri.

Ajutorul de judecător se întoarse și scoase o exclamație:

— Moș Rădoiu? Dar ce cauți p'aicea?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ali Gean Hogea, zise românul, fără altă introducere, câți ani am mâncat eu pâinea și sarea ta?

Turcul privi în fața lui Rădoiu și fiindcă era un bun cunoscător al inimii omenești, pricepu că ceva grav trebuie să se petreacă și răspunse fără nici un înconjur:

— Două zeci de ani.

— Ei! Ali Gean Hogea, spuse moș Rădoiu, fiindcă douăzeci de ani am mâncat pâinea și sarea ta, deși, nu știi din a cui poruncă și din ce împrejurări am fost eu acolo ca slujbaș...

— Așa e, că erai un slujbaș prea vrednic, și prea mintos, pentru locul pe care l'ai avut, dar ai vrut să stai, și ai stat ca slujbaș.

— Ei, fiindcă douăzeci de ani am mâncat pâinea și sarea ta, zise din nou Rădoiu, lasă-mă să-ți dau un sfat: și dacă ei vrea, l'ei urmă; dacă nu... eu mă spăl pe mâni.

— S'aud sfatul.

— Uite: ia cel mai bun cal pe care-l poți găsi, încalecă și fugi și nu te oprì nici la Giurgiu măcar, ci treci... dincolo...

— Ce vrei să spui cu asta moș Rădoiu?

— Nimic nu vreau să spui, decât ceeace am spus.

— Ce, mă amenință vre-o primejdie? întrebă turcul neliniștit.

— Nu știu, n'am văzut, nu e nimic! Dar dacă ții la viața ta...

— Dacă-i așa, zise Ali Gean Hogea, vorbește limpede, spune drept tot.

Insă românul în loc să mai dea vre-un răspuns, îi întoarse spatele și se depărtă, zicând încă o ultimă dată:

— Adu-ți aminte de ceeace ți-am spus.

Ali Gean Hogea, își aruncă privirile prin oraș, și văzu că domnește o forfoteală cu care el nu era obișnuit.

El vru să mai rămână, dar se răzgândi, încălecă și porni spre Giurgiu în goană.

In acest timp ianicerii cari știau și locul și ziua plății dalorilor, se adunară în palatul cu curtea de lemn, primind pe ovrei cu huiduieli și ghiontind pe greci, aruncându-i râzând de la unul la altul.

Nădejdea că vor căpăta toți banii, împreună cu greaua camătă cerută, îi făcea să fie glumeți, vioi; ei râdeau cu hohote la fie ce vorbă hazlie spusă de vreunul din mucaliții lor. După vre-o oră de așteptare, ei goniră de lângă lăzile cu bani pe sutașii puși de pază, și-i duseră până a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fără din porțile palatului. Pașii lor greoi trăpăiau, făcând un sgomot asurzitor pe podeala de lemn.

Câțiva propuseră să spargă lăzile ferecate, dar cei mai în vârstă din ianiceri se opuse, arătând că dacă s'ar face astfel, unii ar lua prea mult, și alții ar fi păgubiți, căci Domnul Mihai nu avea să mai găsească repede atâta bănet. Unii începură să facă socoteala „cam câte poveri de aspri" or fi în acele lăzi mari.

Pe când se sfătuiau sgomotos, izbind cu mânerul săbiilor în lăzi, ca să audă bani zuruind, porțile se închiseră pe din afară. Câțiva ianiceri strigară:

— Asta-i răzbunarea grecilor, pe cari i-am gonit de lângă haznalele cu bani.

— Să spargem lăzile și să ne facem împărțeala singuri! s'auziră câțiva.

— Să mai așteptăm, că trebue să vină Mihaloglu, să ne facă împărțeala, altfel pierde paralele toate și ne păcălim și noi.

Unul din cei care bătuse în lada cea mai mare răusise să ridice capacul puțin, și cu mucheea iataganului scoase câțiva taleri. Alții se repeziră, traseră „haznaua" în mijlocul curții și începură de zor să-i spargă capacul.

Mai multe iatagane se vârâră sub capac și, la o zmucitură, scândurile smulse în lături, dădură la iveală două rânduri de bani puși peste o velință, care acoperea restul conținutului. Ceilalți ianiceri auzind că lada a fost deschisă, începură să spargă și pe celelalte nouă. Unul din cei ocupați cu spargerea lăzei din mijlocul curței, bagă mâna sub velință și rămase ca împietrit.

— Nu sunt bani bre! Este alt ceva!

— Dar ce este? întrebară ianicerii îngrijorați.

Cercetătorul dădu velința la o parte și se făcu verde:

— Praf de pușcă este! bre!

— Poate sunt banii la fund, ziseră câțiva, și fără a mai aștepta, ei răsturnară enorma ladă. Însă nici un ban nu mai apăru afară de cele câteva sute de monede ce se găsiseră la început.

Pe zidul curții lângă poartă apăru un seimen cu o faclă aprinsă. El ținti spre lada cea mai depărtată, unde tocmai ianicerii sparseră capacul și cu o mișcare puternică aruncă făclia, apoi dispăru. Flacăra căzu în mijlocul lăzei și o bubuitură urmată de urlete, zguduì văzduhul. Paiele pe cari fusese puse lăzile luară foc întinzându-se la celelalte lăzi înșiruite pe lângă zidurile curții și în curând alte bubuituri, urmate de urlete de moarte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

se auziră. Pe o casă învecinată se arătară câțiva sulași români având șomoioage de paie, în mijlocul cărora se aflau pietre mari, menite să le dea greutate spre a putea fi asvârlite. Ei aprinseră paiele de la o faclă mare, și începură să le arunce pe rând asupra lăzilor sparte rămase neaprinse. Din spre interiorul casei, prin uși și ferestre se iviră pistoale, sănețe și puști, îndreptate asupra ianicerilor.

Turcii speriați de moartea care îi amenința din spre palat și de teama lăzilor sparte, cari nu explodaseră, se grămădiră în mijlocul curții, uitând că vărsaseră acolo lada cea mai mare de praf de pușcă.

Dar un șomoiog aprins, aruncat de pe casa alăturată, căzu în mijlocul grămezii de pulbere și o izbucnire furioasă, răni, arse și omori câteva sute din ianicerii înghesuiți acolo.

Un vaet sfâșietor se înălța în aer. Gemete și răcnete înfiorătoare urmară și turcii se grămădiră în spre poartă unde se aflau trei lăzi desfundate. Ei erau hotărîți să spargă scândurile groase ale porții legată cu fier, însă paiele aprinse își prelinseră limbile roșii până lângă lăzi și trei explozii succesive nimiciră alte câteva sute de ianiceri. Snopi întregi de paie începură să fie aruncați peste zidiri căzând la câte un pas unul de altul, și scândurile cu care era podită curtea începură să ardă. Încă două bubuituri se auziră urmate de vaete prelungi. Ianicerii se hotărî să sară zidurile urcându-se unul pe umerii celuilalt. Dar focul de jos silea pe turcii să cadă. Unul ajunse sus pe creasta zidului și urla către ai săi.

— Mihaloglu a pus tunuri sa ne ucidă! Ne-a înconjurat cu toată oștirea lui!

Dar el nu putu sfârși căci o coasă lungă i-se înfipse în spate și-l zmuci jos pe partea cealaltă.

Porțile se deschiseră în lături și ianicerii, deși surprinși, cercară să dea o năvală spre a scăpa din cuptorul în care erau prinși. Dar afară se aflau așezate unul lângă altul patru tunuri. Turcii abia se apropiară câțiva pași de poartă și fură împroșcați de câteși patru guri de foc.

Un urlet de turbare, întărit de fioroase zbierete de durere, răspunse bubuiturilor produse de tunuri.

Un ofițer înalt, lat în spate, subțire de mijloc, ordonă—ceva scurt și tunarii săriră ca niște veverițe, fiecare la datoria lui și cu mișcări precise, fără o clipă de șovăire încărcară din nou marile guri de foc.

— Să trăești Albert Kiraly, strigă un uriaș călare,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

care priveghea desfăşurarea de forţe, — să trăeşti că bine i-ai învăţat.

— Trăiască Măria sa Mihai, stăpânul nostru! răspunse căpitanul, repezindu-se să îndrepte un tun schimbat din loc. Apoi el potrivi repede pe celelalte pe rând.

Ianicerii respinşi câteva clipe se orânduiră pentru un nou asalt şi sub comanda celui mai vârstnic al lor, se repeziră, gata să ajungă în poartă.

Kiraly sări la tunul care era gata încărcat şi-i puse foc.

O nouă bubuitură ucise câteva zeci de ianiceri. Dar cum celelalte tunuri nu erau gata Albert porunci cu o voce care domina urletele:

— Împingeţi porţile înapoi! Închideţi.

Ostaşii grupaţi în ambele laturi ale porţii, le împinseră cu o putere nebunească, dar din pricina cadavrelor cari se aflau pe jos, ele nu se putură închide complect, rămânând deschise aşa fel încât trei inşi aveau loc să treacă.

— Ţineţi-le uşa, ţineţi-le bine! strigă Kiraly. Sări în înaintea tunurilor el se aşează singur în faţa deschizăturei, şi-şi zmuci paloşul din teacă.

Un tunar sări lângă el, dar Albert îi dădu un ordin scurt şi pe când tunarul îndrepta gurile tunurilor astfel să bată toate în îngusta deschizătură. Căpitanul rămase să primească năvala celor ce se îmbulzeau.

În câteva clipe ianicerii fură în crăpătura porţii. Dar Kiraly începu să-şi învârtească paloşul prin aer şi câteva capete de ianiceri zburară. Cei căzuţi formau un podiş peste care se urcau alţii ca să iasă pentru a scăpa din cuptorul de foc.

Timp de câteva minute cari părură Domnului Mihai şi luptătorilor săi o veşnicie, Kiraly ucise vreo cincizeci de turci.

Tunarul cu care vorbise Kiraly strigă:

— Gataaa!

Căpitanul sări în laturi lăsând să scape câţiva turci, dar un tun bubui, rupând gloata celor din poartă, apoi alt tun, îşi vărsă ploaia de gloanţe, apoi altul. Şi astfel treptat, pe când un tun se descărca, altul era gata şi la un semn ciuruia gloata desnădăjduită care crezuse să găsească scăpare prin poartă. Cei câţiva eşiţi căzură sub paloşele ostaşilor rânduiţi de-alungul zidului de împrejmuire.

Într'un sfert de ceas turcii părură stinşi, căci nu se mai iviră. În schimb ei lucrau în interiorul curţii lângă zi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

duri ca să-şi facă din corpurile celor ucişi mormane pe cari să se urce spre a sări în uliţă.

Kiraly porunci să se deschidă largi porţile, dar în interior nu se mai vedea nici un ianicer în picioare. De odată un strigăt izbucni:

— Ucideţi-i! că săr peste zid, ucideţi!

Ca prin minune toată împrejmuirea de piatră a curţii se acoperi de vreo câteva sute de ianiceri cari săriră deadreptul în spatele şi pe capetele seimenilor aflaţi de pază. În zăpăceala produsă de această neaşteptată eşire, câţiva zeci de turci fiind siguri că vor fi ucişi, se repeziră desnădăjduiţi dea-dreptul spre locul în care se afla Domnul Mihai, înconjurat de Căpitanii săi.

— Pe Mihaloglu! Pe Mihaloglu! — urlă conducătorul turcilor; dacă-l omorîm pe el, scăpăm!

Baba Novac, Banul Manta şi fraţii Căplescu se aruncase înaintea ianicerilor. Gheorghe Căplescu, ucise cinci ianiceri din cei cari năvăleau cu iataganele ridicate asupra Domnitorului. Un al şaselea izbi coiful lui Gheorghe şi căpitanul căzu în genunchi, dar în cădere el străpunse pântecul turcului, apoi se ridică şi spinteca fruntea unui alt turc care năvălesc.

— Gheorghiţă mă, să trăeşti! strigă Domnul, să trăeşti viteazule.

Din altă parte năvăliseră zece ianiceri spre Domnitorul, care, călare, fără a scoate sabia, sta neclintit. Dar în partea acea se afla Stroe Buzescu Stolnicul şi Radu Calomfirescu. Radu căsăpea turcii, parcă s'ar fi jucat.

În câteva clipe Stroe nimici mai mulţi turci şi tocmai când se întorcea spre Radu Calomfirescu, pentru a-i spune o vorbă de laudă, un ianicer ridicase iataganul să-i crape capul. Dar Calomfirescu întinse pieziş spada lui asupra cuşmei lui Stroe şi lovitura de iatagan, a turcului, alunecă spre umărul stâng al lui Buzescu înfigându-se în maschii stolnicului.

Buzescu vru să răzbune lovitura, dar Calomfirescu îi luase înainte. Turcul căzuse cu capul spintecat în două feliî.

— Frate-frate! mai scump decât frate! zise Stroe şi întinzând mâna spre Radu leşină acolo.

Un glas tunător, glasul lui Albert Kiraly, urlă o comandă.

— Iureş! să nu scape pe unul. Iureş măăă!

Într'o jumătate de oră, nu mai rămase viu niciunul din câţi turci, greci sau ianiceri erau veniţi să-şi ia plata.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

In jurul Domnului începură să vină din toate părțile orașului oșteni și căpitani, cari aduceau vestea că toți turcii, grecii și ianicerii ce mai erau prin conace fuseseră uciși.

Domnitorul se uita în jurul său și văzând un boer mai vrâstnic stând de o parte cufundat în gânduri strigă:

— Ei Dane, Vel Vistiernic? Ce spui de felul cum am plătit pe jefuitorii noștri?

Bătrânul răspunse fără a șovăi:

— Măria ta, să mulțumim lui D-zeu că ți-a ajutat până aci și să dăm rugăciuni, ca să iasă cu bine. Și salutând, Vistierul Dan se depărtă, ca să vadă ce a mai rămas nestricat din palatul lui.

Gheorghe Căplescu se apropiă de Domnitor:

— Aș avea o rugă Măria ta: Să-mi dai voie...

— Nu mai spune o vorbă, Gheorghiță băete! zise Domnul înseninându-se la vederea lui, — tot ce vrei, să ți-se împlinească.

— Imi dai voe să-mi împlinesc singur o dorință, Măria Ta.

— Dorința ta este ca și împlinită; fă cele trebuitoare. Dar tu, Kiraly, ce dorință ai?

— Am, zise Albert, am o rugă: cu ostașii sosiți din Ardeal sub comanda lui Horvath să mă trimeți dea-dreptul la Giurgiu să-l luăm. Eu cunosc bine orașul și întăririle lui.

— Așa să fie, voinicule! Și cum vrei să fie făcută treaba?

— Să plec chiar azi, și mâine pe înserat să vii și Măria ta cu călăreții să cucerim cetatea.

Domnul se plecă spre tânărul Căpitan zicând:

— Facă-se după sfatul tău; ia și tot pedestrașii cu tine și așteaptă-mă mâine pe la toacă, sau poimâine în zori, să dăm năvală cu toții.

— Să trăești, Măria Ta!

— Al meu ești, Albert dragă!

— Cu trup și suflet al Măriei Tale!

Domnitorul făcu semn lui Albert Kiraly să se apropie: tânărul sări până lângă Mihai și duse dreapta la Kolpacul împodobit, rămânând ca de piatră, cu stânga lipită pe greu-i palos. Domnul se plecă spre el răsucindu-se în șea, vorbindu-i cu glas coborît.

— Călăreții aduși de Horvath și Bekeș sunt porniți de azi dimineață cu călăuze bune spre Giurgiu; au luat drumuri ocolite. Ii vei orândui cum vei crede mai bine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Horvath știe că trebue să-ți primească sfaturile.

Un cazac lung subțire se apropiă de ei, și întinse Domnului un răvaș, spunând că vine cu el „de pe drumul Olteniței".

— Ivane! Tu ești? întrebă Domnitorul. Vii din partea stăpânei tale? Dacă știi ce este în răvaș, spune.

Cazacul se uită la Albert și de oarece Căpitanul se depărtă câțiva pași, Ivan coborî vocea și murmură:

— Stăpâna mea scrie că Emirul are să sosească de azi în patru zile în București, că va fi găzduit de dânsa în cetățuia Radu Vodă din josul Dâmboviței. Conacele pentru ianiceri sunt pregătite. Domnița mea roagă dacă pornește Măria Ta undeva cu oastea, să lase aci pe Căpitanul Kiraly cu o mie de ostași, cel puțin.

— Nu pot lăsa pe Albert aci. Am nevoie mare de el într'altă parte. Dar spune-i că las pe Radu Calomfirescu și Gheorghe Căplescu. Mâine seară sau poimâine dimineață, cel mai târziu, sosește Căpitanul Thury cu 2500 de secui și ardeleni. Cu el au să se înțeleagă Radu și Gheorghe. Stăpâna ta e bine?

— Sărutăm dreapta Măriei Tale, e bine... Da... eu mă cam tem de gândurile Emirului. A primit-o împărătește și... mai mult fiindcă Domnia ei s'a făcut bolnavă, a întârziat turcul să vină. Eu am ținut podurile rupte, și pe câți i-a trimes să vadă ce-i în București, i-am curățat. Domnița mi-a poruncit să țin toate potecile și drumurile...

— Bine ai făcut, zise Domnul bătându-l cu mâna stângă pe umăr. Acu rupe răvașul și du-te de spune stăpânei tale că sunt mulțumit *foarte!*

Ivan dispăru și Albert însoțit de Gheorghe Căplescu se alătură de Domnitor.

— Ei, Căpitane Kiraly, întrebă Domnul, ai fost găzduit bine din porunca Domniței Oana? Că eri uitai să te întreb.

— Minunat, Măria Ta. Și eri după ce am primit poruncile Măriei Tale, am fost să-i mulțumesc, căci se putea ca azi să nu mai fiu printre cei vii. Dar m'a primit, și tocmai când plecam, am văzut-o eșind la plimbare. Am salutat-o, dar d'abia mi-a răspuns din cap.

— Cum? Oana? Ea... eri a eșit la plimbare? întrebă Mihai, gata să zică „Oana era eri în oraș?"

— Am văzut-o și eu, zise Gheorghe, dar s'a făcut că nici nu mă vede, necum să-mi dea cinstea de a arăta că mă cunoaște... Apoi cu glas coborît urmă: Da' o să mă cunoască ea în curând...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Domnitorul privì pe cei doi pe rând apoi îndoiala de pe obrazul lui brun, făcu loc unui surâs. El murmură:

— Mare diavoliță e fata asta... Eh, Căpitane Albert, mergi de pregătește totul cum știi.

Și pe când Kiraly se depărta grăbit, Mihai orândui pe Gheorghe să ia înțelegere cu Radu Calomfirescu pentru zilele următoare.

— Radu știe cam tot ce vreau eu să faceți în lipsa mea. Voi doi să-mi țineți orașul liniștit până m'oi întoarce!

— Da știi, Măria Ta că mi-ai făgăduit ceva...?

— „Făgăduil" este la mine ca și „împlinit". Te las stăpân pe orașul meu. Du-te acu și dă sfoară să se adune la noapte la mine toți Căpitanii: Spătaru Preda, frații tăi, frații Buzești și toți ceilalți, că ținem sfat de război.

Fața tânărului subțiratic, spân, se lumină de o bucurie sălbatică, în clipa când se înclină, să pornească spre executarea poruncii domnești. El murmură, gata să chiuie:

— Ahaaa! mi-a pus norocu' mâna 'n chică!

CAP. V

Radu Calomfirescu, rămas lângă palatul Vistierului, își luase slujba în mână și ordonase cele trebuitoare pentru curățirea orașului de cadavre, pentru îngroparea lor, precum și măsurile de pază.

Era seara târziu când Gheorghe Căplescu intra în casa mare largă, care servea de local de poliție și de locuința marelui Aga (Prefectul Poliției de pe atunci). El găsi pe Radu Calomfirescu dând porunci pentru spânzurarea câtorva seimeni prinși, pe când jefuiau casele românilor. Șeful poliției Agă Simion Honzig asculta cu o supunere exagerată, cele ce orânduia tânărul Căpitan al lui Mihai.

— Să se mai înalțe, câte două țepe la fie ce răspântie pe lângă cele ridicate după amiazi, porunci Radu; și lângă ele să fie câte doi sutași, cari să strige că sunt, pregătite pentru cei cari vor fi prinși jefuind sau cercând să spargă casele românilor.

Căplescu făcu un semn poruncitor și toți slujbașii aflați acolo eșiră, să aștepte afară pân'o sfârși Jupânul Gheorghe vorba.

— Ascultă Radule, zise tânărul, eu am voe de la Domnul Mihai să-mi îndeplinesc o dorință... și am venit să-ți cer ajutorul tău.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bucuros! Despre ce e vorba? zise Radu cu un surâs prietenos.

— Trebuie să răpesc mâine după amiază o fată...

— Zi, ai să fii printre cei dintâi pe cari-i oi trage mâine în țeapă. Nu ai auzit ce porunci am dat?

— Eh, zise Gheorghe, nu mă lua așa! Eu am încuviințarea Domnului. El este stăpân. Mi-a spus că pot să-mi socotesc dorința ca și îndeplinită.

— Dar Domnul știa sau știe ce vrei să pui la cale?

— Nici n'o fi bănuind, zise Gheorghe gânditor. Dar să-ți spun ceva care o să-ți arate că am dreptate să răpesc fata. Tat-so mi-a dat să înțeleg că i-ar place să-i fiu ginere...

— Și fii-sa vrea...? O fi vre-o fată de boer mare.

— Foarte mare boer; da' fata... ș'a râs de mine. E fata Vel Vistierului Dan, Oana.

Calomfirescu îl privi uluit.

— Ce, ești nebun, vere Gheorghe?! Pe fata Vel Vistierului vrei tu s'o răpești.

— Nebun, sau în toată firea, cum oi fi; eu o iubesc mă Radule, o iubesc cu draci! Și de azi am băgat în curtea ei cinci oameni ai mei, ca să-i fie de pază, în vremea cât a ținut măcelul turcilor. Mâine după amiază mă duc cu vre-o zece inși, și ajutat de cei cinci, cari îmi vor deschide porțile, voi năvăli peste ea, o voi răpi și mă voiu cununa cu ea la biserica Albă. Popa e tocmit de eri și are să fie gata.

— Nu, zise Radu după o gândire, asta nu o pot încuviința. Tu, Gheorghe, ești lăsat de Domn cu mine, să priveghem asupra liniștei în oraș, iar nu să faci de râs pe fata unuia din cei mai mari slujbași ai Domnitorului. Eu am să pun de mâine la amiază streji la poarta curții ei, și am să te împiedec de la o nebunie.

— Am să vin cu o sută de seimeni înarmați și tot o voiu lua!

— Căplescule, zise Radu cu un ton foarte serios, dacă nu-mi făgăduiești să te astâmperi, te pun în lanțuri de pe acum.

Gheorghe se înfruntă la Radu și se înalță gata să pună mâna pe palos, dar Calomfirescu îl potoli:

— Fugi d'acolo mă, nu fii copil! Când o afla Domnul că tu în loc să mă ajuți să țiu liniștea în București, te-ai bătut cu mine pentrucă nu te-am lăsat să-ți faci un chef copilăresc, are să se supere foarte...

— Mă duc să vorbesc cu Domnul Mihai.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

— La vremea asta, când mai sunt două ceasuri până la miezul nopții, — zise Radu șoviând, dacă trebuie să spună sau nu. — la vremea asta Domnul a pornit cu oastea la drum. Până te vei potoli, sunt eu stăpân pe orașul lui Bucur. Mâine vino să-ți dau pe mână puterea cu care sunt hărăzit de Domnul Mihai.

— Bine, voi veni mâine... răspunse Căplescu, prefăcându-se păcălit. El dădu mâna lui Radu și încălecând dispăru spre casele lui.

Calomfirescu chemă pe Aga Simion Honzig, să-i poruncă ca des de dimineață, de cum s'o face ziuă, să pună douăzeci de oameni de pază în jurul palatului locuit de fiica Vistierului Dan.

— Măria Sa Domnul, ține mult ca fata Vel Vistierului Dan să nu fie turburată de nimeni. Ea este o prietenă bună a Doamnei Stanca. Nimeni, — nici chiar eu de-aș fi, — nu are voe să intre la Domnița Oana.

LOVITURA LUI GHEORGHE CĂPLESCU

Spânatecul îndrăgostit, Gheorghe Căplescu, porni spre casă în galop. El zgâlțâi pe câțiva din oamenii săi, trimese pe unul să scoale din somn pe preotul de la Biserica Albă și să fie gata de slujba sfințită! Apoi adună câțiva din cei mai hotăriți oameni ai curții lui, porunci să fie un olac gata, să-l urmeze și să fie în el tot ce trebuie pentru îmbrăcat la biserică o mireasă. Toate erau gata.

In vreme ce Gheorghe își făcea pregătirile, Andrieș, după ce recitise pentru a zecea oară biletul ce-i trimisese stăpâna sa, prin Ivan, dădu poruncă oamenilor să se culce, lăsând numai doi seimeni de pază. El intră în odaia de dormit a Oanei, și ordonă Aglaiei să se îmbrace și să stea la masă, făcându-se că citește niște hrisoave. El puse pe masă o carte latină scrisă de mână și începu să-i citească, apoi traduse în românește scrisoarea alcătuită de Oana în latinește. După ce sfârși întrebă:

— Ai înțeles, Domniță Oana, cum trebuie să te porți!

— Am înțeles, dar tare mi-e frică de ce are să urmeze apoi.

— Și pentru început, trebuie să te faci că nu vrei, și că te vei plânge Domnului Mihai.

— Da, dar ce mă voiu face când o afla...

Andrieș, vru să răspundă, când un sgomot de uși sparte însoțit de gemete și țipete de oameni loviți, îl opri. O fată intră strigând:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Domniță, Do... Do! și se opri.

Andrieș pricepu că fata a ghicit substituirea și cu o mișcare violentă o aruncă într'un iatac lăturalnic, îi astupă gura și-i legă repede mâinile; dar când fu gata să treacă dincolo, auzi pe Aglaia strigând:

— Cum îndrăznești să pătrunzi astfel în casele mele!

Andrieș deschise ușa și văzu cum patru inși legau pe Aglaia, pe când Gheorghe Căplescu îi vâra o năframă în gură.

Peste câteva clipe tânăra fu urcată în olac, alături de o roabă, și pornită în goană, însoțită de Gheorghe, călare, și de toți oamenii lui, — spre biserica Albă.

Preotul aștepta tremurând sosirea mirelui și a miresei. El era îmbrăcat în odăjdii, și poruncise să se aprindă numai câteva lumânări, ca să nu atragă trecători.

Oamenii lui Căplescu se opriră la poartă formând două șiruri prin cari boerul și un credincios al lui, conduseră de câte un braț până spre altar, pe tânăra răpită. O femeie așeză o cunună de lămâiță peste părul scurt al tinerei și-i puse în locul zăbranicului gros, un văl subțire străveziu prin cari i-se deslușeau trăsăturile frumoase.

Sub încruntarea lui Gheorghe, preotul înțiă slujba, și când fu să pună întrebările obișnuite, tânărul se uită la fată și-o întrebă în șoaptă:

— Vrei să răspunzi „da?" Îți destup gura; dacă nu, răspunde femeia asta în locul Domniei Tale și tot acolo ese.

Tânăra făcu din cap semn că vrea. Dar când putu să vorbească întrebă șoptit:

— Dacă spun „da", îmi făgăduești că vreme de zece zile nu te vei atinge de mine.

— Făgăduesc! și cu glas tare adăugă: adu părinte colea sfânta Evanghelie, să jur pe ea. Și cu mâna pe cartea sfântă, tânărul jură solemn.

Fata suspină adânc. La întrebarea preotului, Gheorghe zise pripit dar tare „Da părinte!" Iar tânăra rosti șoptit:

— „Da părinte" — și se sprijini de tânărul războinic. Căplescu simțindu-i brațul de al său, fu pătruns de un fior de fericire. El puse genunchiul pe lespedea de piatră a bisericii și cu o intonație de nespusă duioșie și supunere rosti tare:

— Domniță, dacă mă ierți de nebunia ce-am făcut numai din dragostea nemărginită ce am pentru Domnia ta,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îți jur aici în biserică, în fața lui Dumnezeu și a tuturor sfinților, că nu va fi soț mai iubitor, mai credincios și mai supus pe lume decât mine.

Drept răspuns, fata îi puse ambele mâni pe cap, ca o mângâiere.

Căplescu îi apucă degetele stângei și-i le acoperi de sărutări. Dar noua căsătorită ridică dreapta spre buzele lui Căplescu și cu stânga pusă în pieptul lui rosti:

— Încă nu... nu mă săruta. Când te voi iubi și eu la fel, după cum mă iubești Domnia ta, atunci te voi ruga eu să mă săruți. Și cu o mișcare mlădioasă se lăsă în brațele femeii cari îi pusese cununa și vălul.

Căplescu o conduse călare până la conacul lui, o dădu în paza bătrânei credincioase care-i ținea casa, și fără a mai intra, spuse tinerei sale soții, din prag:

— Se poate ca tatăl tău, Domniță, să nu mă ierte. De aceea trebuie să câștig bunăvoința Domnitorului. Las aci douăzeci de seimeni și toți oamenii mei de curte să te păzească. Și ca să mă pot ține mai ușor de cuvânt, mă duc la război, deși Domnul mi-a poruncit să stau aci.

El îi sărută mâna și, după ce porunci slugilor ca să aibă grijă de ea ca de ochii lor, porni murmurând:

— Mă duc mai mult de teamă ca Radu, să nu mă tragă în țeapă drept pedeapsă că i-am călcat poruncile lui.

ALBERT KIRALY INTRA IN ACȚIUNE

Satul Comana fusese lăsat de vre-o oră în urmă de Gheorghe Căplescu și de suta de oameni ce-l urma. Caii lor obosiți de lungul drum abia mai mergeau. În zări, sub lumina lunei care pălea în așteptarea ivirei soarelui, se arăta o dungă alburie, Dunărea. Când să iasă din marginea marei păduri care se lăsa spre Giurgiu, se auzi un strigăt repetat de sute de glasuri:

— Hoolt! (halt = stai).

Gheorghe vru să-și zmulgă iataganul, dar era prea târziu; zece inși îl zmuciră de pe cal și oamenii lui, văzându-și stăpânul căzut, se predară fără a se mai opune.

Căplescu vru să lămurească treburile, dar cei cari îl țineau, nu știau decât ungurește și nemțește, și-i făcură semn că se va înțelege cu căpitanul lor.

În scurt timp Gheorghe, — pe cari-l socoteau după armele, calul și îmbrăcămintea lui, ca șeful celorlalți, —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fu dus într'un cort în care sta de veghe la un opaiț, un bărbat blond cu o mustață mică și fruntea naltă. Ofițerul era îmbrăcat ungurește. El sta lângă o masă, și la lumina opaițului însemna cu cărbuni stinși — pe scândurile albe de brad. — niște linii. El ridică fruntea și ochii spre prizonier, îl examină și întrebă:

Ce cauți aici, Jupâne Gheorghe, mi s'a părut că Măria sa Domnul Mihai ți-a dat poruncă să stai în București, să ajuți jupânului Radu Calomfirescu să țină liniște în oraș.

Prinsul fu lăsat de cei ce-l aduceau și mâinile îi fură dezlegate. Căpitanul Albert făcu semn lui Căplescu să sadă pe ladă. Gheorghe zise repede:

— Bine te-am găsit, căpitane Kiraly. L-am lăsat pe Radu singur. Eu sunt războinic și nu sunt făcut ca să spânzur și să trag oamenii în țeapă. Radu Calomf.....

Oprește-te! — zise Kiraly răstit. Domnia-sa Radu Calomfirescu, este un bărbat, cum rar am văzut. Deși nu mă pot încă lăuda cu prietenia Domniei sale, îi port atâta dragoste, încât nu aș putea auzi o vorbă rea împotriva lui fără să o iau ca o jignire pentru mine.

Bine-bine; nici n'am vrut să spun ceva rău despre Radu, că mi-e prieten.

Dar, întrebă Kiraly, de ce nu ai stat unde ți-a poruncit Domnitorul?

Am vrut să viu să-l sprijin aci, când o fi să dăm năvală asupra Giurgiului. Vreau să mă duc să-l văd. Unde a tăbărât acu? Unde-l pot găsi?

In București! — și de oare ce Gheorghe holbă ochii cu neîncredere, Albert urmă — tocmai mâine la ziuă, are să sosească aci. Eu am venit să orânduiesc ostașii unguri și ardeleni, să-i țin ascunși, azi, și să tai toate legăturile turcilor. Mâine seară pornesc tabăra de aci, să o așez în fața Giurgiului. Acu suntem spre dimineață, dar mâine în zori de o sosi Voivodul Mihai, sau de nu, eu am poruncă să dau năvală, să iau orașul și să-l trec prin sabie. Uite colea, pe scândurile astea îmi făceam însemnările locurilor mai ușor de luat. Zii... credeai că Domnul Mihai se află cu noi?

— Dacă ași fi crezut că mă păcălește cu vorba Domnitorul, apoi... cu...

— Un căpitan mare nu-și frâmbițează gândurile. El ți-a dat o poruncă: trebuia să o îndeplinești!

— Bine, zise Gheorghe, sculându-se, am să mă întorc în București.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Kiraly îi puse dreapta pe umăr şi-l apăsă la loc cu o putere care îndoi corpul lui Căplescu. Boerul furios duse mâna la paloşul său, dar Albert spuse liniştit:

— Nu, prietene, nu te iuţi. Poate nu mă ştii de ce sunt în stare... altfel nu ai fi pus mâna pe paloşul ce ţi-am lăsat la coapsă. Ai fost, adică eşti, prea nesocotitor de poruncile Domnului, ca după ce ai aflat de la mine toate cele orânduite pentru cucerirea Giurgiului să-ţi mai pot da drumul de acî.

— Cum? Mă bănueşti că pot fi vânzător?! strigă Căplescu furios.

— Ce vrei să cred de un oştean care, primind de la Domnul său poruncă să stea în Bucureşti, porneşte spre Giurgiu şi se face că nici nu ştie că Voivodul nostru cácî este şi al meu — se află încă în oraşul, pe care el, jupânul Gheorghe Căplescu, deşi trebuia să-l păzească, l-a părăsit. Până la sosirea Măriei Sale te ţin!... Eşti prinsul meu.

Căplescu puse din nou mâna la şold, dar şase husari intrară şi-l înşfăcară de braţe, dezarmându-l. Albert zise simplu:

— Dacă nu te-aş bănui de vânzător ţi-aş fi făcut cinstea să încrucişez paloşul meu cu al domniei tale, jupâne. Dar aşa cum arăţi lucrurile, numai ştreangul sau ţeapa ţi-s'ar cuveni. Să vedem ce hotărăşte Măria Sa. Dacă te mai găseşte vrednic să fii ca mai înainte printre căpitanii lui, te voiu căuta eu ca să-ţi arăt câteva lovituri mai tari şi mai frumoase de cât cele pe cari le ştii... Duceţi-l şi păziţi-l ca ochii din cap! Dar ca pe un boer mare!

Pe când Căplescu era dus de şase inşi, el zări printr'un luminiş, cum vreo zece care încărcate înaintau spre Bucureşti. Ele erau însoţite de ianicerî care îşi duceau mărfurile — luate cu sila de la ţărani — spre Capitală ca să le vândă scump.

Fără sgomot, săriră din ambele laturi ale drumului, câteva zeci de ostaşi unguri, şi cu o iuţeală fulgerătoare, culcară ianicerii surprinşi, la pământ, apoi duseră repede carele în pădure. În urmă drumul fu curăţat grabnic de cadavrele turcilor. Peste sângele curs se aruncă praf luat din drum. Soseaua îşi reluă înfăţişarea paşnică de mai înainte, pe când ostaşi puşi la pândă aşteptau cu răbdare alte prăzi ce veniau din spre Giurgiu.

*
* *

Ziua trecu şi de cum se apropia toaca, se zăriră din

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

spre București, ostași călări, și pedeștri venind în lungi rânduri urmate de convoiurile de arme și hrană.

Kiraly trimese vorbă lui Horvath și Bekeș, conducătorii celor două mii de ardeleni și unguri, să o pornească. Tabăra se ridică și pe când se înserа dea-binele, oastea răsfirată peste câmpii, înainta, luminată de lună, spre orașul nebănuitor. Pe la zece noaptea mai erau la un km. de Giurgiu. În așteptarea românilor, corturile se așezară în liniște. Fiecare oștean avea cu el merinde pentru trei zile. Cu toată răcoarea nopții nici un foc nu se aprinse, nici un zgomot nu se făcu.

Kiraly rămas mai la urmă, primi pe frații Buzești cu seimenii lor, pe Baba Novac cu haiducii lui, pe Banul Manta și pe cei doi frați Căplești. El le lămuri cum oprise pe Gheorghe, nefiind dumerit asupra gândurilor lui. Buzeștii se puseră chezași pentru Gheorghe. Frații lui deasemeni. Dar Kiraly se scuză, arătând că la el cuvântul dat, e sfânt. Și mai ales hotărârea Domnului nu putea fi călcată. Voivodul singur putea să hotărască.

Cei doi Căpleși se priviră cu înțeles, ei făcură un pas spre Albert. Căpitanul se îndreptă în toată înălțimea lui, și-i măsură cu o încruntare zicând:

— Băgați de seamă ce faceți. Aci sunt trimesul Domnului Mihai, ca să pregătesc luarea unui oraș, ținut de dușmani.

Radu Buzescu se uită la fratele său Stroe, care avea umărul rănit legat.

Stroe se răsti la cei doi Căpleși:

— Căpitanul Kiraly e prietenul meu! Că-i doresc viața, nu ar fi poate mult, dar el este împuternicitul Domnitorului nostru. Cum a hotărît el, așa rămâne! Gheorghe nu moare dacă așteptați venirea Domnului. Dar voi, puteți pierde dragostea stăpânului nostru. Căpitane Albert, ține dreapta mea. Ce ai făcut e bun făcut, e sfânt!

— Primești, stolnice Stroe, zise Iancu Căplescu, primești ca un boer, un căpitan de ai Domnului Mihai să fie ținut prins ca un seimen de rând?

— Ce a căutat a găsit! răspunse Stroe scurt. Haide! cu toți la locurile voastre, ca să aveți oștenii în mână. Domnul sosește după miezul nopții. Plecați!

El porni cu un salut spre Kiraly. Banul Manta strânse mâna lui Albert și Spătarul Preda Buzescu făcu semn lui Baba Novak să rămână, apoi spuse:

— Dragă Căpitane Kiraly, eu știu de ce a plecat Gheorghe din București. A făcut una lată rău; a furat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

o fată de boer și s'a cununat cu ea. D'aia a venit aci, ca să se bată cu vitejie și să capete iertarea Domnului. Eu îl cunosc; fata e în București. E o chezășie pentru el. Dă-i drumul.

— Fie, zise Albert; fie precum spui. Trimete pe Căpitanul Baba Novac cu un om al meu, care să le ducă porunca mea. Ți-l dau în bună pază; că... nici eu nu aș fi vrut ca în asemenea clipe, să mai turbur pe Voivodul nostru cu... nimicuri.

El făcu un semn aghiotantului său, îi spuse câteva cuvinte și strânse mâna uriașului Căpitan de haiduci, conducându-l până la ușe.

Preda se plecă asupra mesei mâzgălită cu linii făcute cu cărbune și o arătă lui Albert cu un semn de întrebare:

— Cunoști Giurgiul? Rotogoalele astea sunt întăririle din spre uscat.

— Am fost de trei ori la Stambul și la trecerea prin Giurgiu mi-am luat însemnări. Colea în lada mea am și un plan, pe hârtie; dar ăsta l-am făcut din cap. Vezi astea de aci sunt locurile, pe unde putem da năvală și pătrunde în oraș fără nici o piedică. Și întăririle le cucerim din oraș, după ce am pus stăpânire pe Giurgiu.

Spătarul dădu din cap mulțumit, apoi spuse:

— Gheorghe are să fie bun pentru lovitura asta. Are inimă multă, e îndrăzneț de felul lui, dar mai ales acu, după ce vrea să împace pe Domnul, fiindcă a răpit pe Oana, are să fie.....

— Pe Oana... care Oana? întrebă Kiraly, îndreptându-se de cum sta aplecat peste masă.

— Ei... Oana, fata Vistierului Dan.

Albert se făcu vânăt. El dădu cu pumnul o formidabilă lovitură în masă, sfărâmând-o.

— Pe rănile lui Christos! Domnița Oana e binefăcătoarea mea! Și eu i-am dat drumul lui Gheorghe fără să-l ucid. Pe rănile lui Christos! Mă duc să-l...

Spătarul îl apucă cu dreapla de umăr cercând să-l potolească.

— Lasă Căpitane: ai să-l judeci după bătălie... dacă nu l-o certa Domnul Mihai. Acu e prea târziu: ai dat porunca, și... Domnia ta trebuie să-ți ții cuvântul.

— Fie, zise Kiraly, oftând adânc; mă voiu răfui eu cu el.

— Și... tatăl ei trebuie să știi, că i-a încuviințat să o ceară; dar fata se cam codea... Așa că se vor împăca lu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

crurile... Acu e numai păcat de masa asta, că ai spart cetatea cu pumnul, și nu o s'o mai putem cârpi de loc. Da tare mai ești, prietene!

Albert se potoli, căci doi căpitani unguri, Horvath și Bekes, apărură în ușa cortului. Ei veniau să ia înțelegere asupra atacului ce trebuia pus la cale, căci nu cunoșteau Giurgiul.

Căpitanul Kiraly scoase din lădița lui cu arme, o hârtie mare, pe care se afla desemnat Giurgiul cu toate punctele principale, precum și ulițele. Potolindu-se treptat el începu să lămurească și să arate pe unde ar trebui să atace Horvath, pe unde Bekeș și pe unde aveau să pornească românii.

— Trebuie, zise Albert, trebuie ca românii, cari vor sosi cu Domnul Mihai, să se odihnească și să pornească năvală tocmai când o fi soarele de o suliță pe cer. D-ta, Vel Spătare, dai porunca românilor cari au sosit cu noi înainte — sunt vreo 1000, — să pornească prin partea asta din spre apă care nu e apărată de loc. Ei să taie pe toți cei ce se vor repezi să scape cu luntrile peste Dunăre.

După pornirea atacului, ne întâlnim în jurul Domnitorului și hotărim ce mai e de făcut. Și conducându-l până afară, îi strânse mâna de plecare.

Horvath se uita crunt la Kiraly, și-l întrebă în limba ungară:

— Dece ne bagă pe noi în foc întâi, când știi bine că am venit aci ca să dăm numai ajutor.

— Pentru că luând orașul cu asalt pe când doarme, veți avea munca mai ușoară... și veți lua voi toată prada. Dacă-i bag pe români întâi, noi nu ne vom alege decât cu mărăturile, putinele cu varză și zdrențele ce nu vor fi putut cără românii.

Bekeș strânse mâna lui Kiraly.

— Ești un mare diplomat, frate Albert. Așa vom lua noi aurul și giuvaericalele și lucrurile scumpe, iar românii vor lua mărăturile...

Horvath, înseninat, rosti ca o glumă:

— Noi le vom lua și fetele frumoase, și le vom lăsa babele să se drăgostească, după pofta inimei, cu ele.

CUCERIREA ORAȘULUI GIURGIU

După ce stabili pe deplin cu cei doi căpitani, cele ce aveau de făcut, Albert rămânând singur, chemă prin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aghiotantul său, pe ofițerii ce-i avea sub comandă, orândui ultimele măsuri ce trebuiau luate cu privire la așezarea viitoarei tabere, dădu poruncile necesare pentru străjuire, și se încredință că toate erau executate cu strictețe; apoi rămase singur, cu capul plecat asupra planului de pe masa refăcută.

Ostașii de pază se plimbau prin fața cortului său. Albert sprijini fruntea în palma stângă și aţipi.

Pe la două spre ziuă, simțind o bătaie ușoară pe umăr, Albert deschise ochii și sări în picioare. Domnul Mihai sta înaintea lui. Voevodul avea pe umerii lui fulgi de zăpadă.

— Bine te-am găsit, Căpitane, zise Domnitorul, văd că totul este gata. Uite, dar asta ce-i? Nu cumva este orașul Giurgiu? Știi că e minunat. Ei ce-ai pus la cale?

Albert, dezmeticit complect, începu să arate Domnului cele ce orânduise.

— Da cum stăm cu tunurile? întrebă Domnitorul, că încă nu au sosit, sunt în urmă pe drum?

— Nici nu trebuiesc. Cetatea nu o putem lua repede. Și cum văd că a și început să ningă, vom putea lua numai orașul la repezeală.

— Bine, o vom cuceri mai târziu, când om avea tunuri mai bune și mai mari. Da' crezi că Horvath și Bekes au să meargă strună? Că mi-a venit știre că ei au de gând să stea de o parte ca... ajutor.

— Nu, Măria ta; ei vor intra în foc cei dintâi, cu ostașii Vel spătarului Preda Buzescu. Le-am arătat că dacă stau de o parte rămân fără nici o pradă, pe câtă vreme dacă intră cei dintâi în oraș ei vor lua toate avuțiile ce le vor cădea în mână, pe când românii nu se vor alege decât cu rămășițele.

În vreme ce Mihai se gândea, intrară spătarul Preda Buzescu, Banul Manta, Baba Novac și Popa Farcaș. Ceilalți neîncăpând în cort, rămaseră afară. Domnul zise cu glasul coborât:

— Pe la marginea orașului unde e sărăcimea, nu au să găsească ei mare lucru. Prada cea bună e în mijlocul orașului și acolo vor da de ostașii turci, cari sunt bine mușt ruiți. Teamă mi-e ca Horvath și Bekeș să nu fie respinși dacă s'or apuca de prădat de cum vor intra.

— Treaba lor! de nu-și vor ține ostașii de scurt, vor fi respinși, dar au să fie românii Spătarului. Cred că Banul Manta cu craiovenii lui ar fi bine să pândească la eșirea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

din oraș clipa în care oamenii lui Horvath și Bekeș vor fi fugăriți de turci. Atunci: iureș!

Mai avem un ceas de așteptat până se ivesc zorile. Nu vrei Măria Ta să te odihnești, după atâta drum... Vom veghea noi ca totul să meargă strună.

— Nu!.. Vreau să și pornim. Să se odihnească numai cei veniți în urmă. Vreau ca Banul Manta să stea de pândă precum ai spus, și mai poruncesc ca oastea pe care ai orânduit-o, să fie gata la marginea orașului, să pătrundă fără zgomot și abia când spaima o fi în turci, să se sune goarnele. Să pornim! Aud urlete! Horvath a intrat în Giurgiu!

*

In vreme ce ungurii lui Horvath și Bekeș se dădeau la jaf prin casele mărginașe, risipindu-se și pierzându legătura, garnizoana turcească trezită de fugari, se orândui repede, obișnuită cu disciplina, și, armată până în dinți, se năpusti asupra ungurilor. In curând, la lumina crudă a zilei, mărită de albul zăpezii, se văzură grupuri mari de unguri fugind fără arme pe drumul, care ducea din Giurgiu spre București.

Banul Manta pitulase oamenii săi, pe brânci. Ei stăteau lungiți, acoperiți de un strat ușor de zăpadă. Banul păndi clipa în care grosul garnizoanei fugărea pe nemeșii unguri, și cu un chiot care se prelungi ca un urlet prin rândurile celor pitulați, se azvârli între ei și oraș tăindu-le retragerea.

Turcii surprinși vrură să se întoarcă în oraș și o rupseră la fugă înapoi, dar era prea târziu. Unii din ei văzându-se pierduți lepădară armele, dar chiar dacă românii ar fi vrut să fie mărinimoși cu ei, ungurii se întoarseră și furioși de neizbânda lor, începură să-i măcelărească fără cruțare.

Banul Manta se repezi în orașul rămas pe mâna câtorva sute de turci și o ținu într'o goană până lângă conacele în cari erau mai marii turcilor. Odată cu el sosi și Spătarul Preda, care cu mia lui de români intrase pe lângă Dunăre pe la port, în mijlocul orașului.

Turcii adunaseră cetele răzlețe și opuseră o rezistență disperată: Lupta dură câteva ceasuri, în care timp o parte din oraș fu jefuită, apoi aprinsă.

Kiraly după îndemnul lui Mihai, încercase să ia cetățuia prin surprindere, deși el spusese dela început că nu poate fi luată. Acolo se repezi și Gheorghe Căplescu cu frații lui, împreună cu Radu Buzescu și cu cei mai vi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

teji dintre ostaşii lui Mihai. Dar ei nu reuşiră decât să măcelărească pe turcii eşiţi ca să respingă atacul. De îndată ce comandantul turc al garnizoanei se încredinţă că românii nu au tunuri, el opri orice eşire, mărginindu-se numai să respingă năvălirile românilor.

Kiraly văzând că ostaşii sunt duşi la moarte fără folos, trimese rugăminte lui Mihai să poruncească retragerea. Dar Gheorghe Căplescu se încăpăţînă şi făcu încă trei încercări nefolositoare. La ultima, Gheorghe atins de un glonte în umărul stâng, se prăbuşi. El fu ridicat de seimenii săi şi dus mai de o parte. Acum Kiraly se repezi singur la Domnitor şi-l rugă să trimeată fără întârziere, poruncă de încetare a ostilităţilor.

In vremea asta oraşul ardea. Ostaşii dela cei mai din urmă până la cei mai mari, îşi cărau prada, ducând femei tinere, turcoaice şi grecoaice, legate ca vitele, spre tabără întorcându-se iar pentru alte prăzi.

Domnitorul lăsă pe Kiraly şi Stroe Buzescu să orânduiască stricarea oricărei clădiri ar fi putut fi de folos turcilor şi să pregătească întoarcerea oastei, şi după ce se odihni puţin noaptea, o porni spre ziuă, pe un viscol de zăpadă, înapoi spre Bucureşti, urmat de căpitanii săi şi de vre-o două mii de ostaşi.

CAP. VI

EMIRUL PRINDE PE OANA

Insoţit de cei cinci sute „păzitori ai trupului" cărora urmau două mii de spahii cu carele şi corturile şi bagajele lor, Emirul intrase în Bucureşti pe şoseaua Olteniţei, şi fu condus de Oana, la cetăţuia Radu Vodă din josul Dâmboviţei. El mulţumi tinerei şi o rugă să trimeată vorbă tatălui ei să vină să se înţeleagă asupra cuprinsului celor scrise lui.

— Am văzut, zise Emirul, că sunt mulţi spânzuraţi, şi chiar şi traşi în ţeapă, pe la răspântiile pe unde am trecut, şi fiind noapte cred că ar fi mai bine să rămâi aci să alegi o aripă a palatului unde să stai până vine tatăl Domniei tale. Nu voiu da voe să pleci, să-ţi primejduieşti viaţa. Mai ales că e frig şi a nins... Aci ai tot ce-ţi trebue!

Tânăra înţelese, că Emirul vroia să o aibă ca ostatică pentru nevenirea tatălui ei, şi după ce mulţumi de invitare, trecu spre aripa cea mai din fund, alese trei încăperi şi fiindcă în acel moment Andrieş se afla acolo îmbrăcat ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

o slugă de rând, îl chemă și îi vorbi latinește.

Cei doi turci, puși de Emir să o supravegheze, căscară ochii. Ei știau mai multe limbi, dar nu pricepeau ce fel vorbia Oana cu sluga.

Andrieș se prefăcea că mătură, rânduește prin odăi, apoi aduse apă, pregăti masa pentru Oana și slujnica ei. In câteva fraze o puse în curent cu cele petrecute, spunându-i și despre răpirea Aglaiei, și despre faptul că Radu Calomfirescu era însărcinat cu paza orașului, și că Radu știa de sosirea Emirului, dar că nu se hotărâse nimic până la întoarcerea Domnitorului care trebuia să fie intrat de vreo trei ceasuri în oraș.

Oana îi dădu câteva instrucții, terminând cu porunca să-i aducă apă de băut și câteva opaițe pentru luminat. Andrieș se repezi afară, aduse pe o tavă o cupă și un ibric cu apă. Fata continuă cu instrucțiile, spunând la urmă să-i aducă puțin vin. Ardeleanul se înclină adânc adânc și reveni cu o cupă plină cu vin. Fiica Vistierului reluă iar convorbirea și termină spunând:

— Poruncește mâncarea și o cafea, dar dacă nu vom putea vorbi să fugi și să te alți cu zece oameni pe drumul Olteniței, să cerci să mă scapi.

Ea nu terminase bine cu instrucțiile și un turc intră anunțând:

— Înălțimea sa Emirul Horun, roagă pe prea frumoasa Domniță să-l primească.

Oana răspunse cu o înclinare, șoptind auzibil spre Andrieș:

— Caveas (veghează).

Andrieș se strânse de mijloc și eși d'andaratele. Dar nu apucă să iasă bine și doi turci uriași, îl apucară de câte un braț, astupându-i gura, pe când Emirul Horun, făcând un gest care însemna: „ucideți-l", pătrunse surâzând, cu o adâncă înclinare ceremonioasă în odaia Oanei.

La vederea marelui demnitar turc, Oana se ridică dela locul ei și înaintă către Emir cu mâinele întinse, într'un gest de bine venire.

Horun îi apucă ambele mâni și le duse la buzele lui, zicând:

— Sărut mânuțele de crin, ale celei mai frumoase flori din împărăția vărului meu Padișahul.

— Sunt roaba supusă a slăvitei D-tale înălțimi, răspunse Oana, poftindu-l cu o mișcare grațioasă, pătrunsă de armonie, să șadă în jețul de lângă ea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1918

Horun se înclină, făcând un întreit salut, și se așeză în locul arătat de gestul fetei.

— Domnia ta Domniță Oana, — începu el turcește, pe cel mai insinuant ton, — ești, precum am aflat eu, o mare diplomată.

— „Diplomată?" — întrebă fata cu un aer mirat, — ce înseamnă acest cuvânt, căci nu l'am auzit încă... Nu cred că Slăvita D-tale Înălțime, vrea să râdă de mine, spunându-mi o vorbă care poate fi de... ocară...

— Pe cât de frumoasă, pe atât de deșteaptă și pătrunzătoare.

— Dacă-i așa, atunci, mă face Slăvita D-tale Înălțime să cred că sunt o proastă.

Emirul zâmbi, satisfăcut și bătu din palme. Opt servitori turci năvăliră prin ușă: doi aduceau o narghilea și cu cele trebuitoare, alți doi aduseră cafele cari fumegau încă, iar patru rămaseră lângă ușă ca împietriți, având în mâni niște făclii mari, aprinse.

Horun așteptă câteva clipe și rosti rar:

— Insă și acest răspuns, arată cât de sclipitoare e deșteptăciunea Domniei tale, frumoasa fiică a Vel Vistierului Dan. Apoi urmă. Poate bănuești sau chiar știi că Vel Vistierul e un bun prieten al meu... pe care încă nu l-am văzut... Dar din cele ce mi-a scris îmi e mare prieten sau... mare dușman.

Oana pălise o clipă, nu atât impresionată de cele ce spunea Emirul, cât de vederea celor patru inși armați cari se așezaseră lângă ușă. Dar ea se reculese repede și păstrând aceiași intonație de supunere liniștită, întrebă:

— Dușman? Decc? Cum să fie dușman un boer care-și trimete fata zălog.

— Te-am prins, — rosti Emirul ca în glumă, — singură te recunoști de zălog. Adică ești ostatica mea până la sosirea Vel Vistierului Dan, tatăl D-tale, Domniță.

— Cum aș putea altfel, zise Oana pe același ton glumeț, când văd ce puteri se desfășură în odaia asta, care este numai o odaie din Castelul împânat cu robii înălțimei D-tale Slăvite. Precum vezi, eu, chiar și fără acești patru cari stau aci ca slugi și cei patru înțepeniți lângă ușă, știu bine că sunt în mâna Slăvitei D-tale Înălțimi!

— Să ne lămurim, o întrerupse Emirul, și să vorbim italienește. Apoi urmă în limba italiană, care la el avea o ușoară intonație turcească. — Dacă vrei să fim prieteni, spune-mi pe nume: Horun.

— „Horun" n'aș putea, replică fata după o șovăire. —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

atâta intimitate n'aș putea să-mi permit cu Slăvita D-tale Înălțime.

— Atunci, spune-mi: Caro Horun (scumpe Horun). .

— Nu, căci până acuma sentimentul ce am pentru Slăvita D-tale Înălțime nu-mi dă voe să întrebuințez asemenea... titulatură. Prefer pe aceia de Slăvita D-tale Înălțime.

— Te știu prea bogată, zise Emirul după o gândire. Așa că toate comorile ce am adus cu mine, și nici cele ce am în țara mea, nu te pot câștiga. Ași fi voit să te câștig cu... dragostea mea.

— Acuma, rosti Oana, pe un ton supărat, înțeleg că mă socotești ca pe o proastă. Cum aș putea eu crede că Slăvita D-tale Înălțime, care are la îndemână cele mai frumoase fete din lume, poate să se coboare până la fata unei vistier al unei țări de păstori și plugari?

Abia terminase tânăra și un turc îmbrăcat simplu, dar având o barbă lungă albă, se ivi în prag, se temeni adânc și făcu semn Emirului că vrea să-i vorbească. Horun, fără a se mișca, întrebă pe Oana în limba greacă, dacă știe grecește. Fata își stăpâni orice mișcare și îl întrebă în limba italiană:

— Mă iertați, îmi vorbiți în limba arabă? Nu o cunosc. Sau este bulgară?

Emirul nu-i mai răspunse, ci porunci:

— Spune tot ce ai de spus Selim. Chiar dacă pricepe, nu-mi pasă, căci o am în mână.

Bătrânul ezită o clipă, apoi rosti rar:

— Sluga acestei fete, a scăpat. A arătat un pumn cu galbeni unuia din cei doi cari îl duceau și apoi a scos un pumn cu piper pisat, l-a aruncat în ochii lor, a fugit, și deși s'au tras cu pistoalele după el, și a căzut, nu a mai fost găsit.

Oana, ca să-și stăpânească emoția, se întinse spre ceașca ce fusese pusă în dreptul Emirului, o duse la buze, se prefăcu întocmai ca și când s'ar fi fript și o puse la loc ștergându-și gura.

— Nu face nimic, răspunse Emirul. El nu poate duce nici o veste, căci nu cunoaște gândurile mele.

— Dar fata asta le pricepe... Și Mihaloglu e în oraș de vreo trei ceasuri.

— Chiar dacă le-ar pricepe, o voi trimete la Turlucaia. Acolo are să aștepte bunul meu plac. Du-te Selim, fii fără grije.

— Slăvite stăpân, zise bătrânul sfetnic, dă-mi voie să spun că...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Destul Selime, porunci Emirul, te am de sfetnic pentru treburile de stat, dar acolo unde e vorba de inima mea, și de bunul meu plac, nu am nevoe de sfetnic. Cu Mihaloglu voiu sfârși mâine. Pleacă!

Pe când bătrânul turc eșea încovoindu-se în temenele, Oana întrebă:

— A supărat cu vreo știre acest frumos bătrân pe Slăvita Domniei tale Înălțimi?.. Căci pari turburat...

Emirul puse mâna pe ceașca din fața tinerei și o duse la buze.

— E a mea, zise Oana, am gustat eu din ea.

— Are să fie cu atât mai gustoasă, replică Horun cu un surâs forțat. Apoi adăugă, după sorbitură: Știi că am să te opresc pentru haremul meu, dacă nu vine tatăl Domniei tale.

Fata își sprijini obrazul stâng în palmă și răspunse cu liniște:

— Nu știu cum ce ai putea face cu mine, căci nu cred să-ți placă dragostea cu o ființă legată de mâni și de picioare...

— Ai să te dai de nevoe, după o lună sau două.

Fără a mai vorbi, Oana îi aruncă o privire rece și se ridică pornind spre ușă.

Emirul făcu un semn și cele două slugi mai apropiate se alăturară de fată; unul o apucă de un braț, cellalt de altul.

Oana, ca și când nici nu ar fi simțit atingerea lor, întrebă:

— Așa știe să cinstească Vărul Padișahului pe o fată care vine să-i facă un bine, il găzduește și apoi se încrede în cuvântul... unui Emir?

— Țineți-o bine, porunci Horun, ridicându-se cu un aer triumfător; și cum fata sta, fără să facă vreo mișcare, el adăugă: Ai să fii a mea, precum au să fie toți cei cari înconjoară pe Voevodul trădător Mihaloglu. Pe când tu ai să fii pornită cu 20 de inși spre Olteniția, ca să treci la Turtucaia în haremul meu, eu am să-l prind pe Mihaloglu.

— Cu ce-l poți prinde? întrebă Oana cu un aer batjocoritor. El e mai tare decât își închipue Slăvita Domniei tale Înălțime.

— Cu ce să-l prind? râse Emirul. Mă voiu duce mâine la palatul său cu 1000 de spahii să-l salut. Am să-l prind și am să-l trimet Padișahului să-i tae capul.

— Dar el nu este aci, este în drum spre Buzău.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Se poate... dar eu am știre că a sosit de trei ceasuri de la Giurgiu. Nu știu ce o fi făcut acolo, dar știu ce are să păţească aci... Până atunci... du-te cu ei!

Oana stătu câteva clipe la îndoială. O poftă de neînfrânt o îndemna să arunce pe cei doi turci cari o ţineau, la picioarele Emirului; să-i bată pe toţi câţi erau de faţă, să smulgă un iatagan din mâinile celor de la uşă şi să isprăvească, în acele momente cu marele Kadilishier. Dar ca răuşi să se înfrâneze şi rosti pe turceşte:

— Ruşine — ruşine că un Emir se poartă astfel faţă de o fată care l-a primit cu cinste. Ruşine!

Emirul îngălbeni, totuşi se stăpâni şi zise crunt:

— Ruşinea are să fie a Domniei tale, când te voi... ruşina! Luaţi-o şi porniţi-o spre haremul meu din Turtucaia. Băgaţi de seamă, viaţa ei e viaţa voastră!

Peste câtva timp o ceată de douăzeci călăreţi turci eşiau din Bucureşti pe drumul Olteniţei, — ducând între ei pe Oana călare, legată de mâni şi înfăşurată în blănuri. Zaimul turc care comanda, era un uriaş călare pe cel mai bun cal al Emirului. Ei mergeau tăcuţi, de teama pe care le-o produsese aspra poruncă a stăpânului lor. Şi sub lumina lunei scrutau drumul gloduros, înghețat, când se auzi o poruncă a ofiţerului care înţepeni pe toţi în locurile lor. La o cotitură, ei văzură nişte copaci mari puşi acolo deacurmezişul drumului. Patru călăreţi înaintară să caute o trecere. In clipele următoare vreo douăzeci de seimeni înarmaţi cu pistoale şi iatagane năvăliră asupra turcilor şi în câteva clipe încăerarea avu de rezultat trântirea turcilor de pe cai şi uciderea lor.

Oana strigă:

— Andrieş, aci sunt. Dă-mi un iatagan!

Dar până să vină ajutor, ofiţerul turc zmulse pe Oana de pe calul ei, o aşeză în faţa lui în şea şi, urlând o comandă scurtă, o rupse la fugă peste câmp, însoţit de patru călăreţi rămaşi în viaţă. Ei ocoliră copacii tăiaţi şi îşi urmară drumul în galop. Peste câteva clipe, Andrieş, şi cu oamenii lui rămaşi în urmă, se pierdură în zarea argintie. Ei se întoarseră să ia caii turcilor, dar era prea târziu. Oana şi răpitorii ei nici nu se mai zăreau...

Andrieş gonea din răsputeri, dar el alunecă brusc de pe cal, istovit de sângele pierdut din rămile primite. Oamenii săi îl ridicară şi-l duseră pe sus înapoi la palatul stăpânei lor. Când îşi veni în fire, fostul secretar preziden-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/nr/1901-1932

ţial începu să se dea cu capul de pereţii odăei lui cercând să se sinucidă pentrucă nu-şi putuse scăpa stăpâna.

Ivan, aflând cele petrecute, adună câţiva inşi armaţi şi călări, pe cei mai buni cai, — însoţiţi de Florinte, — o porniră într'o goană vijelioasă pe drumul arătat de aiurările lui Andrieş.

RADU CALOMFIRESCU INTERVINE

Înalt şi cu o înfăţişare de vioiciune semeaţă, Radu Calomfirescu scruta zarea argintată de un strat de zăpadă cu privirea liniştită a omului curagios. Calul negru arăbesc şi ţinuta elegantă a frumosului animal armoniza cu siguranţa ce se desprindea din înfăţişarea sfidătoare a tânărului boer. În lumina albă produsă de zăpada luminată de lună, statura lui mândră, părea mai impunătoare.

Însoţitorul său Muşat, ceva mai scund, se lăsa cu puţin mai în urmă, în semn de respect, dar privirea lui se ţintea pătrunsă de dragoste şi credinţă, pe statura voinică a tovarăşului său de drum.

Pe când caii lor înaintau pe drumul gloduros, îngheţat, tinerii vorbiau despre întâmplările de la curtea Domnului Mihai.

Amândoi erau prieteni; Radu ca de condiţie mai înaltă, era îmbrăcat după obiceiul vremei, în haine scumpe. El vorbia prietenos cu însoţitorul său care-i răspundea pe un ton mai mult de supunere.

— Radule, reluă după o tăcere, cel scund, domnia-la eşti încredinţat că are să se întâmple aceea ce spuneai ai credinţa că poimâine au să fie măcelăriţi şi turcii veniţi cu Emirul?

— Da! şi nu numai atât, dar eu mă duc, că am o poruncă de împlinit; şi te-am luat şi pe tine ca să trecem pe la moşiile prietenilor noştri să-i sfătuim să cureţe pe toţi turcii cari mai sunt pe acolo! Şi mai avem noi şi altceva mai de seamă de făcut. Vezi să nu pierzi hrisovul ce ţi-am dat în păstrare, că e al Domnitorului.

— Nu-l pierd. Dar oare Domnul Mihai, nu are nevoe acolo de ajutorul Domniei tale, că în vremea cât a fost lipsă te lăsase stăpân pe cetatea Dâmboviţei.

— Lasă, că are „Domnul" destui în jurul său şi toţi sunt gata să-şi dea şi sângele, numai să poată curăţa ţinuturile noastre mai iute de păgâni.

— Şi ai plecat aşa, adică m'ai luat numai pe mine, dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ești fără nici o armă mai deosebită, afară de spada, nu ai luat nici măcar o armă?

— Lasă că am pistolul meu turcesc.

— Dar până să ochești, până să-l aprinzi, vai de lume! Trece o groază de vreme, replică Mușat. Uite arcul ăsta, al meu, e mai bun; pui numai săgeata pe el, și când îi dai drumul, nici n'apucă bine să sfârâe și a și frântit prada jos.

— Da, pentru un ochitor ca tine, mai merge, dar eu, ce o să fac cu arcul tău, când sunt bun numai la mânuitul spadei.

— Alei, Radule, dacă aș fi și eu așa bun mânuitor de spadă cum ești Domnia ta, mari minuni aș face.

Radu întoarse capul spre el și zise surâzând:

— Ei, las'o mai domol, frate Mușat, toate astea nu fac nici un ban roșu, față de un glonț eșit dintr'un pistol, sau dintr'unul din sânețele și puștile cu cari umblă fiece sutaș domnesc.

— Dar, rogu-te, reluă Mușat, fiind că e vorba de sânețe, de puști și de cei ce le-au adus. Ce e cu Emirul, vărul Sultanului, care a venit aci în București? Mi se pare că are gânduri rele.

— Da, foarte rele, răspunse Calomfirescu, vrea să pună mâna pe Domnitorul nostru, dar i se înfundă și Emirului ăsta. A adus cu el o sumă de bogății. Când o începe să... lucreze om vedea!

— Păi, zise Mușat, gânditor, am auzit că Emirul și-a adus o parte din avere numai ca să ne cumpere.

— Pierde tot aurul, afară dacă s'o găsi vreunul să-i vândă taina noastră și de n'o afla de arderea Giurgiului.

Mușat dădu din cap zicând:

— Nu se mai vinde taina, Radule; parcă nu știe fiecare din noi că dacă îl cumpără turcul cu o mie de galbeni, tot turcul îi ia apoi, și banii și viața?

In urma lor se auzi un tropot de cai aruncați în goana nebunească. Mușat întoarse capul, și zise mirat:

— Măre, dar ce o fi asta, văd doi inși călări pe un cal, și alți patru îl urmează, mi se pare că pe cal e o femee și un bărbat.

— Cine știe ce dragoste i-o fi mânând, roști Radu, să le facem loc, că poate sunt grăbiți.

Tinerii se dădură în lături, dar nu apucară să-și întoarcă privirile către cei cari sosiau, când calul aruncat în goana turbată, trecu pe lângă ei ca o săgeată. Tinerii putură deosebi în lumina lunei, statura unui ofițer turc

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

și a unei femei călare pe același cal. Turcul izbia în cal nebunește ca să-l silească a trece mai repede.

In clipa în care calul zbura pe lângă cei doi, femeia legată le strigă:

— Ajutor! Scăpați-mă!

Dar gura îi fu astupată de mâna turcului, pe când calul trecu înainte.

In aceeași clipă cei patru călăreți turci îl urmară în galop.

— Pe ei! răcni Calomfirescu, dând pinteni calului.

Dar Mușat rămăsese în urmă în nemișcare.

— Ce ai? de ce nu sări, se răsti Radu, către prietenul său. Insă el auzi șuerătura unei săgeți și când își aruncă privirea în spre fugari, văzu că un turc azvârle brațele în sus, se clătină în șea și cade. O altă șuerătură trânti încă un călăreț și cu încă două săgeți, alți doi căzură.

Mușat își repezi calul înainte și fără a se mai opri ochi pe ofițerul care ducea femeia. Turcul se clătină și căzu moale de pe cal.

— L'ai lovit și p'ăsta! strigă Radu. Hai repede să dăm ajutor femeei.

Când tinerii ajunseră lângă „arabul" oprit al turcului, ei văzură în șea stând călare bărbătește, o fată. Mușat se apropiă și-i deslegă mânile. Tânăra rămăsese călare ca prin minune.

— Vă mulțumesc boeri! spuse fata cu un glas armonios, însă puternic. M'ați scăpat!

— Dar cine ești? unde te duci? și de cine te-am scăpat? întrebă Radu.

— Cine sunt? O să vă aduceți aminte de mine, răspunse tânăra, apropiindu-se cu calul și scrutând trăsăturile tânărului. Apoi fata exclamă:

— A!... D-ta ești! te cunosc! Ești al Calomfirescăi! Și ești unul din credincioșii Domnului Mihai... Ai fost trei zile marele Aga al Bucureștilor.

— Da, eu sunt. Dar d-ta cine ești?

— Eu?... N'o să mă recunoști, deși eu te știu de mult. Eu... eu sunt o fată ca toate fetele și mă numesc... Oana.

— Oana!... frumos nume! exclamă Radu, încercând să vadă prin țesăturile vălului, ce-i acopereau obrazul tinerei; apoi adaose:

— Dar care Oana? că așa sunt multe fete frumoase cu numele ăsta. A cui fată ești? Spune!

— Este de prisos. Căci cred că n'o să ne mai vedem.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cum? n'o să ne mai vedem?! izbucni Radu. Dece să nu ne mai vedem?

— Asta nu se poate! strigă Mușat. Noi te-am scăpat. Trebuie să ne dai câteva lămuriri și să rămâi cu noi, cari te-am ajutat!

— Să fim cuviincioși, zise Radu, adresându-se prietenului său... Las'o?

Dacă nu vrea...! Nu avem nici un drept să pătrundem taina ei.

Fata stătu pe gânduri ca și când ar fi șovăit, dacă trebuie sau nu să se arate, apoi zise repede:

— De rămas cu d-niile voastre boeri, e slabă nădejde; am o menire mai înaltă... Dar... vă pot spune atâta: am fost furată de omul ăsta din porunca Emirului.

— Vorbești de Emir, de vărul Sultanului! exclamă Radu.

— Da, chiar de el. Vedeți? A pus să mă răpească. Dar calul e bun, eu cunosc locurile, și am să mă întorc acasă, după cum am plecat, fără să afle nimeni, de cele ce s'au petrecut.

— Dar nu te putem însoți măcar? întrebă Radu.

— Să mă însoțiți? Nu! răspunse Oana. Tot ce aș putea face ar fi să vă dau prilej de a ne recunoaște, dacă ne vom mai întâlni.

Tânăra, duse mâna stângă către vălul de borangic care-i acoperea obrazul, îl dădu la o parte, și-și arătă puțin din frunte, ochii, și o parte din nas, ascunzându-și însă gura, cu vălul ținut de mână.

— Acuma îți e deajuns cât m'ai văzut, ori nu?

— O, nu e de ajuns, zise Radu, te rog arată-mi-te, ca să-te pot regăsi!

Fata izbucni într'un râset argintiu și cu o mișcare dădu vălul la o parte, lăsând să apară în bătaia lunei, un obraz de o frumusețe fermecătoare.

Mușat strigă cuprins de uimire:

— Dumnezeule sfinte, dar e un Arhanghel!

— Arhanghel, înger sau orice o fi, sau chiar și fată! zise Radu, vreau să știu cine ești!

— Asta e mai greu, zise Oana râzând, și întorcând calul, adăogă: Sau e foarte ușor! Apoi se depărtă ca o năluca de lângă cei doi tineri cari priveau cum fata se pierdea în zare, sub lumina argintie a lunei.

— Cine să fie? întrebă Radu, pe când Mușat își frământă mânile zicând:

— De ce n'am oprit-o, Doamne, locului? O aveam

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indri1901_1932

în mână. Puteam să trag o săgeată în coastele calului.

— Cine o fi Oana asta? murmură din nou Radu. Cine să fie, Doamne?

— N'o fi Oana, fata Vistierului Dan?

— Aşi! Nu se poate. Aia e acum în mânile lui Gheorghe Căpîescu, a luat-o de nevastă cu sila... A scăpat bietu Gheorghe din mâna mea, ca prin minune, altfel îl băgam în lanţuri şi... cine ştie ce încurcături mai eşiau... Nu! Nu e! Asta trebue să fie altă Oană... Păcat că i-am dat drumul!...

— Hai s'o prindem, zise Mușat gata să-şi pună calul pe goană pe urma fetei.

— Nu, nu se poate! Avem de mers la Olteniţa, să-i dau o ştire Banului Ianc, şi trebue să ne întoarcem cât de repede cu putinţă.

*

Pe când cei doi tineri îşi urmau drumul, gândindu-se încontinuu la frumoasa străină, fata se îndreptase în goana calului spre Bucureşti.

Tânăra cunoştea foarte bine oraşul şi nu şovăi întru alegerea locurilor prin care avea să treacă. Ea dădu busna printre locuinţele de lemn, printre corturile şi bordeele cari se îndesau în neregulă.

În câteva rânduri mânile unor ţăniceri se întinseră prin semi-întuneric, pentru a o prinde, însă tânăra avu mişcări atât de repezi, încât le scăpă din mâni, şi prin uliţele luminate de luna, ajunse până la palatul Domnitorului Mihaiu. Oana spuse străjerilor de la poartă câteva cuvinte şi după ce dădu calul pe mâna unui ostaş, se îndreptă în spre încăperile în cari locuia Doamna Stanca.

Oana se strecură cu mare uşurinţă fără a se rătăci, până ajunse. Ea vru să treacă, însă o roabă i se aruncă în genunchi şi zise cu umilinţă hotărîtă:

— Nu poţi trece! Domnitorul e cu Doamna Stanca.

Fata îşi apropie obrazul de fereastra luminată ca să fie recunoscută de roabă şi-i şopti:

— Spune că Oana, fata vistierului Dan, cere cu smerenie să vorbească Domnului, numaidecât.

Roaba se strecură prin uşă şi reveni, poftind pe tânăra în încăperea locuită de Doamna Stanca.

Soţia Domnitorului îi eşi câţiva paşi întru întâmpinare, pe când Voevodul rămase ceva mai în urmă, ţinându-şi copilul pe după umăr şi mângâindu-l; avea înfăţişarea unui om pierdut în gânduri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ce te aduce la noi, Oană dragă, întrebă Doamna Stanca.

Tânăra se aplecă să-i sărute mâna. Doamna se înclină asupra fetei și o sărută pe amândoi obrajii.

In lumina din odaie ea îi văzu obrazul îmbujorat de goana și de surescitarea în care se afla. Soția Voevodului întrebă:

Ce ai? s'a întâmplat ceva? Ai suferit vreun neajuns?

Da, Măria ta; am fost răpită de oamenii Emirului.

Cum? întrebă Voevodul, de Emirul care a fost găzduit de tine în cetățuia Radu-Vodă?

Înainte de a fi răpită, Emirul a venit în odaia mea și l-am auzit vorbind cu un sfetnic al lui. Apoi el însuși mi-a spus că mâine are să te prindă.

Mihai rosti repede, nerăbdător:

A spus Emirul asta?

Da! Și când i-am arătat eu, reluă Oana, că ești foarte iubit de popor, și că nimeni n'o să-l lase să se apropie de Măria ta, el mi-a răspuns:

Ai să vezi: am să mă duc mâine împreună cu vre-o mie din viteji cari mă urmează și am să-l prind chiar în palatul său.

— E bine că știu mai amănunțit purtarea pe care vrea s'o aibe Emirul față de mine, — zise Mihai încruntându-se, — de celelalte nu mă tem.

Ce ai de gând să faci Doamne? întrebă soția Voevodului.

* * *

Asta, draga mea, răspunse Domnitorul, mângâind-o, așa spune-o nimănui, mai ales înainte de a mă hotărî. Vom vedea ce o să aducă ziua de mâine. Și luând pe Oana mai de o parte o întrebă:

E totul pregătit? Gata?

Măria ta, zise Oana, cu glasul coborît, eu am pregătit totul precum mi-ai poruncit. Fiecare conac locuit de ianiceri are făn și paie din belșug. Mâine noapte s'ar putea da semnul de măcelărire, dând foc celor doi brazi dela poarta Mânăstirii în care locuește Emirul.

Domnitorul se aplecă spre față și punând mâna pe umărul ei rosti:

— Fii cu băgare de seamă, Oano, fata mea; să nu te pripești. Noaptea... e bine, dar — urmă el coborând glasul — mult mai bine reușești dacă poți să-i prinzi când e somnul mai dulce: fie la trei sau patru spre ziuă. Când ți-oi spune eu să aprinzi brazii, trebue să ia foc și conacele locuite de ianiceri. Oâno, feliță, fii cu ochii în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index.php?an=1901-1932

patru și vezi să nu scapi vreun cuvânt. Tu știi că este cineva, între ai noștri, care mă vinde?!

— Știu., răspunse Oana, apoi urmă repede: Știu. mi-ai mai dat să înțeleg, că Măria Ta, te temi de „vânzători".

* * *

A doua zi, Domnitorul se afla la Palatul său de lângă Dâmbovița, în așteptare, când un trimis al Emirului sosi ca să-i ceară zece mii florinți ungurești și hrana trebuitoare pentru oamenii cu cari venise să ierneze în București.

Emirul avea aduși cu sine peste două mii cincisute de turci, mai toți îmbătrâniți în războiu.

El poruncea peste un corp disciplinat alcătuit din cei mai încercați ostași ai lumei.

Această „armată", pentru acele vremuri destul de impunătoare, era menită să sprijine pe Emir în realizarea planului de a prinde pe Mihai. Se afla cineva între prietenii Domnitorului, care îl trăda, căci Emirul știa cu siguranță că Mihai era hotărît să se desrobească de jugul Turcilor, dar nu avea cunoștință de ziua care fusese hotărâtă pentru aceasta și nu știa nici planurile, de oarece Mihai nu destăinuise nimănui gândurile care îl frământau cu privire la soarta ce rezerva Emirului.

Turcul trimis la Mihai, se întoarse cu răspunsul că Domnul Român se află singur la Palatul său, fără nici o oaste.

Emirul porni îndată, împreună cu vre-o mie de oameni, zicând să-i facă o vizită în Palatul său, dar un rob trimes de Ivan vesti pe Domnitor de apropierea Emirului și Mihai, după ce stătuse până în clipa din urmă în Palat, încălecă și, urmat de câțiva căpitani ai lui, și de cinci zeci de armășei, trecu în tabără, în mijlocul oștenilor devotați lui, la Ciurel.

Marele Domnitor turc, văzând că „Domnul" nu se mai află în Palat, îi trimese vorbă printr'un ofițer de ianiceri, care se înfățișă înaintea lui Mihai zicând:

— Stăpânul meu, Prea slăvita sa Înălțime, Marele Judecător al oastei Otomane, m'a trimes să-ți spui că-i pare foarte rău, că nu te-a găsit în Palatul Tău. Doamne, unde venise să te cinstească.

Mihai răspunse cu un aer smerit:

— Nu-i nimic, să poftească aci, că-l primesc cu mult mai multă cinste, chiar decât acolo. Aci e loc berechet;

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

acolo nici nu putea intra măcar o parte din mulțimea cu care a venit „să mă cinstească".

Turcul se înclină adânc și fiindcă el cunoștea planurile Emirului răspunse:

— Nu ar putea să vină acu aci, de oarece ai prea mulți ostași și ori câtă încredere ar avea în cinstea și credința Ta, Doamne, nu se poate bizui în atâția oameni. Stăpânul meu mi-a spus să te întreb: de ce ții atâția ostași în jurul Tău? că toata gloata asta stă și trândăvește, trăind numai din spinarea norodului, pe care, Tu Doamne, ești pus să-l ocrotești.

— Așa e, răspunse Mihai, și dacă ar fi după voia mea, le-aș da numai decât drumul, dar vezi că nu am bani ca să-i plătesc, și sunt nevoit să-i țin măcar până te voi plăti altfel îmi pradă orașul.

— Dar dacă nu ai avut și nu ai bani, dece i-ai mai adunat, Doamne? întrebă trimisul Emirului.

— Ei! Asta e! Am vrut să prind pe Petre cazacul, fiul lui Alexandru, cel care umblă să mă răstoarne, și mi-au trebuit oameni. Nu știi că numai cu vorbă nu se prinde nimeni și numai cu o dorință nu se face nimica?

— Să le dai drumul, Măria Ta, asta e dorința Emirului, să le dai drumul, numaidecât.

— De îndată ce voi avea bani să-i plătesc, le voi da drumul, dar până atunci nu pot, că nu vreau să se răscoale în potriva-mi, să-mi prade orașul din pricină că nu le-am plătit.

Trimisul Emirului se duse în galop la stăpânul său, comunică cele ce auzise și se întoarse din nou în goană la Mihai spunându-i:

— Prea Înaltul meu Stăpân, mi-a poruncit să-ți spun să vii mâine la Măria Sa; ca să-ți dea o sută de mii de taleri nemțești, să-ți plătești oamenii și să le dai drumul.

— Ce spui? Imi dă Prea slăvita Sa Înălțime Emirul bani? Poate cu împrumut?

— Da, cu împrumut ți-i dă.

— Și poate mi-i dă și fără dobândă?

— Stăpânul meu nu-i cămătar. El dă, el poate să dăruiască unuia care e mai jos decât el, dar Ție, Doamne, care ședzi aproape pe aceeași treaptă de mărire cu el, îți împrumută ca unui prieten.

— Să fie binecuvântat, să trăiască Emirul! zise Voevodul făcând o închinare adâncă, apoi reluă:

— Du-te și spune Înălțimei Sale, Prea-Slăvite, că în lemeiul acestei făgăduieli am să viu mâine la prânz la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

el singur ca să iau banii, numai să-mi dea câțiva oameni cari vor fi de nevoe să-i ducă la mine.

Turcul plecă mulțumit că Domnitorul Român va cădea în cursă, pe când Mihai văzându-l că dispare se întoarse către unul din credincioșii săi și-i spuse șoptit:

— Ai înțeles Mihalcea? Întâi îmi cerea zece mii de florinți ca să-și plătească oastea, și acum, de unde nu avea bani, e gata să-mi dea ei o sută de mii taleri. Ce spui tu de talerii ăștia?

Peste chipul larg și ars de soare al Banului Mihalcea trecu un rânjet. El zise:

— Talerii or fi ei cum or fi, dar mai taler cu două fețe este Emirul.

*
* *

Emirul află din gura trimisului său făgăduiala făcută de Mihai, și se întoarse gânditor, spre Palatul său, și-și făcu toate pregătirile pentru a putea prinde mai cu ușurință pe Domnul Muntean. El chemă pe bătrânul său sfetnic, spre a vedea ce mai este de făcut, pentru a-și asigura pe deplin răușita planului său.

Selim se prezintă făcând o înclinare profundă.

Emirul se înclină în fața lui, ca în fața unui superior. Bătrânul la rândul său făcu din nou o plecăciune adâncă și-l întrebă:

— Care este porunca, înalte Stăpâne?

— Nu e poruncă Selime, zise Emirul făcându-i semn să ia loc după obiceiul turcesc pe divan, ci dorința de a judeca, dacă am făcut noi planurile destul de bine.

În câteva cuvinte el îi expuse gândurile pe cari le avea în legătură cu hotărârea ce luase cu sfatul acestuia de cu seară.

— Să știi, zise bătrânul, că planul deși a fost bun, a fost ghicit de Mihaloglu.

— I-am făgăduit că-i dau bani, ca să-și plătească oastea.

— Foarte bine, poate ca prin chipul acesta să-l aduci aci.

— Dacă vine, n'are să iasă de aci, decât fără tigva aia care încearcă să se ridice împotriva stăpânului nostru.

— Așa să fie, murmură Selim, cred că planul e bun, și dacă ghiarul nu l'a ghicit, nu se poate să nu reușească.

Emirul chemă pe câțiva devotați mai apropiați, le vorbi, luând măsurile trebuitoare pentru a se lăsa să intre Domnitorul Român cu ori câți oameni o avea. Chiar și cu 100 de inși; în juru-i, rămânând ca aceștia

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să fie pe urmă atacați dintr'odată în momentul când aveau să treacă prin lungul coridor, care trebuia să ducă pe Domnitor până la încăperea din fund, pe care și o rezervase Emirul să o aibă ca sală de primire.

***

Când ajunse acasă, Oana găsi pe Leana, roaba ei cu ochi umflați de lacrămi. La vederea ei roaba începu să urle:

— Stăpâna! Ni s'a întors stăpâna! și trântindu-se în genunchi începu să-i sărute picioarele și să o mângâie, atât pe cât îi permitea respectul fără margini ce purta tinerei. În fraze repezi întrerupte de suspine, ea povesti cum Andreieș întors rănit acasă, fusese legat din porunca lui Ivan Cazacul, ca să-l împiedice de a-și pune capăt zilelor, cum Ivan pornise îndată călare cu toate slugile curții pe urma răpitorilor.

Tânăra dădu din cap, mișcată de dovezile de credință ce vedea în actele oamenilor săi. Ea trecu în odaia lui Andreieș, și-l găsi adormit dar cu brațul și picioarele legate. Oana dădu poruncă să-l deslege, și-i cercetă rănile. La piept, și la cap avea mai multe crestături adânci, toate primite în față, pe când atacase grupul de turci. Pe când tânăra da porunci pentru cele ce urmau să fie făcute, rănitul deschise ochii și gemu:

— Isus Maria! Stăpâna! și pricepând, că ea e scăpată, cercă să se ridice și să-i apuce mâna pentru a i-o săruta.

— Stai liniștit, și vindecă-te repede, căci am mare nevoe de tine, Andreieș. Îmi va trebui hârtia aceea pe care m'ai împiedicat să-o dau Domnului. Nu vorbi! și nu te mai mișca. Fii liniștit, Ivan are să vadă pe cei ce m'au răpit, are să se întâlnească poate cu cei doui boeri cari m'au scăpat, și are să se înapoeze la ziuă.

A doua zi după sosirea lui Ivan, Oana vorbi din nou cu Andreieș, și de la el află că totul fusese pregătit în amănunțime.

Pe Ivan îl trimise în tabăra Domnului ca să ia porunca hotărâtă pentru incendierea conacelor. Ca să fie mai sigură, ea îi dădu pe Anton Florinte de însoțitor și mulțumită felului cum copilul de casă, prin obrăznicie răzbi la Domnul Mihai, el putu să înfățișeze pe Cazac.

Voevodul luă pe Ivan de o parte și-i vorbi, spunându-i că întâi trebuiesc aprinse conacele locuite de ianiceri, și abia apoi după ce aceștia vor fi uciși, trebuiesc aprinse spre ziuă, brazii de la poarta Mânăstirei locuită de Emir.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

pentru ca acele făclii uriaşe de brad să slujească ca semn de adunare a tuturor oştaşilor români.

Când să pornească Florinte şi Ivan cu poruncile primite, se întâlniră piept în piept cu Albert Kiraly care, plin cu sânge închegat şi înfăşurat în blănuri, era îndreptat de un armăşel spre tabăra Domnitorului. El zări pe Florinte şi-l întrebă despre aflarea stăpânei sale.

— E bine sănătoasă, şi s'a întors azi noapte acasă, după ce a scăpat din ghiarele Emirului Harun.

— Cum? Din ghiarele Emirului Harun? Parcă am auzit că s'a măritat...

Florinte râse către Ivan cu înţeles şi răspunse:

— Astă-i altă păcăleală, pusă la cale de prea înalta noastră stăpână. Un prost a crezut că poate să o răpească şi să o ia de soţie cu puterea. Ea, stăpâna mea a fost mai tare. L-a căsătorit cu o roabă a ei. Să-i fie de bine jupânului Gheorghe.

Cu iuţeala de gândire şi apreciere care-i era înăscută, Albert pricepu „lovitura" Oanei, şi fu cuprins de o criză de râs fără frâu. El începu să hohotească întâi domolit, apoi mai tare şi în cele din urmă începu să-şi bată cu pumni şi palmele în şolduri şi în pântec răzând cu faţa lui frumoasă crispată ca într'un acces de histerie. Şi râdea lăsându-şi capul într'o parte şi râdea lăsându-şi capul într'alta; strigând cu intonaţii abia inteligibile, atât râdea de tare.

— Asta-i o zână de drăcovenii! Asta-i un diavol — un diavol fără pereche pe lume! Aşa ceva! Pe rănile lui Christos! Pe rănile lui Christos, o jur! nu aşi fi crezut, să fie o fiinţă în stare! Şi uite, că prea graţioasa mea gazdă, diavoliţa de Domniţa Oana, a făcut'o! Să vedeţi ce mutră are să facă boul de Gheorghe Căplescu, atunci când s'o trezi din delirul lui la viaţă. Hui, Ho-Ho! Pe rănile lui Christos. Pe viul Christos! Hă-hă-hă! Crapă Gheorghe Căplescu!

— Prea strălucite Căpitane, întrebă Florinte, vii să săruţi mânuţa Domniţei noastre?

Kiraly revenit la realitate aruncă o privire asupra regimentelor şi cohortelor ce soseau pe urma lui şi după o gândire scurtă, spuse repede, dar precis:

— Roagă pe prea frumoasa ta stăpână să mă primească peste vre-o două ceasuri. Vreau să-i mulţumesc pentru mine. Acuma uite, câte mii de oameni stau pe urmele mele. Trebuie să iau înţelegere cu Măria Sa Dom-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nul, să văd ce mai îmi poruncește și... îmi trebuie și vreme ca să mă spăl.

— Nu e nevoe, zise Florinte, vii la noi, Domniţa va porunci să ți-se slujească o baie caldă și dacă vrei și haine. Știi bine că te prețuește mult. Și dacă nu vrei să vii la Domniţa noastră ,mă duc să-ți pregătesc la conacul ce ți-a orânduit din porunca Domnitorului, tot ce-ți dorește inima.

Albert se îngândură. El spuse scurt:

— E prea departe acolo. Mă duc mai de grabă la Domniţa Oana, poate am să-i duc vre-o veste sau vre-un sfat. Sau voi trece numai să-i sărut mănuţele.

Și fără a mai aștepta răspuns, Kiraly își aruncă armăsarul arabesc în spre mijlocul taberei, unde spera să găsească pe Domnul Mihai.

În câteva minute el răzbi la Domnitor, care-l primi cu dovezi de dragoste. Albert lămuri cele petrecute, după plecarea Domnului din Giurgiu; explică pe larg cum Bekeș și cu Horvath se certaseră pe o pradă care nu era a lor, și cum neînțelegerea fiind între ei, erau hotărâți să plece, fie care cu regimentul lui spre Ardeal.

Domnitorul întrebă:

— Nu ai putea să-i mai ţii câteva zile aci? Măcar până sfârșesc cu Emirul și cu turcii lui.

— Cum să-i ţin Măria ta? Eu nu am comanda lor? Și nici nu o pot lua fără o poruncă limpede a Măriei Tale. Poruncește-mi să le iau comanda, și le voi lua nu numai comanda, dar și capetele!

Domnul șovăi:

— Să trec întâi peste Emir. O vezi bine Albert, ori mă răpune el, ori îl răpun eu. — De om fi fără îndrăzneală, mă răpune!

Kiraly spuse cu hotărâre:

— Măria Ta! Îl vom răpune! Dar dă poruncă. Dă-mi mie poruncă să lucrez ca un oștean. Eu nu pot lua putere, decât din puterea ce-mi dai Măria Ta! Dacă șovăești... ne prăbușim, dacă îmi poruncești... biruim! Poruncește!

— Așa oameni, așa inimi și suflete îmi trebuiesc! exclamă Domnitorul apucând pe Kiraly cu ambele mâni de obraz ca pe un bun prieten, îl sărută. Du-te, urmă el, și ia înțelegere cu toți căpitanii mei, pentru cele ce trebuiesc făcute la noapte. Lasă pe ungurii și secuii tăi să se odihnească, dar adu-le românilor mei aminte, că nu e vreme de dormit. Și... du-te vorbește și cu Oana...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

O știi doar... Oana Vistierului.

— Știu Măria ta. Cea mai deșteaptă fată din câte au ființat, și cel mai viteaz lovarăș de arme!... M'a găzduit împărăteșteș!

Domnitorul îl luă de o parte și-i dădu câteva sfaturi; apoi termină:

— Să fii gata! Mai avem lovitura asta și apoi...

Kiraly termină râzând:

— Și apoi altele și altele, și altele!... Măria ta, nu o lua în rău, dar dacă nu aș avea convingerea că mergem la un lanț neîntrerupt de isprăvi războinice, apoi ce-aș mai căuta pe aci!?

— Știu eu ce cauți! Pe Hassan-Pașa!... Îl vei găsi!

Kiraly devenit serios, aproape crunt, rosti cu un oftat adânc:

— Pe rănile lui Christos! Îl voi găsi! Măria Ta! Îl voi găsi!

Însoțit de vre-o cincizeci de oșteni, Albert se prezintă la Palatul locuit de Oana. Florinte îi deschise și porunci găzduirea celor veniți cu ilustrul căpitan. Tot Florinte dădu pe Albert pe mâna robilor, cari aveau să-l ducă la odaia lui, apoi la baie, și alergă să înștiințeze pe stăpâna lui de sosirea înaltului oaspe. Apoi Florinte așteptă pe Albert până se îmbrăcă iar, și-l duse spre odaia stăpânei sale.

Fiica Vistierului Dan primi pe Albert în odaia în care Andreieș se zvârcolea în friguri. Fata se ridică de lângă patul lui Daniel Chendi (Andreieș) și întinse mâna spre Albert scuzându-se:

— Un om de credință al meu, rănit pentru mine, suferă. Și-am venit să-i alin chinurile ce îndură pentru că a vrut să mă scape.

Căpitanul aruncă o privire aproape indiferentă spre cel din pat. Bolnavii nu însemnau pentru el nimic, când schilodiții și uciși abia îl impresionau. Dar privirea lui căzu pe obrazul istovit al suferindului și la vederea lui, tresări ca și când i s'ar fi iluminat inima și sufletul și rosti înfrigurat:

— Daniil! Daniil! Tu ești?

Andreieș holbă ochii la el:

— Albert Kiraly... cel mai strălucit strateg al lumii... Albert... tu ești?

Căpitanul se înclină asupra rănitului și-l sărută. Când se ridică el văzu pe Oana, alături, într'o atitudine care comanda rezerva și tăcerea. Daniil nu mai vorbi. Erau robii de față. Un gest al Oanei **izgoni** pe toți din odaie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Albert se constrânse să spună tinerei în şoaptă instrucţiile pe cari i-le dăduse Voevodul şi după ce se înţelese cu Oana, îi ceru voe să primească vre-o câţiva curieri.

Până târziu noaptea se perindară prin odaia lui Albert oamenii, cari îi aduceau pe bucăţi mari de pânză însemnări ciudate, desenuri rudimentare de cetăţi cu uliţi şi fortificaţii însemnate pe larg şi explicate: Turtucaia, Brăila, Hârşova, Cetatea de Flori, Nicopoli, Rusciuk, Turnul, Isakcea, Măcinul, Silistra, Chilia, Ismailul, Benderul, Cetatea Albă, Şiştovul, Cernavoda, Razgradul, Vidinul, Obluciţa, Dobricea şi altele... Trecură pe sub ochii lui Albert (dar el fiind prea obosit le lăsă pe a doua zi) după ce avea să termine cele ce-i poruncise Domnul Mihai.

* * *

Pe la două după miezul nopţii, Oana chemă pe Florinte şi Ivan şi le dădu poruncă să pornească oamenii orânduiţi, spre conacele ocupate de turci, să stea acolo gata de pus foc la semnul ce va da ea: Căpitanul Kiraly, chemat, intră la fiica vistierului şi o găsi îmbrăcată bărbăteşte cu un cojoc pus peste zaua de oţel, şi având peste pletele buclate o căciulă; de coapse îi atârna o spadă şi un jungliiu veneţian. Peste umeri, mascând cojocul şi zaua avea un suman înflorit.

Ninsese puţin şi când eşiră călări, urmaţi de oamenii lui Kiraly, se vedea destul de limpede pentru ca oştenii să se distingă unii pe alţii.

Fiecare din oamenii Oanei ducea câte o oală mare plină cu păcură. Patruzeci din ei, se îndreptară cu Ivan spre Cetăţuia Radu Vodă locuită de Emirul Harun.

Înainte de a se despărţi din grup, cazacul primi dela Oana o nouă poruncă, şoptită:

— Nu pui foc copacilor, decât după ce vei vedea pe Florinte. Până atunci, pregăteşte totul ca după ce se aprind brazii, să dai foc Mânăstirii din toate părţile.

După plecarea lui Ivan, căpitanul Albert spuse Oanei:

— Trebue să înconjurăm Mânăstirea cu ostaşi, cari să împiedice pe ianiceri, spahii şi zaimii, ce vor scăpa din conacele aprinse, să se alăture de Emir. Câţi vor scăpa vor fugi de a dreptul la Mânăstire, ca să fie sub comanda lui.

— Nu cred să scape mulţi, replică tânăra. Slugile mele,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivistilor.ro/indir1901-1932

rămase acolo, au primit poruncă să răspândească paele de pe acuma, sub cuvânt că dau nutreț cailor și vitelor. Dar așa cum spui d-ta, căpitane, e mai bine! Deși cred că Domnul Mihai trebue să se fi gândit la asta și să fi luat măsuri mai întinse și cu mai mulți oameni decât am eu.

— S'a gândit, dar Măria Sa vroia să poruncească focul la Mânăstirea Radu-Vodă, mai spre ziuă și deși focurile din oraș nu pot fi văzute din locașul Emirului, se poate să fie deșteptat înainte de vreme și s'ar putea să scape cu fuga. Precum văd că sunt de hotărâți oștenii mei și oamenii Domniei-tale, mi-e teamă să nu se înceapă focul prea de vreme. Mă duc să văd cum stau lucrurile. Oamenii mei rămân aci, sub porunca Domniei-tale. Rămâi cu bine Domniță.

Apropiindu-se de locuințele turcilor, Oana văzu că pretutindeni domnea o liniște adâncă. Din măsură de prevedere, Ivan dăduse poruncă oamenilor, ca toți câinii de la aceste conace să fie otrăviți de cu seară, spre a nu da alarmă prin lătrături.

Tânăra urmată de Florinte, Socol și alți credincioși, trecu prin ulițele înguste și văzu că la fiece poartă se afla câte un român, în cojoc gros, făcând de strajă, așteptând să primească porunca punerei de foc.

Când peste vre-o oră de colindă înceată, Oana se înapoiă la conacele adormite, ea văzu un grup de călăreți. Kiraly prezintă tinerei pe capitanul Baba-Novac, care-și adusese haiducii, îi înșiruise tăcuți în jurul locuințelor ce adăposteau pe turci. Mai încolo se desprinse statura lui Stroe Buzescu. Cei doui frați Căpleștí erau cu oamenii lor și imediat porniră orânduirea.

— Măria Sa Domnul, explică în șoaptă Kiraly, se află lângă Mânăstire, și fiindcă Domnia-ta cunoști pe Emir, te roagă să stai în apropiere, ca să-l poți arăta dacă o fi să fugă. Eu am să viu acolo mai la ziuă. Acum trebuie să fie patru. Peste două ceasuri cred să fie isprăvită treaba aci.

— Aș fi dorit, zise Oana, să dau eu semnul de aprindere.

— Înțeleg dorința Domniei Tale, și cum cred că trebuie să începem, rog să dai semnalul trebuitor.

— Florinte! chemă fata, dă-mi o făclie!

Copilul de casă scăpără de câteva ori din amnar, puse iasca în paele uscate pregălite, și de oarece nu bătea nici

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

o adiere de vânt, învârti șomoiogul în jurul capului până ce dădu flacără.

Cei mai apropiați aprinseră făclii de rășină, luând focul unul dela altul. Oana apucă șomoiogul aprins, înaintă până la poarta unei curți și-l aruncă în paele răsfirate, apoi se întoarse lângă Albert. O pâlălaie se ridică în curte. Flacăra alergă împrejurul casei, și în câteva clipe ajunse iar la poartă pe când limbi uriașe se ridicau în spatele și în laturile locuinței.

Kiraly întrebă cu o exclamație bucuroasă:

— La toate conacele au fost puse paele cum sunt puse aci?

— Da. Așa am dat poruncă. Turcii nu pot eși decât prin poartă; și, uite-i!

Din ușile casei năvăliră șase turci, desbrăcați, cu picioarele goale; ei urlară către tovarășii lor din năuntru, „să fugă, căci arde casa", și se repeziră prin locul rămas între flăcări prin poartă, în uliță. Dar aci fură uciși, de către românii cari îi așteptau. Cei rămași în casă văzând cele ce se petreceau afară, eșiră armați, dar erau prea puțin față de numărul celor ce-i așteptau. În locul lor se repeziră câțiva inși în casa arzândă ca să pună mâna pe prada adusă de turci cu ei. Pe când aceștea se petreceau cu o frenetică iuțeală, focurile se înălțau aproape simultan la conacurile învecinate.

Partea aceasta a orașului începu să fie luminată din ce în ce mai tare de incendii noui.

Kiraly salută pe Oana, când o văzu că pleacă și-i făgădui să vină pentru a orândui tunurile împotriva cetățuiei Radu-Vodă.

Tânăra porni în goană până la Mânăstirea locuită de Emir, dar în drum ea scoase o exclamație furioasă. Cei doi brazi dela poarta mânăstirei Radu Vodă fuseseră aprinși și acuma ardeau cu niște pâlălăi enorme, cari atingeau parcă cerul. Ea se uită după Florinte care trebuia să o însoțească, dar copilul de casă dispăruse. Pe când înainta, urmată de câțiva credincioși, Florinte se ivi, spunând cu o temenea, care cerea ertare:

— A fost porunca Măriei Sale să se dea foc mai din vreme. Turcii din Cetățuie au văzut focul de la conacele aprinse, au sculat pe Emir și acu se pregătesc de apărare. Focul brazilor are să vestească pe toți ai noștri, să se adune aci. E porunca Măriei Sale... Eu nu sunt de vină, înaltă Stăpână.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar au să năvălească încoace toți cei scăpați de la conacele aprinse!

Au și sosit stăpână, zise Florințe, dar Cetățuia fiind înconjurată de oștenii Domnului Mihai, turcii s'au năpustit în două case mari și de acolo nu vor putea fi scoși ușor. Casele sunt de piatră și acoperite cu olane de pământ ars.

Domniță, zise un călăreț sosit lângă ei, Măria Sa Vodă te așteaptă!

Oana grăbi calul și ajunse în apropierea Domnitorului, care în mijlocul unei mari mulțimi de Căpitani, privegheа pregătirile ce făceau oștenii lui pentru a sări peste ziduri în Cetățuia. Dar Căpitanul Cocea se apropia și-i ceru Domnului voe să-și spună părerea.

și-i ceru Domnului voe să-și spună părerea

— Doamne, zise Cocea, nu e păcat să piară atâția viteji, încercând să treacă zidurile de-a surda. Uite colo ăsta-i al zecelea care a fost ucis. Ianicerii Emirului sunt ostași încercați; știu să se apere!

— Ce, Căpitane? Te știam mai îndrăzneț, și acu ți-e frică!

Când e vorba de pielea mea, Măria Ta, știi că nu pregetă; dar după ce nu avem mulți voinici, să mai pierdem și din ei? Mai bine ar fi să așteptăm să-și așeze Kiraly, tunurile: spargem zidurile și ucidem toate liftele!

Baba Novac se amestecă aprobând părerea lui Cocea.

In acest timp sosi și Căpitanul Delimarcu împreună cu cetele lui de haiduci, dar la porunca ce primi, el, îi opri de o parte.

Oana, fata mea, zise Domnitorul, vino să te văd mai de aproape. Mă! Ce mai voinică fată are Vel Vistiernicul. Păcat că Dan e bolnăvicios și stă mai mult în pat. S'ar umfla de mândrie să te vadă. Ia spune-mi, are multă iarbă de pușcă Emirul, că știu că l'ai însoțit.

— Are bani și giuvaericale, răspunse Oana. Cele trei care mari cu praf de pușcă ce luase cu el, au căzut de pe pod în Argeș, și acuma sunt ude, înghețate.

Domnul izbucni într'un râs mulțumit.

— Și pe cine ai pus să facă isprava asta, fetița mea. Tot pe Ivan, Junganu ăla?

— El și cu cărăușii rămași în urmă cu corturile!

Domnitorul se gândi puțin, apoi își dădu părerea pe față.

— Fără praf de pușcă n'au să țină piept nici trei ceasuri. Până la prânz isprăvesc cu ei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mihai își scoase mănușa, întinse mâna spre Oana și rosti:

— Îți mulțumesc din toată inima, fata mea. Nici nu știu cum ți-aș putea mulțumi mai bine și mai frumos, pentru tot ce ai făcut până acuma.

Tânăra apucă dreapta Voevodului, se plecă adânc în șea, și își lipi buzele pe mâna întinsă.

Domnitorul tresări și-și opri mișcarea ce era să facă, apoi se adresă celor ce-l înconjurau și zise cu glas tare:

— Căpitani, oșteni și frați de luptă! Iată aci o fată, care m'a slujit, și mă slujește cu cea mai curată credință; fără să-i pot da nici o răsplată în schimb, căci e mai bogată decât mine. Însă pot să-i mulțumesc astfel încât aci la lumina astor făclii uriașe, să se vadă cât de recunoscător îi sunt.

Și apucând pe Oana cu ambele mâini peste bucle și peste căciulă, o atrase ușor și o sărută pe amândoi obrajii. El spuse din nou mișcat:

— Numai astfel, sărutându-te în văzul atâtor mii de inși, pot arăta cât îți mulțumesc și cât îmi ești de dragă!

Iataganele și paloșele căpitanilor se ridicară în aer, și strigăte de bucurie, urale lungi cutremurară văzduhul.

— Măria Ta, murmură Oana și fu gata să alunece din șea.

Dar Aga Farcaș și Baba Novac se apropiară și strângându-i câte o mână, o ținură felicitând-o, pe când oștenii continuau uralele lor.

I

Ianicerii cari formau suita Emirului erau atât de bine obișnuiți cu războiul și primejdiile lui, încât la primul semnal, ei de orânduiră cu cea mai mare grabă la locurile hotărîte de mai înainte și în puțin timp Cetățuia Radu Vodă, se afla apărată de puterea organizată a celor dinăuntru.

Emirul alături de sfetnicul său, privea desfășurarea de forțe a acelora de afară, cu încrederea omului care știe că o să iasă cu bine din această împrejurare, și că dușmanul o să-și plătească scump îndrăzneala.

Însă Șelim, sfetnicul Emirului, zise cu o intonație plină de temeri:

— Mărite Stăpâne, să nu crezi că dacă un ghiaur a cutezat împotriva unui unchiu al Padișahului, ceeace îndrăznește acest Valah, mai e vre-o scăpare de aci!

— Cum? adică tu Selim, crezi că noi suntem pierduți?!

— De asta sunt sigur, răspunse bătrânul cu liniște.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Dar aci, ori în altă parte, tot în mânile lui Alah suntem, şi tot o să murim odată.

— Da, dar nu vreau să mor acuma, şi nici de mâna lor! strigă Emirul.

— Asta e foarte greu de înlăturat! murmură cu o liniştе de înţelept, Selim.

— Cum? să nu fie nici o scăpare? Să nu pot eu Kalidischierul Imperiului Otoman, scăpa de aci, din mânile unor ghiauri, a unor ciobani neputincioşi!? exclamă Emirul.

— Când vrea Alah să ne pedepsească, ne pedepseşte prin cei mai neputincioşi, ca să-şi arate puterea lui, zise Selim.

— Dar gândeşte-te, socoteşte, oricum ar fi, şi oricare ar fi primejdia, noi trebue să ne sbuciumăm să nu ne lăsăm biruiţi.

— Poate mai sunt leacuri. Ar fi un leac, replică bătrânul, după puţină gândire. Dacă am putea să vârâm vrajba şi neînţelegerea între cei cari năvălesc acum asupra noastră.....

Emirul strigă cu grabă nestăpânită:

— Da, aşa ar fi bine, dar cum să facem? Vorbeşte!

— Să iei din bogăţiile Măriei tale câteva lăzi cu aur, şi giuvaericale, să le răstorni în mijlocul lor prin fereastră. Vor tăbărî cu toţii asupra comorilor şi în învălmăşeala ce se va naşte, vom putea năvăli asupra lor.

— Să facem asta, dar nu e păcat de bogăţii? întrebă Emirul.

— Mai păcat e de viaţa slăvitei tale înălţimi!

Emirul păru a nu voi să execute sfatul bătrânului credincios, însă în cele din urmă, când văzu că s'a dat Cetăţuici foc din toate părţile, el nu mai şovăi, ci porunci robilor ce stau în apropierea lui, să aducă două lăzi mari pline cu aur.

Se luminase de ziuă şi Albert Kiraly reuşise să aducă prin oamenii săi, câteva tunuri şi să le aşeze în faţa Cetăţuici.

Domnitorul retras mai de o parte, stătea de vorbă cu Banul Mihalcea.

— Ahă! dar ce e asta! exclamă Banul Mihalcea. Ia uite colo se adună ostaşii, uite că năvălesc sub ferestrele Emirului.

— Le întinde vre-o cursă: să ştii că le aruncă aur. Numai de ar putea să se ţie să nu se lăcomească. Dă fuga Bane! strigă Mihai şi porunceşte-le să nu cumva să se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

atingă de giuvaericalele aruncate pe jos, că moartea îi paşte.

Banul se repezi ajunse în mijlocul grupului care se năpustise asupra aurului aruncat jos şi cu sabia în mână răcni:

— Înapoi! Ticălos e cel care nu-şi vede datoria şi se gândeşte în ceasul morţii să se îmbuibe de bogăţii!

Înaintea lui se repezise Preda şi Stroe Buzescu, răsuind cu paloşul vre-o câţiva din cazacii Domnului. El culcă la pământ pe doi unguri uriaşi care nu vroiau să se supună poruncii.

Unul din haiducii lui Baba Novac, obişnuit să asculte numai de Căpitanul lui, nici nu vru să ia în seamă cuvintele lui Stroe şi se înclină să apuce din bogăţiile resfirate jos.

Preda îl îmbrânci, îl lovi cu piciorul şi după aceea vroi să-i crape capul în două. Dar haiducul se ridică, şi obişnuit cu asemenea împrejurări, se feri în lături, paloşul lui Preda alunecă şi în clipa următoare, haiducul repezi o lovitură groaznică în fruntea Spătarului.

Preda se aplecă într'o parte ducând stânga spre frunte, ca să nu fie izbit, şi arma lovi peste zaua care-i apăra umărul aşa fel încât Spătarul fu gata să cadă jos. Dar, îndărătul haiducului se ivi un om de o statură uriaşă.

— Hei, drăcia dracului! rosti noul sosit, înfigând mâna în chica haiducului. Ce faci tu mă? Te apuci să omori căpităniile noastre? Şi ridicând pandurul cu amândouă mâinile în sus ca pe un pachet, îl trânti cu capul de peretele palatului, lăsându-l lungit cu ţeasta sfărâmată.

Preda Buzescu se îndreptă către cel care în scăpase şi vru să-i mulţumească, dar scoase o exclamaţie.

— Baba Novac! Tu eşti? Îţi mulţumesc, sunt al tău de acuma!

— Să fii tot al cui eşti! răspunse basul profund al uriaşului, să fii tot al Domnului Mihai, ai căruia suntem noi toţi.

Apoi, adresându-se oştenilor înlemniţi de cele petrecute, răcni:

— În lături, băeţi! Întâi să ucidem pe turci, după aceea om împărţi noi comorile, că mai are de sute de ori pe atâtea înăuntru.

Oştenii se dădură de o parte ascultători, pe când tunurile bubuiau, spărgând din ce în ce mai mult zidul,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

secerând cu zecile pe ieniceri, cari se arătau în spărtura făcută.

Emirul văzând nereușita încercărilor lui, apucase cu pumnii banii și-i aruncă prin fereastră, strigând în gura mare, pe turcește:

— Veniți, luați, puneți mâna, îmbogățiți-vă! dau toate comorile mele, numai nu vă atingeți de mine!!

Emirul urma să strige din răsputeri:

— Vă dau toate comorile mele. Vă făgăduesc numai pentru viața mea, fiecăruia dintre voi câte 100.000 de taleri.

Câțiva ostași apropiați de locul în care se afla Emirul, se întoarseră către Banul Mihalcea, zicând:

— Auzi, mărite Ban, auzi ce spune? Să-l cruțăm numai pe el și pe ceilalți să-i răpunem. Dar dacă îl cruțăm pe el ne dă comorile lui?

— Dar proști mai sunteți! zise Mihalcea; cum o să vă dea el comorile lui, când și așa ele sunt ale noastre. El ce o să ne dea, sau ce o să vă dea vouă? O să vă dea la un loc să zicem câteva sute de mii de taleri, pe când dacă vom pune noi mâna pe tot ce are el, fiecare din noi s'alege cu atâta.

— Vă făgăduesc, răcni din nou glasul desnădăjduit al Emirului, vă făgăduesc, iertare tuturor, vă făgăduesc că voi face pe fiecare din voi bogat, fiecare din voi să fie pașă peste o țară.

— Asta-i mai greu! strigă Banul Mihalcea râzând. Nouă ne place mai bine să fim săraci în țară săracă și cinstiți, dar slobozi!

— Pe ei măăă... urlă un glas înfricoșător. Pe ei să-i stingem!

Era glasul lui Baba Novac. Se făcuse o spărtura în zid și prin ea cruntul căpitan al haiducilor se arunca asupra ienicerilor.

Emirul, văzându-se pierdut, mai făcu o ultimă încercare!

Cu tot frigul care domnea, Emirul își lepădă blana și eși în balconul din spre poartă, se aplecă și răcni spre Baba Novac:

— Vă dau pe Vistierul Dan și pe fiica lui pe cari îi am aci în pivniță legați. Iar dacă nu vă retrageți îi omor și pe ei și pe toți pe câți îi țin aci prinși!

Generalul lui Mihai dădu un hohot de râs și arătând cu mâna lui mare, într'un gest larg, către un grup de bărbați, zise hohotind:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Uite, colo e Vistierul Dan, a venit adineauri și se bucură că îți dăm foc tie, și cât despre fiica lui, Domnița Oana, uite-o colo, lângă tunuri.

Selim, sfătuitorul Emirului, apucă pe stăpânul său de braț și-l retrase din balcon, zicând:

Toate sunt zadarnice, trebue să ne gândim la alte mijloace, să ne gândim să scăpăm de aci.

Dar spuneai că suntem pierduți, murmură Emirul.

Încă nu, încă nu suntem pierduți. E destul să apucăm doi din ghiaurii cari au sărit peste zid, și au fost uciși; să le luăm hainele și, îmbrăcați ca niște ghiauri, să fugim.

Dar ne vor recunoaște, ne vor măcelări!

Nici prin gând să nu-ți treacă lucrul ăsta, zise bătrânul; cum să recunoască pe slăvita Domniei tale înălțime. Uite, fă un semn unui rob al tău să taie brațul unui rănit și cu sângele lui mânjește-te bine pe obraz și mai ales pe rădăcina părului; și așa mânjit pe obraz, îmbrăcat în hainele alea, să te lungești lângă poartă și să lași năvala să treacă sau chiar peste slăvita ta înălțime.

Dar mă vor omorî în picioarele lor!

Bătrânul sfetnic, rosti cu un ton liniștitor:

— N'ai grije înălțime, am să așez cu trei morți așa fel, încât să te ocrotească cu leșurile lor.

Da! Planul e bun, să-l îndeplinim repede, zise Emirul. Numai de ar putea să țină oamenii noștri încă vre-o două ore.

Țin și mai mult, rosti Selim.

Peste câteva minute, robii aduseră două corpuri de ostași români.

Emirul, se îmbrăcă în cea mai mare grabă, de asemenea și sfetnicul său, apoi coborând în curte se așezară între niște leșuri turcești. Oricine i-ar fi cercetat încă ar fi crezut că sunt trupuri de români.

După vre-o oră, o parte din zidurile celăței se prăbușiră sub ghiulelele tunurilor românești. Cazacii, ungurii și românii din oastea Domnitorului, dădură un iureș sălbatec în interiorul curței și în urlete fioroase, uciseră fără milă pe toți acei ce mai rămăseseră în viață, apoi se repeziră să caute prada în interiorul odăilor.

Afară, în mijlocul Căpitanilor, stătea Domnul Român, supraveghind ieșirea acelor ce încercau să mai scape.

Alături de Vistierul Dan, stătea Oana, având la coapse o spadă și în mână o ghioagă.

— Ia uite, zise Vistierul Dan, arătând către doi ca-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

de turci din spinarea norodului.

zaci, cari ședeau ducând pe o prăjină niște desagi. Ia nită-te Măria ta, cine se înfruptă din bogățiile jefuite

— Ce, ce-i aia?

— Nu ghicești Măria Ta? Sunt două desage încărcate cu aur.?

Domnul făcu semn unor armășei să cheme pe cazaci. Aceștia se apropiară cam codindu-se:

— Ce aveți acolo? întrebă Domnitorul.

— Ia, ce să avem? pradă, Măria Ta, răspunse cel mai îndrăzneț din ei.

— Pradă? Dar ce pradă? mere, prune, nuci?

— Ia niște aur, zise al doilea cazac.

Ei, foarte bine, zise Domnul și foarte frumos! Mare noroc aveți! Dar băieți, să vă gândiți și la dreptate!

— Și care-i dreptatea.?

— „Dreptatea" e să împărțiți tot ce-ați luat pe parte dreaptă, că nu numai voi ați dărâmat zidurile astea, dar și ăștia cari stau colo departe, cu tunurile lor.

Domnitorul făcu semn unuia dintre căpitanii săi și porunci:

— O parte pentru Domnie! o parte pentru lunari! și o parte pentru ei!

Cazacii părură a nu vroi să se supună, însă Vistierul Dan le zise surâzând:

— Alegeți, ori împărțiți, ori nu luați nimic.!

— Împărțim, răspunseră cazacii, plecându-și capetele.

Dar pe când această scenă se petrecea între grupul format în jurul Domnitorului, doi ostași plini de sânge, se depărtau tremurând, împletecindu-se pe picioare. Unul din ei avea o barbă mare, ce fusese albă și acum era plină și înăcălită de sânge, iar celalt era un tânăr voinic și cu toate că era ziuă și că se lumina locul și mai bine de pălălaia incendiului, trăsăturile acestuia păreau întunecate, sub cușma largă, mare, care îi cădea pe frunte, ca și când n'ar fi fost a lui.

— Ia uite! zise un glas argintiu, lângă Vistierul Dan, uite pe rănitul ăsta tânăr, mi se pare că-l cunosc eu.

— Au luptat mult, sunt răniți și acuma se retrag, zise Vistierul Dan.

— Tată, strigă fata, știi cine e ăsta?

— Ei, cine să fie, întrebă Vistierul, e un ostaș tânăr.

— A! așa ostaș n'a avut Domnitorul nostru în viața lui, și nici n'o să aibă! zise Oana surâzând către Mihai.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Voevodul, auzind gluma tinerei fete, se apropiă și întrebă:

— Ce ostaș, fata mea? Ce ostaș n'am avut eu și n'o să am niciodată? Poate așa unul ca tine Oano?

— Nu! așa unul ca ăsta, care se târăște acolo. Îl vezi Măria Ta?

— Ei, îl văd, ce e cu el?

— E Emirul!

— Emirul! strigă Mihai, îndreptându-și privirea către cei doi fugari, apoi porunci:

— Stați pe loc!

Cei doi o rupseră la fugă.

Dar mai repede gata de acțiune decât ceilalți din jurul Domnitorului, Oana se repezi călare pe urma fugarului cel tânăr, și cu ghioaca îl lovi pe Emir, așa cum alerga în cap.

Harun se clătină căzu, și holbând ochii la ea, gemu:

— Cum? îngerul s'a transformat în arhanghel! Uite-o, a scăpat! Ceasul meu din urmă se apropie!

Drept orice răspuns, Oana sări jos de pe cal, puse piciorul pe pieptul Emirului căzut, și făcând un gest ca și cum ar fi chemat pe Domnul, ca să-i predea un prins, strigă ca să fie auzită la acea depărtare:

— Iată-l, după cum m'a legat și m'a dat pe mine unui om al lui, ți-l dau și cu prins, Măria Ta.

Dar până să sfârșească vorba, o ființă sări în spatele Oanei și o apucă de gât, sugrumând-o cu o putere desnădăjduită.

***

Oana sta gata să-și dea sufletul sub strânsoarea desnădăjduită a lui Selim, — sfetnicul și credinciosul lui Harun, — ea întinsese brațele să se apere dar luată prin suprindere, pierdu putința de a respira și totul începu să se întunece în jurul ei. Tocmai când era să leșine, auzi ca prin vis, un glas puternic strigând din depărtare:

— Să trăești, Radule!

Fata își trase adânc respirația, dar nu putu să vadă decât ca printr'o ceață deasă, un tânăr, ștergându-și paloșul pe hainele lui Selim, care zăcea cu capul spintecat. Genunchii ei se îndoiră și când credea că o să se prăbușească simți că două brațe o cuprind. Ea deschise ochii, deosebi trăsăturile lui Calomfirescu, surâse, și sprijinind capul pe umărul tânărului, zise cu o intonație duioasă:

— Tot Domnia ta mă scapi, frumosule Radu!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ochii ei înotau într'o ceață și pleoapele i se închiseră: Oana leșinase deabinele.

Tânărul uită pe cel de jos — nebănuind cine era — și luând fata în brațe ca pe un copil, se îndreptă spre calul ei, rămas de o parte. În acest timp Voevodul însoțit de Preda Buzescu și Popa Farcaș, Cocea, Stroe Buzescu și alții cari văzuseră fuga Emirului, se apropiară.

Domnitorul strigă:

— Nu cumva e rănită, Radule!

Drept răspuns, tânărul ridică fata pe brațele întinse spre Domnul Mihai și i-o arată; apoi zise surâzând:

— E numai leșinată... A strâns-o tâlharul acela bărbos prea tare de gât...

Pe când o ducea, cu capul atârnat, căciula Oanei căzuse și buclele ei scurte, ondulate, fluturau ușor în adierea vântului rece, Domnitorul se plecă spre ea, o atinse cu mâna pe frunte și o mângâiă zicând:

— Oano! dragă. Hei, fetițo! Deschide ochii aia frumoși!

Însă privirea lui alunecă spre locul unde stătuse Emirul sub călcâiul fetei, și cu iuțeala de gândire și de acțiune, care-i era obișnuită, ghici că turcul se prepară de fugă și porunci armășeilor săi:

— Alexe, Dragomir, și tu Stănică! Dați fuga să nu scape Emirul!

Apoi adresându-se tânărului Calomfirescu, urmă:

— Îți mulțumesc că mi-ai scăpat pe Oana. Vistierul Dan are să-ți fie și mai recunoscător decât îți pot fi eu!

Radu își trânti mantaua groasă pe pământul înghețat și lăsă fata încet jos. Un armășel puse căciula peste pletele fetei leșinate. Radu, o privea uimit murmurând:

— Fata Vistierului Dan?!... Ei! s'a întâmplat! Ce să-i fac? Or eu or altul dacă era, tot trebuia să o scape..' Prea o gătuia urâtu ăla.

Vistierul Dan se apropiă repede, și fiindcă Oana deschidea ochii, el o ridică și-i ajută să se urce pe cal, pentru a o porni spre casă.

Oana sprijinită de tatăl ei, trecu pe lângă grupul în care se afla Radu de vorbă cu Domnitorul, și salută, din cap zicând:

—. Cum să-ți mulțumesc, Jupâne Radu? Îți rămân îndatorată că mi-ai scăpat viața.' Măria Ta, urmă ea, te rog dă-i vre-o însărcinare în care să fie în mare primejdie ca să-i scap și eu viața la rândul meu.

— Las' că am eu grijă de el, răspunse Domnitorul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acu du-te acasă, fata mea, că azi ai făcut mai multă ispravă decât noi toți la un loc. De nu erai tu, ne scăpa Emirul. Uite-l cum fuge! Dar nu mai scapă!

Pe când Oana se depărtă cu tatăl ei, Domnitorul întrebă pe Radu în amănunțime tot ce făcuse. Tânărul răspunse limpede la toate întrebările, și adaogă:

— Luminăția Sa Banul Iane trebue să fie aproape. Eu am luat-o înainte ca să pot face vre-o ispravă pe aci.

— Și ai făcut una bună, Raducule, zise Domnul. Mi-ai scăpat pe Oana dela moarte. Uite drăcie, strigă deodată Mihai, i-a smuls Emirul sabia și cu ea l'a ucis pe Alexe. Dar bine se apără! Păcat că trebue să-l răpunem.

Al doilea armășel, Dragomir, văzând ce soartă avusese lovarășul său, rămase ceva mai încet și învârtind ghioaga, o repezi în spinarea fugarului.

Emirul icni sub lovitură. Dar izbitura păru a-i da puteri noui, căci el o rupse de astă dată la fugă.

Câțiva din jurul Domnului vroiră să se ia după el, însă înaintea tuturor era Preda Buzescu, el le făcu un semn ca să-i oprească de a-l însoți, apoi le strigă:

— Lăsați-l, că-l dau eu gata.

In câteva sărituri uriașe, Preda Buzescu, fu lângă Harun. Turcul se întoarse, dar la prima mișcare pe care o „începu" sabia Juală de la armășel se frânse în mâna lui.

Emirul, văzând că o să fie ucis, se aruncă în genunchi și strigă cât putu de tare, că să-l audă toată lumea:

— Dau două milioane de galbeni, ca să nu mă omori!

Preda ridicase paloșul său, dar când vroi să-l repează în capul Emirului, se simți smucit în lături, și pe când arma ucigătoare aluneca pe lângă umărul Emirului, un glas, cunoscut se răsti:

— E o nebunie isprava ce vrei să faci!

Preda Buzescu ridică brațul său armat spre cutezătorul care-l oprise dar își stăpâni mișcarea și zise înclinându-se adânc.

— Banul Ioan! Sărutăm dreapta stăpâne!

EMIRUL RĂMÂNE PRINS

Emirul, ridică fruntea pentru a putea vedea cui datorește aceasta salvare și exclamă:

— Banul Iane Capchehaia, prietenul marilor viziri, și mai mare prieten al Sultanului!

Banul, însă nici nu luă în seamă pe cel de jos. El făcu un semn poruncitor celor doi oameni care'l urmau și zise:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Legați-l! și, pe viața voastră, să nu cumva să-l scăpați din ochi, sau să vă lăsați ademeniți, sau să-l lăsați să-și curme zilele.

Cei doi ostași năvăliră asupra Emirului, și îl legară pecând turcul se zvârcolea strigând:

— Nu dau voe să mă legați! Sunt unchiul Sultanului! Veți muri în chinuri groasnice! Dar oamenii îl legară.

Radu Calomfirescu sosit în apropierea grupului ce se formase aci, dădu cu ochi de Ban și, oarecum mirat de cecace el făcea, zise:

— Luminate Ban, dar e porunca Măriei Sale Domnului Mihai să-l omoare, ca să scutească încurcăturile și neajunsurile ce ar isvorî din vicleniile Emirului.

— Lasă că vorbesc eu cu Măria Sa. Aha! Uite-l! Să trăești Măria Ta! strigă Ianc adresându-se Domnului, sosit până în apropiere, împreună cu armășeii și căpitanii cari îl înconjurau.

— Bine ai venit tată, zise Mihai descălecând și înclinându-se cu respect, vru să-i apuce mâna, pentru a i-o săruta. Dar Banul deschise brațele, cuprinse pe Domnitor în ele, îl sărută pe frunte, apoi se înclină adânc în fața lui ca în fața unui superior, zicând:

— Măria Ta, iartă-mă, dacă am îndrăsnit să amân una din poruncile Tale. N'am călcat'o încă, dar am cerut numai amânarea îndeplinirei acelei porunci, pentru a putea vorbi cu Măria Ta, și a ne sfătui. Poate găsești că sfatul pe care aș îndrăsni eu să'l dau Măriei Tale, nu e bun; atunci jos cu capul Emirului! Dar Măria Ta, o să-mi asculți ruga, și se poate să-ți dau și astă-dată dovezi de credința și de iubirea mea nemărginită.

— Adevărat, adevărat, tată dragă! Ia să auzim de ce e vorba!

— M'ai cinstit, Mărite Domn, dacă mi-ai spune pe numele care îmi e atât de drag, Banul Ioan; eu sunt numai Banul Ioan și sunt supusul Măriei Tale! Atât!

— Ești Banul Ioan? Și mai mult decât atâta; ești unchiul meu, ești tatăl meu, și mai mult decât atâta, căci pentru mine nimeni n'a făcut pe lume, ceea ce ai făcut cu bunătatea ta.

— Sărut dreapta Măriei Tale, zise Banul, și acum să vorbim de ăsta, reluă bătrânul Ban, îndreptându-și statura lui înaltă, impozantă. El se întoarse către Emir, care stătea acum legat între cei doi, și având în jurul lu vre-o 10 armășei gată să'l omoare la cel mai mic semn.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mihalcea înaintă, se înclină în faţa Banului şi a Domnului şi zise cu obişnuita lui franchеţă:

— Sunt de părere că un turc cum e ăsta, face mai mult decât vieţile celor 10.000 de turci pe care i-om răpune noi, şi dacă pe ăsta nu'l răpunem, ar fi păcat că am mai început uciderea lor.

— Radule, zise Banul Iane, adresându-se lui Calomfirescu: nu mă încred în oamenii mei; pune-i Emirului un căluş şi fii lângă el mereu, până l'oi putea lua din mâinile Domnului, dacă Măria Sa mi'l va încredinţa mie, căci viaţa lui face nu numai cât viaţa celor 10.000 cari au să fie jertfiţi, dar face mai mult decât jumătate din împărăţia turcească!

Harun, la auzul acestor cuvinte, luă o ţinută trufaşă, impunătoare, cu atât mai impunătoare, cu cât îl ajuta şi statura lui. Şi cu toate că faţa lui era înegrită de sângele închegat pe el, el părea cu atât mai fioros, şi strigă:

— Băgaţi seamă ce faceţi, vă jucaţi cu capetele voastre! Chinurile iadului vostru creştin, au să vă pară fericiri, pe lângă cele ce aveţi suferi, dacă nu mă veţi slobozi.

— Căluşul, strigă Banul Iane, puneţi-i căluşul! şi pentru a zădărnici cu totul influenţa cuvintelor rostite de Kalidischier, bătrânul Ban se apropie de Emir, care în ochii tuturor, era acum mai mare decât un sfînt chiar, fiind cunoscut ca unchiul Sultanului. Banul se opri ridicând mâna cu un gest larg, încet, un gest ca şi când ar fi vrut să-şi arate toata precugetarea pe care o punea în această mişcare şi strigă:

— Ia'n priviţi câtă păsare avem de caznele cu care ne ameninţă unchiul Padişahului!

Şi cu puterea unui tînăr isbi o palmă grozavă peste obrazul stîng al Emirului.

Turcul scoase un răget, însă Banul ridică şi mâna stângă şi aplică o nouă formidabilă palmă pe obrazul drept.

In clipa în care Emirul căscă din nou gura să urle, un armăşel îi vîră un ghem de cârpe în gură şi îl amuţi. Banul Iane îşi ridică glasul, şi dându-i o putere înaltă, strigă.

— Aţi văzut boeri şi Măria Ta, ai văzut ce fel trebue să ne temem noi de un astfel de om. Poate să fie, nu unchiul Sultanului, să fie unchiul lui Dumnezeu! urmă Banul umflându-şi vocea; acum, mai mare peste el şi, mai mare decât toţi la un loc este Mihai, Domnul nostru. Că pe când Emirul, unchiul Sultanului, nu e nimic în mâinile lui, cu toată puterea de care se făleşte, el Domnul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Mihai, e totul, fiindcă nu e numai puternic, dar are și îndrăsneală și vitejia trebuitoare pentru a fi nu un Domn, un Voivod, ci un împărat!

Mulțimea, cazaci și toți căpitanii care se adunaseră în jurul grupului până aci, până și boerii ceilalți auziră vorbele rostite cu o impozantă măreție de către bătrânul boer.

Cuvintele acestea se repetară din om în om, și făcură o impresie covârșitoare asupra restului de oșteni și de pușcași.

Banul Ianc dădu cu un semn lui Radu o poruncă: voinicul luă pe Emir, cu câțiva oameni și se îndreptă cu el înspre Palatul domnesc.

Banul se alătură de Mihai și îl scoase deoparte dintre oștenii cari îl înconjurau:

— Acum, reluă Banul, înclinându-se din nou în fața lui Mihai, am să caut să mă desvinovățesc în fața Măriei Tale, de ceeace am făcut.

Mihai surâse și deși nu descurcase încă rostul celor făcute de Ianc, zise cu blândețe și iubire.

— Dragă unchiule....

— Nu așa: eu sunt Banul Ioan!

— Dragă Bane, reluă Mihai, nu e nevoe de nici o desvinovățire! Cunosc înțelepciunea Ta, Sfatul tău, Bane, totdeauna mi-a fost mai scump decât un gând al meu, ori cât de bine ar fi fost el judecat. Ceeace m'ai povățuit a a eșit totdeauna bine, și de acea nu mă îndoesc că acum vezi lucruri pe care eu nu le-am văzut. Tot ce ai poruncit e bun făcut: dar parcă ar fi mai bine și aș fi mai liniștit dacă am putea să scăpăm de el.

— Ai auzit că i-a făgăduit lui Preda două milioane de galbeni?

— Ei, vezi, zise Domnitorul, cu glas mai înăbușit, dar de unde să le scoată el?

— Poate să scoată și mai mult, răspunse Banul, dar el așa cum e prins acum, înfățișează pentru noi o putere cum n'am avut noi niciodată în mână.

— Măre! zise Domnitorul, uluit de noua întorsătură a lucrurilor. La asta nu m'am gândit! Știi dragă unchiule că mă întăresc mult cuvintele tale?

— Pe ăsta îl vom avea, urmă Banul, nu numai ca o chezășie pentru multe lucruri, dar și pentru viața ta, o să fie o chezășie. Atât cât trăește aci, și cât îl ținem în mâinile noastre, poți să fii mai sigur de viața ta, decât oricând.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— De aia sunt sigur, zise Domnitorul, dar de banii lui nu prea!

— Nu numai de banii lui, dar el e o chezășie și pentru averile mele, pe care le am eu în Constantinopol; și mai suntem siguri și pe aceleа pe care le-a făgăduit, și pe aceleа pe care le vom scoate.

— Ho, ho! păi asta e bună. E bine, tată unchiule, că nu l'am răpus!

— Și nu numai așa, dar e bine că de!... fiindcă nu știi că numai făgăduind să-i dai drumul lui, ai putea să ceri Sultanului să-ți ierte tot ce ai făcut împotriva lui!

— Nu mai am nevoe de asta.

— Nu mai ai nevoe? asta e de văzut! Ai schimbat tratatul cu Sigismund Batori, cum a fost vorba?

— Nu; încă nu mi-a dat răspunsul. Mi-a trimis numai vre-o 2000 de ostași unguri cu căpitanul Horwath și alți 2500 de săcui și sârbi cu Thury.

— Aoleo! te-a trădat! Exclamă Banul, te-a făcut să intri în horă singur! Ești vândut, Mihai dragă! Acum, după cele petrecute, te are Sigismund la-mâna! te poate învârti cum o vroi el.

— Oare!? Adică să nu-l putem birui noi la șiretenie?

— Știi ce, zise Banul Iane, hai la tine, la palat, să vorbim liniștit.

*

După câteva minute, Mihai și Iane reluau vorba în sala care-i slujea pentru lucru.

— Adică dragă unchiule, să fie Sigismund Bathory atât de tare? Nu crezi să-l putem birui la șiretenie?

— Nu cred! Sigismund are sfetnici șireți, are pe Gaspar Cornis și pe iezuitul cela Malaspina, și pe mulți alții, cari toți numai atâta visează: să-l facă să pună stăpânire pe țara asta.

— Ei, dar par'că noi nu suntem aicea, mai sunt și eu și mai sunt și oamenii mei, rosti Mihai cu tărie.

— Da, sunteți, dar sunteți săraci, asta e toată buba.

— Vezi, tocmai sărăcia asta m'a făcut și pe mine să viu în ajutorul sărăcimei ăștelalte! răspunse Mihai râzând.

Dacă nu era tovărășia asta de sărăcie, poate nu găseam atâția să fie gata să se scuture de jugul turcesc.

Banul, deși părea înviorat de cuvintele lui Mihai, zise rar:

— Imi pare rău că te-a încurcat ardeleanul. Dar poate să o scoatem la cale și altfel, chiar dacă ar fi în cel mai rău chip, să caute el să îți ia așa cu scrisori, și cu hrisoave țara, știi ce preț au toate!!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ei! eu să nu știu! Numai sabia și puterea au preț adevărat, răspunse Mihai; și până la hârtii mai suntem și noi aici.

— Ei iată, reluă Banul Ianc cu un aer prietenos și convingător: nu te uita că suntem înrudiți, gândește-te numai la atâta: că în mine ai, dacă aș putea să zic, ai un al doilea Mihai, însă în mai puțin cu tinerețea, cu vitejia și cu iuțeala ta de fapte.

— Mă cam lauzi, dragă unchiule!

— Spun ce este! Eu oi fi îndrăsneț la gânduri, dar la fapte sunt mai domol; dacă eram eu o fire cum ești tu, negreșit că aș fi râvnit eu la un loc cum ai tu astăzi, sau la și-mai-mare. Dar eu nu sunt un războinic, eu sunt un ... chițibușar...

— Ești un înțelept! zise Mihai repede.

— Nu; eu sunt un om dedat cu vicleșugurile! Cunosc atâtea, am văzut atâta lume și atâtea învârtituri și din toate am știut să scot partea cea mai folositoare mie... odinioară. Dar azi ce rost au toate astea, ce mai pot face? Că m'am îmbogățit? că de unde alții nu știau să vadă decât piatra seacă, eu vedeam și scoteam comori, nu e cine știe ce scofală... Alții, e drept, găseau numai sărăcie și mijlocul de a li se tăia capul, iar eu am făcut să se taie altora capete, și am reușit să fiu bogat, și să am pe lângă Sultan trecerea pe care nici n'a visat-o altul.

— Dar atunci, deși mi-ai spus-o de câteva ori, încă nu înțeleg de ce îmi dai ajutorul ăsta, pe care față de toată lumea îl arăți ca fiind venit din capul meu, când el nu este decât din inima D-tale? întrebă Mihai.

— Apoi fiindcă în tine, fiule dragă, văd eu întruparea dorințelor mele, fiindcă eu n'aș putea să mă pun înainte, să săvârșesse atâtea fapte mari, dar pe tine te-aș putea împinge înainte dacă ai mai avea tu nevoe să fii împins. Eu oricâte sfaturi mi-aș da, tot nu mă pot mișca mai repede, nu pot mâna în luptă oamenii, nu pot face nimic din ceeace tu poți poți face jucându-te.

— Sunt prea măgulit, zise Domnul surâzând, dar îmi lipsesc atâtea și atâtea până să fiu așa cum spuseși, tată unchiule.

— Ce-ți lipsește? un sfetnic, ăla am să fiu eu!

— Nu, nu ești un sfetnic, îmi ești un tată! Da încă mai mult decât atât; căci pe când tatăl meu n'a putut să facă nimic pentru mine, D-ta, unchiule dragă, ai făcut mai multe decât un părinte chiar.

— Să vorbim de altele; zise bătrânul, ștergându-și ochii

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de emoţiunea ce-i produseră cuvintele pline de sinceritate ale Domnului Muntean, să vorbim de scopurile noastre. Acuma ar trebui să născocim ceva, care să silească pe Sigismund să închee legăturile trebuitoare cu noi, şi după acea să purcedem la fapte.

— Nici eu nu vreau altfel, decât să purced la fapte, zise Mihaiu.

— Intâiu să te întreb; ce părere ai despre Radu Calomfirescu?

— Este cel mai credincios dintre oamenii cari mă înconjoară, este un suflet gata de jertfe, e inimă viteză, un cap cu judecată dreaptă.

— Da, judecată văd că are, viteaz e, puternic cât vrei, îndrăsneţ, dar nucumva bănueşti că are gânduri ascunse?

— Nu! asta nu bănuesc: Radu Calomfirescu e o fire atât de dreaptă şi cinstită, cum nici nu se mai poate altul.

Bătrânul vroi să deschiză gura, dar tresări, căci auzi un sgomot de după perdeaua dela uşă. El duse mâna la spadă ce purta şi o scoase pe jumătate, gata să se repeadă la cel care se ivise.

UNUL CARE «ASCULTA»

Dindărătul perdelei, răsări un bărbat de statură mijlocie, cu faţa aproape plăcută, însă cu o privire care arăta puţină încurcătură.

— Un om, exclamă bătrânul Ban, scoţând sabia complect, un om a surprins tainele noastre.

— Linişteşte-te Mărite Bane, zise Mihaiu luând un ton ceremonios, din pricina celui intrat, — nu e nimic! Faţă de el nu prea am taine, este unul din credincioşii mei; e omul meu!

— Il văd eu că e „om", dar ce fel de om e? întrebă Banul cu aceeaş privire iscoditoare către cel care înainta, ce fel de „om" poate să fie ăsta care stă îndărătul unor perdele şi ascultă.

— Să mă ierţi, Măria Ta, zise tânărul, înaintând cu o plecăciune adâncă, să mă ierţi dacă am stat aci, dar scrisesem nişte porunci ale Măriei Sale şi tocmai când să plec, am auzit un sgomot, şi m'am gândit că n'ar fi rău dacă m'aşi da de o parte, să nu împiedic; credeam că treceţi numai prin odaie.

— Şi ai ascultat tot ce am vorbit?

— Nu prea se aude bine, abia am auzit câteva... nimicuri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Banul se încruntă și privi spre Mihaiu.

— Nimicuri? Tinere! Noi nu ne pierdem vremea cu ...nimicuri. Ai auzit dar...

— Lasă-l, Tată, zise Mihai, am toată încrederea în el, și o să vezi mai târziu doce lucruri mari e în stare omul acesta, pe care acum îl bănuești.

Bătrânul scrută din nou, trăsăturile tânărului, care sta acum smerit în fața lor, își vârâ sabia în teacă, și dădu din cap, fără a rosti vreun cuvânt la adresa acestuia, însă el tot întrebă ca și când tânărul ar fi fost lipsă:

— Și cum îl cheamă?

— Ion Rațiu, răspunse tânărul, înaintea Domnului.

— Bine, o să-mi aduc aminte de numele tău de multe ori, zise Banul, apoi făcu un gest de concediere.

Tânărul se depărtă închinându-se din nou, pe când Domnitorul spuse Banului:

— E un bărbat foarte de preț, nici nu-ți închipui D-ta Bane, cât de ageră minte are, și câte planuri mi-a dat el. Unele din planurile lui sunt foarte bune, dar altele de... se vede că e tânăr și crede că tot ce sboară se mănâncă.

— Tinerii ăștia cu planuri multe și cu apucături de astea de stat pe după perdele, nu-mi plac mie, mormăi Banul. Apoi, dând din umeri ca și când ar fi voit să se lepede de o povară, de o bănuială, întrebă:

— Dar pe Doamna Stanca nu putem să o vedem?

— Ei, du-te unchiule și o vezi zise Mihai, conducându-l până la o ușă care dădea spre încăperile locuite de Doamna Stanca. Eu plec, te las, că mă arde pe inimă, să văd cum s'a sfârșit cu Emirul, cum s'au împărțit cele găsite la el.

— Du-te Mihai dragă și vezi ce mai poți face, dar să nu crezi că dacă o să te desrobești de turci, n'o să intri rob la altul?

— In ori ce chip n'o să intru rob la Sigismund.

— Ei vezi, „asta" e! tocmai ăsta e tâlharul la care mi-e teamă că ai să te bagi rob, zise bătrânul trecând înspre Doamna Stanca.

Domnul chemă pe Rațiu, îi porunci să trimeată oameni, cari să poftească la un sfat pe astă seară pe toți boerii și fruntașii oastei aflați în București.

O FELIE DE PAINE CRUDA

Ion Rațiu se îndreptă în fugă spre odaia locuită de ajutorul său Bunea și-i dădu poruncile necesare. Trecuse ora prânzului și oamenii porniți în oraș și spre tabere alergau ducând răvașele lui Rațiu. El însuși făcu în grabă o mul-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

time de hârtii care le trimese prin armășei.

După ce reciti una din ele cu multă băgare de seamă, ceru unui rob sufragiu, să-i dea două felii de pâine. Rațiu începu să muște dintr'una... Indreptându-se încet către eșire, el făcu vreo câteva mișcări ciudate. Afară, lângă cea din urmă treaptă, Rațiu văzu un cerșetor care părea că doarme. Secretarul se apropiă și îl lovi cu piciorul în coaste. Zdrențărosul scoase un geamăt și întinse mâna milogindu-se:

— Dă-mi pomană, dă-mi boerule măcar o felie de pâine.

Tânărul îl privi cu pricepere și murmură:

— Tu ești, Ioji? Na feliile astea și du-te de le mănâncă în altă parte.

— Unde să mă duc stăpâne?

— Mănânc'o în... Ardeal, răspunse Rațiu în șoaptă. „Lângă Brașov, acolo la hanul Ghermăniței te așteaptă frate-tău..."

— Chiar acolo plec, — rosti tot atât de șoptit cerșetorul — dar las în locul meu aci, pe altul.

Rațiu nu mai răspunse, ci chemă un rob și porunci tare:

— Vezi pe ticălosul de colo? Dacă l'ei mai zări pe aci, să-i rupi picioarele!

Secretarul se întoarse în Palat. Dar abia dispăruse el, și din umbra unui stâlp se desfăcu o ființă învăluită într'o manta. Umbra începu să se ia pe urma cerșetorului: această umbră fu urmărită în curând, de către un om bătrân, care își ascundea lunga lui barbă sub blana ridicată până la gură.

Cerșetorul mergea mai mult împleticindu-se ca și când foamea l'ar fi moleșit cu totul, și abia avu puterea să muște din felia de pâine, care i se dăruise. Dar din ce mergea, omul se întrema. Când se apropiă de un ungher de stradă, el privi iscoditor în spre un fel de văgăună, făcută în peretele unei curți, și spuse în șoaptă câteva cuvinte.

Indată eși de acolo târându-se un alt cerșetor, care întrebă ungurește:

— Ei, e ceva nou?

— Da. Să stai tu în locul meu, la palat; mâine pe înserate să fii acolo.

— Am înțeles! la poruncă!

— Bagă de seamă! ți-e viața în joc, dacă cumva te bănuește cineva că ești în slujba craiului nostru.

— Fii pe pace, murmură cellalt.

— Acuma ține minte: are să vină altul mâine în locul tău, și tu pleci. Toți știu ce au de făcut. Eu mă duc

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

d'adreptul la Braşov, la locul... cunoscut.

— Să vii sănătos, răspunse celălalt, retrăgându-se în vizuina din perete.

Inainte de a se depărta omul îşi aruncă costumul de cerşetor în vizuină şi rămase într'un vestmânt ostăşesc ceva cam răpănos.

Când se apropie de marginea Bucureştilor, îşi aruncă privirile înapoi ca din întâmplare, şi părându-i-se că cineva îl urmăreşte, se opri aşezându-se jos, pe după un colţ de casă. Umbra care îl însoţea până aci nevăzându-l, înaintă fără precauţiuni şi fără veste se simţi apucat de grumaz şi trântit la pământ. Spionul scoase un cuţit, îl ridică în aer gata să-l înfigă în gâtul celui de jos. Dar înainte de a-l ucide, se gândi să cerceteze cine este urmăritorul său. El se plecă, şi privirea lui încruntată se opri asupra trăsăturilor învinsului.

Spionul exclamă:

— Dacă nu mă înşel, tu eşti Grigoraş, copilul de casă al Banului Iane! spune repede, aşa e, ori nu?

Invinsul răspunse cu o trufie dispreţuitoare:

— N'o să-ţi dau ţie seamă de cine sunt eu, şi nici al cui sunt!

— O să dai seamă pe lumea cealaltă, dacă nu răspunzi, Iată: vreau numai atâta să ştiu. Şi dacă s'o întâmpla să-mi răspunzi aşa după cum îmi trebue, o să te iert. Iar de nu, va trebui să te sting!

— Ei, spune ce vrei, zise repede Grigoraş, cu un ton obraznic.

— Ce vreau! Copile! vreau să ştiu dacă ai venit din voinţa ta, sau trimis de către Banul Iane să mă urmăreşti?

— N'a ştiut nimeni, răspunse cu hotărîre copilul de casă, am făcut isprava asta de capul meu; am vrut să dau o dovadă că sunt harnic, că veghez în slujba Banului, dar acum mi s'a înfundat, omoară-mă şi să isprăvim mai repede.

— Păcat de viaţa ta, Grigoraş. Căci văd acum că eşti un băiat viteaz. Păcat de tine, căci în slujba craiului Sigismund ai fi ajuns departe, pe când aşa, mori sărac, în slujba unui cioban.

— Mai bine sărac la un cioban, decât iscoadă ticăloasă la un boanghen bogat.

Ungurul ridică în aer cuţitul ca pentru a-l împlânta în gâtul celui de jos, însă se opri din nou, căci mai avu o soväire: El întrebă:

— Mă, ştii cine sunt?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Copilul de casă zise cu o explozie plină de dispreț:

— M'ai plictisit cu întrebările tale de iscoadă proastă. Aşi putea scăpa spuindu-ți că nu te cunosc, dar nu vreau; te știu! Ești vagmistrul Medwe care te prefăceai cerșetor ca să fii în legătură cu Rațiu. Îți știu toate legăturile și toate ascunzișurile, știu și câte măscle ți-au mai rămas de când te-a pălmuit căpitanul Kiraly.

— Ești un prost, răspunse spionul, ridicând cuțitul în sus ca să-l repeadă spre gâtul tânărului. Ești un prost! Dacă n'ai fi știut cine sunt, și n'ai pătruns în tainele noastre, poate scăpai... Acuma mori!

Dar el nici nu sfârși bine, și i se păru că pe capul lui se nărue tot cerul și că pământul se afundă sub el.

Medwe închise ochii gemând:

— Iezuș Maria! și se prăbuși.

Era tocmai vremea să sosească! mormăi glasul unui bătrân care îi urmărise. Puțin de mai trecea, pierdeam pe Grigoraș!

Copilul de casă văzând că dușmanul său se prăbușește, făcu o smucitură în lături, sări în picioare, și se uită cu încordare către ce-l care-i venise într'ajutor și murmură:

— Banul Ianc! Să trăești, slăvite stăpân.

— Mi se pare că n'a murit cerșetorul ăsta! zise Banul.

— N'a murit, dar acuma trebue ucis, căci știe că îl pândeam! Eu, stăpâne, am trădat fără voie ceeace poate n'ai fi vrut să afle.

— Ești încă tânăr, îți iert de astădată greșeala, în nădejdea că n'o să se mai întâmple. Ia scoloceșle-l puțin, să vedem ce hârtie ducea, iată că sosesc și oamenii mei.

Trei seimeni rămași cu mult în urma Banului, se apropiară grăbiți și la un semn aceștia începură să scoloească prin hainele leșinatului.

— N'are la el, zise unul, decât o felie de pâine.

— Felia aceea adu'o încoace, zise Banul, să o văd eu. Și apropiindu-se de oșteanul care ținea o aschie mare răşinoasă aprinsă, desfăcu încet, cu băgare de seamă felia de pâine, care era crestată în două, și din crestătură scoase o hârtie îndoită, o desfăcu, o citi la lumină, apoi surâse, o băgă în sân și făcu un semn către Arnăuți.

— Să-l ucidă, zise Grigoraș, altfel poate scapă.

— Luați-l! zise bătrânul, și îngrijiți-l să-i treacă rana, și să trăiască ,pentru că am nevoe de multe din tainele cari știe el.

Oamenii se supuseră, ridicând pe cel de jos.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Banul urmă:

— Pe capul vostru, pe viața voastră, îmi veți chezăși de el!

Grigoraș rămase de o parte într'o atitudine respectoasă, umilită și îndrăzni să înainteze un pas, zicând:

— Măria Ta, Bane, iartă-mă! Mă ierți?

— Te iert, copile. Și nu numai că greșeala ta e iertată, dar îți mulțumesc pentru că urmărindu-l și atrăgându-te în felul ăsta, mi-ai dat timp să pot sosi înainte ca el să te omoare.

O GOANA PRIN NOAPTE

— Stăpâne, strigă un seimen, cineva a fugit acuma de lângă noi.

Banul privi, în spre locul arătat, și văzu o umbră depărtându-se în goană.

— Ei Grigoraș! rosti bătrânul. Iată un prilej să speli rușinea de adineauri, prinde-l și adu-mi-l.

Grigoraș porni în goană pe urma străinului care îi iscodise până aci. Fugarul își arunca din când în când privirile înapoi, ca să vadă de câți inși este urmărit. Zărind că numai singur Grigoraș se ține ca o umbră după el, își încetini goana. Ulițele întortochiate erau pustii. Măcelul din cursul zilei, înlăturase dintre vii pe mulți din cei ce obicinuiau să colinde seara târziu.

Iar ceilalți, românii, se retrăseseră în locuințele lor.

Copilul de casă se bizuia pe tăria lui, în mânuirea paloșului, căci băgase de seamă că fugarul avea o spadă la coapsă și el îl urmări cu încăpățînare, fără să pregete, până ce fugarul se opri într'un maidan îndărătul unor case înalte.

Din depărtare se vedea arzând cetățuia Radu-Vodă și încă vreo câteva locuințe turcești.

— Tocmai bine, gândi Grigoraș. Am să-l dau cu fața spre lumină să văd cine este, și o să-i înfig paloșul între coaste, ca să am prilejul să-l târăi până în drumul seimenilor.

El ridică sabia și se năpusti asupra fugarului repezind o lovitură groaznică. Dar străinul, își smulse cu iuțeala fulgerului spada, feri lovitura și cu un glas batjocoritor zise:

— Domol, băețaș! domol...

Grigoraș roti sabia lui cu furie, crezând să-și poată zăpăci protivnicul, dar străinul evită toate loviturile ca și când s'ar fi jucat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Spre uimirea copilului de casă, ciudala ființă se întoarse așa fel încât venea cu spatele către lumina focului. Cu toate că Grigoraș încercă de câteva ori să se întoarcă altfel, el se simți grămădit, înghesuit de îndemânatecul său adversar, până într'un colț, prins între uluci și casă.

— Predă-te, băețașule! zise străinul batjocoritor, cu un glas îngroșat.

— Eu să mă predau!? exclamă Grigoraș într'o izbucnire de supărare datorită faptului că se simțea mai slab în mânuirea armei, decât adversarul său; mai bine mor!

— Nu mai vorbi astfel și hotărăște-te să te predai!

— Să mă predau? Am să te duc la mine acasă de urechi, zise copilul de casă, repezindu-se cu putere ca să înfigă sabia în pieptul străinului. Însă acesta pară lovitura așa fel, încât tânărul fu nevoit să se dea un pas înapoi. Străinul zise:

— De urechi vrei să mă duci? atunci am să te însămnezi și eu, la urechi ca să te recunosc ori când. Iată: La mișcarea ce o să urmeze am să-ți tai urechea stângă. Înainte ca tânărul să se poată pune în apărare, el scoase un țipăt ușor, căci fierul tăios îi alunecă pe lângă cap și într'adevăr urechea i-se deslipi și căzu.

Grigoraș se simți inundat de sângele care îi țâșni din urechea tăiată; furios, el scrâșni, făcu o săritură în lături și la lumina focului și a lunei, văzu întreg chipul străinului. Dar străinul îi înfipse spada drept între ochi, puțin mai în sus de sprâncene. Copilul de casă aruncă brațele în sus și căzu pe spate fără a mai scoate un sunet, leșinase.

CAP. VII

OANA ȘI ANDRIEȘ

Străinul se uită în jurul său spre a vedea dacă nu se mai ivește vreun urmăritor, apoi se îndreptă spre poarta caselor înalte lângă care se luptase cu Grigoraș și lovi cu mânerul spadei de trei ori în chip deosebit.

Un rob din interiorul curții se repezi să deschidă strigând:

— A venit Măria sa Domnița Oana!!

Câteva slugi cu făclii aprinse îi luminară drumul. Oana aruncă mantaua, spada și căciula, pătrunse deadreptul în odaia în care se afla Andrieș, îmbrăcat, dar lungit în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1922

pat. La vederea tinerei, el vru să se ridice, dar fata îl opri cu un gest scurt.

— Mi-au luat-o alții înainte, zise Oana. Nici n'a apucat Medwe să ajungă până la mine și fiind urmărit, a sărit asupra unuia, l-a trântit și apoi a fost el prins de tovarășii celui ce-l urmăreau.

— Să fie Kiraly? căci numai el poate bănui rostul lui Medwe în București.

— Nu cred, răspunse tânăra. Kiraly l-ar fi ucis. Aceștia l-au făcut prins. Și apoi tânărul cu care am avut de furcă, era român și nu știu, parcă l-aș cunoaște. M'a urmărit până aci, și, ca să nu mă afle, a trebuit să-l las... leșinat.

— Să fie... alt cineva, murmură Andrieș.

— Nu cred. Tata are azi prea mult de lucru cu împărțirile de pradă, pe cari a trebuit să le facă, din bogățiile Emirului.

— Dacă îmi este iertat, reluă Andrieș șovăind, aș spune ceva...

— Spune limpede, spune fără sfială. Știu că nici Domnul Mihai nu prea se încrede în Vel Vistierul Dan, deși n'o arată. Dar nu cred ca tata să fie amestecat în cele ce făcea Medwe.

— Nu stăpână... Nu cred să fie. De altfel, asta vroiam să spun: la curtea lui Sigismund, cu mult înainte de urcarea Domnului Mihai în Scaun, se știa că Vel Vistierul este înclinat să slujească pe turci. Ei au acolo niște însemnări în cari sunt trecuți toți boerii și faptele lor.

Oana tresări, și ca să-și ascundă mișcarea lăuntrică bătu din palme. Leana intră și primi poruncă să-i pregătească vestmintele olteneșli, să cheme pe Ivan și dacă vine Florinte să aștepte.

— Este trecut acolo, — întrebă Oana, ca să schimbe vorba, — este trecut și boerul Radu Calomfirescu?

— Da. Mi se pare că e trecut în cartea feciorilor de Domni...

— Cine? jupânul Radu? Este dar adevărat...? Și al cui fecior este?

— Nu-mi aduc aminte... că pe atunci nu bănuiam că am să viu pe aci și să-l văd... Dar ceva... nedeslușit mi-amintesc.

— Andrieș, — zise Oana privindu-l țintă — eu am niște hrisoave în cari este vorba de așa ceva, dar nu e lămurit... Și nici tata care cunoaște bine de tot obârșia tuturor bărbaților de seamă din țară, nu știe nimic hotărât... El îl știe ca fiind fiul lui Calomfirescu, mort acum zece ani...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Asta s'ar putea lesne afla, răspunse Andrieș. Dar el se opri din vorbă la un semn imperios al Oanei. Ivan apăruse în ușă.

— Du-te repede, zise fata, cu doi inși, să iei pe un tânăr rănit, care se află pe maidanul alăturat, și să-l duci la vreo două sute de pași de aci. Uită-te la el: poate-l cunoști, și vii să-mi spui cine e.

Tânăra vru să reia vorba cu cel rănit dar Socol intră, se ploconi adânc și pe când la spatele lui se arătau încă patru slugi povesti în cuvinte întretăiate de emoție, cum șase din robii cei mai credincioși fuseseră uciși sau arși în timpul cât ținuse aprinderea conacelor ocupate de Ianiceri. Oana ceru numele lor și după ce le auzi se lăsă în genunchi cu fața la icoana din spre răsărit, rostind:

— Sărmanii. Dumnezeu să-i ierte! Și porni cu glas înalt.

Tatăl nostru carele ești în ceruri...

Slugile se aruncară pe podele în genunchi, și însuși slăbitul Andrieș, se coborî de pe așternut, se lăsă în genunchi și se închină.

Când sfârși, Oana văzu pe Ivan îngenunchiat în pervazul ușii și cu o privire îl întrebă.

— Domniță, zise cazacul. Nu mai e acolo decât un lac de sânge închegat și peste el s'a așternut un văl de zăpadă. Pe zăpadă se văd urmele unui om, care a târît trupul încolo. Apoi se vede că l-a luat în brațe și urmele se pierd în o mulțime de altele ivite în urmă.

Un gest al stăpânei îl opri. Ceilalți se retraseră, pe când Ivan primi în șoaptă câteva porunci, cărora el răspunse cu grabă din cap, din umeri și din tot corpul, apoi dispăru.

Fata se întoarse cu fața spre Andrieș, și fără nici o explicație întrebă:

— Cum?

Fostul secretar al Președintelui Senatului, rămase o clipă uluit, dar se reculese și pricepând că tânăra lui stăpână urma convorbirea întreruptă la intrarea lui Ivan, zise repede.

— Foarte ușor, Domniță... trimițându-mă pe mine ca bolnav să stau acolo la moșie, ca să mă... însănătoșesc.

Florinte anunțat de Leana se ivi spunând:

— Domnița a rămas la Măria Sa la masă; de acolo s'a dat de o parte pe un divan și a adormit bușteau. Spunea unul, Mușat, că din seara în care a scăpat, pe nu știu ce fată, din mâna unor turci, nu a mai dormit, că a fost la Oltenița călare, la o moșie, că a venit înapoi în goană și că e minune că a mai stat azi în picioare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Sărmanul, zise fata înduioșată. Și ce a mai spus?

— Zicea că-l aduce mâine seară or unde o fi. Și când i-am spus unde să vină, a căscat ăla, Mușat, niște ochi uite cât strachinile din care mânca Leana. Dar mi-era frică să nu audă Domnitorul...

— Copil prostuț, ce ești! Crezi tu că eu am ceva de ascuns față de Măria Sa, sau de ori cine o fi! Dar, urmă Oana, te văd plin de sânge pe haină. Iar te-ai luat la harță cu cineva?

— Mi-am găsit un prieten rănit și leșinat pe un maidan, aproape, și l-am dus spre casa lui. Pe drum m'au ajuns niște seimeni și mi l-au luat.

— Și cine era acel prieten al tău, întrebă Oana, cu un ton indiferent.

— Era un copil de casă, care face slujba pe lângă Banul Iane. Dar...

— Ei... „dar"? ce „dar"? isprăvește-ți vorba.

— Avea în frunte semnul... Măriei tale și... și

— Vorbește limpede!

— Și aiurea despre... Domnița Oana.

Tânăra aruncă o privire spre Andrieș, apoi cu un gest dădu lui Florinte poruncă să plece.

— Stăpână, zise tânărul pregătindu-se să iasă: strălucitul căpitan Kiraly m'a întrebat: te-ar supăra dacă ar găzdui peste noapte pe jupânul Radu Calomfirescu. I-am spus: cred că ai fi mulțumită să știi că în casele Măriei Tale.

— De astă dată, ai fost deștept Florinte. Du-te.

— Și, urmă copilul de casă, m'a mai întrebat dacă poate veni să vadă cum îi mai este lui... Andrieș. Și i-am spus că... nu știu.

— De astă dată ai fost prost Florinte! Să mergi la conacul căpitanului și să-i spui că mă bucură că vrea să vadă pe Andrieș, dar că aș fi și mai bucuroasă dacă m-ar cinsti și pe mine, venind să mă vadă. Du-te la el până nu e târziu, și vezi! Să nu aflu că vreunul din Domniile lor este nemulțumit de tine, că mă supăr.

— Domniță scumpă, zise Florinte ducând mâna la piept, dar cu un gest scurt Oana îl făcu să iasă din încăpere, luând cu el și pe cei ce așteptau la ușă poruncile stăpânei.

În liniștea ce domnea după plecarea copilului de casă, Andrieș rosti:

— Trebue ca Măria ta să o iei înaintea Banului Iane. Domnitorul poate să capete bănuieli. Ar fi acu vremea să-i arăți documentul latinesc!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Pe care o să i-l tălmăcească Raţiu, zise Oana gânditoare.

— Dacă l-au prins pe Medwe, l-au descoperit şi pe Raţiu....

— Eu aş porni chiar acuma, rosti tânăra cu hotărîre.

— Dacă mi-e îngăduit, să sfătuesc pe Măria ta, aş crede că mai bine să arăţi acel înscris mâine.... Până atunci poate să-mi amintesc câteva nume de spioni, în legătură cu acest Medwe, şi s'ar putea mai lesne încredinţa Domnitorul de simţimintele Măriei tale faţă de El.

— El este încredinţat de mine, răspunse fata cu vioiciune. Dar e om şi supus greşelilor. Şi poate să creadă câtăva vreme sub spusele Banului Iane, că eu aş fi amestecată între cei cari caută să-l vândă.

— Să mergi acolo dimineaţă, Măria ta... şi acuma ar fi şi greu. Domnul nu a dormit de eri, acu trebue să fie ca jupânul Calomfirescu — mort de obosoală şi de nesomn.

— Bine şi... de mersul la mama jupânului Radu, am să-i vorbesc eu chiar lui.

— Nu, Domniţă, te rog să-mi dai voe să pun asta la cale prin Albert Kiraly, care pare a fi prieten cu boerul Radu.

Tânăra se gândi o clipă, apoi puse mâna pe umărul lui Andrieş ,spunând:

— Şi părerea asta e bună. Eşti un om de mare preţ pentru mine. Odihneşte-te şi găseşte mijlocul prin care să fii trimes la moşia Calomfirescăi.

* * *

A doua zi pe la zece, fata vistierului Dan pătrunse la Doamna Stanca, şi o găsi lângă cei doi copii ai ei, Pătraşcu şi Florica.

Preocupată de cele ce avea pe suflet, tânăra vorbi cu soţia Domnitorului şi ascultă, cu o aparentă atenţie cele ce-i spunea Doamna, îngrijorată de loviturile săvârşite cu atâta iuţeală de Mihai.

Doamna arăta o deosebită atenţie tinerei şi după ce o lăudă pentru câte auzise, aduse în treacăt vorba şi despre faptul că fusese sărutată de Domnitor în faţa atâtor oameni.

In acest timp Banul Iane intrase în marea odaie de lucru a Domnitorului şi-l găsi dictând amănuntele celor petrecute cu prinderea Emirului Harun. Bătrânul intră binişor şi înaintă până lângă Domn. Il salută din cap şi-i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1922

făcu semn să nu se oprească. Dar când dădu cu ochii de cel care scrie, Banul avu o tresărire și duse mâna la sabie, cu care era încins. Domnitorul observă această mișcare, și după ce dictă încă o frază, cu care încheia se adresă Banului.

— Dar ce ai unchiule? Nu-l cunoști. E Rațiu... omul meu.

Tânărul ridică fruntea se sculă și se înclină, zicând:

— Sărut dreapta înălțimei Tale Mărite Ban, și se așeză să sfârșească.

— De cum isprăvești, zise bătrânul, să ne lași, avem ceva de vorbit.

Rațiu se sculă grăbit, își luă hârtiile și trecu spre o încăpere alăturată. Domnul îl conduse, spunându-i câteva lucruri cari trebuiau puse în cele ce dictase, apoi se întoarse cu mânile întinse spre Banul Ianc.

— Unchiule, mi se pare că ai ceva împotriva omului meu... Nu-ți închipui cât de mulțumit sunt de el.

— Rogu-te, ai putea să te uiți la felia asta de pâine? întrebă bătrânul.

Mirat Domnitorul luă pâinea o cercetă și văzând-o crestată o desfăcu și scoase biletul pus acolo de Rațiu.

— E ungurește, zise Domnul și deși vorbesc puțin, dar nu înțeleg scrisul. Să-l chem pe Rațiu să-l tălmăcească.

— Nu, că el știe ce e acolo. El l-a pus și l-a dat aseară unui cerșetor, care a fost prins de mine. Eu știu ce scrie acolo. Te vinde lui Sigismund.

Banul începu să citească răvașul.

Ochii lui Mihai se injectară de sânge. Intreaga lui făptură începu să tremure și parcă nu și-ar fi crezut ochilor și urechilor, întrebă:

— Cum unchiule, Rațiu! Ion Rațiu! Câinele! Lifta, fiara!

Banul cercă să-l potolească.

— Taci din gură, dragă Mihai. Nu uita: acum nu e timpul să te superi, acum e vremea să stai să judeci, nu face ca mine adineauri, când am săvârșit o greșeală, dându-mi pe față turburarea.

— Trebuie ucis, trebuie canonit, trebuie...

— Nu trebuie nimic! Trebuie să te stăpânești și să bagi de seamă la ceeace vrei să faci.

— Dar un trădător între noi, un trădător lipit chiar de inima mea! Năpârca, fiara! Trebuie să-l omor!

Și Domnitorul, ale cărui trăsături se descompuseră de turburarea ce-l cuprinsese la vederea trădării unui om în care își pusese toată încrederea, scoase sabia pe jumătate din teacă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Potoleşte-te, rosti Banul Iane, potoleşte-te şi ascultă colea. Ce papară putem să-i pregătim noi lui şi lui Sigismund.

Avem în mână pe Medwe, unul din oamenii cari cunosc bine felul cum sunt orânduite iscoadele ardeleanului... Ascultă dragul meu, urmă Banul, trăgând pe Mihai lângă el, şi silindu-l să şează într'un jeţ, ţinându-i însă mâna, ca pentru a-l potoli şi mai mult, ascultă, mânia de azi să o laşi pe mâine.

— Asta n'ar fi mânie, izbucni Domnul, ar fi treabă, şi treaba de azi să n'o laşi pe mâine!

— O să afle Sigismund, o să vadă că ai ghicit uneltirile lui şi o să-ţi pună în loc pe altul pe care nu o să-l poţi dovedi. Pe ăsta îl ştii, îl ai în mână, poţi să te ferești de el, poţi să-l şi desfiinţezi.

— Am să-l şterg dintre vii.

Banul Iane reluă cu o insistenţă părintească.

— Asta să nu o faci. Dă-i şi de aci încolo toate dovezile de încredere pe care poţi să le dai altuia, dar ceea ce gândeşti, chibzuirile ce le avem împreună, să nu le trădezi nici mic măcar.

— Cine să-l fi bănuit?! exclamă Mihai, pe când Banul îi potoli glasul cu un gest.

— Mai domol! căci poate să sosească vreunul din căpitanii noştri şi n'aş voi să afle nimeni trădarea lui Raţiu.

Pe când Domnul se potoli, Banul urmă:

— Vezi, pâinea asta a dat-o unui cerşetor care era în poartă şi acum trebuie să stea diseară altul, să plece cu ştirile pe care le are asupra hotărîrilor tale, Mihai.

— Greu o să pot să mă stăpânesc!

INTRE BANUL IANE ŞI OANA

Un copil de casă intră spunând:

— Fiica Vel Vistierului Dan vrea să vorbească Măriei Tale.

Banul Iane făcu un semn de oprire, dar Domnul o luase înainte zicând:

— Să intre! Oana ştie şi ungureşte. Are să ne tălmăcească. Dar ce ai unchiule?

Până să răspundă Banul, Oana intrase. Acu înaintă cu paşi măsuraţi, surâzând spre Mihai, care, uitând supărarea sa, o privea cu o mare prietenie, şi îi întinse stânga.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Oana vru să se plece să-i sărute mâna, dar Domnitorul i-o retrase zicând:

— Nu, fata mea, dacă ai fi fost ca eri în vestminte ostășești mai mergea, dar azi, când ești îmbrăcată ca o zână... O zână olteancă, nu se cuvine. Azi eu aș trebui să-ți sărut mânuța. Mai ales că o să te rog să-mi tâlmăcești acest răvaș unguresc care...

— Măria Ta, îl întrerupse Banul, cu o intonație rece, care uimi pe Mihai, eu te rog să nu lași femeile, ori cât ar fi ele de viteze, să se amestece în treburile țării.

— Dar bine, unchiule dragă, cum pot eu să opresc pe Oana să mă slujească, dacă ea, și cu știrea și fără știrea mea, mi-a făcut slujbe pe cari nici d-ta nu ai fost în stare să le faci? Până și prinderea Emirului se datorește ei.

Banul rosti pe un ton măsurat:

— Că a alergat călare după el, și l'a lovit cu ghioaca în cap... asta o făcea oricare...

— Nu cunoști lucrurile, zise Mihai, ușor iritat de felul cum trata Ianc pe Oana. Ea mi-a adus știrea trecerii lui Harun. Ea s'a dus să-l primească, și l'a întârziat pe drum, până am sosit eu dela Giurgiu, ea a pregătit conacele ca să fie aprinse mai ușor, și tot ea, fugind din ghiarele turcului, mi-a adus știrea că Emirul avea să mă calce cu o mie de ianiceri. Pe urmă tot ea a luat parte la năvala asupra cetățuiei și mi-a arătat pe Emir, pe când fugea, fără să-l fi recunoscut nimeni.

Banul, în fața căldurei cu care apăra Domnul pe fata Vistierului, se gândi să dea o lovitură dreaptă, fățișă. El întrebă pe Oana privind-o în ochii:

— Dacă ai fost în stare de așa fapte frumoase, de ce ai fugit aseară când ai văzut că am prins pe spionul ungur pe care-l așteptai.

— Ca să nu fiu recunoscută, răspunse Oana cu liniște.

— Cum, Oano! exclamă Domnul, tu așteptai pe trădătorul ăla?!

— Da, negreșit. Nu tot eu am așteptat și primit pe Emirul Harun și cu toate astea am slujit pe Măria Ta cu credință? Și Emirul avea comori cu aur și pietre scumpe, pe când ăștialalți sunt niște calici...

— Bine-bine, zise Banul Ianc cu nerăbdare, dar de ce ai rănit, adică aproape mi-ai ucis pe Grigoraș?

— Fiindcă n'am știut cine este. Se luase după mine și-mi spunea zor nevoe mare, că are să mă ducă de urechi la locul de unde am fugit. Și ca să-l cunosc i-am tăiat o urechie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bine, dar de ce-i ațineai calea spionului? întrebă Iane ca s'o încurce.

— Dar Domnia-ta Bane, de ce-i ațineai calea?

— Eu, zise Banul, m'am luat după el fiindcă am bănuit că e un vânzător.

— Și eu, eram încredințată că era un vânzător, zise Oana.

— De unde puteai să știi, exclamă Banul crezând că a găsit o greșeală în jocul fetei.

— De unde? De la Măria Sa. Și adresându-se lui Mihai, Oana întrebă:

— Nu mi-ai spus chiar Măria Ta, deunăzi, când am vorbit despre pregătirile ce trebuiau făcute, că ți se pare că ai pe cineva care te vinde?

— Da, așa e, spuse Mihai, bucuros că poate veni în ajutorul tinerei.

— Eu, urmă fata, am făcut prin oamenii mei cercetări și ca să nu plictisesc pe Măria Ta cu închipuiri, cari nu pot dovedi nimic, veneam azi cu gând ca pe lângă amănuntul ce a adus luminăția Sa Banu Iane...

— Ce amănunt crezi că am adus? întrebă repede bătrânul.

— O scrisoare, un răvaș, în care se povestește cele din urmă vorbiri ale Măriei Sale cu vre-un sfetnic... Poate chiar ce a vorbit cu Luminăția Ta...

Banul izbi cu pumnul în masă, strigând:

— Dar asta de unde naiba o știi. Că uite aici scrie negru pe alb cele ce mi le spui.

Oana surâse, văzând explozia bătrânului sfetnic, apoi lămuri.

— Luminăția Ta, ca om deștept, dacă te-ar fi întrebat cineva, ce poate să scrie stăpânului său din Ardeal o iscoadă care se învârtește în jurul Domnului Mihai? Ce ai fi răspuns? Scrie acasă cele ce a auzit vorbind pe Domnul Mihai cu Banul Iane.

— Bată-te norocul de diavoliță, exclamă Banul. Dar spuneai de cercetări. Ai aflat ceva?

— Da. Știu numele tuturor cari — fata cobora vocea. — cari lucrează sub porunca vagmistrului Medve, și duc știrile date de... de aci, dincolo.

— Și, întrebă Mihai, știi cine e cel care le dă știrile... Cine e vânzătorul?!

Oana nu răspunse, ci arătă cu degetul întins spre locul pe care-l ocupa de obiceiu Rațiu.

Mihai se apropia și o apucă de mână, dându-i scrisoarea găsită în pâinea lui Medve.

— Citește-o și tălmăcește-mi-o.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Tânăra se supuse: ea şezu într'un jeţ, trecu repede cu ochii peste rândurile, şi începu să spună în şoaptă tot cuprinsul.

Banul Ianc, şopti:

— Aşa-i! Aşa-i. Tot astfel mi-a tălmăcit şi cel ce mi-a citit-o.

— Asta, zise Oana, nu-i nimic. Acu Măria Ta să-mi dai voe să-ţi arăt ceva care este cel puţin de o sută de ori mai îndrăcit de cât cele ce a putut iscodi prostul care se crede atât de deştept încât să poată păcăli pe Domnul Ţării Româneşti. Şi vorbind ea scoase o hârtie unsuroasă cu peceţii şi cu iscăliturі, — hârtie adusă de Daniil Chendi, şi o arătă zicând:

— Eu de-a surda aş tălmăci-o. Căci se poate ca Luminăţia Sa Banul Iane să nu o creadă. Dar să chemăm pe unul care ştie latineşte.

— Cine să ştie? întrebă Domnul Mihai.

— Cine, — zise Oana surâzând, — cine altul, decât omul Măriei Tale, prea cinstitul secretar Ion Raţiu?

Banul izbucni în râs:

— A naibii diavoliţă! Imi vine să o iau în braţe să o sărut.

Domnitorul, rosti cu un aer serios:

— Dragă unchiule, nu te zori. Pentru treaba asta mă pun eu chezeş. Dacă va fi nevoe, o voi săruta eu pe Domniţa Oana, cu toată plăcerea; că eu o iubesc de-a binele!

— Hai să-l chemăm pe prea cinstitul Raţiu, zise fata râzând. Ştiţi că o să facem un haz deosebit. El are să fie încurcat şi eu am să-l ţin de scurt. Să vedeţi haz. Dar sunt nerăbdătoare să văd cum are să se descurce.

Mihai bătu din palme şi un copil de casă, Gheorghişor, intră, primi porunca şi plecă pentru a reveni cu Raţiu.

Secretarul se înclină din uşă, înaintă surâzând şi luând hârtia din mâna Oanei tresări la vederea sigiliilor. El mormăi încet, apoi spuse surâzând:

— Să mă iertaţi, dar nu înţeleg ce scrie aci. Mi se pare că scrie englezeşte şi limba asta nu o ştiu.

— Da latineşte ştii? întrebă Banul.

— Ştiu... puţin... dar foarte puţin, luminăţie.

— Dar mie, interveni Domnitorul, mi-ai tălmăcit o mulţime de hrisoave latineşti. Spuneai atunci că ştii bine latineşte. Şi asta-i latineşte.

— Măria Ta, răspunse Raţiu cu un surâs cuceritor, se prea poate să fie şi latineşte, dar precum sunt şi deosebite feluri de limba românească, olteană, munteană, ar-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

deleană, basarabeană, se prea poate să fie și aceasta latinească de așa fel, că eu să nu o pot pricepe.

Oana interveni scurt.

— Dar sigilurile astea, cred că le pricepi de unde sunt, și ce înseamnă.

— Da, răspunse Rațiu fără a șovăi, sunt sigilurile Craiului Sigismund. Astea sunt cu slove de tipar, le înțeleg. Dar scrisul...

— Cine ar putea ști latinește? întrebă Banul Ianc. Oare Albert Kiraly n'o știe? că el a învățat la școala iezuiților și poate să știe. Unde-l putem găsi?

— După amiazi, zise Oana repede, are să vie la mine... să-mi mulțumească pentru că l'am găzduit.

— Dar eu, întrerupse Domnitorul l'am rugat să vină, de dimineață, ca să ne sfătuim pentru... pentru... ceva. Ia vezi Gheorghieș nu cumva o fi așteptând în sală să-l chem. De n'o fi aci trimete un slăcar să-l aducă.

Pe când Rațiu părea că se frământă asupra textului latinesc și da din cap, din umeri și din tot corpul pretextând că nu înțelege, Gheorghieș reveni anunțând:

— Strălucitul Căpitan Albert Kiraly, așteaptă porunca Măriei Tale.

— Să poftească, zise Domnitorul înaintând cu ambele mâni întinse spre noul venit. Kiraly intrase semeț, umplând parcă tot cuprinsul odăiei mari cu frumoasa lui înfățișare. El mergea spre Domnitor, dar când dădu cu ochii de Oana, făcu un gest de scuzare spre Mihai și se repezi la mâna tinerei, o luă, o duse la buze, apoi se întoarse spre stăpânul casei și al țării zicând:

— Mă ierți, Măria Ta, dar datoresc Domniței Oana aproape tot atât cât și Măriei Tale. Ș'apoi... o fată frumoasă atât de încântătoare cum este Domnița Oana, trece și înaintea celui mai strălucit Domnitor. Mă ierți Măria Ta.

Domnitorul zise râzând și strângându-i mânile!

— Cum dracu să nu te iubească toată lumea și mai ales fetele, când ești atât de cuceritor?... Zi... te-ai îndrăgostit de Oana mea?

— Măria Ta! O respect în cel mai înalt grad și cu acelaș respect înalt o iubesc. Să nu fii supărată, Domniță, urmă el, dar ar trebui să fie cineva un bou, ca, văzându-te atât de frumoasă și viteză...

— Și deșteaptă, întrerupse Ianc.

— Și deșteaptă, urmă Kiraly să nu te iubească. Și eu nu sunt bou.

— Nici eu, zise Domnitorul râzând, de aceea o și iubesc, dar nu așa, în glumă, eu o iubesc serios.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistelutanslvania.ro/mcri1901-1932

— Măria Ta, murmură Oana, înclinându-se, — mă cinsteşti mai mult decât mi se cuvine. Să venim la... ce ne doare... Prietene, sau Căpitane Kiraly te rog, nu cumva şti latineşte?

— Cum să nu ştiu, Domniţă. La noi latinismul este o adevărată boală. Cine nu ştie latineşte, nu se chiamă că ştie să vorbească.

— Stai, zise Domnitorul. Am pentru tine Raţiule, o însărcinare. Vezi rogu-te dacă s'au trimes toate chemările pentru sfatul de astă seară.

Ştii că aseară, deşi am vrut să-i adun, dar toţi erau rupţi de oboseală şi i-am lăsat.

Secretarul se folosi de porunca lui Mihai ca să plece.

— Bine ai făcut Măria Ta, zise Banul Ianc. Aşa cel puţin nu o să fie nevoe să recunoască de-a dreptul că te-a mânjit. Ia citeşte frumosule căpitan, ce scrie acolo.

Albert Kiraly începu să citească şoptit, privirea lui se încruntă pe măsură ce citea. Când termină el izbucni:

— Pe rănile lui Christos! Asta-i o mârşăvie! Apoi, Măria Ta, n'aveam eu dreptate când ţi-am spus că Sigismund şi cu toţi ai lui sunt nişte ticăloşi, nişte lichele fără seamăn! Pe rănile lui Christos, ăştia ar trebui spânzuraţi. Dar şi spânzurătoarea ar fi prea nobilă pentru astfel de tâlhari.

— Dar, zise Domnul, felul, limba în care scrie acolo e latineşte?

— Latineşte, Măria Ta. Şi nici că se putea închipui ca o limbă atât de nobilă să fie pângărită cu planuri atât de ticăloase.

— Zi... nu e nici olteneşte, nici moldoveneşte, nici englezeşte... urmă Domnul surâzând.

Albert nu înţelese, dar spuse scurt:

— Nu! E tâlhăreşte!! Măria Ta. Tâlhăreşte ca gânduri şi planuri!

Şi pe când cei doui, Mihai şi Banul ascultau, Oana urmărea traducerea lui Kiraly, dând din cap, încuviinţând traducerea exactă a fiecărei fraze.

— Cu asta, zise Banul, se adeveresţe vinovăţia şi părtinirea lui Ra... a lui Ra...du în cele ce priveşte.

Albert întrebă aproape violent:

— Care Radu? Radu Calomfirescu, Vă rog, Măria Ta Luminate Bane, vă rog să nu cumva să aruncaţi măcar o umbră de bănuială asupra prietenului meu Radu Calomfirescu.

— Dar, căpitane Kiraly, întrerupse Oana, cui i-ar trece prin gând măcar să vorbească un cuvânt rău despre un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

viteaz frumos și credincios Măriei Sale, cum este jupânul Radu?

Domnitorul, ca să nu lase pe Kiraly să ghicească despre ce era vorba, spuse:

— Și așa. Domniță Oana, precum am aflat vei primi după amiazi pe strălucitul Căpitan Albert Kiraly în palatul Domniei tale.

— Cu multă plăcere, Măria ta. Eu îi sunt poate mai prietenă decât îmi este Domnia lui.

— Dar, zise Domnitorul, dacă ar fi să se măsoare cu paloșul cu tine Oano, nu l'ai mai socoti ca prieten, ci i-ai face ce i-ai făcut lui Gheorghe Căplescu.

— Cum adică... întrebă Albert râzând, să mă însoare și pe mine cu vre-o roabă?

Domnitorul stătu o clipă, până își aminti de pățania lui Căplescu și izbucni în râs, zicând:

— Nu asta, nu cred că ți-ar face-o. Ci alta, gândeam eu. Nu știi că i-a zvârlit bietului Căplescu iataganul din mâna și l'a trimis: du-te de-ți ia custura de afară. Cât eram de amărât atunci, am râs vre-o două zile de-arândul, de câte ori mi-aminteam de vorbele ei.

Albert râse, precum râdea și Banul Iane și Oana, — dar el spuse:

— Nu cred să am vre-odată bucuria să mă măsor cu Domnița Oana.

— Eu n'aș vroi să am nenorocul, zise Oana, căci am auzit că ai niște lovituri lăturalnice de retezere, cari nu pot fi ferite. Mi-a spus cineva că turcii te numesc, „retezătorul de capete"...

— Domniță, replică Albert cu un surâs curtenitor, la ce mi-ar folosi toată puterea, iuțeala și îndemânarca, care o am cu paloșul, dacă n'aș fi în stare să scurtez lupta, scurtând pe dușman de un cap.

— De mai mult nu-l scurtează, zise Banul Iane. Un cap, și ce mai rămâne lasă în grija altora.

Domnitorul râse cu poftă, dar după ce se potoli zise:

— Și totuși aș vroi să văd care din doui sunteți mai tari la săbii.

— Am înțeles, Măria Ta, zise Oana cu un aer trist, spuneai că mă iubești și acum vrei să mă dai pe mâna acestui „retezător". Se vede că la mine numai capul nu-ți place. Apoi să știi, Măria Ta, că eu când oi fi fără cap... nu mai dau pe aici.

Domnitorul o luă de braț și cu o mână o mângâia pe cap și bucle.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistelitransilvania.ro/mcr/1901-1932

— Oano dragă, dar cum îţi închipui că, după cât m'ai slujit, să nu te iubesc? Măcar de-ai fi mamă pădurii şi tot ar trebui să-ţi fiu recunoscător. Dar când eşti atât de frumoasă şi... credincioasă mie?

Banul îi întinse mâna zicând cu un accent de părere de rău:

— Mă vei putea oare erta Domniţa pentru neobrăzarea cu care te-am bănuit? Sunt om bătrân şi unui bătrân i-se mai iartă unele greşeli.

— Nu Luminăţia ta, nu vorbi astfel, îl întrerupse fata. Eu înţeleg că Domnia ta, din dragostea ce o ai pentru Măria Sa Domnul, cauţi să-l slujeşti precum şi alţii, şi chiar şi eu, îl slujesc din marea dragoste ce simt pentru stăpânul nostru.

Domnitorul îşi reţinu cu greu cuvintele cari îi năvăleau din inimă pe buze. El apucă mâna fetei şi i-o strânse.

— Dar, întrebă Kiraly, cum de aţi putut pune mâna pe o hârtie atât de preţioasă?

— Oana, zise Mihai, mi-a dat şi numele celor cari în unire cu Medve mă iscodeau aci.

— Medve? Mai este aci? esclamă Albert. Eu l'am bătut şi i-am dat poruncă să piară de aci. El trebue să fie plecat.

Banul îl lămuri.

— L'am prins cu o hârtie pe care o ducea spre Ardeal. Acu-l avem în mână.

Căpitanul se uită în ochii fetei şi ghici. Dar Oana îl privi cu ochii mari liniştit, şi el înţelese că tânăra vroia să păstreze tăcere asupra lui Andrieş. Însă bătrânul Ban prinse schimbul acesta de ochiri şi întrebă:

— Să ne spui şi nouă, fetiţo, de unde şi cum ai răuşit să ai ştiri şi hârtii atât de însemnate.

— Am să rog pe Măria Sa, răspunse tânăra, să-mi dea voe să-l slujesc, dar fără să destăinuesc felul în care am răuşit să fac cele ce se văd.

Banul Ţane se gândi că, lăsând pe Oana singură cu Mihai, ea ar putea destăinui mai uşor cele ce nu putea spune faţă de mai mulţi şi luând pe Kiraly de braţ, îl porni în odaie în care lucra Raţiu, să-i arate câteva scrisori latineşti.

* * *

Domnitorul făcu Oanei semn să şadă pe divan. Fata se apropiă puţin de locul în care se află Mihai, şi cu un surâs fermecător ridică ochii spre chipul lui impunător, ars de soare, dar de o mare frumuseţe bărbătească.

— Porunceşte Măria Ta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu, Oano, nu-ți pot porunci, dar te pot ruga, să-mi spui dacă ai taine față de mine.

Nu Măria Ta. Nici nu aș putea avea, afară de acelea cari privesc inima mea. Acelea rămân taine.

Dacă-i așa, reluă Domnitorul, de ce nu-mi spui, cum ai răușit, să știi mai multe decât Honzig. El e Aga peste pedestrașii cari păzesc orașul și veghează și asupra treburilor multora cari mă sapă. Dar el nu a fost în stare să descopere pe oamenii lui Medve. Și tu ai toate numele lor.

În câteva fraze repezi, fata povesti în șoapte cele privitoare la Andries.

Pe când asculta Domnul se înclinase ca să audă mai bine și obrazul lui se apropiase de acel al tinerei. Oana încheie cu o rugăminte:

Măria Ta, este de neapărată nevoe ca nimeni să nu știe despre aflarea lui aci la mine. I-am spus să-și lase o barbă mare. Nu are să-l mai recunoască nimeni. Nici Banul Ianc, și nici nimeni altul nu trebue să-l știe.

Dar Albert Kiraly are să-l recunoască.

El îl știe căci l'a văzut, întâmplător, venind să-mi mulțumească pentru găzduire, și deși putea să mă dea pe față adineaori, a tăcut. Și eu nu l'am spus adineaori, fiindcă se putea ca Rațiu să asculte la ușă.

Facă-se pe voia ta, fetițo, zise Mihai, bătând-o ușor pe umăr. Apoi oftă adânc.

De ce suspinul ăsta greu, Măria Ta? Te-am mâhnit cu cererea mea?

Nu fetițo, nu. Nu m'ai mâhnit... zise Mihai îndreptându-se, dar... am și eu tainele mele, am și eu... inima mea.

Oana îl privi drept în ochi, și deși simția că inima i-se strânge în piept, ea întrebă cu glasul ușor schimbat de mișcarea lăuntrică.

Nu mi-ai spus, Măria Ta, că mă iubești?

Ți-am spus-o și azi și eri, Oano dragă, ba eri te-am și sărutat înaintea tuturor.

Fata Vistierului duse degetul la buze și arătă spre ușă, apoi pe un ton liniștit:

— Măria Ta, să fii încredințat că nu numai eu, dar și căpitanul Albert Kiraly și chiar și viteazul jupân Radu Calomfirescu, avem să fim gata în fiece clipe să te slujim nu după puteri ci peste puterile noastre.

Un copil de casă intră spunând:

— Măria Sa Doamna Stanca vine să vorbească Măriei Tale.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Domnitorul se lăsă într'un jeț și spuse:

— Poftește și pe Căpitanul Kiraly și pe Luminăția Sa Banu Iane.

Nu sfârșise bine vorba și prin ușă intră Doamna Stanca însoțită de un băiat și o fată. Doamna Stanca, era o femeie în plinătatea formelor, frumoasă și cu un aer de demnitate gravă și tristă, mișcările și ținuta ei întreagă respirau parcă o atmosferă de rezervă serioasă. Însoțită de Pătrașcu și Florica ea înainta spre mijlocul odăiei și se opri, după ce înclină din cap spre Oana.

— Stăpâne, zise Doamna Stanca încercând să-și oprească plânsul, de ce mă lași stingheră, fără să vii să-mi spui măcar un cuvânt. Îți zic stăpâne, dragă, căci te porți cu mine, parcă aș fi o roabă.

— Stanco! ce ai? Cum vorbești, o întrerupse Domnitorul cercând să o oprească. Dar soția lui urmă.

— Nu mi-ai mai spus nimic din cele ce ai făcut. Ai ars Giurgiul și l'ai prins pe Emir, după ce i-ai ucis oștenii. Știi, înțelegi ce urgie ți-ai ridicat asupră-ți?

— Stanco, reluă Domnitorul înfrânându-se: la ce ți-aș mai fi spus ceva, când tu, o știu bine, ai fi cercat să mă oprești.

— Dar, exclamă femeia îndurerată, — nu te gândești la soarta ce te așteaptă? Nu te gândești că dai pe copiii noștri pierzării?...

— Te rog, să te potolești Stanco dragă. Noi de-a surda vorbim de astfel de treburi: noi nu ne înțelegem... Sosește un străin; adu-ți aminte că tu ești soția unui Domnitor, iar nu o bocitoare...

Banul Iane intră urmat de Kiraly.

Căpitanul era cu obrazul crispat de o veselie pe care cerca să o potolească. El se înclină în fața Doamnei Stanca și ca să-și scuze veselia zise către Mihai:

— Să mă ierți, Măria Ta, dar e greu să-mi stăpânesc râsul. Când am intrat la Rațiu, el s'a întors spre noi și a vărsat cerneala pe niște hârtii, și ca să le strângă, s'a umplut pe mâni, apoi a dus mâna la frunte și s'a înegrit ca dracu. Noroc că le-a aruncat iute cu totul în foc, altfel umplea toată masa.

Banul privi spre Mihai cu înțeles, și-l văzu că încruntă din sprâncene. Oana deschise buzele, dar își aminti că Albert nu știa nimic despre Rațiu și tăcu, însă pe când căpitanul se adresa către Florica și Doamna Stanca, — tânăra arătă spre documentul latinesc și spuse din vârful buzelor:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Scria „tălmăcirea", ca să o trimeată.

Domnitorul clipi din ochi, apoi se alătură de Pătrașcu, și pe când vorbea cu el și cu Doamna Stanca, bătrânul Ban luă pe Oana de o parte și-i șopti:

— N'ar trebui să știe nici Kiraly nici Doamna despre... tainele noastre. Eu am să pun la cale cu Honzig urmărirea iscoadelor, prinderea și înlocuirea lor cu altele cari să fie ale noastre....

— Nu cred că Honzig este de aceeaș teapă ca și Rațiu, replică fata în șoaptă. Dar poate ar fi mai bine să nu se strice nimic, și să-i lăsăm să lucreze înainte așa cum știu ei, și să înlocuim noi răvașele lui Rațiu cu altele.

— Bun gând, zise Banul înveselit. Putem să-i scrim și despre purtarea lui Horvath și a lui Bekeș ca fiind gata să trădeze pe Sigismund și să-l sfătuim să dea conducerea pe mâna lui Kiraly. Măria Ta, urmă el, adresându-se Voevodului, poftește puțin până în colțul ăsta.

Mihai lăsă pe Kiraly de vorbă cu Doamna Stanca și copii și se apropiă.

— Uite ce drăcovenie s'ar putea pune la cale; și Banul Ianc lămuri șoptind cele vorbite cu Oana. Domnitorul surâse, zicând tot în șoaptă:

— Ei, spune și Dumneata unchiule, cum să nu o iubesc eu pe fata asta care gândește și plănuește numai în folosul meu. Știi că prin înfăptuirea ăstui gând câștig dintr'o dată 2000 de trabanți ai lui Horvath și Bekeș și alți 2500 de ostași secui și ardeleni aduși de Thury? Să o facem! Să o facem repede!

— Dar, obiectă Banul Ianc, până s'o duce răvașu acolo, până s'o întoarce trec cel puțin două săptămâni.

— Dacă îmi dați voe să vă spun o părere.... începu Oana.

— Spune, fata mea, zise Domnul, spune că tu ai gânduri și păreri luminoase.

— Ostașii ăștia ar putea fi luați de pe acuma de sub mâna lui Horvath și Bekeș. Eu știu că ei stau în trândăvie, pe când ostașii Măriei Tale sunt munciți zilnic ca să fie gata mustruluiți. Din câte mi-a spus Sima stolnicească (nevasta lui Stroe Buzescu), toți ai noștri s'au luat după felul cum i-a învățat căpitanul Kiraly pe tunarii Măriei Tale.

În aprinderea vorbirei, glasul Oanei se înălțase.

Albert auzindu-și numele întoarse capul spre grupul în care răsărea statura înaltă a Domnitorului alături de înaltul corp gros al Banului Ianc. Costumul oltenesc al Oanei o făcea să apară mai subțire de talie, dar prin mă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

necile de borangic străveziu se zăreau conturile aproape diforme ale brațelor ei afară din cale de musculoase.

Un copil de casă intră anunțând:

— Au intrat în curtea palatului, căpitanii Horvath și Bekeș. Ei vin...

Măria Ta, zise Oana repede, dă-mi voe să-i fac să se bată între ei înainte de a intra aci, ca apoi să le iei comanda.

Banul Ianc, văzând că Domnitorul nu răspunde, zise iute:

— Dă-i repede încuviințarea. Să vedem de ce e în stare. Du-te Oană tată, du-te.

Tânăra se înclină spre Doamna Stanca și Kiraly, apoi făcu semn copilului de casă, arătând spre ușă, și eși repede.

Cei doui comandanți unguri se opriseră înainte de a intra pentru a stabili cine trebue să vorbească întâi. Staturile lor erau înalte și impunătoare. Uniforma ungurească alcătuită din ștofe de culori strigătoare, pe care fireturile de aur străluceau, îi făceau până și mai mari. Horvath, negru, mustăcios și cu o barbă rotundă, era plin, musculos, aproape gras, pe când Bekeș înalt, subțire cu fața lunguiață, tăiată în două de o mustață mare răsucită în sus, părea mai slab.

Horvath făcu un gest imperios și vru să treacă spre a intra întâiul, dar în această clipă Oana, deschise ușa, zicând cu o intonație curtenitoare:

Aaaa! Uite strălucitul Căpitan Istvan Bekeș, viteazul dela Giurgiu. Multe plecăciuni!

Cel astfel măgulit, făcu un pas înainte lăsându-și colegul mai în urmă și se înclină ceremonios.

Sărut mânile, frumoasă Domniță. Dacă nu mă înșeală ochii, am cinstea să vorbesc cu fiica Vel Vistierului Dan... prea viteaza ostășă care a prins pe Emirul Harun.

Oana dădu din cap și-i întinse dreapta zicând:

Sunt prea măgulită de vorbele Domnici tale Căpitane... dar unde este al doilea Căpitan care sub conducerea Domniei Tale, poruncește peste trabanții Măriei Sale Craiului Sigismund?

Bekes îi sărută mâna și zise cu mândrie:

Domnia lui este, arătând cu un gest condescent spre camaradul său.

Oana, privi spre Horvath, care se încruntase la auzul cuvintelor rostite de ea și urmă, ținând mâna lui Bekeș:

Sunt bucuroasă că am putut da mâna cu viteazul căpitan, care după cum a venit veste din Ardeal, — va porunci și peste ostașii aduși de căpitanul Thury. Poftim înăuntru.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cu o înclinare plină de grație, Oana se retrase, fără a mai privi spre Horvath făcând loc lui Bekeș să treacă.

Dar Horvath apucă pe colegul său de braț și-l reținu, spunând în limba ungară.

Dă-o dracului pe nebuna asta și stai să vorbim! Am înțeles că m'ai lucrat pe sub ascuns, ca să-mi iei înainte. Și fără alte explicații se întoarse supărat, lăsând pe Bekeș singur.

Câțiva din căpitanii oastei române se iviră la intrare dorind să vorbească Domnitorului. State Buzescu, Iancu și Neculae Căplescu, Radu Calomfirescu, Deli Marcu, Baba Novac, Cocea, Banul Manta și Mihalcea trecură pe lângă cei doui, în vreme ce Oana, ajunsă la Doamna Stanca o luă împreună cu Kiraly ca să o ducă spre încăperile ei.

Credincioșii Domnului veneau înainte de amiazi ca să ia instrucții pentru sfatul ce trebuie să se țină seara. Mai sosiră pe rând Arhiepiscopul Eftimie din Târgoviște, Luca episcopul Buzăului, Teofil episcopul Râmnicului, Vornicul Mitrea, Logofătul Dumitru, Radu Buzescu postelnicul, Radu Florescu clucerul, Stănilă Postelnicul, Preda Buzescu spătarul, Stoica, Aga Farcaș (Popa).

Oana reveni din odăile Doamnei Stanca și găsi pe Bekeș lângă intrarea odăei de sfat ciorovăindu-se cu un copil de casă, care nu voia să-l lase să intre. Fata surâse căpitanului zicând:

Dar unde este ajutorul Domniei tale?

Eh, s'a dus, s'a dus (Bekeș ar fi vrut să spună, s'a dus dracului, dar respectul și admirația ce-i inspira Oana, îl făcu să-și stăpânească vorbele) s'a dus la tabăra să-și vadă de datorie.

Ai văzut și Domnia ta, zise tânăra surâzând, ai văzut câți au venit. E vorba de un sfat... De ce nu ai vroi să vii mâine, când Domnitorul ar putea să te primească cu toată cinstea ce se cuvine unui atât de strălucit războinic.

Aș fi vrut să știu de azi chiar ce s'a hotărât cu privire la comanda.

Asta o vei auzi mâine întărită de Voivodul Mihai, și până atunci cred că ar fi bine să te ferești de acel grosolan care mi s'a părut că nu se poartă cu destulă cuviință față de Domnia ta.

Bekeș mai rămase câteva momente vorbind cu Oana și de oarece văzu că ea este salutată cu mult respect de toți cei cari treceau, primi povața ei, să vină a doua zi singur.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndm1901-1932

In marea odaie de primire, Domnitorul, după ce dădu lui Raţiu o însărcinare care să-l silească a lipsi vre-o două ore, deschise sfatul arătând că starea de război nu mai îngăduia vorbărie lungă ci hotărîri şi fapte repezi. Şi că acuma trebuiau hotărâte cele ce aveau să fie spuse seara şi primite de toţi cei adunaţi.

Pe când unii vorbeau şi cercau să arate că salvarea este numai la Sigismund, Domnitorul spuse că are de arătat un hrisov tainic şi ceru archiepiscopului Eftimie să rostească formele de jurământ, pe urma cărora toţi erau legaţi să nu mai spună nimănui un cuvânt despre cele auzite. Cum evanghelia se afla în odaia alăturată, Eftimie termină repede. Domnul le spuse din memorie că prinţul Ardealului, în acel document arată cum ar trebui lucrat pentru a face pe Munteni să fie siliţi, ca după ce se vor strica de tot cu turcii, să intre vrând-nevrând sub scutul Ardealului, să primească orice condiţii şi chiar să schimbe forma lor de organizare naţională.

Baba Novac, fraţii Buzescu, cei doui Căpleşti, Cocea, Popa Farcaş, Deli Marcu, şi ceilalţi căpitani începură să râdă cu hohote. Dar Mihai le stei risul pe buze spunându-le:

— Nu râdeţi! Astea au să se întâmple de vom vroi noi sau nu! Sigismund e mai tare azi căci e apărat de ţara noastră. El ne subjugă voinţei lui fiind că vede că nu avem altă scăpare decât să primim voia lui. Şi nu ne-o pune de grumaz numai nouă! Veţi vedea în curând că Aron Vodă sau primeşte sau moare.

Episcopii deşi ştiau puţină latineaşcă, cerură ca Raţiu sau alt tâlmaciu să le traducă vorbă cu vorbă cele cuprinse în documentul arătat.

— Raţiu este trimes de mine unde-va, dar vă pot aduce pe fiica Vistierului Dan care se află la Doamna Stanca.

— O femee, o fată în sfatul nostru? exclamă Episcopul Teofil al Râmnicului.

— De ce nu? întrebă generalul Baba Novac, dacă ştie mai multă carte de cât... noi? Şi apoi aici încă nu e sfat. Noi luăm ştire...

— Fata asta, strigă Deli Marcu, are mai mare drept, decât mulţi din noi să ia parte chiar la sfat, nu numai să ne tâlmăcească un hrisov.

— Noi am văzut-o, zise căpitanul Cocea, prinzând pe Emirul Harun şi am aflat că a făcut isprăvi pentru cari însuşi Domnitorul I-a mulţumit în văzul tuturor. E vre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

unul acilea care să mai fi avut drept la astfel de mulțumiri?

Domnul făcu un semn de potolire și zise adresându-se lui Calomfirescu:

— Radule, roagă pe Domnița Oana, fiica Vel Vistierului Dan, să poftească.

Tânărul trecu spre odăile Doamnei Stanca și reveni cu Oana.

Fata se înclină întâi spre Mihai apoi spre Episcopi și adresă pe rând câte un salut și un zâmbet celorlalți, cunoscuți sau necunoscuți.

Domnitorul îi făcu semn să se apropie, și îi înmână documentul, dar pe când îi șoptia cari părți să le citească mai tare, Episcopul Luca al Buzăului rosti cu glas imperios:

— Să-i luăm jurământ că nu va vorbi nimănui de această taină pe care i-o încredințăm.

Mulțimea boerilor părea că admite să se ia Oanei jurământ, dar Banul Iane interveni, el ridică brațul pentru a comanda tăcere și zise:

— Taina asta, pe care credeți că i-o încredințăm noi, veliți boeri, ne este adusă și încredințată de însuși „Domnița Oana", cum a binevoit să o numească Măria Sa Domnul, pentru slujbele aduse țării.

Domnița Oana, ne-a adus acest hrisov, fără să ne ceară să jurăm. Cred că e drept să-i mulțumim pentru slujba ce ne-a făcut și să nu o mai sâcâim. Cu voia Măriei Sale am să te rog Domniță să tâlmăcești pentru înaltele fețe bisericești și Veliții Boerii, cele cuprinse în hrisovul ăsta.

Tânăra simția ca un val de trufie care o îndemna să ia o ținută sfidătoare, dar judecata limpede birui pornirea firească și, după ce mulțumi Banului Iane, printr'o ușoară înclinare din cap, ca începu să citească și să traducă textul pe care și Albert Kiraly îl tradusese cu vre-o oră înainte.

In furtuna ce ce stârni după ceitrea acestui document singur Mihai și Banul Iane, rămaseră liniștiți. Oana se folosi de zarva produsă pentru a se strecura afară, condusă de Radu Calomfirescu.

— Sunt poftitul Domniei Tale Domniță, zise Radu; dar Domnul mi-a dat azi câteva însărcinări cari mă vor împiedeca să pot veni.

— Mâine nu poți veni? întrebă Oana subliniind cuvintele ei cu un surâs prietenesc.

— Mâine nu. Trebuie să mă duc să isprăvesc mâine ce

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mem1901-1932

ai început Domnia ta azi. Nu ghicești? Spunea Domnul că de îi vei face pe Horvath și Bekeș să se bată, mâine mă trimete să-l pun pe Albert Kiraly stăpân peste oamenii lui Horvath și secuiului Thury.

— Parcă Thury a plecat înapoi, zise Oana.

— Tocmai l-a izgonit Horvath și i-a luat și oamenii lui sub comandă, așa că... azi Horvath este aproape la fel de tare în oaste cu Domnitorul nostru.

— Adică Sigismund poate porunci să-l... înlăture? Crezi? întrebă Oana.

— Nu cred, replică tânărul. Socoteala Craiului trebue să fie să aibă aci pe cineva care să-l ferească de turci. Mai bun apărător decât Domnul Mihai, nici nu se poate închipui. Și apoi cele ce ai tălmăcit arată că are nevoe de Domnitorul nostru.

— Domnia ta, jupân Radu, judeci foarte frumos.

— Eu judec după cele ce ai spus Domnia ta, Domniță.

— De ce-mi spui „Domniță", când eu nu sunt fiică de Domn?

Radu se înclină și îi sărută mâna de plecare, zicând:

— Fiindcă și Măria sa azi pe când mă trimetea să te poftesc, mi-a spus să chem pe „Domnița Oana". Îmi dai voe să vin să te văd peste trei zile, frumoasă Domniță.

— Cu plăcere, frumosule Domnișor, răspunse Oana și dispăru spre încăperile Doamnei Stanca.

Radu Calomfirescu rămase visător pe loc, dar el fu întrerupt din gândurile lui de un glas limpede, bărbătesc:

— Așa-i că-i cea mai frumoasă fată din câte ai văzut?

Tânărul tresări și dând cu ochii de Albert Kiraly, zise:

— E drept că e frumoasă și minunat făcută, dar are însușiri pe cari nici Banul Iane nu le are. Ea întrunește deșteptăciunea Banului Iane, cu pornirea spre amestec în treburile țărei a lui Dan Vistierul și cu vitejia și iuteala de mânuire a paloșului pe care o ai Domnia ta.

— Sau Domnia ta Radule, zise Albert râzând, dar de ce nu te împrietenești cu ea, căci mi s'a părut că te place.

— Bine, așa... Dar de unde vrei să știu eu că n'ar supăra-o prietenia mea? N'ai văzut ce a pățit bietul Gheorghe Căplescu?

Kiraly izbucni în râs, la amintirea pățaniei lui Căplescu, și Radu, neputând să cheme pe Kiraly la sfatul la care știa că nu poate să ia parte și nevroind să-i dea să înțeleagă acest lucru îl pofti la masă la un prieten al lui. Însă Kiraly îl luă cu sila spre conacul în care Florinte din porunca Oanei orânduise tot ce trebuia pentru el.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

După amiazi căpitanul ungur se prezintă călare la locuința Oanei și o găsi stând de vorbă cu Andrieș.

Atenția pe care o da Oana fostului secretar al Președinției Senatului din Ardeal, era acuma cu totul alta decât la început. Câteși trei trecură în odaia cea mare de primire a Oanei. În vreme ce vorbiău de documentul care făcuse atâta vâlvă, se auzi o caleașcă intrând, slugile se repeziră și pe când Oana se ridicase să vadă dacă nu cumva a venit Doamna Stanca, Leanca se repezi strigând:

— Domniță, a venit! Dar ea nu termină vorba și o jupâncasă îmbrăcată după felul acelor vremuri, numai în mătăsuri și fireturi, intră și se aruncă în genunchi la picioarele Oanei, zicând:

— Stăpâna mea dragă și scumpă!

Aglaia! Tu ești? întrebă Oana după primul moment de surprindere. Dar cum de vii aci? Ridică-te. Domnia lui este un prieten al meu, pe Andrieș îl cunoști. Spune! Cum de ai venit?

— Mi-a dat bărbatul meu voe să vin să-ți mulțumesc pentrucă l-ai fericit și că prin mila D-tale m-ai dat lui.

— Zi, Aglaio, nu e supărat pe mine, nici pe tine?

— Stăpână dragă, cum să fie supărat, când mă iubește. E drept că întâi când aiurea credea că ești matale, dar apoi când s'a învățat să mă vadă numai pe mine, lângă el, s'a schimbat: a cunoscut că sunt alta, dar nu numai că m'a ertat, ci mă și iubește și m'a trimes să mulțumesc pentru cele ce ai făcut.

Albert se retrase cu Andrieș din odaie, spre a lăsa pe cele două tinere să vorbească în liniște.

— Adică, întrebă Kiraly în limba ungară, crezi tu Daniil că un boer român păcălit astfel, cum a fost păcălit de fata asta, poate să ierte?

— De ce n'ar ierta, dacă el se simte fericit cu fata asta, care dacă a-i observat, seamănă foarte mult cu Domnița Oana.

— Ei, asta e! Seamănă poate puțin la obraz și poate ca înălțime de trup. Dar nu și întru cât privește deșteptăciunea, mânuirea armelor, vitejia și acel spirit de intrigă și de pornire a faptelor care alcătuește firea acestei fete. Cum ar putea el renunța la ea?

— Dar Căplescu nu era îndrăgostit de calitățile, ci de obrazul ei și obrazul Aglaei este uneori mai dulce decât al stăpânei mele.

Kiraly se gândi câteva clipe, apoi zise răspicat:

— Ea va ști să se apere. Și apoi din câte am văzut,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1922

Vodă o iubeşte.

— Mi s'a părut că şi Domniţa îl iubeşte. Sau a pus ochii pe altcineva?

— Iartă-mă, prietene replică Andrieş, tot în limba ungară, dar eu chiar dacă aş şti ceva, nu aş putea vorbi. Îi datoresc prea mult.

Căpitanul îl bătu prietenos pe umăr, dar Andrieş se strâmbă de durere.

— Ce este? Te doare ceva? întrebă Albert.

— Da, sunt rănile ce am primit, căutând să o scap. Dar fiindcă vorbim de răni, nu cumva ai vreun prieten care să stăpânească vreo moşie departe de aci ca să mă pot întrema acolo.?

— Prieteni cu moşii? Aş avea în Ardeal... Ba stai, că Radu Calomfirescu are o moşie pe care o ţine mama lui, prin Ialomiţa... Dacă vrei, îi vorbesc.

— Vreau, răspunse omul Oanei, dar... dacă s'ar putea să nu-i spui că sunt slujitor, căci de ar afla de starea mea, adecă de ar şti că sunt în slujba cuiva, m'ar trata ca pe un inferior.

— Nu, frate, zise Kiraly repede, cu un accent de prietenie sinceră. Nu voi spune, decât că eşti un bun prieten al meu. Un prieten nobil.

— Mulţumesc, dar cum nu pot sta mai mult de zece zile, roagă-l să fiu primit, şi apoi să am voe de a pleca. Ştii. Stăpâna mea n'ar putea sta mult fără mine.

— Dar de ce nu te duci la una din moşiile ei, întrebă Kiraly?

— Pot eu cere unei stăpâne? Aşa pot spune că mă duc la un prieten şi nu mă simt umilit prea mult.

— Te înţeleg Daniil. Am să obţin cele vorbite. Fii gata să pleci, chiar mâine dimineaţă. Îţi trimet scrisoarea lui Radu şi pleci de aci.

Andrieş se lăsă obosit într'un jeţ, tocmai când Oana intra singură, surâzând. Dar surâsul ei era silit. Ea spuse ca în glumă:

— Acum Aglaia e jupâneasă. A ajuns în rândul soţiilor de boeri. Dar ce ai Andrieş? Ţe este rău?

— Da. Măria ta, răspunse Daniil, făcând o sforţare să se scoale, şi vroiam să te rog să-mi dai voe să stau vreo zece zile la moşia unui prieten.

Oana pricepu, îşi păstra liniştea şi răspunse:

— Dacă crezi că poţi să te întremezi, du-te şi... întoarce-te sănătos. Pleci mâine? Mâine dimineaţă? Bine. Am

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe Ivan, Socol, Florinte și pe ceilalți. Doar vor fi ei în stare să-ți țină locul?

Kiraly se pregăti de plecare. El sărută mâna Oanei. Tânăra îi spuse zâmbind:

— Dacă vezi pe frumosul d-tale prieten Radu, spune-i că-l poftesc să vină pe la mine... cam pe la toacă.

De cum rămase cu Daniil, Oana întrebă fără nici o explicație.

— Voiu cere întâi iertare pentru îndrăzneala... sfatului meu zise Daniil.

— Lasă... lasă... lasă vorbele astea. Spune de-a dreptul. Eu primesc o vorbă deșteaptă, chiar dacă ar fi aspră ca o palmă, o primesc drept în față, spune:

— Mi se pare — cu voia Domniei tale o spun — mi se pare că singurul care ar fi de a seamă, și poate ar fi în stare să fericească pe Măria Ta, ar fi cel pentru... care... mă duc... să mă odihnesc zece zile. E un cavaler fără pereche! Și dacă o mai fi și adevărat cele ce-mi amintesc eu ca prin vis... apoi ce altă țintă mai mare și mai nobilă poate avea o fată de înălțimea sufletească și culturală a Măriei Tale, decât un asemenea... fecior de...

— Sssț! Taci! comandă Oana, coborând vocea. Asta e o taină, care nu trebuie să o știi nici tu... dacă e adevărată... Vezi câtă încredere am în tine?

Nu-ți cer să iei nimic de acolo, cer numai să însemnezi tot ce citești.

— Dar nu știu bine cum am să pot găsi timpul să notez, zise Daniil, cu îndoială.

— Îți voiu da un rob al meu, pe care-l vei arăta drept sluga ta. Și el, după ce vei fi ghicit locul hrisoavelor, la porunca ta, are să dea foc hambarelor mai depărtate. In vremea asta când toți și chiar și Calomfirescu vor alerga într'acolo, tu citești, însemnezi și pui totul la loc, ca să nu se bage de seamă.

Dar el se întrerupse căci Oana bătu din palme.

Socol și Leana se iviră. Stăpâna porunci scurt:

— Să se pregătească odaia lui Andrieș, și să-l aștepte acolo robul, care trebue să-l slujească. Tu Socol să vezi să nu se mai afle nimeni pe aci pe aproape. De o veni cineva, am plecat la moșie. Tu Leano pregătește-mi tot ca pentru culcare și fii gata... în odaia mea.

Tânăra spuse cu glas coborît:

— Vezi, nici tu, cât ești de deștept, nu ai înțeles purtarea mea. Cinstea de a fi o... prietenă, fără cununie a Domnului, nu e pentru mine. Eu nici n'am visat vreo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

dată la ceva asemănător. Dar mie mi-a plăcut și-mi place mai mult de cât se poate închipui purtarea lui Vodă.

Aș fi dorit — dar întâi trebue să pricepi cum este viața lui cu Doamna Stanca. — Ea numai bocește și se vaită și caută să-l împiedice de la fapte mari.

— Da, murmură Daniil, cam așa am înțeles și eu.

— Și cu, văzându-l astfel, am vrut să-i fiu o prietenă, care să cumpănească prin dragostea și îndrăzneală, apăsarea sufletească datorită soției sale. Ea nici nu-l pricepe și nici măcar nu-l cunoaște. Deși e de neam, este fosta nevastă a unui negustor; e bogată și frumoasă... Dar atâta tot. Copiii ei au să-i semene: blegi și fricoși ca și ea.

— Poate să-i semene Măriei Sale, obiectă Andrieș.

Tânăra dădu din cap, apoi reluă:

— Aș fi dorit să pricep ce e în inima mea, și ce judec eu. Starea de soție lăturalnică nici prin vis nu mi-a trecut să o râvnesc. Atât am vrut fiindcă e un bărbat care lucrează cum cred că aș lucra eu în locul lui și fiindcă nu are îndeajuns ajutoare, am vrut și i-am dat ajutor.

— Mai mult de cât alții, Măria Ta, precum însuși Măria Sa Vodă a mărturisit-o.

— Dumneata îți iubești țara, Andrieș?

— Vai! cât de mult!...

— Ei, și eu îmi iubesc țărișoara mea așa mică precum este. Și aș fi vrut să-i fiu de folos, ajutând pe cel mai viteaz dintre câți Domni a avut. Și l-aș ajuta din răsputeri, înconjurându-i viața cu iubirea și credința mea, ca un ostaș credincios. Eu sunt numai o fată, dar puțini bărbați se pot măsura cu mine la putere, la arme, și mai ales la învățătură.

— Domniță, în toate, zise Andrieș, cu o intonație admirativă, — în toate ești fără pereche.

— Dacă am stat oare-cum nehotărâtă până aci, asta s'a datorit dragostei pe care, ca orice româncă, trebuia s'o port Domnului meu. Știindu-l amărât din pricina soției lui, am vrut să-i dau, în toată cinstea, prinosul meu: arătându-i o iubire, poate mai caldă, decât s'ar fi cuvenit. Dar de azi m'am hotărît.

Andrieș căuta o frază, în care să-i dea să înțeleagă că i-a ghicit intenția și zise:

— Am să viu cât mai repede dela moșie cu... dovezile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mai înțeles. Eu chiar și fără dovezi sunt hotărîtă. Dar cu totul altceva aș dori să pui la cale acolo.

— Poruncește stăpână și eu voiu îndeplini.

— Trebuie să vorbești de mine mamei lui... Jupâneasa Calomfirescu, are alte gânduri, are vre-o fată pe care i-o pregătește, că doar e mamă. Spune-i că de la Albert Kiraly ai auzit minuni despre fata Vistierului Dan.

— Am și văzut nu numai auzit, rosti cu un adânc accent de convingere, fostul secretar al Prezidenției.

— Acu Andrieș, urmă fata, trebuie să te lămuresc, pentrucă numai cunoscând bine ce e în inima mea, ai să poți găsi în inima ta căldura și stăruința trebuitoare ca să poți îndeplini ceeace... nu-ți poruncesc ci te rog să faci.

Daniil vru să rostească o frază, de devotament, dar fata îl opri cu un gest.

— Iată: îl cunosc de mult, și mi-a plăcut. Dar asta nu era destul. Acuma câteva zile, după ce tu nu ai putut să răpui pe răpitorii mei, m'a scăpat el. El nu mi-a scăpat numai viața ci și cinstea. Apoi la două zile Dumnezeu a vrut ca el să-mi scape din nou viața. Eu socotesc toate astea ca un semn, ca o poruncă de sus, ca să-mi pun viața, pe care mi-a scăpat-o, în slujba lui... a lui. Radu.

Fata rămase cu privirea pierdută, urmărind imagini pe cari le vedea poetizate cu visuri de fericire.

Daniil se pregăti să se retragă, dar dintr'un scrupul de serviabilitate, zise:

— Domniță, cu toate astea, deși nu mă încumet să cumpănesc poruncile ce-mi dai, cer voie să spun o părere, umilită, a mea.

— Spune, — zise Oana, trezită din visarea ei, — spune dacă nu e în legătură cu Măria Sa Domnitorul.

— Să fiu iertat; chiar în legătură este...

— Spune — zise fata — tu nu ai decât păreri limpezi. Spune.

— Cred, — zise Daniil, dregându-și glasul, — că mai mult ai-i putea stăpâni mersul lucrurilor în această țară, ca prietenă a Domnului, decât ca nevastă a unui boer... ori cât de viteaz ar fi el.

— Ascultă Andrieș, dacă aș avea eu planuri de stăpânire, dar planuri de stăpânire mare... crezi că nu m'aș fi gândit eu la cineva, mai mare decât Domnul Mihai.

Daniil stătu ca uluit. El d'abia îndrăzni să-și formuleze cele ce înțelegea și murmură:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Să fie oare... gândul Măriei Tale în legătură cu... Stambulul.

— De ce nu spui drept pe față, părerea ta, Andrieș? De ce nu spui: Sultanul?...

— Am presupus, dar abia am îndrăznit... murmură Daniil.

— Ei! nu te sfii. Eu ți-o spun fără să mă feresc. Crezi că Marele Padișah n'ar prețui o față ca mine? Îți închipui că sub imboldul meu nu ar putea pune la cale lucruri mai mari decât nimicurile ce a pornit? Dar eu,— deși tatăl meu uneltește cu El — vezi Andrieș că asta-i o taină care-ți poate lua viața — eu totuși m'am războit să ajut Domnului Mihai, fiindcă ajutându-l pe El, ajut neamul meu.

— Ce-ar putea să facă Sultanul mai mult decât face? întrebă Daniil.

— Ce?... Minuni ar putea, dacă n'ar fi zgârcit și leneș! Spunea Banul Ianc, că Sultanul nu-și dă seama de câte oștiri s'ar înjgheba, dacă ar pune măcar un sfert din comorile lui, la bătaie. Ar putea ridica atâl de numeroase oști, încât de ar fi înarmate numai cu pari, ele ar fi în stare să cotropească toate țările creștine și să le robească. De aceea îmi place Domnul Mihai, care sărac și fără oști, e în stare să-și bată joc de atot puternicia Sultanului.

— Crezi Măria Ta că asta o să poată ține mult?

Oana îl privi în ochi și domolindu-se, zise cu glasul coborît:

— Ai nemerit tocmai pricina pentru care... trebue să caut un tânăr viteaz și... pe placul meu, ca să mă mărit, ca să-l ajut pe Mihai. Ne-am înțeles! Pleci și vii cât de repede. Dar nu uita să-mi scrii porunca aceea cu sigiliul Președinției, ca din partea Craiului, prin care să numească pe Bekeș comandant și să cheme înapoi pe Horvath. Am pus la cale numirea lui Kiraly peste...

Dar Oana fu întreruptă de intrarea bruscă a lui Socol. El aducea de ceafă pe copilul de casă, Arghir.

— Măria ta, zise uriașul, treceam spre odaia slugilor, și l'am văzut pe Arghir cu urechea lipită de ușă. Ascultă. El a stat așa cât aș fi zis de zece ori tatăl nostru.

— Nu e adevărat Măria ta, gemu copilul de casă, n'am auzit, adică n'am ascultat nimic.

Oana se făcuse palidă. Ea se stăpâni și zise cu un ton liniștit:

— Păcat de tine. Dacă spuneai adevărul scăpai fără bătaie.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Spun Măria ta, dar iartă-mă. Spun! Am auzit tot-tot!

— Bine. Să văd dacă spui adevărul. Socol: stai afară, dar închide ușa. Și după ce robul plecă, Oana întrebă:

— Ei, ce-ai auzit?

Copilul de casă repetă aproape cuvânt cu cuvânt cele vorbite de stăpâna lui și Daniil.

— Du-te Andrieș să te odihnești și fă porunca scrisă, prin care Bekeș e numit căpitan peste toate cetele venite din Ardeal, zise tânăra și nu uita: trimete pe Socol și pe Ivan încoace.

Când cei doi sosiră după plecarea lui Daniil, Oana porunci:

— Pune-i un căluș Ivane. Și bagă-l la beciu!

După ce Ivan plecă ducând pe Arghir, fata urmă către Socol:

— Imi pare rău de el, dar n'am încotro. Ține-l o lună numai cu mac și cu hașiș. Trebuie să uite tot ce a auzit, să-i piară totul din minte, măcar de i-ar pieri și viața...

— Am înțeles, sărut urmele picioarelor! răspunse robul și după ce se prosternă pe covor, plecă să îndeplinească porunca.

CAP. VIII

CEARTA DINTRE BEKEȘ ȘI HORVATH

Istvan Bekeș primise dimineața prin omul care făcea legătura între Medwe și Horvath, un plic cu sigiliul cancelariei Prezidențiale din Alba Iulia.

Cum citi conținutul, el se îndreptă repede spre Palatul Domnului Mihai cu speranța că va mai întâlni pe frumoasa fată care-l primise atât de plăcut.

Micloș Horvath aflând că Bekeș plecase, după primirea unei scrisori din Ardeal, se luă după el și-l ajunse pe când Căpitanul vorbia cu mândrie despre noua lui înălțare în rang și lămurea Banului Iane și lui Preda Buzescu, cum are să pună regulă și în trupele de secui și români aduse de Căpitanul Thury.

Micloș, fără a ține seamă în fața cui se afla, zmuci pe Bekeș în lături spunând:

— Eu sunt aci. Și numai eu singur am dreptul să poruncesc peste oștile ardelene. Sunt trimes ca să înfățișez

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

prin puterea mea, puterea Craiului Sigismund. Eu pot să o înfăţişez omeneşte, dar nu poate un sfrijit ca tine.

Sub această batjocură, Bekeş îşi pierdu cumpătul. El scoase spada gata să o înfigă în uriaşul pe care-l credea acum subalternul său.

Horvath îşi smulse şi el arma din teacă şi se pregătea să se năpustească asupra inferiorului său în comandă.

La un semn al Banului Iane, un copil de casă, Irinel, se apropiă zicând cu un surâs dulceag:

— Omorâţi-vă afară strălucitilor căpitani, căci aci spurcaţi covoarele cu sânge.

Horvath făcu un semn lui Becheş să iasă afară, însă acesta mai isteţ se ferea să dea o proporţie prea mare certei, şi rămase în urmă. Horvath îl apucă cu sălbătăcie de guler şi-l împinse înspre uşe.

Irinel se înclină către cei doi zicând respectuos:

— Piper între voi căpitanilor!

Dar cei doi unguri nu înţeleseră proverbul român şi crezând că tânărul le arată unde să se bată, eşiră afară. Ajunşi în curte ei îşi încrucişară săbile, gata să se ucidă.

— Pe rănile lui Cristos! se auzi glasul necăjit al unui bărbat din apropierea lor, ce înseamnă asta! Doi căpitani maghiari să se omoare şi încă în curtea unui Domn străin? Jos săbiile! jos, că vă zbor capetele!

Horvath şi Bekeş îşi îndreptară privirile către cutezătorul care îndrăznea să le vorbească astfel:

— Albert Kiraly, exclamă Bekeş, dar ce cauţi aci?

— Caut pe smintiţii care vor să se dea în vileag, să arate lumei că nu numai dincolo sunt nebuni, dar şi aci! Frumos vă şade?

— Ai parte, strigă Horvath, că-mi eşti prieten din copilărie şi că mi-ai scăpat viaţa de trei ori până acuma, altfel te-aşi învăţa eu cum să-mi vorbeşti.

— Şi tu, zise Kiraly lui Becheş, nu cumva vrei să-mi spui că aşi parte că ţi-am scăpat viaţa de câteva ori?

Bekeş răspunse mai mult potolit decât supărat:

— Nu vreau să zic asta, ci că ai parte că m'ai scăpat de sărăcie! Dar tocmai pentru lucrul ăsta ar trebui să tăbăr asupra ta, şi în unire cu Micloş, să-ţi răsplătesc după cum se răsplăteşte de obiceiu unui binefăcător.

Glasul batjocoritor a lui Bekeş aduse la realitate pe Horvath; el vârî sabia în teacă şi vru să pătrundă din nou în palat dar în prag apăru Banul Iane spunând:

— Destul v'aţi făcut de râs, nu mai intraţi aci, locul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

D-stră este — de mult în Transilvania — iar nu aci, ca să ne faceți numai boroboațe.

— Bătrâne! mugi Horvath cu mâna pe sabie, vezi să nu plătești scump prostiile pe care le rostești!

Indărătul lui Iane răsări statura înaltă, frumoasă a lui Radu Calomfirescu. El înaintă până lângă uriașul ungur. Dar pe când acesta își îndrepta statura, ca și când ar fi vrut să se înalțe peste impozanta înălțime a tânărului boer muntean, Radu cu un aer liniștit îl apucă de piept cu o mână, îl smuci mișcându-l ca pe un copăcel tânăr, dintr'o parte într'alta, apoi rosti cu glasul înăbușit:

— Câine! nu înțelegi? nu vezi că vorbești cu unchiul Domnului Mihai!

Și fără a mai aștepta vreo cerere de scuze din partea ungurului, Radu îl îmbrânci cu o putere atât de mare, încât uriașul se dădu înapoi câțiva pași împleticindu-se, și căzu pe spate.

In fața acestei batjocuri ce se aducea tovarășului său de arme, Bekeș scoase sabia și se aruncă înainte repezind o lovitură piezișă spre capul tânărului boer, însă acesta feri lovitura; sucind pumnul ușor, și întâlnind brațul, isbi cu vârful sabiei sale în fruntea ungurului. Bekeș căzu pe spate ca un copac tăiat de la rădăcini.

— E lovitura lui Giacomini, zise Radu, surâzând bătrânului Iane!

Albert Kiraly aflat ceva mai departe, sosise și se adresă lui Calomfirescu zicând:

— Ce ai făcut prietene, acuma eu în loc să-ți fiu și să-ți rămân prieten, trebue să te atac. Apără-te!

Horvath se ridicase dela locul lui rușinat și văzând căderea lui Bekeș, se aplecă asupra lui ca și când ar fi voit să-l îngrijească, renunțând să se măsoare cu tânărul muntean.

Calomfirescu, primise surâzând provocarea prietenului său, dar Kiraly isbia cu atâta iuțeală și îndemânare în spada lui Radu, încât boerul abia cu mare greutate reuși să se apere, ca să nu-i sboare pumnul, brațul sau capul.

— Da' bună școală ai prietene! zise Radu, apărându-se și înaintând cu încetul împotriva celui care îl ataca continuu.

— Te știam tare din câte am auzit vorbindu-se, dar nu credeam să fii atât de îndemânatic.

Kiraly vedea că cele mai dibace lovituri ale lui se pierdeau în vânt și că Radu, în loc să se retragă, înainta deși nu-l ataca. Radu zise zâmbind:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Să te învăț deocamdată o lovitură care să-ți folosească mult prietene Albert. Și cu o răsucitură vijelioasă, Radu prinse paloșul lui Kiraly într'un cerc rotitor, apoi isbi așa fel arma, încât Căpitanul ungur o simți sburându-i din mână, și rămase cu brațul întins.

— Pe rănile lui Christos! izbucni Kiraly uluit, asta nu mi s'a întâmplat niciodată! Merit să fiu degradat numai ca pedeapsă că m'am lăsat dezarmat!

— Ridică-ți sabia prietene, zise Radu și dacă vrei, hai să ne jucăm din nou, dar cu Domnia-ta aș dori mai degrabă să rămân prieten și să fiu frate.

Albert Kiraly își ridică spada de jos și întinse dreapta spre Radu Calomfirescu.

Banul Iane înaintă, se apropie de Kiraly și apucându-l mâna cu un gest prietenos, plin de curtenire, îl cuprinse de după șold zicând:

— Ei lasă dragă căpitane Kiraly, Radu mi-a luat apărarea fiindcă în toate țările, bătrânețea trebue cruțată.

Sunt eu om bun de beștelit de către o namilă mojică cum e din păcate omul pe care adineauri D-ta însuți îl puneai la locul lui?

— Adevărat, zise Kiraly, dar mi-e tovarăș de arme și a trebuit să-l apăr!

Radu zise cu glas împăciuitor:

— Dar nu-l mai primejduește nimeni. N'a primit decât pedeapsa lui și atâta!

— Uite Radule, zise bătrânul Ban: Albert Kiraly ăsta o om, ăsta e un viteaz nu un fleac cum sunt cei doi. Cu ăsta face să legi prietenie.

Radu trecu spada în mâna stângă și cu dreapta strânse mâna întinsă a lui Kiraly.

— Păi, dragă Bane, eu cu Albert Kiraly sunt chiar prieten bun, dar și față de D-ta am să-l întreb:

— Vrei să fim prieteni, dar prieteni buni?!.

Albert privi în fața frumoasă a boerului muntean și cucerit de felul cum se purta și mai ales de admirația ce-i inspira puterea acestui mânuitor de spadă, răspunse cu o strânsoare energică zicând:

— Vreau, dar am o rugă: Să mă înveți și pe mine răsucitura aceea îndrăcită cu care m'ai dezarmat.

— Cu multă bucurie te învăț!

— Acum pentrucă ne-am împrietenit din nou, hai să te înfățișez Domnului, căci nădăjduiesc ca D-ta să rămâi Căpitan peste oștenii unguri, care până acum stăteau sub comanda ăstor doi gâlcevitori.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Iane se apropie de Radu și îl bătu pe umeri și zise:

— Să trăiești Radule, pentrucă ai avut gândul frumos să-ți alegi de prieten un bărbat voinic și viteaz cum e căpitanul Albert Kiraly. El va fi căpitanul ostenilor unguri.

Dar de la spatele lor se auzi un răget:

— Cât voiu trăi eu nu se poate să fie el!

Era glasul furios al lui Horvath.

Și până să bage bine de seamă Kiraly, la primejdia care îl amenința, ungurul uriaș ridică spada în aer, gata să spintece capul rivalului său.

Un îndoit strigăt scos de Iane și Radu se auzi.

Bătrânul Ban, se aruncase înainte, să-l apere. Dar Calomfirescu văzuse mișcările lui Horvath și ghicind gândul lui se năpusti la rându-i cu iuțeala tinereții, ridică arma sa deasupra capului lui Kiraly și astfel primi el peste spadă groaznica lovitură care trebuia să omoare pe prietenul său de arme.

Sub puterea izbiturei, spada care apăra capul lui Kiraly se plecă și căpitanul ungur fu izbit destul de tare ca să i-se producă o ușoară buimăceală, însă înainte ca Horvath să prieapă rostul acestei intervenții fulgerătoare, mâna dreaptă liberă a lui Radu îi smuci arma din mână și o trânse pe genunchi, în două, aruncându-o la picioare.

— E o rușine! strigă Radu, o rușine, o faptă de nemernic ceeace faci, Horvath.

Uriașul desarmat, scrâșni din dinți, strângând pumnii și izbucnind într'un potop de blesteme, se depărtă.

Iane șopti câteva cuvinte la urechea lui Irinel și făcu semn lui Radu, să aducă pe Albert Kiraly în încăperile palatului.

Radu luă pe Albert Kiraly la braț și îl sili prietenește să intre în sala către care Banul îi arătase să-l poftească. El bătu din palme și făcu semn unui copil de casă să aducă vin și două cupe. Până la sosirea pajului, el sili pe Albert să se așeze într'un jeț, și-i vorbi cu o prietenie cuceritoare.

Ungurul îi apucă mâna, și îi zise cu un accent de recunoștință sinceră:

— Boer Radule, îți datoresc viața. Când mi-o sosi și mie rândul, am să-ți dovedesc prietenia și recunoștința mea.

— Să lăsăm lucrurile astea, îl opri Radu. Noi ne cunoaștem abia de câteva zile, dar D-ta ești un viteaz de care am auzit vorbindu-se mult. Tot trecutu-ți ostășesc este acoperit cu fapte vitejești.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvaniaro/mdrr1901-1932

Ceea ce am săvârșit eu adineauri, nu e decât o faptă dreaptă, pe care orice om cinstit la cuget ar fi trebuit să o îndeplinească în locul meu.

Până la „ar fi trebuit", mă omora Horvath și odată lucrul îndeplinit eram șters dintre cei cu „fapte vitejești", cum spui d-ta Radule.

Copilul de casă intră aducând pe o tavă de argint trei cupe și o cană plină cu vin. Radu tocmai se pregătea să întrebe pentru cine e a treia cupă, dar văzu că intră Banul Iane și face semn pajului să toarne.

Ascultă Radule, zise Banul Iane, te las cu Albert Kiraly și-ți dau o însărcinare pe care poate să o știe și el. Poate îți-o ajuta să o aduci la îndeplinire.

— Care e acea însărcinare, Mărite Ban.

— Iată! întâi să bem un pahar în sănătatea prietenici voastre, și al doilea, să faci tot ce îți-o sta în putință, să-l înduplecci pe âst viteaz, să lase slujba craiului Sigismund și să intre cu totul în slujba Domnului Mihai.

Radu privi în ochii lui Albert și fiindcă acesta nu rostia nici un cuvânt împotriva părerii Banului, îi surâse, zicând cu un glas pătruns de prietenie:

— Dacă o putea să facă viteazul nostru pasul âsta, fără ca să-și calce prea mult pe cuget, fii încredințat că am să răușesc.

Banul strânse mâna lui Albert și îl lăsă împreună cu frumosul Calomfirescu.

Înainte de a începe d-ta, Radule, zise Albert Kiraly, să mă lași să spun eu ce-mi stă pe suflet și ai să vezi că treaba pe care ți-a dat-o Banul Iane este foarte ușoară.

— Este foarte ușoară? Nu mai spune! Ce bine îmi pare! exclamă Calomfirescu radios, înveselit. Spune-mi ce trebue să fac!

— Mi-a vorbit și frumoasa mea găzduitoare, Domnița Oana, spunând că Domnitorul Mihai ar dori să mă aibă în slujba lui.

Radu tresări: — Frumoasa Oana ți-a vorbit? Și cu așa dori să-i vorbesc dar nu am noroc.

— Vei vorbi, te place foarte mult! Dar să-ți povestesc cele petrecute dincolo.

Banul trebue să știe ce s'a întâmplat acum câtva timp la noi în Transilvania. Craiul Sigismund s'a hotărît să se dea de partea împăratului, adică să se ridice împotriva Turcilor. Nobilii și magnații din dietă, s'au opus. El s'a retras arătând că e supărat. Vărul său, Ballazar Bathori

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu învoirea lui s'a pus în capul celor cari au rămas. Dar după câtva timp tot el, Sigismund Bathori, care spusese că se retrage din domnie, s'a întors și a arestat pe toți acei cari erau presupuși ca fiind împotriva lui. A arestat pe Baltazar Bathori și pe... o mulțime de lume pe care nu o cunoști Domnia-ta.

— Cum să nu-i cunosc? Eu știu pe foarte mulți de dincolo, căci parte din ei au trecut prin Muntenia.

— Da, dar nu-i cunoști pe toți: pe câtă vreme eu am fost chiar bun prieten cu foarte mulți. Aceștia au fost în mare parte uciși, unii în temniță, alții pe butuc, de mâna călăului; alții sugrumați în închisoare (după obiceiul turcesc). Barem despre vărul Regelui nostru Sigismund se știe că a fost sugrumat de călău în temnița lui.

— Nu mai spune! însuși vărul lui Sigismund Bathori?

— Da, da chiar Baltazar Bathori, care era unul dintre cei mai mari oameni ai Transilvaniei, a fost sugrumat. Când a intrat călăul la el, Baltazar Bathori l-a întrebat:

— Cine ești tu?

Și călăul i-a răspuns:

— Sunt cel din urmă om pe care îl vezi în viață.

Atunci Baltazar văzându-l singur, deși călăul era un uriaș, s'a năpustit asupra lui, s'a luptat cu el, și l-a îngenunchiat. S'au rostogolit de câteva ori unul pe altul, până ce Baltazar, care era un nobil neobișnuit cu muncile și cu luptele de ceasuri întregi, a fost biruit de puterea de rezistență a călăului. El a căzut istovit jos și pe când gâfâia, fără să mai poată mișca o mână, călăul a mai avut puterea să-i pună lațul pe după gât și să-l sugrume acolo, pe când el, Baltazar, vărul Regelui, nu putea măcar să mai ridice un deget.

Calomfirescu asculta cu încordare. El vedea înaintea ochilor cum gâdele urât și murdar se rostogolea peste podelele închisorei și cum punea lațul de gâtul lui Baltazar și-l sugruma.

Kiraly întrebă:

— Ai mai văzut așa grozăvie?

— Nu e grozav că a fost omorât, zise Radu gânditor. Asta se întâmplă în ziua de azi, dar ca un călău, un om de cea mai de joasă treaptă, să omoare pe însuși vărul lui Sigismund Bathori...

— Și încă din porunca lui Sigismund Craiul, și ca așa să se facă în Transilvania! Ce grozăvie! Ce groaznice vremuri!

Kiraly continuă:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Îți închipui d-ta Radule dacă, deși era înrudit cu Regele, așa o soartă a avut Baltazar Bathori, cam la ce ne putem aștepta noi ceilalți din partea lui Sigismund, mai ales că suntem așa de puțin prețuiți, încât până și un țigan trufaș cum e Horvath îndrăznește să ridice mâna asupra mea.

— A fost o nebunie din partea lui! zise Radu.

— Nu, nu e o nebunie. Aceasta-mi arată cât de puțin preț pune pe mine Craiul Sigismund. Dacă mă prețuia nu mă trimetea pe mine aici ca un fel de a cincia roată la căruță.

Radu văzând că Albert e amărât, recunoscu râzând:

— Așa e, căci nu ți-a dat nici o însărcinare deosebită.

Căpitanul ungur rosti cu tristețe:

— Singura mea însărcinare era: ca întotdeauna să fac planul de năvală, să pornesc ostașii la luptă, să birui pe vrăjmaș, și după aceia... să mă dau la oparte.

— Asta e soarta vitejilor, zise Radu.

Kiraly reluă cu hotărîre:

— Ei! eu m'am săturat cu menirea asta; dacă dorința pe care a rostit-o adineauri Banul Ianc înfățișează dorința Domnului Mihai de a mă avea printre oamenii lui, apoi eu...

— Asta negreșit, ți-o spun și ți-o jur, zise Radu, l'am auzit vorbind cu foarte multă inimoșie despre vitejia d-tale și despre felul cum ai orândut cucerirea Giurgiului și spunea că e păcat că nu avem alături de noi un meșter de războaie cum e Albert Kiraly!...

— Așa să fie! exclamă ungurul.

— Pe cinstea mea! zise Radu întinzându-i mâna.

Fața lui Kiraly strălucì de o bucurie fără margini.

— Dacă e așa, sunt al Domnului Mihai! Iată mâna mea! Mă leg față de Domnia ta și chiar față de Domnul Mihai, să-l slujesc cu credință, și viața care mi-ai scăpat-o acuma, să i-o țiu oricând gata la poruncă.

Apoi urmă cu un accent de sinceritate:

— Dacă nu m'ar îndemna Banul Ianc și domnia-ta la acest pas, îl făceam eu, căci văd că Domnul Mihai e un bărbat hotărît și prețuește credința și vitejia. Sigismund Bathory, craiul Transilvanieei, n'ar fi îndrăznit să pornească un război de desființare a Turcilor, cum a făcut-o Domnul Mihai.

— Cu toate astea Sigismund e un om viteaz, zise Radu.

— Da, ca să-și omoare prietenii și supușii lui.

Însă ei se opriră din vorbă, turburați de un sgomot.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Câteva glasuri se auziră dinspre uşă, perdelele groase se dădură la o parte şi Domnul Mihai urmat de câţiva căpitani se ivi în prag. Trecând spre odaia lui, Domnul văzu pe Albert Kiraly, îi surâse, apoi se uită la Banul Iane, la Radu şi la faţa lui Kiraly care surâdea cu un zâmbet pătruns de credinţă. Mihai păcepu şi întrebă:

— Al meu eşti Albert Kiraly?!

Căpitanul se înclină şi salută; apoi cu glas hotărît, sonor, rosti:

— Al Măriei Tale cu trup şi suflet.

Sunt gata pentru orice!

— După cum suntem şi noi, adăugă Radu, ori şi când şi pentru ori ce.

— Iată; fiindcă tot vorbim, zise Mihai cu un aer binevoitor, să hotărîm ce ai de făcut. Ştii poate că pe Horvath şi pe Bekeş îi voiu trimite înapoi, să se certe acolo în tabăra lui Sigismund.

— Aşa şi trebue făcut. Şi aşa am şi pus la cale! zise Iane!

— Oamenii lor, urmă Mihai, privind drept în ochi pe Albert Kiraly, au să fie puşi sub poruncile tale Căpitane şi trebue să-i iei în mână, fiindcă îi cunoşti ce adunătură de sălbateci şi de viteji sunt. N'au să vrea să asculte decât de Horvath, dar te ştiu ce poţi şi ţi-i dau.

— La porunca Măriei Tale, răspunse Kiraly simplu.

Domnul Mihai urmă:

— Ştiu că va fi greu, dar vor merge după cum vei porunci, căci eşti de un neam cu ei.

— Nu sunt, dar îi voiu face să fie de un neam cu noi toţi, zise Kiraly.

Din clipa asta Doamne, mă privesc ca fiind un băştinaş al acestei ţări, şi fiind un credincios al Măriei Tale, sunt frate de arme cu toţi vitejii peste cari poruncşti.

Domnitorul zâmbi şi bătu pe umărul lui Kiraly, zâmbind.

— Du-te Radule, şi înfăţişează pe căpitanul Albert Kiraly oastei ungureşti ca fiind căpitanul pe care l-am hotărît şi eu şi craiul Sigismund.

CAP. IX.

Calomfirescu se înclină, luă pe Albert de braţ şi ieşind din palat, porni călare spre tabăra ungurilor.

— Nu mă cunoaşte aproape nimeni din oastea lui Bekeş

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

și a lui Horvath zise Radu, dar e poruncă și trebue să o îndeplinesc.

— Are să fie foarte greu, murmură Albert Kiraly, dar chiar dacă ar fi peste puterile omenești o voiu face-o!

— Știi d-ta, Radule, că Domnul Mihai m'a trimes acum la moarte? M'aș fi dus să-mi iau rămas bun de la frumoasa fată a Vel Vistierului!..

— Nu e nevoe, replică Radu, ne vom duce amândoi să-i sărutăm mânuțele.

— Cu o deosebire, zise Albert Kiraly, o mare deosebire, pe Domnia-ta te place ca pe un tânăr frumos care ar avea nădejdea pe lângă inima ei, pe când pe mine mă stimează ca pe un... oaspe. Fericitule, de zece ori fericitule Radu.

Ajuns în tabăra gălăgioasă a ungurilor, Albert își plimbă statura înaltă printre corturile neregulate, căutând un subofițer pe care să-l cunoască, dar toți păreau străini și îl măsurau cu priviri întunecate.

Se auzeau murmure împotriva Craiului Transilvan și împotriva Domnului Mihai, care cu prilejul sosirei lor dela Giurgiu îi ținuse afară din oraș, nedându-le voie să intre pentru a nu face tulburări. Ei erau și nemulțumiți că Horvath nu-i comandase bine la Giurgiu, că fusese alungați și că prada o luase ostașii Banului Manta și ai lui Preda Buzescu.

Pe când căutau, o figură cunoscută, un gornist se repezi înaintea lui Albert Kiraly și se înclină până la pământ gata să-i sărute cismele, zicând:

— Măria Ta, Măria Ta, ești între noi? Să trăești, Măria Ta! Nu mă mai recunoști? Sunt Micloș! Ții minte Măria Ta? Micloș Spânzuratul!

Albert se însenină și explică lui Radu:

— Asta era spânzurat, i-am tăiat frânghia și l-am apărat, căci fusese osândit pe nedrept; de atunci i se zice Micloș spânzuratul.

— Sunt singur aci, Mărite stăpân și te căutam ca să te slujesc.

— Ei acum e vremea să mă slujești. Pune goarna la gură și sună o adunare ca să-i punem pe toți ostașii în rând.

Micloș se ridică și începu să trâmbițeze câteva sunete. Îndată năvăliră din corturi unele mutre curioase, altele dușmănoase, chipuri de asasini, de criminali; mutre fioroase, cu mustăți enorme, se înșirară în fața corturilor, într'un fel de ordine ciudată, în grupuri în care se dis-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tingeau gradele inferioare.

După ce Micloș mai sună încă odată din goarnă, Albert se retrase câțiva pași în fața celor ce făceau un front și cu o voce tunătoare, strigă o comandă în limba ungară:

Grupurile se desfăcură și din cei cari păreau mai dârji, se alcătui un șir lung rânduit înaintea celorlalți.

La un alt ordin strigat de Albert Kiraly, care însemna ca soldații să se retragă în fund și în față să rămână numai gradele, se produse o nouă mișcare.

Un șir lung de vre-o sută de inși, unii cu mâinile în șolduri, alții răsucindu-și mustățile, se strânse într'un fel de semicerc în fața lui Kiraly. Ca să le poată vorbi, căpitanul le comandă să se formeze pe două rânduri.

Unul din oamenii devotați lui Horvath eși din front și vru să vorbească. Dar Albert Kiraly îl opri zicând cu un gest către Radu:

— Iată aci trimisul Domnului Mihai! are să vă spună ceva!

Radu înălță glasul și cu organul lui sonor, zise:

— Ostași! Domnul acestei țări mă trimite să vă înștiințez că plata vi se va face azi!

— Trăiască Domnul Mihai! strigară oștenii și subofițerii, bucurați de această făgăduială.

— Fiecare, reluă Radu, va avea dreptul la cea mai mare parte din prada ce va fi luată de aci încolo. Tot ce va fi cucerit de un soldat sau de un șubofițer va fi bun cucerit.

— Trăiască Domnul Mihai! strigară din nou oștenii unguri.

— Dar în schimb, vă cere supunere și ascultare oarbă.

O tăcere adâncă urmă acestor cuvinte.

Radu reluă:

— Și deoarece căpitanul Micloș Horvath a fost chemat înapoi de către craiul Sigismund iar Istvan Bekeș care îl înlocuește nu e bun de nimic, Măria Sa Mihai a numit chiar de astăzi peste voi pe strălucitul căpitan Albert Kiraly cu puteri fără margini, având dreptul să hotărească asupra tuturor treburilor voastre, fie de plată, fie de viață, fie de moarte!

Locotenentul lui Horvath care tăcuse până aci, își smulse cușma împodobită, o trânti de pământ, și călcând-o în picioare, strigă:

— Nu vrem să recunoaștem pe nimeni altul decât pe căpitanul Horvath, cu el am venit, cu el rămânem.

Albert șopti lui Radu:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvaniara.ro/mdrr1901-1932

— Acum începe partea grea! Să mă lași singur. Măcar de a-i vedea că mă omoară, să nu te amesteci... și să aminteşti frumoasei tale Domniţe Oana, că am vrut să-mi iau rămas bun dela ea. Rămâi cu bine.

— Te voiu susţine până la moarte, rosti cu înflăcărare Radu.

— Nu! Nu! zise Albert cu iuţeală, nu! căci dacă îmi vei da un ajutor au să creadă că am nevoe totdeauna de sprijin. Azi, ori mă voiu descurca singur, sau voiu muri. Te rog să stai nemişcat de oparte.

Radu se dădu ceva mai în lături însă hotărît în gând ca de îndată ce va vedea primejdia, să sară în ajutorul lui Albert.

Căpitanul ungur se adresă oamenilor săi într'o românească limpede, zicând:

— Toţi cunoaşteţi limba ţărei în care suntem! Acum poruncesc pe româneşte:

— La loc în rând şi ascultaţi...

Vre-o două zeci de inşi în loc să asculte înaintară, aruncând cu acelaş gest semeţ cuşmele lor de pământ gesticulând şi strigând:

— Nu vrem să te cunoaştem, nu te ştim, nu te-am văzut. Vrem pe Horvath sau pe Bekeş.

— Voi ceilalţi, întrebă Kiraly cu o privire scăpărătoare în care se vedea ca un fel de veselie, voi tot pe Horvath voiţi?

— Tot pe el, nu te cunoaştem şi nici nu vrem să te ştim!

— Ei, staţi, am să vă arăt eu cum să mă cunoaşteţi!

Treceţi în rând! La loc! vă spun, în rând câinilor!

Ungurii îndârjiţi se rânduiră, dar nu pentru că voiau să-l asculte, ci, ca să-şi arate mai mult unirea şi hotărârea.

Locotenentul lui Horvath rămase janţos înaintea primului rând însă Albert cu un brânci îl aruncă în capul liniei formată de oameni, poruncind:

— La loc! până nu te omor!

Locotenentul îmbrâncit ajunse în rând, dar, tremurând de furie el scoase un pistol dela brâu, îl armă şi în văzul tuturor îl îndreptă asupra lui Kiraly.

— Trage foc! porunci căpitanul Albert, — trage tâlharule! Impuşcă-mă dacă poţi! şi dând braţele înapoi cu un gest de sfidare, înaintă.

Omul lui Horvath tremura, şi mai mult de frică slobozi pistolul spre pieptul lui Kiraly, dar fără ca glonţul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

să răzbească prin zaua de sârmă ce purta căpitanul pe sub haină.

— Acum e rândul meu, strigă Albert, smucindu-şi paloşul din teacă şi cu glas tunător rosti:

— Am să vă învăţ eu ascultare! Începând cu tine, fiecare al cincelea va plăti cu viaţa lui nesupunerea către Domnul Tărei şi către mine!

Şi dintr'o fulgerare a paloşului său, Albert reteză capul locotenentului strigând:

— Unul!

Capul tăiat sări spre dreapta şi se rostogoli în praf, pe când corpul celui ucis se clătină puţin şi se prăbuşi zvâcnind dezordonat.

Oştenii încremeniră la vederea şefului lor căzut, dar Albert Kiraly nu se opri, ci dârz, cu sprincenile ridicate, trecu spre stânga şi cu un sălbatec accent de holărire, numără:

— Doi, trei, patru, cinci, Unu!!

In clipa când rosti cuvântul care însemna moarte, capul gradatului din faţa lui sări, şi decapitatul se prăvăli în svârcolirile morţii.

Secuii şi ungarii gradaţi din primul rând înmărmuriră de groază. Fiecare era ca paralizat de teamă să nu-i vină rândul. Numai câţiva din capul coloanei din stânga îndrăzniră să murmure.

Kiraly urma cu numărătoarea lui, care la fiece cap retezat căpăta o nouă întărire fioroasă.

El trecuse de treizeci de inşi omorând şease gradaţi. Al şaptelea, un sas uriaş, scoase sabia să se apere şi ieşi un pas din front. Albert roti arma sa grea în faţa gradatului, îi străpunse gâtul şi în clipa în care sasul lăsa braţele în lături scăpând sabia, Kiraly îi reteză capul.

Murmurul de protestare amuţi. In liniştea dătătoare de fiori se auzeau gâfâelile greoae ale celor îngroziţi. Glasul răstit însă limpede al lui Kiraly urma numărând:

— Doi, trei, patru, cinci! Apoi, un *hâcnet* de încordare furioasă s'auzea:

— Unu! urmat de săltarea capului, lunecarea lui în spre dreapta în praf şi prăbuşirea corpului celui executat.

Un urlet de groază izbucni din piepturile tuturor.

Radu Calomfirescu nepricepând cuvintele săseşti, nemţeşti, ungureşti şi ruseşti, cari se înălţau din mulţime, crezu că a sosit momentul să moară alături de prietenul lui, şi-şi mişcă spada din teacă spre a o avea gata în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

clipa în care mulțimea aceasta ar fi năvălit asupra lui Albert.

Urletul se auzi din nou, mai tare și Radu văzu cum în rândul al doilea, gradații se aruncau în genunchi. Acum deslușì el cuvântul „iertare", „îndurare", rostit pe românește.

Oamenii ar fi putut să fugă dar îi îngrozise într'atâta nebuneasca încruntare a lui Kiraly, care își risca viața cu atâta nepăsare, retezând capetele celor pe care îi osândea cu cifra lui fatală, încât nici unul nu se mai gândea că poate scăpa.

Radu văzu cu uimire crescândă cum Albert Kiraly ajunse la al 65-lea oștean, căzut în genunchi și care trebuia să fie al treisprezecelea, din cei numărați și osândiți cu numărul „unu", se oprește și în liniștea ce se făcu, auzi:

— Tu ești Ianoș Spadă Roșie?

— La poruncă! gemu cel de jos. — eu sunt!

— Tu te-ai lăudat lui Bekeș că mă vei ucide la cea dintâi întâlnire?... Răspunde!

— Eu... Măria Ta! rosti glasul tremurat al oșteanului.

Albert Kiraly își aruncă spada grea din mână, jos, înaintea gradatului ungur, poruncind:

— Șterge-o de sânge!

Cel îngenunchiat se uită la arma care răpusese în câteva clipe atâtea vieți și care trebuia să-i reteze și lui capul, cu o mișcare tremurândă o luă în mână, o șterse pe mâneca sa, apoi o trase prin pulpana hainei și i-o întinse lui Albert, tremurând din tot corpul. El vru să ceară ertare și începu să bâlbâie pe când fălcile îi clănțăneau:

— Iartă-mi obrăsnicia de atunci și neascultarea de azi! Voiu fi robul Măriei Tale!

Căpitanul Kiraly nu luă spada ce-i întindea Ianoș, ci strigă un ordin. Fiecare al cincelea din primul și al doilea rând, câți erau, se numărară și eșiră un pas înaintea frontului.

La o poruncă, toți gradații, ca și când ar fi fost trași de o sfoară, se orânduiră în fața lui Albert, care fără spadă, urcat pe o movilă de pietriș ,domina pe conducătorii oștirei de secui, unguri, cazaci și sârbi.

Kiraly avea de obiceiu înfățișare semeață și mândră, dar în aceste momente toată ființa lui părea o chemare la luptă. El făcu un gest scurt, care pentru gradele inferioare ungurești, era limpede: toți încremeniră într'o ținută dreaptă de paradă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi în liniştea ce se făcu, Albert porunci lui Ianoş Spadă Roşie:

— Du-mi paloşul la ascuţit şi să vii înapoi cu el repede.

Ianoş Spadă Roşie rămas până atunci în atitudinea îngenunchiată în care-l lăsase Căpitanul, se ridică şi dispăru cu arma ucigaşă în spre fundul taberii.

— Ei, voi! zise Kiraly, când văzu pe toţi cei chemaţi înşiraţi în faţa lui. V'am adus aci în faţa mea mai aproape, ca să nu mă mai ostenesc alergând după voi să vă număr şi să vă tai capetele. Mi-am trimes spada la ascuţit.

Unul din front să lăsă în genunchi şi ceilalţi îl urmară strigând rugător:

— Indură-te de noi! iartă-ne!

Albert făcu un semn prin care impuse tăcere şi în liniştea ce îngheţă şi sufletul din cei de faţă rosti cu dârjie:

— Pentru nesupunere militărească nu aşi erta nici pe tatăl meu! Dar voi nu aţi ştiut cu ce porunci viu. Şi, deşi nu vă ert, vă amân pedeapsa.

Dar să vă socotiţi cu toţi osândiţi la moarte; şi să vă răscumpăraţi dreptul la viaţă, printr'o supunere oarbă şi o purtare vitejească în războaele ce vom avea de purtat în slujba Serenisimei Sale Inălţimi, Măria Sa Domnul Mihai, Voevodul Ţării Româneşti.

— Aşa să fie! aşa vom face! răspunseră într'un glas ungurii, sârbii şi saşii.

— Ei, ne-am înţeles?! — Vă amân ertarea pentru mai târziu, acum vă dau voe să trăiţi!

— Să trăeşti Măria Ta! strigară gradaţii răsuflând, bucuroşi că au scăpat din ghiarele morţii.

Cu o ochire repede, Albert alese câţiva din cei cari îi păruse mai puţin fricoşi, cari stătuseră mai semeţi în faţa morţei ce o răspândise el, şi le dădu porunci scurte, în urma cărora întregul lagăr se transformă.

Pe când gradaţii se răspândeau cu repeziciune ca să execute ordinile primite, sosi Ianoş Spadă Roşie.

El prezentă arma primi ordin şi dispăru.

Micloş Spânzuratul rămase lângă Albert, primi câteva porunci şi el îndată luă un număr de oşteni pe cari îi orândui să înalţe corpurile celor ucişi în nişte pari înalţi în faţa oastei ungare.

Radu se apropie de Albert cu un aer liniştit şi îi întinse mâna zicând:

— Mărturisesc prietene, te ştersesem dintre cei vii, şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvaniara.ro/mdrr1901-1932

mă gândeam cum să te răsbun mai bine, aruncându-mă între cei ce aveau să se năpustească asupra Domniei-Tale, mai ales după ce am văzut că ţi-ai trimes sabia la ascuţit şi că ai rămas nearmat în faţa acestor fiare.

— Ii cunosc! sunt obişnuiţi numai să fie robi, ascultători, chiar când fac acte de vitejie, zise Kiraly, ţinând cu prietenie mâna lui Calomfirescu.

— Dar viaţa nu-ţi prea place, se vede zise Radu.

— Imi place mai mult ori cărui altul, replică Albert şi d-tale Radule nu-ţi place? Eşti pentru asta mai puţin viteaz şi n'ai face cu acelaş cuget împacat ceeace am făcut?.. Ş'apoi ceea ce am făcut eu acuma trebuia să fac spre a-i sili la ascultare.

Câţiva stâlpi se ridicară cu cadavrele legate de ele, iar alături se înălţară prăjini mai lungi în care erau înfipte tigvele celor decapitaţi.

Radu spuse, cu o scârbă rău ascunsă, lui Kiraly:

— Nu cred că faci bine punându-le în faţă astfel ameninţarea soartei ce-i aşteaptă dacă nu ascultă.

— Te înşeli, zise Kiraly, vederea acestei pedepsiri, amintirea ei îi va îndemna să fie ascultători pe viitor.

Albert pătrunse în cortul care fusese ocupat până acum de către Horvath, poruncind furierilor să-i dea toate deslusirile privitoare la felul cum se făceau plăţile şi aprovizionările.

El constată cu uimire că soldaţii erau furaţi de către însuşi Horvath, că lefurile nu erau plătite şi într'o ladă mare groasă, găsi sumele pe care Sigismund cât şi Domnul Mihai i le încredinţase ca să-şi plătească ostaşii. In câteva alte lăzi, mai aflară scule de aur şi argint, luate de acesti căpitani de la soldaţii cari jefuiau în timp ce alţii luptau.

Ajutorul al doilea a lui Horvath puse în curent pe Albert Kiraly cu toate cele ce erau încă o taină pentru soldaţi şi chiar în acea zi căpitanul ungur porunci să se împartă lefurile.

Albert spuse lui Radu glumind:

— Ai să vezi că Domnul Mihai se va ţine de cuvânt, de cuvântul pe care *l-ai rostit*, adică acela de a plăti pe toţi şoldaţii puşi sub comanda mea.

— Da şi îi vom plăti tot cu bani pe care i-a furat Horvath fără ca pentru asta să fie Domnul Mihai îndatorat... In schimb Domnul şi mai ales eu, îţi vom datora mult pentru credinţa pe care ne-o arăţi....

Albert Kiraly îl luă de braţ zicând:

— Dar eu, eu vă voiu datora toată dragostea mea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce bine ar fi — spuse Radu, — să stai la noi, să oştim împreună!

— Prin ceea ce am făcut astăzi, am încheiat-o cu Sigismund. Al Domnului Mihai rămân fiindcă am şi eu ceva de urmărit în ţara aceasta..

Un om se apropia călare. Radu îl recunoscu: era Mușat. îl ghicise numai după arcul şi tolba de săgeţi care îi atârnau pe şolduri.

Kiraly strânse mâna lui Radu şi însoţit de câţiva subofiţeri şi căpitaniile oastei pe cari pusese stăpânire, se îndreptă către o înălţime pentru a hotări schimbarea taberei care era prea depărtată de Bucureşti şi aşezată din prostie, într'un loc mlăştinos.

Pe când se depărta, Radu întoarse capul şi văzu pe Albert care până aci fusese însoţit de câţiva inşi ca după ce le dăduse porunci, rămăsese singur pe acea înălţime.

In partea opusă privirei lui Albert, dintr'un loc pe care el nu îl zărea, însă care era acoperit de câteva tufişuri, se apropiau târâş trei oameni.

— Ce'or fi vrând ăia, întrebă Mușat, de se târăsc ca şerpii ca să nu fie văzuţi de alţi şi nici de Căpitanul Kiraly? Şi uite că au ţunghiuri în mână.

— Ce să vrea, vor să-şi răsbune înfrângerea pe care au suferit-o.. murmură Radu, gândind dacă nu ar fi mai bine să tragă un chiot ca să deştepte băgarea de seamă a lui Albert sau să încerce să-i oprească în clipa în care ar vedea adevăratele gânduri ale celor trei agresori.

Mușat zise repede:

— Radule ,mi se pare că vor să-l omoare; să-i dăm de ştire, să alerg până la el, sau să-i tragem un chiot.

— Stai liniştit să vedem întâiu gândurile lor.

— Dar îl omoară! oftă Mușat cu desnădejde, îl omoară fără să-l putem scăpa!

Radu surâse:

— E greu să-l omoare pe Albert Kiraly ,dar ca să fim mai siguri şi să nu se întâmple ceva, n'ai de cât să-l scapi: pregăteşte-te!

— Nu te înţeleg! Ce să fac?

— Ce să faci? tu eşti de meserie arcaş bun, şi stai să mă întrebi ce să faci! Scoate săgeţile din tolbă, pregăteşte-ţi mai multe şi fi gata, ca în clipa când se vor ridica de jos, să năvălească asupra lui, să tragi trei săgeţi una după alta.

Un rânjet de satisfacţie se ivi pe obrazul lui Mușat. Cu iuţeală şi îndemânare el îşi potrivi săgeţile şi aşteptă clipa hotărârei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

Unul din cei care se apropia de Albert Kiraly, se ridică şi de la şase pasi se năpusti asupra Căpitanului, ca să-l lovească pe la spate; dar un şuerat scurt se auzi şi ungurul străpuns prin coaste şi inimă, căzu la pământ mototol.

Ceilalţi stătură câteva clipe nebănuind că tovarăşul lor care se afla ascuns de tufişuri e mort.

In cele din urmă văzând că nu se mai mişcă se îndreptară târâş în aceiaş direcţie şi când crezură că a sosit clipa hotărîtoare, se aruncară amândoi asupra lui Albert Kiraly.

Sgomotul făcut de paşii lor, sili pe Căpitanul ungur să întoarcă capul: el văzu primejdia şi liniştit scoase spada gata să înfrunte pe cei doi năvălitori.

Dar cel care era mai înainte, aruncă braţele şi arma în aer, scoase un răget şi se prăbuşi la pământ, pe când al doilea, spăimântat de această moarte neaşteptată, dând cu ochii de cellalt care sta lungit pe spate cu o săgeată în coaste, rămase locului cu arma ridicată, încremenit, neştiind ce să facă. Dar o săgeată nouă şuieră: ungurul se prăvăli şi scoţând un gemăt prelung horcăit, se întinsa alături de tovarăşii săi.

Albert se uită în spre locul de unde bănuia că au sosit săgeţile, văzu pe Radu şi Muşat şi le făcu un semn din mână zicând:

— Mulţumesc Radule, mulţumesc, văd că veghezi şi de departe asupra mea. Dar nu era nevoe să te osteneşti pentru mine.

— A sosit, zise Muşat, apropiindu-se, a sosit Androne Cantacuzino bogătaşul care în unire cu Banul Iane a sprijinit urcarea pe scaun a Domnului Mihai.

— Tu nu cunoşti lucrurile Muşat, zise Radu Calomfirescu cu prietenie. Boerul Androne Cantacuzino este un cămătar care dă bani cu o dobândă foarte mare şi se laudă că prin aceasta el slujeşte pe cei împrumutaţi. Adevărul este că el se foloseşte de toate mijloacele ca să-şi facă o faimă de susţinător al Domnilor români.

In adevăr în realitate nu este de cât un om care stoarce mai mult de cât alţii, vlaga băncească a celor cari îi cad în mână.

— Văzui, zise Muşat, das pe gânduri, că Domnul Mihai l-a primit foarte bine.

Vorbind, ei pătrunseră în curtea palatului, unde Radu fu neplăcut atins de împrejurarea că întâlni pe Florinte în drum, el cercă să ocolească cu privirea pe devotatul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Oanei, pe când Anton Florinte căuta să-i vorbească şi îl întâmpină cu surâsul cel mai curtenitor spunând:

— Am aflat Mărite boer că trăeşte o inimă care te doreşte. Cuvintele rostite în şoaptă fură auzite numai de Radu... El spuse îndrăzneţului copil de casă.

— Poţi să afli ori ce vrei, dar să nu-mi vorbeşti, până nu te întreb! Şi dacă te mai iveşti în drumul meu cu surâsul ăsta obraznic, am să ţi-l încremenesc pe buze.

Anton se dădu un pas înapoi şi duse mâna la cuţitul veneţian ce avea la brâu, având înfăţişarea că e gata să se răzbune pentru această jignire, dar Radu îl măsură de sus până jos cu un dispreţ vădit, şi-i întoarse spatele, trecând înainte, urmat de credinciosul său Muşat.

Dintre oamenii cari se aflau în mulţimea ce forfotea prin Palatul Domnului, el zări pe moş Rădoi, şi îl întrebă de locul unde putea să fie Banul Iane.

— E chiar aci la spate.

— Boerul Androne Cantacuzino care ştie că Luminăţia ta nu-l poate suferi, a venit azi să facă pe grozavu. Măria Sa Domnitorul te aşteaptă şi a dat poruncă să vii numai decât în sala în care se sfătuesc.

Radu pătrunse în odaia în care se ţinea sfatul şi rămase lângă uşă aşteptând ca Domnitorul să-i facă semn să se apropie.

Androne Cantacuzino era cu spatele către uşa pe unde intrase Radu. Statura lui era ceva mai înaltă, dar apucăturile lui greoaie... se schimbaseră parcă şi, acuma, el, aflat în faţa Domnului Mihai, vorbea cu obrăsnicia omului care ştie că i se datoreşte foarte mult.

— A trecut anul, zise Androne pe un glas autoritar, şi încă nu s'a îndeplinit făgăduiala Măriei Tale. Banii pe care i-am luat de la Greci, de la Turci, cu mari dobânzi, pe socoteala mea, nu mi-au fost încă daţi.

Ba încă nici măcar dobânzile nu mi-au fost date.

— Spuneai luminate boer, se auzi glasul blajin, însă hotărît al lui Mihai, spuneai că toate câte la faci, sunt favorite din dorinţa de a face bine Ţării, şi mai ales mie!

— Da! chiar am vorbit! şi tot astfel vorbesc şi acuma, răspunse Androne, cu tonul tot atât de obraznic.

— Acuma văd, zise Mihai, ca şi când ar fi urmat firul de gândire ce pornise, fără a lua în seamă cuvintele lui Androne, acuma văd că te lupţi pentru binele Turcilor şi al Grecilor, că îţi pasă mai mult de nevoile lor decât ale noastre.

— Ei cum? eu, adică nu trebue să plătesc banii pe cari

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

i-am luat cu camătă? Ce mă fac eu, dacă nu voiu putea să plătesc la vreme banii luaţi, nu numai pe cinste, dar pe jurământ?!

— O să faci ce o să facem noi toţi, ce face toată lumea, o să stingi datoriile ca şi noi, cu sabia.

— Eu nu pot! replică Androne pe un ton restit, nu pot să mă duc în Stambul să schimb datoriile mele cu sabia.

— Dar cine te îndeamnă, cine te sileşte să te duci luminate boer? întrebă de astă dată glasul ironic a lui Mihai. Ai vreun zor deosebit?

— Am acolo răspunse Androne cu aerul întunecat, am acolo averi nemăsurate!, Toate comorile mele acolo se află. Tot ce-am agonisit într'o viaţă întreagă de muncă, se află acolo în Stambul.

— Şi noi toţi am muncit, răspunse Mihai, şi noi avem, nu aşa comori nemăsurate, dar multe odoare prin preajma Padişahului, şi nu ne mai plângem nimănui nici nu cerem cuiva camătă.

— Dar noi n'am muncit? întrebă Banul Iane. Oare noi nu avem bogăţii şi noi stăm mai bine decât luminaţia Ta? Noi toţi avem şi am avut averi mari prin împărăţia turcească; dar când ni s'a cerut să le aducem jertfă ţării, le-am jertfit!

— Ei D-ta, e altă căciulă! exclamă Androne. D-tale Mărite Ban îţi dă mâna să vorbeşti astfel; după ce ţi-ai adunat toate comorile şi le-ai adus în Bucureşti.

— Pot să jur, pe viul D-zeu! rosti Iane cu tărie că nu e nimic din comorile mele, aduse în ţară: toate au rămas pe pământul turcesc!

— Dacă e aşa apoi eşti sărăcit!

— Şi dacă-i aşa, ce înseamnă oare? Nu cumva am sărăcit de minte, de inimă sau de suflet? Nu sunt oare tot eu, rosti Banul înălţând statura lui impunătoare cu o mişcare mândră care îl făcea impunător de frumos.

— Treaba d-tale ce ai făcut; zise boerul Androne, treaba tuturor ce-au făcut, eu am alte daraveri, trebue să mă întorc în Stambul să-mi plătesc datoriile făcute acolo şi să mă pun la adăpost de orice neajunsuri.

— Dacă, întrerupse Banul Iane pe Boerul Androne, dacă banii ar fi luaţi din visticria Luminăţiei Tale, am aduna dela mână la mână şi ţi-am da pe toţi, dar singur spuseşi adineauri că banii luaţi, sunt din aceia luaţi *cu grea camătă* dela Turci şi dela Greci.

— Ei fiindcă sunt dela turci, ducă-să încolo! nu numai camătă dar şi banii! Astfel că pe lângă paguba pe care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

le-am făcut-o până aci, s'ar mai adăoga cu voia Luminăției Tale și paguba asta proaspătă.

Cuvintele acestea fusese rostite de Domnul Mihai a cărui ținută se schimba cu totul. Dar cum Boerul Androne îl privea uluit, Domnitorul urmă pe același glas glumeț:

— Ce zici! Am scăpa cu toții mai eftin?

— Dar eu nu vreau să scap, nu vreau să fug de datoriile mele, zise cu arțag Boerul Androne Cantacuzino.

— Ei asta e altă socoteală, zise Banul Iane. Luminăția Ta, după câte văd eu, urmă bătrânul diplomat, cu o privire batjocoritoare, te lupți pentru datoriile pe care le ai față de Turci, dar nici prin gând nu-ți trece să te gândești și la datoriile pe care le ai față de neam, de țară și de Domn.

— Eu nu sunt dator boerule! zise răstit Boerul Androne.

— Parcă adineauri spuneai, reluă Iane cu aceeași ironie batjocoritoare, că datoriile Domnului, erau datorii făcute la turci, și că nu-ți datora Domnul Luminăției Tale, ci cămătariilor? Dacă este așa: nu ești Boerule, decât un samsar căruia îi se cuvine și care vrea să-și ea partea lui de samsar.

— Cam așa vine, zise Mihai, liniștit, de întorsătura de care o lua lucrurile sub puterea de argumentație a Banului.

— Așa sau ne așa! eu vreau să-mi iau banii și trebue să-i iau!

— Vezi bine că o să ei, zise Banul cu același surâs luător în bătaie de joc, o să ți-i ei negreșit, că o să ei ca ori ce samsar. Dar bine înțeles că o să iei atunci când vor lua Turcii și Grecii dela Măria Sa.

— Afară numai, izbucni Mihai răzând, dacă nu vrei să te înfrupți și Luminăția Ta din aceleași plăți, sau cu aceaș răsplată, din care s'au înfruptat Turcii și Grecii.

— Cine ar îndrăzni să se atingă de mine! exclamă Boerul Androne Cantacuzino, făcând o mișcare de mândrie trufașă.

Glasul lui Radu Calomfirescu se auzi cu o intonație bărbătească, îndrăzneață:

— Iată, eu sunt unul care aș îndrăzni să fac lucrul acesta cu multă bucurie și plăcere, mai ales dacă ar fi din porunca Măriei Sale. Și aș face-o poate și fără porunca Domnului, căci aș lovi în cămătarii din Stambul.

— D-ta, Boerul Radu Calomfirescu, ai îndrăzni să ridici mâna asupra mea?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da, răspunse cu glasul mândru și hotărât Radu; aș ridica mâna însuși asupra Sultanului.

— Și te-ai preface d-ta în călău, pentru ca să te atingi de mine? exclamă Androne cu o turburare nestăpânită.

— Dacă nevoile țării ar cere-o, și dacă Măria-Sa, ar porunci-o, și dacă n'ar fi alt chip de îndeplinit porunca decât făcându-mă călău m'aș face și călău!

— Să trăiești Radule, strigă Domnul Mihai și ridicându-se din jețul lui apucă pe tînărul în brațe și-l sărută.

O TRĂDARE A VISTIERULUI DAN

In așteptarea veștilor pe cari trebuia să i-le aducă Andrieș, 'Oana trimisese vorba lui Radu Calomfirescu, rugându-l să o ierte că nu-l poate primi și roaba Răduca, adăugase, — după porunca ce i-se dăduse — că Domnița era în pat... cam bolnavă.

Albert Kiraly, apoi căpitanii Cocea, Deli Marcu (Ragusarul, cum îi spuneau cei cari îi cunoșteau origina italiană), Baba Novak, Aga Farcas (Popa), Banul Manta, Preda Buzescu, Banul Iane, Stolnicul Stroe (Buzescu), Mihalcea, și însuș Voevodul Mihai, veniseră pe rând să cerceteze, cum e starea sănătății „Domniței". Tatăl ei, Vistierul Dan, cercase să o vadă, dar față de felul cum oprise pe toți ceilalți de a o vedea, Oana, îi trimisese vorbă, că-i roagă să nu intre la ea. Dan, cercetă prin slugi să afle pricina acestei boale, și nu putu afla decât că „Domnița" citește și... bolește" și că baba Voica, a descântat-o și a tras-o, dar s'a ales cu o palmă care „i-a mutat fălcile".

— Are toane de măritiș; murmură pentru sine Vel Vistierul, plecând, îngândurat: Apoi, întrebă pe Ivan de motivul pentru care venea zilnic „Aga Honzig" la Oana, și primi ca răspuns că e trimes de Măria Sa, ca să afle „de starea sănătății Domniței".

Tânăra era supărată că singurul care ar fi dorit ea să vină să o vadă, Radu Calomfirescu nu dădea nici un semn că s'ar interesa de ea. Asta însă nu o împedeca de loc cu în fiecare dimineață de cum se deștepta, să-și pună zaua de sârmă care-i lăsa libere numai brațele și capul și să vegheze la conacul locuit de Albert Kiraly să-l cheme să poruncească Raducă-i (care înlocuia pe Ileana, trimisă pe sârbul Pandurea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acesta veni îmbrăcat într'o za de sârmă. În cap avea un coif de tablă de fer care-i acoperea fruntea până peste ochi. Coiful avea în dreptul nasului o prelungire, între ochi. Între sprâncene, coiful avea o adâncitură, sub care era o căptușeală de postav, menită să primească „lovitura lui Jacomini", cum numea Oana izbitura cu care obicinuia să-și scoată protivnicii din luptă.

Pandurea după plecarea lui Ieznirsky, trimes de Oana în Transilvania, învățase câteva lovituri, pe cari avea voe să le dea, dar deși Oana îi făgăduia o răsplată, el nu putea da decât lovituri de trunchiu. Și acelea, când reușea prin cine știe ce minune de iuțeală, să le dea se „pierdeau" pe zaua de sârmă a stăpânei sale. Însă regulat când izbutea o astfel de „izbitură", o lovitură seacă a spadei mânuită de Oana îl pocnea în coif între ochi, și-l trimetea amețit să se lungească pe covor.

Azi tînăra își pusese un coif în cap și după ce-i arătase felul cum trebuie să înlăture lovitura, și să-i înfigă vîrful armei în frunte, sta, așteptând și parând loviturile sârbului.

Ademenit mai mult de dorința de a se arăta egalul stăpânei sale — decât de răsplata făgăduită, — Pandurea își încordă puterile și când crezu că a prins clipa, se azvârli înainte. Dar fata numai cu o ușoară ridicare a spadei din pumn, făcu să-i alunece lovitura dreaptă în aer și întorcând mânerul spadei sale, izbi cu cotorul în fruntea sârbului, peste coif. Pandurea se clatină și se prăvăli.

— Raduco, strigă Oana, chiamă pe cine-o fi, și ia-l de aci, că iar a leșinat găscanu ăsta. M'a plictisit! Prea e prost!

— Domnița, zise Răduca, ridicând cu ajutorul lui Ivan pe cel de jos, a sosit un om însoțit de șase seimeni, zice că vine din partea jupânului Radu Calomfirescu. Are să spună ceva foarte grabnic.

Oana, azvârli coiful din cap, își drese cu degetele părul buclat, și voi să atârne spada la locul ei în perete peste pat alături de armele cari se aflau acolo. Dar auzind zgomot la intrare, ea puse spada sub velință, luă un pistol încărcat din cui, controlă iarba și cremenea, îl așeză binișor lângă perete sub plapumă și intră îmbrăcată în așternut.

Raduca duse pe Pandurea spre eșire și dispăru.

— Din porunca Velitul boer Radu Calomfirescu, — rosti

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

un glas de afară, care păru cunoscut Oanei, deși avea o intonație străină.

Și până să pricească bine cele auzite, tânăra văzu intrând un bărbat înalt, bine făcut, prins într'un caftan lung, pe sub care îi atârna un iatagan de șold. În urma lui se îndesară patru seimeni, pe când alți doi rămași afară păzeau intrarea.

Noul sosit se opri lângă ușă, încrucișă brațele și rosti batjocoritor în limba turcească:

— Ei, prea frumoasă fiică a Vel Vistierului... Așa-i că de astă dată te am în mână?

Într'o fulgerare, Oana ghici. Ea își păstră cumpătul, întinse mâna spre pistol și întrebă cu un aer surâzător:

— Dar cum a putut scăpa slăvita Domnici tale Înălțime din beciurile tatălui meu?

— Cum? Cu făgăduieli de zece butoaie cu aur, și cu protecție pentru dobândirea Tronului. Vistierul a pus în locul meu un turc care seamănă cu mine. Treaba lui cum s'o descurca, dar eu am venit să te iau cu mine.

— De ce? — întrebă Oana, supraveghiând mișcările celor de lângă ușă. — de ce să mă iei? Drept dovadă de recunoștință față de tata, pentrucă ți-a înlesnit scăparea?

Emirul izbucni într'un râs batjocoritor:

— Dar prost mă crezi, dacă îți închipui că am să iau eu, un Emir, cuvântul dat unui ghiaur... Și am să-i mai fiu și recunoscător. Dă-te jos și mergi cu oamenii mei. Afară ne așteaptă oamenii cu caii!! Te vei urca într'un olac și pornim.

— Nu cred că... pornim; zise Oana cu un ton liniștit.

— Nu crezi? ai să vezi. Luați-o! porunci Emirul.

Oamenii îmbrăcați ca seimeni, se îndreptară spre Oana, dar ea se retrase în spre perete, ridică pistolul și îl slobozi în pieptul celui mai de aproape, apoi înșfăcând spada de sub plapumă, se ridică în picioare și cu o iuțeală abia perceptibilă spintecă în două capul celuilalt seimen.

Harun, ca să dea oamenilor săi putința să o apuce, scoase iataganul și se repezi spre Oana. Tânăra sări din pat, se refugiă într'un colț și fiind apărată de la spate, de unghiul format de perete, cercă să prelungească lupta cu Emirul, până vor veni oamenii ei atrași de detunătura pistolului. Însă Emirul porunci:

— Aruncați-i cu ce găsiți, în cap, să o zăpăcim.

Oana, feri cu mânerul spadei un ibric plin cu apă, care o orbi numai timp de o sutime de secundă, dar

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îndeajuns pentru a permite Emirului să-i dea o lovitură de iatagan peste coaste. Zaua rezistă și Oana înfuriată, repezi teribila lovitură a lui Jacomini, spre fruntea turcului. Însă în momentul în care pornise mișcarea, un scăunel căptușit cu catifea, aruncat de unul din falșii semeni, o izbi în piept și scurta lungimea la loviturei de spadă astfel, încât Emirul, deși lovit și crestat în frunte, în loc să leșine; căzu jos pe covor. El avu puterea să poruncească:

— Aruncați-vă cu toții pe ea!!

Cei doi turci de afară năvăliră în odaie și se asvârliră înainte. Acu erau iar patru. Dar cel dintâi căzu străpuns de spada Oanei. Al doilea, primi cu colorul spadei o lovitură în cap și leșină. Al treilea răuși să se agațe de brațul drept al fetei, dar ea își încordă mușchii cu disperare și repezi pe agresor cu capul de perete. Turcul se prăbuși. Al patrulea vru să se dea înapoi dar Oana sări spre el și-și încleștă stânga de beregata lui, iar cu dreapta îl lovi cu mânerul spadei în tâmplă. Izbitul alunecă spre podele făcând prin aer un zigzag cu genunchii și corpul lui.

Emirul uluit, se retrăsese târâș spre draperia de lângă intrare, ascunzându-se, când năvăli prin ușă Ivan, însoțit de zece robi. Pe când toți se aruncau să „isprăvească" pe cei de jos, Oana se repezi și înfipse spada ei prin draperie... în perete.

Dar Harun, mascat de draperie dispăruse.

Oana porunci să-l urmărească dar însă era prea târziu.

Pe sală, oamenii ei găsiră pe Pandurea leșinat, cu brațul stâng tăiat din umăr de iataganul Emirului.

— Cine să fi fost oare, Măria Ta? întrebă Ivan.

— Niște hoți, răspunse fata, ne vroind să se afle despre ce era vorba. Altă dată să nu mai fie paza porților atât de slabă... Curățați pe aci tot și repede.

— Dar credeam că este din partea...

— Dintr'acui o fi! Până nu-l cunoști, nu-i mai da drumul. Să-i dați pe ăștia de aci pe gârlă, apoi să mi se aducă în odaia cea mare, că acolo este foc, cada mea de scăldat, și să vie baba Voica să mă tragă, că mi-a zdrobit tâlharul coastele cu iataganul lui.

Când rămase singură, Oana murmură:

Ce socoteli s'o fi făcut tata cu Emirul?.. Tare aș dori să văd cum o să se descurce față de Banul Iane și de Domnul Mihai.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

RADU IN VIZITĂ LA OANA

După un ceas, Oana, eșită din marea ei scăldătoare, și pe când Răduca o ștergea, baba Voica intră spunând în șoaptă câteva cuvinte la urechea roabei, ca știre trimeasă de Ivan. Oana înțelese de ce era vorba și cu ochii licărind de o bucurie abia stăpânită dădu roabei sale câteva porunci șoptite. Apoi, rămasă singură, își puse în piciorușele goale niște sandale lucrate numai în fir și mătase, și întorcând tele spre intrare urma să se steargă pe piept și pe corp, încet cu mișcări molatece.

Din spre ușă se auzi un glas întrebând ceva. Oana și trecu repede cu o mână prin bucle, apoi strigă fără a se întoarce:

— Răduco! Răduco, haide o dată! Hai! că de când te aștept!

Ușa se deschise, niște pinteni zuruiră, și un bărbat brun, frumos, înalt, făcu doi pași în odaie și rămase țintuit locului: el holbă ochii mari, uluit de frumusețea extraordinară de forme ce vedea. Torsul fetei era o minune de linii armonioase; de la ceafă, liniile umerilor se îmbinau cu mușchii brațelor vânjoase, prea pline, și se mlădiau spre mijloccul subțire, dar plin, spre șoldurile albe cari erau numai cu puțin mai largi decât umerii, și se continuau de-a lungul pulpelor, subțiindu-se până în sandalele de fir.

Tânărul vru să îngâne o vorbă de scuză, însă se hotărî să se retragă și fără a lua ochii de la formele sculpturale ce se ofereau privirilor lui, el făcu un pas înapoi. Oana zise cu o intonație liniștită:

— Hai frate, că m'am plictisit de când te aștept. Na prosopul și șterge-mă pe spinare. Mișcă-te mai repede, Răduco. Și, ca și când plictiseala ar fi fost reală, fata întinse brațele ei în aer, ținând marele prosop în mână, și se îndoi puțin pe spate, făcând prin încordarea mușchilor să-i pârâie încheieturile.

Dar cum nu se auzea nici o mișcare, Oana se îndreptă, rămânând cu brațele întinse în aer, și fără a mișca picioarele din loc, răsuci bustul ei și capul, ca să vadă roaba pe care o aștepta. Streinul zări din profil sânii fetei, plini, tari, cu delicata colorație roză a vârfurilor; dar Oana scoase un ușor țipăt de spaimă:

— Domnia-ta aci? jupâne Radu! Domnia-ta! și cu o mișcare bruscă își înfășură șoldurile în prosop, drapân-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

du-se în el ca într'un vestmânt, până peste sâni și se întoarse cu totul spre cel intrat.

— Să mă ierți Domniță, dar când am auzit că mă chemi, și că mai spui și că „mă aștepți de mult" am intrat. Zgripțoroaica aia de la ușă mi-a spus că ești aci singură... Dar a uitat să-mi spună că...

— Am să pun s'o jupoaie de vie, zise Oana, der pe Domnia-ta, te rog nu fii supărat că m'ai văzut așa.

— Eu supărat Domniță... dragă? exclamă Radu surâzând. — Cum o să fiu supărat când am văzut cea mai frumoasă și minunată zână din povești.

— Mă ierți reluă Oana, dacă te rog să treci dincolo, până mă îmbrac... Dar, ce rușine! ce rușine! când s'o afla cum te-am primit!...

— Domniță dragă, dar cine o să afle? M'aș ucide aci dacă aș ști că mă bănuești că voi deschide măcar gura.

— Bine; te cred.Și uite, ca să fii încredințat că nu mă îndoesc de Domnia ta, îți dau mâna... Poftim poți să o săruți, dragă... Radule... că și Domnia-ta, mi-ai spus „dragă".

Frumosul tânăr se apropiă îi apucă mâna și o clipă șovăi între dorința de a săruta brațul ei plin.

— Te-aș mângâia cu stânga pe plete, zise fata, dar mi-e să nu-mi scape „vestmântul"... Acuma du-te și așteaptă-mă dincolo, frumosule jupân Radu.

— Dar știi, reluă Calomfirescu, am să te rog să ierți pe ...zgripțoroaica.

— Bine, dacă mă rogi Domnia-ta... Fie! Acu dute dragă... Răducule.

Tânărul se depărtă spre ieșire, dar înainte de a deschide, mai aruncă o ochire asupra splendidului corp drapat în marele prosop. El înclină din cap cu un surâs și o privire admirativă. Oana îi zâmbi înclinând la rândul ei din cap, și cu mâna liberă îl amenință din deget, zâmbind ca o strengăriță.

— Taină... marc taină! rosti ea abia auzibil.

Iar Radu, ca să fie în aceeaș notă de mister exagerat, răspunse râzând fericit:

— Negreșit, Domniță dragă: taină... maaaare... guleamă taină.!

Roaba Răduca se aruncă în brânci în fața stăpânei sale, milogindu-se cu glas înalt.

— Iartă-mă, Măria ta, iartă-mă, că am greșit.

— Proasta naibii, zise Oana, și vârându-i stânga în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

păr, îi ridica obrazul, o mângâiă cu dreapta, apoi deşi prosopul' îi căđea de pe şolduri, o cuprinse pe după gât şi o sărută pe amândoi obrajii, zicând tare:

— Era să poruncesc să te jupoaie de vie... dar fiindcă m'a rugat boerul Calomfirescu să te iert, am să pun numai să te bată Socol pân' ei leşina. Şi clipind din ochi, ea o mângâiă de câteva ori pe obrajii sărutaţi, şoptind:

— Răduco, Răduco, să ştii că te desrobesc şi-ţi dau drumul să pleci după cine ţi-o da inima brânci.

Roaba începu să plângă şi gemu:

— Mă goneşti? Mă goneşti, Măria ta? Iartă-mă, ca vreau să rămân în slujba Domniei-tale.

Oana o privi în ochi, şi întrebă cu o cuceritoare mlădiere a vocei:

— Zi... mă iubeşti?

— Lumina sufletului meu, izbucni roaba sărutându-i mânile pe rând. Da' cum aş putea să nu te iubesc?!

— Dacă mă iubeşti adevărat, spune ce aş putea face să-l cuceresc pe jupânul Radu Calomfirescu.

Răduca zise cu o grabă copilărească:

— Să dăm slujbe la biserică; să-i facem vrăji! Ştiu eu o babă care e mai dihai decât baba Voica.

Oana începu să râdă şi cum marele prosop căzuse, ea porunci:

— Îmbracă-mă, că mă aşteaptă Făt Frumosul meu. Zoreşte fetiţo.

Răduca ar fi vrut să o mai sărute măcar pe şolduri dar porunca fu mai tare decât dorinţa ei, şi roaba începu să alerge din colţ în colţ, până îşi văzu stăpâna îmbrăcată într'un vestmânt aproape străveziu la mâneci şi la piept, dar încinsă cu nişte fote minunate olteneşti.

Răduca eşi ca să mai aducă un brâu, dar reintră repede, spunând:

— Prea plecata Domniei-tale slugă Andrieş a sosit şi cere să-ţi vorbească.

Indată ce Oana dădu încuviinţarea, Daniil intră, vioi, aproape gras, el se ploconi:

— Cu adâncă plecăciune, prea mărită stăpână, aduc veşti bune.

— Lasă lămuririle Andrieş, zise Oana cu nerăbdare: Spue: ai răuşit? Se adevereşte?

— Intru toate! Este fiul măriei sale... Dar poate să audă Răduca?

— Cum să nu! Dar ca să nu fie vreo bănuială... Răduco du-te şi slujeşte pe jupânul Radu Calomfirescu cu dul-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ceață, calea, tuică, vin, sau orice i-o cere inima.

Roaba se temeni până la uşă. De cum dispăru, Andrieş spuse şoptind:

— Este fiul lui Mihnea Vodă, azi cunoscut sub numele de Mihnea turcitul, sau Mehmet Beş.

— Mihnea? întrebă fata în şoaptă. El are un fiu bun: Şerban Radu, care acu e în Stambul ,cu tatăl lui.

— Bine-bine Andrieş. Îţi mulţumesc. Amănuntele mi le vei da mai târziu. Acu mă duc, că-l am aci: suntem mai mult decât prieteni.

— Dumnezeu să-ţi ajute Măria ta, — zise Daniil înclinându-se spre mâna Oanei. — Boerul Radu e mai mult decât vrednic de inima Măriei Tale.

Cu un zâmbet cuceritor Oana intră în odaia ei de cetire, în care o aştepta Radu Calomfirescu răsfoind o carte scrisă cu litere slovene; era o biblie, una din primele încercări de a traduce în grai românesc sf. Scriptură. Calomfirescu dăduse peste psalmii regelui Solomon.

— Ce citeşti acolo frumosule fecior al Calomfireascăi? întrebă Oana zâmbind.

— Am dat peste cele ce cânta Regele Solomon despre prea frumoasa lui Sulamita. Şi tare bine spune.

— Ei şi ce spune Prea Slăvitul Rege Solomon?

Radu dădu din cap cu dispreţ:

— Ce spune? spune dar, habar n'are, pre cât cântă el de măestru, habar n'are de ce înseamnă o fată frumoasă, aşa cum cunosc eu.

— Dar de unde ştii şi de când ştii să despreţueşti pe un atât de mare cântăreţ al frumuseţii?

— De când? zise Radu.... apoi coborând vocea adaugă: de când am văzut cea mai minunată întrupare de frumuseţi Dumnezeeşti. — De adineaori....

Oana, trecu pe lângă Radu, şi-i închise cartea.

— Eşti un mare foarte mare glumeţ, Răducule. Cum poţi asemui o fiinţă minunată de atunci cu una de... toate zilele... de azi?

— Cum, exclamă tânărul ridicându-se de la locul lui. Cum? Păi aia de care spune Marele Rege, era o bleagă, o fată cu nuri şi cu tot ce-i trebuia ca să... doarmă... cu el. Pe când asta pe care am văzut-o şi o cunosc eu, este întruparea frumuseţii şi a vitejiei şi a puterei.

— Mare scofală... zise Oana râzând.

— Mare?.... Să o punem alături şi să vezi că toate fetele viteze din lume nu se pot asemăna cu asta de care vorbesc eu. Asta e o fată Dumnezeiască, este un archanghel, nu o fată!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Oana ofta și se îndrepta spre marea sofa de lângă perete, zicând:

— Păcat că o vezi Domnia ta așa. Ce bine ar fi să o vezi ca pe o fată care tce...

— Care tec? întrebă Radu repede... Ce fel de... care tec?

— Vroiam să spun... care te iubește, zise Oana, cu un ton liniștit, dar ea simțea în acest timp inima zvâcnindu-i gata să-i iasă prin gât.

— Și de ce nu o spui? întrebă Calomfirescu, cuprins de o emoție pe care nu o putea stăpâni.

Tânăra simțea că inima-i e gata să-i spargă pieptul cu zvâcnirile ei, dar avu puterea să zică pe un ton ușor tremurat:

— De ce? Fiindcă am spus-o... și nu mă sfiesc să o mai spun.

— Și ce spui? Mai spune odată...

Oana se așeză pe sofa, și cu un aer obosit rosti aproape în șoapte:

— Prostuțule...! ce vrei să-ți mai spun? Vai, iartă-mă, prea luminate jupân Calomfirescu... Uite... nu fi supărat pe mine! Șezi colea, alături de mine — dacă nu ești supărat de vorba mea prea îndrăzneață, șezi.

Radu se apropia, deși simțea că întreaga lui făptura tremura. El se așeză la locul arătat și zise surâzând:

— Uite, prostuțul, te-a ascultat. Mai ai vre-o poruncă?

— Da! Aș avea, zise fata înclinându-se în cotul stâng, sprijinit într'o pernă, de pe sofa. Aș avea una, dar fiind în casa mea, nu pot să-ți poruncesc. Așa că de drept ar fi să poruncești și... să se îndeplinească ceea ce poruncește — luminăția ta!

— Porunca mea ar fi o rugă; zise Radu, simțind că îngălbenește.

— Ruga acea, am să o iau drept o poruncă scumpă pe care o voi îndeplini.

Radu vru să spună ceva și duse mâna la piep, dar Răduca intră aruncându-se pe covor și spuse cu umilință.

— Luminăția Sa, tatăl Măriei tale Vel Vistierul a intrat pe poartă și are să vină.

— Să-l poftești aci, răspunse Oana repede, dar ține-l puțin de vorbă la intrare până o trece Domnia lui jupânul Radu în iatacul de alături. — Du-te.

Roaba dispăru.

Și către Calomfirescu fata urmă:

— Stai dincolo: se aude de acolo orice vorbim aci. Dar știi că eu am cea mai desăvârșită încredere în Domnia ta; eu... eu te iubesc. Du-te.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Şi eu, Domniţa dragă, şi eu te iubesc, peste ori ce închipuire.

— Adevărat?... şi pleci aşa? fără să-mi săruţi măcar.... mâna.

Radu se zăpăcise. El se apropiă de mâna întinsă a Oancei şi o duse la buza şoptind:

— Eu te-aş săruta toată, Domniţă scumpă.

— Nu toată, şopti Oana, numai pe obraz.

Dar din grabă, fiindcă fata întinse greşit chipul ei frumos, Radu nemeri cu buzele pe gurita ei, şi un sărut setos îi ţinu câteva clipe încremeniţi.

— Fugi iubitule, şopti Oana dându-i căciula lăsată pe un scăunel. Uite pe aci. Stai dincolo şi ascultă. Şi... orice vei auzi... gândeşte-te că... te iubesc... şi că poate şi Domnia-ta... ai să mă iubeşti.

VEL VISTIERUL CAUTĂ AJUTOR

Vel Vistierul Dan, răsări în uşă, aruncă o privire scrutătoare prin odaie şi înaintă să-şi îmbrăţişeze fata. Oana îi întinse fruntea, şi se înclină să-i sărute dreapta. Bătrânul îşi zvârli blana şi căciula pe sofa, apoi mângâiă pe Oana pe obraz! Fata zise surâzând:

— Te aşteptam tată. Bine ai venit. Poftim şezi.

Vistierul se lăsă într'un jeţi

— Te ştiu că eşti mare ghicitoare de gânduri, dar nu cred că — deşi spui că mă aşteptai, — ai să poţi ghici pentru ce am venit să-ţi vorbesc. Ce mi-a pălăvrit roaba ta despre nişte hoţi cari au fost aci, m'a uluit. Dar să văd ce ghiceşti?

— Vrei să-ţi spun? Şi dacă spun drept gândul Domniei-Tale, îmi faci un dar?

— Cel mai mare dar ce vei socoti drept să ceri; zise Vel Vistierul, surâzând pentru a-şi ascunde neliniştea şi nerăbdarea.

— Ai venit din pricina Emirului Harun.

Vel Vistierul sări de pe sofa.

— Brece? Dar... tot n'ai ghicit pe de-a întregul.... Ş'apoi odată ce ştii că a fost dat în îngrijirea mea.

— A fost dat? greşeşti tată: l'ai luat Domnia ta. Altfel trebuia să fie dat pe mâna marelui Armaş, sau *mie*, căci eu l'am recunoscut şi prins.

Vistierul îşi privi fata, apoi dădu din umeri şi se reaşeză, pe când Oana stând în picioare urmă,.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Şi acuma ai venit la mine fiindcă... ţi-e teama de cele ce o să zică Maria sa Vodă...

— Eşti departe de tot de... darul făgăduit.

Oana se aşeză pe sofa şi rosti cu linişte:

— Sunt foarte aproape tată... departe este numai *el*.

— Care el? vorbeşte limpede Oana.

— El. Emirul Harun, căruia Domnia ta i-ai dat drumul!

Vel Vistierul tresări ca ars. El rosti într'o şoaptă pasionată:

— Vorbeşte mai încet! De unde ştii! Se vede că ai iscoade cari îmi urmăresc paşii! De unde ai aflat?

— Ştiu tată că ţi-a făgăduit zece butoaie cu aur: zece butoaie! Şi că ţi-a mai făgăduit şi sprijinul lui, ca să capeţi scaunul Munteniei.

Vistierul îngălbeni. El vru să vorbească dar i-se uscase limba în gură şi trebui să-şi dreagă glasul, şi abia făcând o sforţare putu întreba:

— Dar cum se poate să ştii? Astea le-am vorbit în şoaptă, fără martori. Cum ştii?

— Nu te mai osteni să ghiceşti tată! Toate astea mi le-a spus chiar Emirul!

Şi cum bătrânul o privea cu ochii holbaţi, neîncrezători, Oana spuse cu glas răspicat:

— A fost aci, de dimineaţă, cu mai mulţi oameni îmbrăcaţi ca ostaşi. A spus că vine din partea jupânului Radu Calomfirescu. Ştia că trebuia să-mi fie prieten, şi că — din pricină că mi-a scăpat viaţa — trebuia să-l primesc. Eu dădusem porunca slugilor ca boerul Radu, care e un strălucit căpitan al Măriei Sale, şi... mi-e drag să fie primit.

— Cum? Oano?! exclamă bătrânul; tu ţii la Radu Calomfirescu!?

Fata rosti cu glasul ceva mai ridicat:

— Nu ţiu... îl iubesc. Pe jupânul Radu îl iubesc... Şi când a intrat Emirul, l'am ghicit! Turcu ăsta m'a găsit bună pentru el... şi venise să mă ridice de aci. Când l'am auzit spunând că-şi bate joc de făgăduelile ce ţi-a făcut, şi a poruncit să fiu luată, i-am ucis oamenii şi l'am rănit. Dar... mi-a scăpat. A fugit.

Vistierul abia 'şi putu reprima un oftat de uşurare.

— Oano. Ai ghicit pentru ce am venit...

— Am ghicit că vrei să-mi ceri să recunosc, în omul pe care l'ai pus în locul lui pe Harun. Să spun eu că cel rămas este Emirul. Asta vrei?

— Da; zise bătrânul; am pus în locul lui un rob turc,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

care seamănă la obraz și la trup cu Harun. Și tu, fiind singura care-l cunoști mai de aproape...

— Vrei să mărturisesc că el este?

— Da. Știu că Domnul nostru Mihai te iubește și are să fie destul să spui tu că-l recunoști...

— Dar îl cunoaște și jupânul Radu Calomfirescu... prietenul meu.

— Vorbește tu cu Radu, și trimete-l pentru câteva zile de aci. Roagă-l să se ducă la o moșie a ta pe Calomița, sau în Oltenia. Și în vremea asta, mă descurc eu.

— Dar zise Oana surâzând, mai este banul Iane, care l'a pălmuit deunăzi pe Emir și a avut vreme să-și întipărească în minte trăsăturile lui, dacă cumva nu l'o cunoaște de pe când era prieten cu sultanul.

— Banul Iane a plecat aseară la Iași ca să pună la cale cu Aron Vodă un legământ. D'aia i-am dat drumul Emirului, ca să ducă Padișahului vestea și să mă arate pe mine ca pe un bun slujitor al lui.

Oana scoase un fluerat din vârful buzelor:

— Da' rău te-ai încurcat tată. Știi ce? lasă-te de treburile țării că tu duci de râpă.

— Tu nu vezi viitorul Oano, eu îl văd.

— Cum îl vezi? cu gâde lângă Domnia ta? Sau te vezi tras în țeapă?

— Cum fata mea? Adică tu nu vrei să mă ajuți? întrebă Vistierul privind-o cu îngrijorare.

Oana se apropie de părintele ei și-l mângâiă pe mână

— Tată, tată. Cum crezi că am să te pierd eu? Dar aș vroi să te împiedec de a mai te ține de sforării d'astea. Toate se află. Par'că Domnitorul nu știe câte ai uneltit sub atâția Domni?

— Dacă le știe... de ce m'a ținut în slujba de Vel Vistier?

— Asta, tata, ar trebui să-ți arate ce inimă mărinimoasă are Domnul și ar mai trebui să te fi îndrumat să-l slujești cu credință, iar nu așa cum... s'a întâmplat acu.

Bătrânul o apucă de mâna și întrebă codindu-se:

— Tu, să fii în locul Domnitorului, și să afli cele petrecute, azi, ce ai hotărâ dacă aș fi străin... adică să nu fiu tatăl tău. Spune:

— Gâdele!

Vistierul Dan se lăsă pe sofa zdrobit. El mai făcu o încercare:

— Adică... precât înțeleg eu... tu nu vrei să mă ajuți?...

— Te ajut, tata dragă, dar să-mi dai încuviințarea să iau de bărbat pe cine oi vroi eu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Peste câtă vreme? întrebă Vistierul înseninându-se. Şi pe cine ai ales?

— Poate peste un an, poate peste o săptămână... Am ales pe jupânul Radu Calomfirescu.

— Greu o să-l iei pe Radu. Cu el, adică vreau să spun, cu mama lui am eu o răfuială veche. O socoteală grea.

Oana zise răspicat:

— Ori ce socoteli ai avea, trebue să le ştergi; să le uiţi! Altfel nu ştiu cum aş putea să te ajut să scapi. Radu ştie pe Emir, îl cunoaşte. Dacă 'mi încuviinţezi cererea mea, îl pot ruga să se ducă undeva, să nu fie aci. Dacă nu, nu am cum să-l depărtez.

— Bine, fetiţo... Dar el nu are nici o avere decât spada lui. Mama lui e bogată, dar... trăeşte.

— Te înşeli tată: el e bogat în daruri fireşti... Are o inimă neasemănat de frumoasă; este de o vitejie pe care nu o întrece nici a stolnicului Stroe Buzescu, nici a strălucitului căpitan Kiraly... El n'are nevoe de avere, căci sufletul lui e o comoară.

Dan Vistierul stătu câteva clipe gânditor, apoi oftă:

— Precum văd din cele ce-mi spui despre jupânul Radu, — îl iubeşti mult.

— Da, zise Oana cu tărie, îl iubesc pe jupânul Radu Calomfirescu, mult, foarte mult. Din tot adâncul inimei mele.

— Bine, reluă Vel Vistierul, gânditor, înţeleg. Îl iubeşti, şi — dacă l'ai ales nu se poate să nu te iubească şi are să-ţi fac pe plac. Are să plece unde-i vei... porunci.

— Unde-l voi ruga; îl îndreptă Oana.

— Fie precum spui... Dar precât te ştiu eu de... bătoasă şi hotărîtă mai degrabă ai să mori decât să spui un neadevăr. Şi nu înţeleg cum ai să poţi tu minţi faţă de Vodă, când te-o întreba dacă turcul meu este Harun sau... nu este...?

— Tată dragă... toate astea atârnă de încuviinţarea ce 'mi vei da. „Încuviinţarea" înţeleg, pe lângă cele ce am eu de la mama, şi pe lângă moşia ce-mi vei dărui, fiindcă ţi-am ghicit rostul venirei, — ştii cum a fost vorba, — să'mi mai dai câteva moşii de zestre, pe cari să i-le dau lui.

Dan o întrerupse nerăbdător:

— Bine-bine! îţi dau tot ce vrei! Dar cum ai să vorbeşti Domnului?

— Tată dragă, dă mâna cu mine, ca să ştiu că ne-am înţeles.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Vel Vistierul puse dreapta lui în mâna Oanei, și o privi întrebător pe când ea urmă:

— Ne-am înțeles! Ce ai făgăduit e sfânt?

— Sfânt și dăruit! Dar cum ai să vorbești față de Vodă.

Oana îi lua mâna și apoi în mângâia pe obraz bătându-i ușor cu palma:

— Ai să vezi ce fata deșteaptă ai. Voi pleca, împreună cu Radu, la moșia mamei lui lângă Oltenița, ca să o cuceresc; și în vremea asta Domnia-ta... îți potrivești treburile cum crezi mai bine.

O lumină de veselie trecu peste obrazul îngrijorat al marelui Vistier. El cuprinse pe Oana pe după gât și o sărută pe frunte și pe obraz, zicând, într'o explozie de mulțumire:

— Feliția mea! Fata mea a deșteaptă! Cum de nu te-a făcut Dumnezeu băiat că aș fi pus mâna pe Muntenia, pe Moldova și chiar și pe Ardeal, cu un băiat care ar fi avut deșteptăciunea ta.

— Dă-o dracului de vorbă 'tată! zise Oana pe un ton răstit. Domnia-ta în loc să-mi mulțumești că te scap de la mare ananghie, cerci acuma să mă arăți ca pe o schioadă, o neisprăvită de Dumnezeu fiindcă sunt o fată. Tată dragă, ci fi, și ci fi fost un mare pișicher, dar nu un bărbat... deștept...

— De ce vorbești astfel Oana mea dragă?

Vel Vistierul întinse mâna spre fiica lui, ca și când s'ar fi temut să nu se răzgândească și zise repede:

— Fiindcă puteai să ai un băiat tânjit sau bleg, cum e Pătrașcu al Măriei Sale Domnul Mihai. Iar eu sunt fată, precum ai spus, și vezi că sunt și tot nu pari mulțumit. Și nu pari, numai pentru a nu pune la bătaie cele câteva moșii, pe cari mi le-ai făgăduit pentru cununia mea.

— Oano fată, zise Vel Vistierul ceva mai liniștit, după ce auzise ideea fiicei sale, privitoare la Radu, tu n'ai spus câte moșii vrei. Eu îți voi da șapte moșii.

— Din cele nouăzeci pe cari le ai? Ești cel mai mare stăpânitor de pământuri, după Vodă.

— Te înșeli Oană. Mai multe și mai bogate moșii decât Vodă, are Stolnicul Stroe Buzescu. El are 128 de moșii. Măria Sa are din partea Doamnei Stanca 107; iar numai 92.

— Bașca de peșcheșurile cari îți vin ca Vel Vistier. Și mie 'mi dai numai șapte moșii pentru că te ajut să-ți scapi viața?

— Dar uitata-i oare, fata mea, că eu ți-am dat viața fără să-ți cer moșii? Ba te-am și crescut și am putut face să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniaro/mdr/1901-1932

ajungi așa de puternică și frumoasă și cărturară, încât însă-și Domnitorul se uită cu jiind la tine.

— Viața mi-a dat-o mama mea cea sfîntă. Cât despre uitat, cine vrea se uită la mine! zise Oana, dând din umeri. Cu atât mai mult drept poate să se uite Măria Sa, la care și eu mă uit cu drag și cu adâncă credință. Dar.... spunea-i de șapte moșii.... La biblie toate sunt pe câte 12. Ba dacă punem și pe Iuda sunt 13. Adică 12 Apostoli buni și Iuda al 13-lea.

— Ei fiindcă vrei tu să fii după scriptură, fie și treisprezece.

— Stai tată, rosti Oana în glumă. Nimeni nu s'a gândit până azi la un lucru atât de lămurit. Au fost 12 Apostoli cu Iuda au fost 13.

— Bun.

— Dar pe Isus Christos, care făcea cât ei toți la un loc, ba și mai mult chiar, nimeni nu l-a socotit până azi. Și cu Iuda de o parte, și cu Mântuitorul nostru Isus de alta, care face cât toți 13, așa-i că face 23... de moșii?

— Bată-te norocul, să te bată! exclamă Vel Vistierul râzând! Ai dreptate. Nimeni nu s'a gândit să socotească și pe Mântuitorul nostru Isus Christos, ca unul care face cât toți la un loc. Tu te-ai gândit: fiindcă ghicesc, înțeleg și văd că vrei să mă ajuți, îți voi da 26 moșii pe lângă cele ce ai! Dar... Nu uita Oano că dacă nu pleci cu Radu și cu cine mai bănuești că ar fi în stare să dovedească față de Domnul că turcul meu nu e Emirul Harun, pierd nu numai moșiile ce-ți dăruesc, dar și capul ăsta de care ai cam început să-ți bați joc.

— Tată dragă! — zise Oana, cu un accent de iubire, — de ce nu vrei să primești, măcar odată, un sfat de la mine... copila Domnici Tale?

Bătrânul Vistier, surâse și zise cu un oftat:

— Spune fata mea... Tu ești dintr'o vreme mai nouă. Tu poate vezi lucrurile mai fără... făgăduieli de..... gât sau... tragere în țeapă. Spune!

— Eu aș spune: lasă-le naibii sforăriile! Nu te mai gândi la Scaunul Munteniei! La ce ți-ar folosi?!

— Dragă Oano! E o vorbă: decât un an cioară, mai bine o zi vultur!

— Ori vultur în țeapă? Mare ispravă!!

— Tocmai tu, esclamă Vistierul, tocmai tu, ființa care nu vroia decât să fie „în frunte, sau în groapă", tocmai tu vorbești astfel?

— Tocmai eu tată. Și să vezi de ce: a dat dragostea în inima mea!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Şi eu... te credeam îndrăgostită de — Domnul Mihai...

Oana făcu din mână un gest de supărare, dar se potoli şi întrebă:

— Ei cum? Şi tocmai de aceea ai dat drumul Emirului, şi i-ai înlesnit putinţa să ridice oşti împotriva celuia pe care credeai că-l iubesc?

— Iartă-mă — zise bătrânul Vistier, cu un ton umilit, — iartă-mă fata mea, dacă eu în cele ce am gândit, nu te-am avut în minte decât ca pe o fată, pe care aş fi vrut să-o mărit cu un împărat, sau cel puţin un Crai: Craiul Transilvanici.

Oana începu să râdă:

— Da' bine tată dragă, Împăratul nici nu visează de mine; şi cât despre Craiul Ardealului... ăla este, precum şi Domnia ta o ştii, un... un... neputincios, care o să se despartă chiar de a doua zi, de viitoarea lui nevasta. Nu tată! Să nu glumim. Nici nu te-ai gândit la mine. Te-ai gândit numai la visurile Domniei tale, de mărire.

— Imi pare rău, — zise Vistierul. — îmi pare rău că trebue să o mărturisesc — mai ales acuma, când am aşa mare nevoe de sprijinul tău, — mărturisesc că tu ai dreptate....

Oana îşi trecu mâna prin buclele ondulate, şi făcu o sforţare ca să rostească liniştit:

— Ne-am înţeles: Domnia ta, tată nu te-ai gândit la mine, în înjghebările ce puneai la cale. Şi cu acuma trebue să mă gândesc cum să te scap de... mărturia mea. Am găsit cum. Dai încuviinţarea?

Vel Vistierul întinse mâna spre fiica lui, ca şi când s'ar fi temut să nu se răzgândească şi zise repede:

— Ne-am învoit... Dar dacă nu te iubeşte jupânul Radu?

— Păi n'am decât să-l întreb. Dar să nu ai nici o grijă din partea mea. Or mă iubeşte, ori nu, eu tot mă duc la moşia mamei sale.

— Oano... tu eşti destul de deşteaptă... Iţi doresc să răuşeşti — şi să fii fericită!

— Mulţumesc! Numai să nu te răzgândeşti, în privinţa celor [26] de moşii.

— Se poate Oano să nu mă ţiu eu de cuvânt faţă de tine? Mai ales că mă ajuţi. Dar tot mă simt îngrijorat... Eu am pus de i-a tăiat limba sârbului ca să nu poată vorbi. Ce o să zică Vodă... când l'o vedea. Aici e tot greul!

— Te scap eu tată. Pune-l să fugă şi porunceşte oamenilor să-l ajungă şi să-l căsăpească, să nu-l mai recunoască nici Banul Iane.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.1901-1932

— Tiii! exclamă bătrânul lovindu-se peste pulpă cu palma, — cum dracu de nu m'am gândit eu la asta?! Şi mă mai credeam vulpe bătrână! Să trăeşti fetiţa tatii. Iţi dau cele mai frumoase moşii drept mulţumire! Şi luând-o în braţe o sărută, de plecare, pe amândouă obraji.

DOMNITORUL IN VIZITĂ LA FATA VISTIERULUI DAN

Oana însoţi pe tatăl ei cu privirea până-l văzu trecut de poartă, apoi dădu poruncă să nu mai fie primit nimeni şi merse aproape săltând de o bucurie până în iatacul în care o aştepta Radu Calomfirescu. Ea îi întinse ambele mâni. Radu cu ochii strălucitori, cu faţa luminată de un surâs fericit, se plecă peste degetele ei şi-ile sărută.

— Ai auzit vestea cea bună?

— Am auzit tot-tot, şi precât m'a mâlnit purtarea Vel Vistierului, faţă de... Măria Sa, pe atât m'a fericit de mult, cuvintele pe cari le-ai rostit în folosul nostru.

— Uf! exclamă fata, cu un gest menit să gonească o vedenie urâtă. Să vorbim numai de noi. Ştii ce? Ai auzit ce crede tata? El a spus că nu mă iubeşti. Şi deh, cu pre câte văd, rosti Oana prefăcându-se întristată, văd că Domnia ta, frumosule jupân Radu, nu mă iubeşti de loc... cel puţin, — urmă fata ridicând ochii ei luminaţi de duioşie, spre chipul tînărului boer, — aşa spune Marele Vistier, Tatăl meu.

Privirea lui Radu se întristă. El dădu din cap.

— Stai, exclamă Oana. Pricep mustrarea din privirea Domniei tale Radule. O înţeleg, dar nu sunt eu de vină de faptele altuia chiar dacă acela e tatăl meu.

Tînărul o mângâiă trecându-i uşor cu mâna peste bucle şi rosti cu duioşie:

— De ce să te mai amărăşti gândindu-te la cele ce am auzit eu din gura Vel Vistierului. Te-am auzit şi am rămas fermecat şi de mărea Domniei tale deşteptăciune. Că te iubeam de mult, e greu să o crezi. Deşi te ştiam din auzite... Dar a fost destul să te văd...

— M'ai văzut numai de trei ori, îl întrerupse Oana în glumă, pe când eu te-am văzut de atâtea ori.

— Odată numai să te fi văzut şi era de ajuns, zise Radu apucându-i mâna. Cine poate să te vadă şi să scape de sub farmecul fiicei Vel Vistierului...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— E ceea ce spui, în legătură cu vorbele rostite de tatăl meu?

— Ce a spus Marele Vistier, nu e nimic, pe lângă ceea ce știu eu. Vodă te iubește cu o dragoste fără margini... pentru slujbele ce i-ai făcut; și pentru credința ce i-ai arătat. Știi, după ce le-ai tălmăcit hrisovul lui Sigismund, că te-a lăudat de te-a ridicat în slava cerului.

— Bine. — zise Oana îmbunată de cuvintele lui Radu, — laudele nu sunt o dovadă de dragoste... și apoi... ce sunt eu de vină, dacă, bunioara Gheorghe Căplescu a ținut morțiș, să mă ia de nevastă.

Radu izbucni în râs zicând:

— Să vezi pe Albert Kiraly, care te iubește, mai mult decât pe o soră, ce a râs, și ce râde, ori de câte ori vine vorba de pățania lui Ghiță Căplescu.

— Negreșit, — răspunse Oana, înveselită de amintirea renghiului jucat lui Gheorghe, — negreșit că e o deosebire: Domnul Mihai poate să mă iubească, la fel cu Căplescu. Dar eu îl iubesc numai ca o fată, care pricepe starea lui, și cearcă din răsputeri să-l ajute... Pe când altă ceva este dragostea, ce o am pentru... alt cineva, care se sfiește să-mi spună, sau să-mi arate că mă iubește.

Glasul tinerei căpătase o nuanță de mustrare blajină. Radu se sfiise să nu o jignească atingând-o. Dar după ce Oana rosti fraza ei ușor dojenitoare, tânărul se apropiă, o luă în brațe, trecându-i o mână pe sub șolduri, și o ridică întocmai ca pe un copil în aer. Fata sprijini capul de umărul boerului și pletele ei ondulate se alipiră de pletele inelate ale tânărului. Ea șopti:

— Dar voinic mai ești Răducule.

— Aproape — aproape atât de voinic pe cât ești Domnia ta.

— Și ziii, — urmă Oana cu un surâs galeș, punându-i un braț pe după gât, — mă ții în brațe... așaaaa... degeabă?

Tânărul nu se mai putu stăpâni, și începu să o sărute pe buze pe obraji pe frunte, fără ca Oana să se împotrivească.

— Lasă-mă te rog jos, zise fata făcând o strâmbătură.

— Te-am supărat oare cumva, Oană scumpă? exclamă Radu.

— Nu dragul meu, nu m'ai supărat. Dar m'ai apucat cu brațul peste locul în care m'a lovit Emirul cu iataganul, și m'a durut de cum m'ai ridicat. Dar plăcerea de a mă simți în brațele tale Răducule, a fost mai mare decât durerea, de aceea nu am spus nimic...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Radu murmură, sărutând-o cu duioșie:

— Scumpă, frumoasă, și bărbată fată! Cum aș putea eu să fiu vrednic de tine?

— Cum? replică Oana surâzându-i, și topindu-și duioșia ochilor ei licăritor de fericire în ochii lui setoși, — cum? Foarte ușor, Răducule dragă, iubindu-mă precât te iubesc eu!

Radu se lumină ca de o explozie de gingășii de cari ar fi vrut să năvălească asupra Oanei, dar o bătaie în ușă îl făcu să se încrunte.

Ivan se ivi zicând cu adânci și respectuoase ploconuri:

— De departe se vede venind Măria Sa Domnitorul — ce să fac Domniță? Porunca Măriei tale a fost să nu se mai primească nimeni. Cu umilință mare rog pe Măria ta să-mi spuie cum să-l opresc afară?

Oana privi spre figura îngrijorată a lui Radu și strângând din buze, spre a'și stăpâni râsul, zise cu o mare seriozitate:

— Să întreb întâi pe luminatul Boer Radu ce crede. Să-l primim sau să dăm pe Maria Sa afară.

Radu pricepu gluma și replică înclinându-se:

— Eu cred că numai Măria ta, Domniță, poți hotărî în casele Domniei tale. Dar dacă primești sfatul meu, cred că de oarece Domnul Mihai a mai fost odată și nu a putut să te vadă, să-l primești. Eu voi trece dincolo.

— Nu. Ai să stai aci cu mine: eu mă voi întinde pe sofa și Domnia ta, dragul meu prieten ai să stai lângă mine. Du-te Ivane și spune Măriei Sale că 'l aștept cu inima deschisă.

De abia se așezase bine pe sofa, sprijinind cotul stâng într'o pernă, după ce poftise pe prietenul ei să șază într'un jeț, și Domnitorul apăru în ușă. El dădu cușma și blana în mâna slugilor și cu fața luminată de un surâs prietenos, făcu un pas în iatacul cald.

Calomfirescu se ridică, rămânând în picioare lângă Oana.

— Uite și Radu al meu, zise Mihai cu duioșie, apoi înaintând apucă dreapta fetei între ambele lui mâni. Cum te mai afli Oană dragă. Mă bucur că te văd sănătoasă... După fața strălucitoare ce ai azi pari mai frumoasă și mai sănătoasă decât ori când...

Voevodul luă loc alături de Oana și făcu semn lui Radu arătându-i jețul. Tânărul se așeză, mulțumind cu o înclinare.

— Mulțumesc Măria Ta, răspunse tânăra. Zilele din urmă eram bolnavă de supărare, că singurul din cre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dincioşii Măriei Tale pe care aş fi dorit să-l primesc, nu venea măcar să mă vadă.

— Din credincioşii mei? întrebă Domnitorul. Spune mi-l Oană dragă, să ţi-l trimet legat cobză. Auzi tâlharu! Il aşteaptă o fată atât de frumoasă, şi el face că nu ştie...

— Păi nici nu ştia, bietul... Nici nu ştia, că eu ţineam măcar să-l văd.

— Auzişi Radule, exclamă Mihai cu un accent de voioşie: auzi-şi: să mi-l cauţi! şi să i-l aduci fetei, legat... ferecat în lanţuri. Auzi, să-mi supere el fata mea. Măimăi! de 'oi pune mâna pe el!

— Păi, mi l-am găsit, zise Oana înveselită de buna dispoziţie a Domnitorului. Şi aş fi vrut ca Măria Ta, care ţii atât de mult la mine, să-i dai încuviinţarea trebuitoare ca să plece cu mine la moşia mamei lui.

Mihai, simţi o strângere de inimă, dar el îşi păstră înfăţişarea veselă, el se ridică de pe sofa, se plimbă de câteva ori prin odaie, apoi rosti:

— Ii dau! şi de o fi sărac îi dăruesc şi o moşie. Dar vreau să ştiu cine e norocosu ăla, care pune mâna pe aşa o comoară cum eşti tu Oano!? Poţi vorbi faţă de Radu, că-l ştiu. E singurul din câţi am în jurul meu, singurul în al cărui cuvânt mă pot încrede orbeşte. Eu nu am taine faţă de el. N'o fi Albert Kiraly, că pe el l'am auzit vorbindu-te parc'ar fi mai îndrăgostit de tine decât sunt eu. Albert este?

— Nu Maria Ta. Altul, tot atât de viteaz, dar, mai frumos; şi care te iubeşte chiar şi mai mult decât mine... poate.

— Mai frumos, şi mai credincios mie? privirea Domnitorului alunecă dela ochii licăritori de fericire ai fetei, la chipul bărbătesc de o aleasă frumuseţe a tânărului boer.

— Radule tu eşti norocosul! strigă Domnitorul şi întinzându-i stângă, îl lovi prietenos cu palma dreapta peste umăr, exclamând: să trăieşti Radule! Să trăeşti! şi tu Oana mea dragă, să fii fericită cu el! V'aţi logodit? Eu am să vă fiu naşul!

— Incă nu, zise Oana ridicându-se de pe sofa, cu ochii înrouraţi de înduioşire la vederea bucuriei cu care Domnitorul primise vestea şi se oferise să-i cunune. Dar dacă vrei Măria Ta, ne putem logodi chiar mâine.

— Nu-nu, că mâine am să fiu cu Kiraly la Gheorghiţa. Azi, chiar azi. Chiar acuma. N'ai nevoe de martori nici de popă. Eu sunt capul Bisericei. Chiamă-l pe Ivan al

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tău și pe unul sau doi care or mai fi din oamenii sau femeile credincioase ce ai și facem treaba pe loc, până n'o afla Vel Vistierul... că-l știu... are ceva împotriva jupânesei Calomfirescu... Și n'o să vrea să te lase să ieși pe Radu al meu.

Oana bătu din palme, — și pe când Domnitorul luase de braț pe Radu și-i vorbea, într'un colț al odăiței, — ea orândui cele trebuitoare. Ivan și Andrieș intrară urmați de roabe cari aduceau pe tave de argint cupe cu vin, și gustări.

Stăpâna casei, trecu pe lângă cupe și privind în ochii Radei, gustă din ele. Roaba se ploconi cu o expresie care era mai mult decât un jurământ menit să o asigure că vinul e curat.

— Gata? întrebă Domnitorul aducând pe tinărul lui Căpitan până lângă Oana. Să începem! Ascultă colea flăcăule: ia mâna fetei aceia și ține-o bine! În numele dragostei voastre vă logodesc și vă urez să fiți fericiți împreună. Și în numele dragostei ce am pentru tine Radule, și în numele iubirei ce am pentru fata asta, care mi-e dragă, mai mult decât un copil al meu, vă doresc să vă iubiți și... să aveți" răbdare cu căsătoria voastră până în primăvară, când vă voi cununa eu! Așa! Acu sărutați-vă!

El apropiă pe Oana de statura impunătoare a lui Radu și o împinse de umăr, în spre logodnicul ei, zicând:

— Sărut-o Radule, că e dreptul tău.

Frumosul boer, cuprinse pe Oana în brațe și o sărută pe buze. Dar fata, ca și când lucrul s'ar fi înțeles de la sine și poate și ca să arate lui Mihai cât îl iubea pe Radu îl apucă ușor cu ambele mâini peste plete și plecându-i din nou capul îl sărută pe ambii obraji.

— Acuma, Radule, e datoria mea să sărut finii. Datoria cere să-mi sărutați mâna. O să mi-o sărutați la cununie. Acuma, stai Radule! Și plecându-l sărută ambii obraji ai lui Radu. Apoi cuprinse pe Oana pe după gât zise cu duioșie:

— E de datoria nașului să-și sărute fina. Greu îmi vine, dar, hai să te sărut! Și după ce o sărută pe frunte Domnitorul își lipi buzele pe rând pe fiecare obraz al fetei.

Ochii tuturor erau înrourați.

— Ei, Oana tatii, zise Domnitorul lăsându-se într'un jeț, îmi pare bine că ai cucerit inima unui bărbat care n'are seamăn decât pe Stolnicul Stroe, sau pe Kiraly... Dar el

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

e mai altfel; şi mai frumos de obraz şi la trup şi mult mai frumos la suflet.

— Kiraly, zise Radu, este şi frumos şi viteaz şi are un suflet drept cum nu se poate mai cinstit.

— L'am cântărit, zise Domnitorul, e un mare meşter de războiu. Noi nu suntem meşteri. Noi suntem mânuitori de paloşe, sau capi de cete, în stare să ne azvârlim în moarte ca într'o horă. Dar el are ceea ce nu avem noi toţi... E un războinic născut, şi mai a şi învăţat dar a luat numai ce e bun din învăţătură. Numai ţie Radule trebue să-ţi mulţumesc pentru că mi l'ai câştigat.

Ivan aduse o tavă cu trei cupe cu vin în faţa Domnitorului. Oana luă cupa din faţa ei, gustă şi o întinse Domnului Mihai, apoi atinse cu buzele cupa a doua, o dădu lui Calomfirescu, şi luând a treia cupă o ridică în aer:

— In sănătatea Măriei Sale, naşul nostru.

Mihai ciocni cu amândoi, şi zise cu voioşie:

— In sănătatea voastră dragii mei. Vă urez să fiţi fericiţi! şi să vă iubiţi şi mai mult decât vă iubesc eu. Şi dădu cupa peste cap, la fel făcu Radu.

Oana îşi golise cupa pe jumătate, şi se scuză:

— Eu nu prea sunt obişnuită cu vinul. Şi cele petrecute sunt pentru mine mai mult decât vinul cel mai tare. Eu sunt aproape ameţită...

— Hehei, zise Domnitorul, să-l vezi pe Kiraly, ce poate la băutură! Deunăzi seară i-a turtit pe toţi. Stroe Buzescu, nu ma ivrea să plece la Sima lui, Preda începuse să aiureze că se desparte de Cătălina lui, Banul Mihalcea se văita că o să-l ocărească nevastă-sa Marula, Comisu Radu Florescu spunea ca să nu lăsăm pe Caplea, nevastă-sa, să-l ia dintre noi, şi Aga Leca, se temea să nu-i scoată ochii Grăjdana (nevasta) lui. Da să-l fi văzut pe hatmanul Udrea, ce spunea: ăla 'mi place! Spunea că Muşa (nevasta) lui bea la fel cu el, dar că ea nu se ameţeşte. Numai Kiraly părea potolit, dar vesel, şi foarte hazliu. Ei după ce toţi s'au turtit, eam pe la trei spre ziua, Albert a pornit în tabăra lui.

— Dar ce? întrebă Oana, el nu mai locueşte în conacul meu?

— Tot acolo locueşte, dar i-a pus pe secuii, ungurii şi toţi diavolii, pe cari îi are sub mână, să-şi facă bordeie mari. Le-am văzut. Sunt curate şi călduroase. A făcut Kiraly din trântorii şi tâlharii lui Horvat şi Thury nişte ostaşi de ţi-e mai mare mândria să te uiţi la ei. Şi-i munceşte cu mutra şi-i ţine de scurt.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndr1901-1932

— Am văzut și eu, obiectă Radu, când l-am pus în stăpânirea regimentelor lui Horvath! Eh! ăsta-i un om straşnic!

— Mi-a spus Aga Honzig, urmă Domnul, — că-l urmărise, ca să nu i-se întâmple ceva pe drum, — că la sosirea lui în tabără, toți erau gata să-l omoare și că i-a mustruluit la lumina faclelor și i-a răsucit până s'a înălțat soarele de o suliță pe cer. Pe urmă am aflat de la el rostul muștrei, pe care o pune la calc: el are însemnate o seamă de orașe și cetăți cari trebue să le cucerim. Și spune — cu drept — că noi neavând oaste multă și nici tunuri, trebuie să le luăm pe neașteptate. Adică să năvălim asupra dușmanului când i-o fi somnul mai dulce.

Oana umpluse cupele din nou și făcu semn Radei să dea câte una de argint și lui Andrieș și lui Ivan.

— Măria ta, zise tânăra, cu deși am avere tot nu am îndeajuns pentru a răsplăti credința și deșteptăciunea cu care acești doui credincioși mă slujesc. De aceea, dă'mi voe, ca într'o zi atât de mare pentru mine, să le dau cea mai înaltă răsplată ce le pot da, cinstindu-i în fața Măriei Tale cu câte o cupă de vin.

— Ca marea cinste ce le faci, zise Domnitorul, să fie deplină, să ciocnească fiecare cupa lui cu mine. Pe când cei doui rămaseră încremeniți. Domnul Mihai se apropiă de ei și ciocnind cu ei pe rând:

— In sănătatea Domniței Oana. Să vă trăiască și să trăiți!

— Să ne trăiască — rostiră cei doui, și să trăești și Măria ta fericit.

Ambii goliră paharele. Oana le făcu semn să-și țină cupele în mână.

— Pe Ivan îl cunosc Oană dragă, zise Domnitorul, dar nu l'am mai văzut pe ăsta — cum spuse-și că-l chiamă? Andrieș. Ce-i cu el?

— Andrieș mi-a adus hrisovul latinesc...

— Păi, cum de l'a luat? Știu bine că ți-am făgăduit să nu te întreb, dar aș fi vroit să am o întărire a celor ce știu....

— Măria ta, zise Oana cu un accent serios; Andrieș este omul meu. El s'a încrezut în mine și în temeiul acestei încrederi și a credinței ce-mi poartă, mi-a spus atâtea lucruri, — cari au folosit Măriei Tale, și eu acuma drept răsplată să-i trădez tainele?

— Și pe celălalt, pe Ivan, tot așa îl ocrotești Domnița?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ivan e altă socoteală?

— Cum? întrebă Domnitorul, de credința lui Ivan te îndoești?

— Nu Maria ta. Ivan e cu totul altceva decât Andrieș. Bunioară lui Ivan dacă i-aș porunci să se ucidă, el, care nu are pe lume decât pe mine, — n'ar șovăi o clipă.

Cazacul băgă cupa de argint în buzunar și-și scoase junghiul din teacă, ridicându-l ca pentru a și-l repezi în piept. El întrebă simplu:

— Poruncești stăpână?

Domnitorul sări spre el, și-i opri mâna exclamând:

— Du-te dracului de lungan! Vrei să-mi strici plăcerea pe care am avut-o logodind pe stăpâna ta.

Cazacul aștepta nehotărât, dar o privire a Oanei îl făcu să-și vâre junghiul în teacă: el se aruncă pe covor și-i sărută pantoful Oanei, zicând auzibil:

— Stăpâna slăvită. Ar fi fost o fericire pentru mine să mor din porunca Marici tale într'o zi atât de frumoasă.

Fata îl mângâia pe cap, și-i făcu semn să se ridice, zicând:

— Lasă, Ivane lasă, nu te grăbi să mori, că am mare nevoe de credința ta până la nunta mea, și... încă vre-o 60 de ani de acolo 'ncolo.

— Ei Măria ta, zise Radu, eșind din rezerva, în care stătuse până aci; cum aș putea eu să nu o iubesc și să-mi dau inima pentru o ființă ca Domnița asta, când văd că alții sunt gata să-și dea viața numai la un semn al ei?

Domnitorul ciocni din nou cu Radu, și cu Oana, pe când cei doi supuși ai tinerei dispăreau în mod discret.

— Mă Radule, zise Domnitorul când se văzu numai cu Oana și cu devotatul lui. Ține minte de la mine. Pe lumea asta nu sunt decât două lucruri bune pentru care face să trăești. Țara ta și femeia ta! Poate ar fi trebuit cum ar fi aci mai bine, să spun: femeia ta și apoi țara. Dar or eu, or țara tot aia-i: că dacă n'ai țară n'ai femee: te râd și te batjocoresc toți. Dar dacă ai o femee, apoi chiar și să n'ai țară îți face femeia țara pe care o iubești. Dar femee pe care s'o iubești nu o poți găsi atât de ușor. Și singur, sihastru, viața nu are nici un preț.

— Cu adevărat grăești Maria ta, zise Radu, surâzând spre Oana.

— Și să vezi, urmă Domnitorul, cum, când vei porni peste două luni, — cum ne este înțelegerea — să cucerești cu Albert și Stroe și cu Preda Buzescu cetățile tur-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1922

ceşti, de pe malul Dunării, cum are să-ţi fie dragă izbânda şi cât de voios ai să vi să te închini nevestei tale isprăvile războinice. Par'că o văd pe Oana mea, cea frumoasă, şi mândră, mai strălucitoare decât Sima Stolniceasa a lui Stroe.

— Măria ta, îl întrerupse Oana, crezi oare că eu am să-l aştept să vină? Voi merge cu el! Împreună am fost în stare să slujesc Măriei tale, ca o neînsemnată fată, cred că sub îmboldul dragostei voi găsi puterea şi deşteptăciunea trebuitoare ca să-l pot ajuta întru slujba Măriei tale.

— Aşa să fie Oano! Să trăeşti. Radu este într'adevăr de pizmuit pentru norocul frumos ce a dat peste el... Ce aud? E ceva afară?!

Un zgomot nedesluşit de voci atrăsese atenţia Oanei înainte ca Domnitorul să fi băgat de seamă. Acu se auzi afară o poruncă dârză a unuia care vroia să vorbească Domnului.

— Este Aga Honzig, spuse Domnitorul, porunceşte Oano dragă să-l lase să intre. Ce dracu l'o fi aducând aşa valvârtej?

La o bătaie din palme a tinerei, uşa se deschise şi Ivan intră şi întrebă. Dar peste el năvăli îmbrâncindu-l un bărbat înalt cu umerii laţi şi faţă pătrată, cu nasul cam cârn însă cu ochii pătrunzători vioi, căprui. El se opri în uşă, într'o ţinută rigidă, par'că ar fi împietrit, salutând.

— Oano, zise Domnitorul, dă-i voe să se apropie, că stă în uşă ca o stană de piatră, şi intră frigu 'n iatac. Vin-o 'ncoa, mă! ordonă Domnitorul după ce obţinu învoirea tinerei. Ce-i? Ce dracu te aduce după mine... pe aci!

Aga Honzig înaintă până la doui paşi de stăpânul său şi întrebă aproape şoptit:

— Măria ta, pot vorbi faţă de Dumneaor? E vorba de Emir....

— Poţi, zise Voevodul, încruntându-se, ca de temerea unei ştiri neplăcute, dar ca să nu stricăm cheful ăstor tineri, pe cari i-ar putea turbura vre-o ştire neplăcută, hai mai departe să... aud ce ştiri urâte îmi aduci....

Şi amândoi se dădură spre colţul cel mai depărtat, pe când Ivan se retrăgea închizând uşa.

Oana apucă mâna lui Radu şi-l trase spre colţul opus, apoi punându-i o mână pe după gât îl întrebă:

— Ştii de ce e vorba?

— Ghicesc... Honzig a descoperit parte, sau totul din cele puse la cale dece.... Ştii de cine.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Așa trebue să fie, murmură Oana. Acuma se hotărăște soarta noastră.

— A noastră? Cum? Nu te înțeleg prea frumoasă mea.

— Vei fi pus să vezi, sau să spui ce știi despre... cele petrecute. Ce ai să faci? Trebue să alegi între Domnitorul nostru și între mine.

— Oano! exclamă Radu în șoaptă. Știu tot. am ghicit pentru ce vine aci Honzig să vorbească Domnului; și știu ce ne ar aștepta: 'mi ești ursită! Sunt al tău... Dar... trebue să găsim un mijloc, o cale mijlocie prin care să-l ajutăm să iasă cu bine din vânzarea tainelor către Emir. Oana îi apucă mâna și i-o strânse, între degetele ei vânjoase, apoi o duse la buze, fără a se sinchisi dacă Honzig sau Domnitorul o vedea.

— Bine, mă Honzig zise Voevodul om vedea noi ce-i de făcut... acu du-te și fă-te luntre și punte și adu-l aci pe căpitanul Kiraly. Aga salută și dispăru. Apoi mai mult către Radu decât spre Oana, Domnitorul rosti rar și grav:

— Harun Emirul a răușit să pună în locul lui pe un nenorocit care, când a fugit a fost măcelărit de oamenii pe cari Vel Vistierul i-a repezit în desnădejdea lui asupra fugarului. Bietul Dan, după ce se bănuia că nu prea îl cred, așa cum ar trebui să fie toți ai mei, acuma, de spaimă să nu-i iasă nume rău, l'a căsăpit pe... un străin. Stăm prost Răducule! Am pierdut averile pe cari mi-le pulea da Emirul, și toată puterea ce 'mi izvorea din ținerea lui aci ca ostatic.

Radu zise, ca pentru a-l consola:

— Emirul, poate că avere să fi avut vre-un rost mai mare. cât despre dușmănie, n'are nici o noimă dușmănia lui, când peste capul lui se ridică Sinan și Padișahul.

— Da, admise Mihai, dar el poate să știe gândurile noastre. Noi am hotărât ca peste două luni să pornim cucerirea cetăților turcești. Dacă el a putut scăpa, și a putut pune pe altul în locul lui, înseamnă că a și putut afla multe din tainele noastre.

Un moment de tăcere urmă, căruia Oana îi puse capăt zicând ca o glumă:

— Cel mai ușor lucru, — dacă-mi dă voe Măria ta, să spun o părere de față, — ar fi să se pornească războiul, adică încercuirea și cucerirea cetăților turcești cu o lună mai de vreme.

— Gândul tău e minunat Oano, dar oare ai noștri pot fi gata? întrebă Mihai privind în ochii lui Radu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ai noștri încă nu. Dar ai lui Albert Kiraly pot porni chiar de acuma.

Mihai zise șovăind:

— Cum să-i dau eu drumul lui Albert, oricât ar fi el de credincios — el e străin de noi — cum să-i dau drumul cu așa o putere mustruluită drăcește să facă ce o vrea prin țară?

— Doamne, îl întrerupse Oana, dă-i de însoțitor și tovarăș pe Radu și ai să vezi ce minuni au să facă.

Mihai o privi cu un surâs pătruns de admirație, apoi rosti:

— Să trăești Oana mea dragă! Ce păcat că nu te pot lua ca sfetnic. Am face minuni. Dar de o cam dată să-l sfătuești pe Radu cum să-l domolească pe Albert ca să primească supravegherea și tovărășia lui în năvala ce o să orânduiască chiar de mâine cu Albert Kiraly.

Oana se uită la Radu cu duioșie și dădu din cap:

— Precum văd eu nașule drag, nu mai apuc eu să mă cunun cu jupânul Radu... De pe acum mi-l ei. Ce are să fie mai târziu când om fi în vâltoare!?!?!

Răduca intră și aruncându-se în genunchi pe covor, întrebă:

— Pot pune masă de prânz și pentru Măria Sa Domnitorul? Nu face Măria Sa cinste stăpânei mele slăvite să stea la masă aci?

Domnitorul o privi zâmbind.

— Deșteaptă e fata asta Oană dragă. Parcă mi-a ghicit gândul. Trebue să aștept aci pe Albert. Stau! Stau la masa Domniței Oana până nu intră la stăpân. Stau.

Roaba vru să plece târâș dar Oana se apropiă de ea și o întrebă în șoapte:

— Cine te-a învățat să întrebi... așa de nimerit.

— Andrieș, răspunse roaba șoptind, și fiindcă stăpâna ei o bătu ca mulțumire ușor peste capul înclinat, ea îi sărută picioarele și se târî spre ușă d'andaratele.

Tânăra se adresă lui Calomfirescu, zicând pe un ton glumeț:

— Rog pe viitorul meu stăpân să-mi încuviințeze — cu voia Măriei Sale, — să veghez la pregătirea mesei iubitului nostru Voevod.

Drept răspuns Radu îi luă mâinile și le sărută, zicând pe acelaș ton.

— Îți poruncesc să faci ca la Domnia ta acasă.

Domnitorul privi duios spre fata care se înclină din așă, apoi luă pe Calomfirescu de piept și-l zgudui:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Măi Radule! Mă! De n'ai ferici-o pe fata asta, pun să-ți taie capul în ziua de Paști! Înțelegi ce spun cu mă? Asta-i un înger un archanghel! E o comoară cum n'am avut cu parte să am! Radule mă pricepi?

Și într'un avânt nestăpânit Voevodul cuprinse pe frumosul tînăr în brațe și-l sărută pe obraz.

Calomfirescu, înduioșat, rămase câteva clipe fără a putea vorbi, apoi se înclină,, și luând dreapta lui Mihai, o duse la buze, zicând șoptit:

— Măria ta! înțeleg și... cu sărutul ăsta de mână îți dau din nou sufletul și viața mea,... pentru iubirea ce porți Oanei, și mie.

Mihai vru să spună ceva, dar fu întrerupt de intrarea lui Ivan, anunțând:

— Sluga Măriei tale, Aga Honzig, vine însoțit de strălucitul căpitan Kiraly.

— Să vie! rosti Domnitorul și roagă pe prea frumoasă ta stăpâna să mai pună încă un tacâm.

— Este pus: Măria ta, din porunca Domniței și... masa e gata...

— Bine, zise Domnitorul, din partea stăpânei tale nici nu puteam să mă aștept la altceva... dar e tacâm și pentru Aga Honzig?

— Nu, răspunse Ivan temenindu-se; stăpâna mea a spus că luminatul jupân Aga Honzig trebue să ducă Măriei Sale Doamnei Stanca vestea că Măria ta rămâi aci fiindcă ai logodit-o cu Boerul Calomfirescu.

— Măi a naibii fată! exclamă Domnitorul. Precum a poruncit ea, așa să se facă!...

Pe când Domnitorul rămase de vorbă cu Aga Honzig, Albert Kiraly află de la Radu, logodna lui cu Oana și după ce îi strânse mâna urându-i fericirea deplină scoase din buzunar un pumn de giuvaericale, alese din ele două inele cu pietre prețioase de o mare frumusețe și le dădu prietenului său zicând:

— De mult mă purtam cu gândul să fac Domniței Oana un dar mai deosebit. Nu am cutezat să-i dau ceva fiindcă nu am avut prilej. Acu, se cuvine, ține pe acesta mai frumos și mai subțire, îi voi da Domniței pe ăsta mai gros, și veți schimba inelele la masă.

Oana aflând de sosirea lui Kiraly, veni să-l întâmpine și primi surâzând frumosul inel. Domnitorul de cum văzu pe Albert sărutând mâna Oanei și zări inelele felicită pe frumosul căpitan și decise îndată să se procedeze la schimbul de inele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

La masa bogat împodobită, Oana stătu deoparte, cu Domnitorul, iar dincolo, Radu și Albert.

Viteazul Kiraly puse mâna pe după umărul lui Radu, zicând:

— Imi pare bine că ai avut norocul să te aleagă o zînă cum e Domnița Oana, înzestrată de Dumnezeu cu alătea daruri minunate, însă îmi pare rău că nu vei putea fi cu noi la războiul ce trebue să pornim încă din iarna asta.

Oana răspunse surâzând:

— Are să fie cu Domnia ta, și abia după ce voi sfârși cu pregătirile ce se cer cu luarea în primire a unor moșii ce mi se cuvin și cu pregătirile pentru nunta mea, abia atunci, în primăvară, ne vom căsători... Măria Sa are să ne cunune.

— Mi-l dai Măria Ta? întrebă Albert înveselit, adresându-se lui Mihai.

Domnitorul dădu din cap, dar pentru a putea vorbi limpede cu Albert el lămuri în câteva cuvinte fuga lui Harun Emirul și tot ce se petrecuse.

— Pe rănile lui Christos! exclamă Kiraly. Dacă Emirul a fost în stare să pună pe altul în locul său și să fugă, trebue să fi aflat și tainele noastre privitoare la pregătirile de războiu.

Oana ridică ochii spre Radu, cu un surâs plin de drăgălășie. Tânărul înțelese că fata îl îndeamnă să schimbe cursul vorbirei, și zise:

— Nu cred, El acu trebue să fi trecut Dunărea.

— Cum, întrebă Kiraly, nu crezi că el, fiind aci să afle totul prin cei cari l'au ajutat să scape.

Eu, iată, eu știu cele ce se petrec în tabăra tătarilor din Ungaria. Ei au pornit pe Dunăre în jos, și peste zece zile vor fi trecuți de Porțile de fier. Astea le știu de la niște iscoade pe cari le au prins oamenii mei. Vroiam să înștiințez azi pe Măria Sa de acest lucru ca să vedem ce facem.

— Să-i lăsăm să vină ei până aci, zise Domnul și să-i nimicim: nu ne mai ostenim până la ei.

— Oana intervenì:

— Tătarii trebuie să aducă mii de robi cu ei. Și poate au adunat și bogății

Domnitorul surâse zicând cu un ton potolit:

— Să-i poftim chiar să vină; că de bogățiile lor jefuite, avem noi marea nevoie aci. Trebue să ne îmbrăcăm

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

oastea, să avem cât mai mulți călăreți, și caii tâlhărești sunt buni foarte buni... pentru noi!

Kiraly spuse repede:

— Toți ostașii lăsați mie de Horvath și Thury aproape goi, sunt azi bine îmbrăcați. Mai mult de jumătate au cai.

— Ai noștri, zise Domnul, încă nu sunt gata: prada prada luată de Români din Giurgiu, nu le-a folosit. Eu am căpitani viteji, dar ei nu sunt atât de pricepuți, cum ești D-ta Căpitane, să-i ție de scurt și să-i îmbrace.

— Eu i-am îmbrăcat din averile furate de Horvath și Bekeș, zise Albert râzând. Așa că... în urma celor aflate, eu cred că ar trebui să începem cât de repede năvala noastră. Aș dori să încuviințez Măria ta să pornim peste câteva zile.

Domnitorul dădu din cap aprobând spusele lui Albert. Domnul lămuri pe Radu, că prietenul lui propune să se înceapă atacul și distrugerea orașelor și cetăților de pe la gurile Dunării și să ducă războiul spre mijlocul țării turcești de-a lungul Dunării, unde sunt orașe bogate locuite de turci și greci.

— Kiraly, urmă Domnitorul, spune că fără tunuri nu putem lua Brăila și că întâi trebue să radem alte orașe, să găsim tunuri mari și tocmai spre vară să năvălim asupra Brăilei.

— Doamne, întrebă Oana, dar la vară nu are să se întoarcă sultanul cu toate puterile lui împotriva Măriei Tale?

— Sultanul, replică Domnul: are de furcă în Ungaria cu împăratul. Sinan Vizirul o fi vrând el să 'mi taie capul precum a spus, dar... până atunci noi ce treabă avem decât să ne pregătim!

— Măria ta, întrerupse respectuos Albert, eu am văzut la jumătatea drumului spre Giurgiu, că strâmtoarea de lângă apa Neajlovului, s'ar putea folosi.

— O cunosc: răspunse Domnitorul, locul e mlăștinos, și n'are decât un pod slab.

— Câteva tunuri puse pe deal ar putea opri oștirea cea mai mare pe loc; lămuri căpitanul. Eu în războaiele din Polonia am avut de mai multe ori prilejul să mă folosesc de asemenea locuri. Lăsăm dușmanului să treacă mlaștina pe scânduri, și-i respingeam cu tunurile. și se înecau în mocirlă cu miile cazacii și tătarii, împotriva căror eram pus să lupt.

Radu interveni spunând:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dar e apă puţină, şi mlaştină este mică, n'are lăţime, nici adâncime.

— Ast neajuns se poate drege lesne, zise Oana: e uşor de stăvilit apa mult mai la vale, cu puţine zile înainte de vremea hotărâtă.

Albert surâse şi privind în ochii Domnitorului zise:

— Am să-l ţin minte: sfatul ăsta al Domniţei e bun. Şi vreme avem destulă. Dar cred că nu ar fi rău să pornim năvala prin împrejurimile Brăilei, şi să ne urcăm repede pe cursul Dunării; pustiind oraşele stăpânite de Turci. In câteva săptămâni avem să ţinem sub spaima gloatelor noastre mustruluite, tot ţărmul Dunării.

— Şi mai ales, zise Radu, dacă o mai îngheţa şi Dunărea.

— Dac'o îngheţa Dunărea, exclamă Albert, pustiim toate oraşele turceşti din Bulgaria şi de o poranci Maria Sa, mergem să dăm foc şi Adrianopolului. Cu oamenii mei, şi în tovărăşia d-tale Radule, m'aş încumeta să spânzar pe sultanul în palatul lui.

Peste faţa serioasă a Domnului Mihai trecu un zâmbet de satisfacţie.

— Bine, dragă Kiraly, ţi-l dau pe Radu al meu, adică al Domniţii Oana. Şi cred că fata asta viteză o să-mi încuviinţeze... dorinţa mea.

— Măria ta, zise Oana cu căldură. Deşi abia am pus mâna pe el, ţi-l dau din toată inima. Dar cer un lucru: Să ştiu pe la anul nou, unde aş putea să-l găsesc.

— Asta o ştie mai bine Kiraly, zise Domnitorul. El a făcut socotelile, că el cunoaşte partea tare şi partea slabă a fiecărui oraş, pe care trebuie să-l cuprindem. Aşa, fiind că te ştiu cât de tăcută eşti şi cât ţii la mine, pot să-ţi spun că are să cuprindă şi să treacă prin sabie: Chilia, Benderul, Hîrsova, Isaccea, Silistra, Sistovul, Cernavoda, Oblucita, Razgradul, Provata, Dobrina, Zagora, Turtucaia, Rusciucul şi poate Vidinul şi Nicopoli.

— Şi la Anul nou cam pe unde o să fie? întrebă fata.

— Asta poate să o ştie numai Căpitanul Kiraly, că el are să dea năvala unde şi cum o socoti mai cu folos.

Albert zise după o scurtă gândire:

— Cred că de anul nou să fiu pe la Hârşova.

Radu întrebă:

— Dar Turtucaia pe când crezi că o să fie luată?

Domnul îl privi întrebător:

— Te gândeşti la comorile Banului Iane?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cum slujitoarele aduceau de ale mâncării, toți tăcură și Oana întinse peste masă mâna spre Radu zicând:

— Dragul meu, ne-am înțeles. De anul nou, te voi găsi. Am să vin cu Maria Sa... Dacă n'o fi prins de treburi în altă parte. Dar vin eu și singură, să te întreb de sănătate.

— Domniță, zise Albert ridicând paharul său: beau în norocul revederei, căci și eu cred că-ți pot săruta mânuțele atunci.

Radu strânse peste masă degetele logodnicei lui și ciocni cu Albert și cu Domnul, zicând:

— Dar îmi vei da voe Domniță, ca înainte de a pleca să viu să te mai văd.

— Ce voe îți trebue Răducule drag, când eu te rog să vii cât de des, ca să pot îndura o despărțire atât de lungă?!

— Am să viu cât de des până la plecare pe care o va porunci Măria Sa sau Albert Kiraly, fratele meu.

Căpitanul Kiraly sări de pe scaun zicând cu glas ridicat:

— Măria Ta și Domnița scumpă, sunteți martori. Prea strălucitul Boer și sfetnic și căpitan al Măriei Sale Domnitorului Mihai, m'a numit frate. Pentru ciuslea ce-mi face, trebue să-i sărut măcar de m'ar pocni cu lovitura lui Jacomir!

Oana surâse lui Calomfirescu întocmai ca unui camarad drag:

— Cum Răducule scump, nu-mi amintesc să-mi fi spus că ai avut acelaș dascăl de arme ca și mine. L'ai cunoscut?

— Mult, mult Domniță, zise Radu, și ce mi te-a lăudat! E lucru mare! Eu nici nu te cunoșteam și din spusele lui eram îndrăgostit de prea frumoasa și iscusita maestră în mânuirea spadei, Oana. Nu ai băgat de seamă ca pe când toți, până și strălucitorul nostru Kiraly — fratele meu drag — poartă paloșe late, eu port o spadă asemănătoare celui cu care ești atât de mare meșteră.

Domnitorul întinse cupa spre robul care slujea și o umplu, Oana luă cupa o gustă și o oferi din nou lui Mihai, dar cu un gest porunci ca urciorul cu vin să fie pus pe masă.

— Mă Radule, — zise Domnitorul după ce goli cupa cu care ciocnise cu toții — spune-i fetei ăștleia care te iubește, — al naibii noroc ai tu Radule, — te iubește mai mult decât pe mine, (că pe tine te ia, și pe mine mă lasă) spune-i să-mi ceară un dar de logodna ei. Că de nuntă am să îngrijesc eu să fiu pregătit ca mari și frumoase lucruri cari să-i placă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Frumoasa mea... întrebă Radu Calomfirescu, — dacă ai vre-o dorință spune-o Măriei Sale, și precât îl știu de darnic sunt încredințat ca nu ființează lucru sau orice vei închipui, în marginea puterilor omenești pe cari Măritul nostru stăpân să nu le poată îndeplini.

Voevodul se ridică de la locul lui și cum Oana, din cuviință se sculă, el o întrebă.

— Ai vre-o dorință? O dorință mare?

— De, Măria Ta, răspunse Oana am una care ar trece chiar peste puterile unui Domn viteaz și puternic cum este Măria ta.

— Măi-măi! rosti Domnitorul, la mare încercare mă pui tu Oana dragă!

Radu și Albert începuseră o convorbire privitoare la felul cum trebuia orânduită trimeterea gloatelor de ostași secuieni și călăreți pe câmpul de luptă în cel mai scurt timp. Kiraly își umplea des cupa și vorbea aprins, scurt, hotărât, parcă fiecare fraza a lui ar fi fost o retezătoare de paloș.

Oana întrebă pe Domnitor, cu o privire galeș duioasă:

— Măria ta, mi-ai spus de atâtea ori că mă iubești. Să fie oare adevărat. Mă iubești într'adevăr?

— Oano! murmură Domnitorul stăpânindu-se cu greu să nu o ia în brațe să o sărute Oano, nu mă pune la grea încercare.

— Dragul meu stăpân, reluă Oana, te rog nu lua în seama că am băut vin aproape la fel cu acești mari căpitani încercați, și obicinuiți întru ale băuturii. Ține numai socoteala că, deși sunt puțin cam amețită, am destulă judecată limpede ca să mă țin scaiu de un gând.

— Și care-i gându ăla cu scaiu Oana dragă?

— Vreau să'mi dăruiești o viață... Viața unuia pe care poate cu gând l'ai osândit de mult, sau poate nici nu te gândești la el, dar când te vei gândi îl vei osândi.

— Știi ce, zise Domnitorul, după ce goli o nouă cupă, spune-mi astea mai pe seară sau spune-mi-le mâine, că azi, să mă trăznească Sf. Ilie, dar am început să nu mai înțeleg.

— Mă rog Măriei tale, reluă Oana cu o caldă insistență care atrase atenția lui Radu, mi-ai făgăduit o viață. Dă mi-o!

— Bine, o viață, așa, a cui o fi ți-o dau. Ce-i o viață la mine, pentru prea frumoasă și viteaza mea Oana.

Tânăra se agâță de vorbele Domnului.

— Va să zică, dacă acela care ar merita ștreangul,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sau țeapă, mi-ar fi strein... și mi l'ai făgăduit, l'ai crta?

— Negreșit, o vorbă a mea, altul ar spune, e sfîntă; dar eu zic: e *vorbă!* adică mai mult decât sfântă!

— Mulțumesc Măriei tale pentru viața unei rude care din nesocotire, sau cu multă socotire, a cercat să-ți vândă tainele.

Domnitorul sta gata să sfărâme cupa de masă: el exclamă în șoaptă:

— Oano! știu de cine vrei să vorbești

Fata plecă încet capul spre masă gata să plângă. Radu sări de la locu-i, ocoli colțul mesei și se alătură de ea întrebând îngrijorat:

— Ce-ai scumpă și neasemănată fata?! Ce ai?! de ce te-ai întristat?!

Dar cum Oană îl trimese la locul lui cu un surâs pătruns de duioșie, el trecu lângă Kiraly.

Domnitorul șoptind Oanei cu înțeles:

— Emirul și... el. Am priceput de mult, dar... îl iert, fiindcă te ghicisșm. De când a venit Honzig, știam și vedeam că sufletul tău drept nu te rabdă să-mi ascunzi mie o astfel de taină. Oano, pentru felul tău ăsta de a fi, ași erta o mie de... vânzători... ca acela pe care-l știi, că a dat drumul Emirului. Și ridicând cupa, Domnitorul rosti spre uimirea lui Radu care pricepuse o parte din cele petrecute.

— Trăiască viitoarea jupăneasă Calomfirescu, fiica marelui Vistier Dan. Păcat că nu este și el aci. Dar nu face nimic. Să trăiască... Marele Vistier Dan!

Oana îngenunchiă înaintea Domnitorului și îi sărută mâna.

BĂTĂLIA DELA HÂRȘOVA. CĂSĂTORIA LUI RADU CALOMFIRESCU.

Câteva săptămâni trecură: ostașii lui Kiraly cari de la 4500 ajunseseră la 6000, (plătiți din furăturile lui Horvath) cuceriseră orașul de Flori, răzându-l de pe fața pământului. Oamenii lui Kiraly îmbogățiți de pradă, îmbrăcați cu blănuri și cu câte trei sau patru cai mărunți cu scule și lucruri scumpe, ajunseră pe la 11 noaptea ajunului de Anul nou pe un viscol în fața Hârșovei. Kiraly și Radu se sfătuiau asupra felului cum trebuia dată năvală. Radu spunea că ar trebui odihniți oamenii și dat atacul spre ziua pe la $4_{\frac{1}{2}}$ când e somnul mai dulce, Kiraly propunea să se folosească de viscolul (care se putea potoli până la ziua) și să ia orașul prin surprindere.

Ei fură întrerupți de un grup mare de călărești care aducea în mijlocul lor câțiva inși călări. Conducătorul celor aduși era un tânăr bogat îmbrăcat în blănuri

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Radule! Radule drag! strigă tînărul îmblănit, repezindu-şi calul până în apropierea lui Calomfirescu.

In lumina albă a lunei, care era mărită de reflexul omătului argintiu, se putea vedea ca în zorii zilei!

Kiraly salută adânc şi înaintă încet, pe când cel chemat pe nume, se repezi până lângă noul sosit şi ca scos din fire, rosti pe un ton de neţărmurită dragoste:

— Domnia ta, Domniţa Oana! Domnia ta aci?!

— N'a fost oare vorba că pe ziua de 1 Ianuarie veţi fi în faţa Hârşovei?!

Kiraly rămas mai în urmă, se apropie zicând:

— Suntem încă în 31 Decembrie şi mai avem două ceasuri până la 1 Ianuarie. Dar suntem aci la porunca Domniei tale, Domniţă.

Oana întinse mâna ei neîmmânuşată lui Radu şi tînărul o acoperi de sărutări. Fata îl atinse uşor cu stânga pe obraz, într'o mângâiere, apoi întinse mâna lui Albert. Căpitanul se înclină adânc şi-şi lipi buzele de degetele fetei, întrebând:

— Aduci vre-o poruncă Domniţă?

— Da, răspunse Oana, stăpânindu-şi cu greu sentimentele: aduc din partea Măriei Sale Domnitorul câteva... îndrumări. Porunceşte, — rogu-te Căpitane să fim singuri.

Fără a mai fi nevoie de vre-un alt cuvânt, toţi cavalerii din jurul lor se dădură la vre-o zece paşi mai de o parte.

— Căpitane, şi D-ta dragul meu logodnic, Măria Sa vă trimete vorbă să nu începeţi năvală decât spre ziuă. Domnitorul se află acum la un sfert de poştă, în spatele Hârşovei. Când veţi porni năvala, trebuie să-l înştiinţaţi cu focuri.

— Voi trimete oameni de credinţă, zise Albert, cu toate însemnările, pe unde trebue să dea năvala ca să nu... greşim.

— Şi dacă se rătăcesc? obiectă Oana. Cel mai neîndoios ar fi focul, precum a povăţuit Măria Sa. Dar trimetei-i ştire. Apoi mai e ceva..... In cetate se află Emirul Harun..... Măria Sa, crede că Emirul ştie că strălucitul căpitan Kiraly cunoaşte toate părţile slabe ale cetăţei, şi de aceea e încredinţat că Turcul are să dea bătălie afară din cetate.

— Dacă-i aşa, zise Kiraly, ar fi mai bine să dăm năvala îndată: îi luăm din somn, şi năruim şi planurile Emirului.

— Frate Albert, îl întrerupse Calomfirescu, deşi sunt

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

încredințat că gândul Domnici-Tale este cel bun, — adică cel mai bun — cred că e mult mai bine să urmăm „îndrumărilor", (cum spuse Domnița Oana), date de Domnul Mihai.

Kiraly dădu din cap, rostind cu părere de rău:

— Fie! Așa are să se facă. Dar gândiți-vă, câte sute, poate mii de oșteni de ai noștri, au să plătească în zori cu viața lor, întârzierea asta!

Calomfirescu era gata să se alăture planului de atac al lui Kiraly, când fata, hotărâ cu glas limpede, care nu admitea discuție:

— Trebuie să îndeplinim porunca Măriei Sale. Dacă s'ar porni năvala prea de timpuriu — înainte de ceasul hotărât de Măria Sa, s'ar putea ca în învălmășeală, și la adăpostul nopții, Emirul să scape cu fuga. Așa însă, el va sta până la ziuă și crezând că o să fie biruitor, — căci are peste 7000 de ostași încercați, — va rămâne să dea piept, și-l vom prinde. Emirul face singur cât o sută de cetăți ca Hârșova, de aceea și Domnitorul însuși a venit aci, deși nu fusese vorba să vină.

Kiraly replică surâzând:

— La noi în Ardeal, s'ar zice: Asta e altă căciulă! Pentru prinderea Emirului, eu aș schimba și zece hotărâri de năvală. Pornim spre ziuă Domniță! — și întorspre grupul de călăreți strigă: — Micloș!

Un călăreț înaintă și primi câteva porunci șoptite care se terminară într'o frază amenințătoare:

— Totul gata în câteva clipe și toți la porunca Domniței Oana! Altfel: țeapa!...

Micloș se repezi între cei rămași deoparte și după câteva vorbe toți se răspândiră ca potârnichile spre a reveni cu mai multe căruțe mari; și, pe când Oana vorbea cu Radu și Kiraly, un cort larg se ridică, înconjurat de care, menite să-l adăpostească!

Zăpada fu măturată, scânduri se așezară pe jos în pripă, peste ele paie, apoi scoarțe, velințe și blănuri; câteva opaițe se aprinseră și un mangal fu încins afară spre a fi adus la nevoc în cort.

Oana nu sfârșise cu cele ce avea de spus și Micloș și Spadă Roșie veniră să înștiințeze pe Kiraly că totul era gata și că Leana și robii Domniței erau în cort gata să o slujească.

Tânără întinse mâna lui Albert cu un surâs mulțumitor.

— Domniță, zise Căpitanul Kiraly, te rog din adâncul inimei să mă ierți dacă nu voi fi fost în stare să te găz-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

duesc câteva ceasuri, decât ca un cerșetor, când Domnia ta m'ai găzduit împărătește atâta vreme! Dă-mi voe să mă încredințez întâi dacă cele ce s'au făcut, vor fi în stare să-mi dea dreptul să cer îndurarea Domniei tale pentru mine.

El dispăru în spre cort și în acest timp Oana întrebă pe Radu:

— Cum te afli dragul meu? Am auzit că ai fost rănit.

— Mulțumesc, Oană scumpă! Nu a fost decât o rană ușoară de glonț. Mai nimica toată. Dar cum ai aflat?...

— Parcă nu am eu robii mei meniți să vegheze să nu se întâmple ceva rău, zise tânăra, ca într'o cerere de scuze.

Radu lămuri rostul rănii:

— In ultimele clipe când credeam că nu voi mai putea feri loviturile unei cete de turci, răsări lângă mine un uriaș cu un braț lipsă, care se aruncă înaintea mea, ucise vre-o trei turci și căzu, rănit sau mort nu știu, căci pe mine m'a culeș Mușat al meu...

— Știu. Era Pandurea. A murit! Mi l'au adus... și am poruncit să-l îngroape ca pe un prieten bun. Mă simt fericită că a putut sluji viața lui, ca s'o apere pe a Domniei tale.

— Zi... ții la mine, Oană dragă? întrebă Calomfirescu luându-i mâna.

— Mult! replică fata cu sinceritate. Mult! Mai mult chiar decât mi-aș fi închipuit să fiu în stare.

Tânărul vru să spună ceva, izbucnit din adâncul inimei, dar Căpitanul Kiraly apăru lângă ei, zicând:

— Domniță... cer iertare... că nu am putut face pentru Măria Ta mai mult decât este omenește cu putință.

Cortul e gata cu tot ce se poate dori, și rog pe fratele meu Radu să te ducă până acolo. Eu trebue să alerg să schimb rânduială de luptă, după cum mi-ai dat poruncă. Sărut mânuțele cu adâncă umilință.

Până să-i întindă fata mâna, Căpitanul dispăruse înconjurat de un grup de călăreți. El alergă să oprească pe loc toate mișcările orânduite și să ia măsuri ca la ceasul hotărât de Domnitor să pornească năvala asupra Hârșovei.

Oana, condusă de Radu, pătrunse în cortul aproape cald, își scoase blana, și vorbind cu Radu dădu ordinile trebuitoare ca să fie sculată la patru spre ziuă pentru a fi gata. Câteva slugi ale ei aduseră două lăzi mari cu lucruri.

Radu, vroind să o lase să se odihnească îi luă mâna și o duse la buze. Oana îi reținu brațul și întrebă cu un surâs pătruns de duioșie:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ai uitat că ne-a logodit însu-și Măria Sa Domnișoara și că ai dreptul să mă săruți?

— N-am uitase, dar de astă-dată, uită că în fața tuturor slugilor ei trebue să o sărute delicat pe obraz și ând-o în brațe o sărută cu sete sălbatecă pe gură,

— Stăpânul meu-drag!

Și-l conduse până la ușa cortului urându-i:

— Să ne vedem la ziuă, acolo unde va fi lupta mai dârză... Știi că vreau să-l prindem. Mi-am adus cel mai bun cal... Trebue să-l prindem.

— Pe...?

Dar fata îi opri cuvântul punându-i mâna la gură, și-l însoți până afară din cort, spre a-l mai săruta odată la despărțire.

***

De vre-o două ore Hârșova ardea, și pe când ostașii lui Kiraly puneau stăpânire pe cetate, turcii sub conducerea Pașei și a Emirului Harun, se aflau îngrămădiți pe gheață, într'u întâmpinarea lui Mihai și ai cetelor conduse de Cocea, Aga Farcaș, Baba Novac, Preda Buzescu, Gheorghe Căplescu, Banul Manta, Mârza și Stolnicul Stroe Buzescu.

Bătălia se încinsese pe gheața Dunărei. Dar cetele aruncate în luptă de Mihai erau respinse pe rând. Căpitanul Cocea fusese gata să cadă în mâinile turcilor și numai prin minuni de vitejie reușise să reintre în rândul gloatelor sale, răzlețite de focurile tunurilor turcești așezate astfel încât să zădărnicească orice înaintare.

Deli Marcu, se aruncă în rând cu Baba Novac asupra tunurilor, dar ambii fură respinși. Stroe se sfătui cu Preda și ambii se avântară urmați de Căpleștí, Banul Manta, Mârza și toți cetașii lor.

Câteva minute Domnitorul avu credință că bătălia e câștigată, când văzu un grup de vreo cinci sute de călăreți având în frunte un războinic strălucitor, că se aruncă asupra românilor, inima lui Mihai se strânse de grijă: toate cetele ostașilor conduși de căpitanii lui vestiți începură să se retragă în dezordine.

Domnitorul rosti o poruncă, și puținii rămași în jurul său, porniră cu el, în frunte, să stăvilească retragerea și să silească pe cetași și căpitanii lor să se întoarcă la datorie sau la moarte.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dar în aceste clipe se auzi un chiot prelung din spre cetate și o seamă ca de o mie de călăreți, urmați de vre-o două mii de pedestrași se ivi urmărind pe turci.

Era Kiraly, care așteptase momentul hotărâtor!

Turcii se opriră din avânt uluiți, dar conducătorul le porunci întorcerea tunurilor în spre noii veniți.

De aceste momente se folosiră căpitanii lui Mihai, spre a se azvârli din nou, împreună cu Domnul lor asupra păgânilor. Tunurile fură cucerite și în învălmășeala ce urmă, pe când Kiraly cu ai săi nimiceau tot ce le sta în cale, comandantul turcilor și cu generalul străluciților, își întoarseră caii și o rupseră la fugă spre malul Dunării.

Dintre căpitanii români Mârza, Cocea, Baba Novac, și Gheorghe Căplescu se luară după fugari. Ei ajunseră din urmă pe cei cu cai mai slabi și-i căsăpiră, dar pașa și cu mai marele lui alergau înainte.

In urma acestor cari fugăreau pe cei doi demnitari turci, venea în goană un tânăr, care izbea cu latul spadei în șoldurile calului său, zorindu-l.

Baba Novac ajunse pe Pașa din urmă. Turcul se întoarse și vru să-l reteze, dar Baba Novac cu o lovitură îi tăie brațul și cu a doua îi spintecă capul repezindu-se apoi după celalt.

Fugarul deși avea un cal minunat, îl reținu și până să ridice Baba Novac paloșul, primi un glonț de pistol în piept. Glonțul se opri în umărul românului, îl clătină și-l făcu să cadă de pe cal. Mârza, ajunse lângă turc și fiindcă se pitulase, glonțul unui alt pistol îi ucise numai calul. Animalul se prăbuși. Cocea ajuns în rând cu fugarul vru să-l taie, dar turcul îi zbură paloșul din mână, și îi trânti o furioasă lovitură în coaste, care deși oprită de zale, aruncă pe căpitan de pe cal aproape leșinat. Căplescu se repezi înainte, vârându-se astfel în fugar încât să-l poată prinde în cercul paloșului său, dar când simți că-i zboară arma din mână, Gheorghe se aruncă spre pieptul turcului să-l agațe cu mâinile. Acesta, nemai având loc, întoarse iataganul în aer și cu mânerul izbi furios în cușma lui Căplescu. Căpitanul se prăvăli de pe cal.

In această clipă călărețul cel tânăr, trecu înaintea turcului și oprindu-și calul în dreptul fugarului, ridică spada și strigă în limba turcească:

— Predă-te prea slăvite Inălțime!

— Eu să mă predau? Cui?

— Mie! Oana! fiica Vel Vistierului Dan, prietenul Prea Slăvitei tale Inălțimi.

Emirul aruncă privirea spre românii care alergau

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în urma lui la vre-o două sute de paşi, şi-i fulgeră prin gând, să răpească fata pe care în Cetatea Dâmboviţei nu o putuse lua, şi să fugă. Caii tuturor celorlalţi nu-l puteau ajunge. Şi, cu o iuţeală înspăimântătoare porni câteva lovituri menite să zvârle spada din mâna fetei, dar după primele clipe văzând că nu răuşeşte, vru să-i dea o lovitură ucigătoare. În secundă următoare însă iataganul îi zbură din mână şi Oana îi zmuci frâul calului, exclamând:

— Ha! că te-am prins!

Emirul îşi ridică din pinteni armăsarul, în două picioare, dar nu-l putu zmulge din mâna fetei. El scoase un junghiu dela brâu şi tăiă frâul, dar fata lovi cu spada peste ceafa calului retezându-i vinele. Animalul tremură pe picioare şi se clătină pornind să se prăbuşească. Harun văzând pe urmăritorii lui la câţiva paşi, scoase un blestem de turbare şi ca să nu cadă prins viu, îşi repezi junghiul în gât, peste împletitura de sârmă care îi apăra gâtul. Oana vru să-i oprească mişcarea cu o lovitură de spadă: ea îi tăiă mâna din cot, dar cu o clipită prea târziu! Calul încă şovăia pe picioare când unchiul Sultanului se prăbuşi din şea, horcăind de moarte.

Bătălia se sfârşise prin zdrobirea turcilor. Căpitanii lui Mihai cari urmăriseră cu privirea goana după Emir şi cele petrecute, se apropiară să vadă pe tânărul care eşise biruitor acolo unde atâţia mari viteji dăduseră greş.

Domnitorul când văzu pe Oana îi întinse stânga zicând:

— Să trăieşti fata mea dragă. Să trăeşti. Noi toţi n'am putut face cât ai îndeplinit tu singură. Dar păcat că s'a ucis... Văd că i-ai tăiat braţul...

— Am vrut să-l împiedic să-şi curme zilele! Dar de unde naiba să bănuiesc eu că este atât de fricos!... Şi deh! mi-a scăpat mişcarea lui.

Domnitorul rosti după câteva clipe de gândire:

— E păcat că şi-a luat Emirul viaţa! Aveam în el o chezăşie mare faţă de Sultan. Dar, e şi un bine, că nu a putut duce Padişahului, ştiri despre hotărârile noastre. Oano drăguţă, ai făcut mult pentru mine! Cu ce te pot răsplăti?

Tânăra îşi dădu cuşma puţin spre ceafă, şi ridicând fruntea cu o semeţie zâmbitoare, răspunse scurt:

— Făgăduiala!

— Aha! Înţeleg. Căsătoria cu prietenul meu credincios, Radu! O ţin. Dar unde? că arde toată Hârşova!?

—, Nu-i nimic! o să facem cununia pe ghiaţă! Aci!

Albert Kiraly se apropiă, zicând:

— Am pus să se apere biserica românească de foc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndr/1901-1932

Şi-mi spuse omul meu, că a scos şi un preot la iveală. Era ascuns în altar. Cu voia Măriei Sale Domnitorul, orânduiesc totul!

— Dă-i drumu! zise Voevodul râzând. Dar n'o să avem lumânări!

— Mai lumânări decât oraşul care arde, zise Kiraly, nu cred să se găsească. In scurtă vreme totul are să fie gata!

Oştenii începură să iasă din oraşul incendiat, încărcaţi cu pradă.

Oamenii lui Kiraly, găsiră, la câţiva, beteală de aur, şi vestminte albe femeeşti. Pentru Domniţa Oana, fiecare dădu ce avea mai bun. In mai puţin de o oră, Oana, îmbrăcată ca mireasă, cu beteală de aur, până la călcâie, cu un văl de mătase albă, şi cu veşminte din cele mai alese intră în biserică, luminată mai mult de afară, decât de lumânările dinăuntru. Cu tot gerul, în biserică era cald din pricina focurilor din împrejur.

Radu Calomfirescu părea şi mai frumos în lumina din biserică.

Preotul, la un semn al Domnitorului, începu slujbă. Şi pe când afară se auzeau uneori ţipete, alte ori zgomotul produs de prăbuşirea unei case, Domnitorul ducea la altar, ca naş pe Oana, iar Kiraly ducea de braţ pe Radu Calomfirescu.

— Radule, zise Domnitorul, îţi dau pe cea mai vrednică şi credincioasă fiinţă, din câte sunt în această ţară. Să o iubeşti şi să nu dea dracul să o nemulţumeşti, c'apoi ai de furcă cu mine!

— Măria ta, mulţumesc, şi te încredinţez, că nu o să ai mai credincios ascultător decât pe mine! O jur!

— Eu am dat dovezi, zise Oana, la rândul ei. N'ar mai fi nevoe să jur credinţă şi iubire acestui Domn, care de acu este singurul meu stăpân.

Mihai sărută întâi pe Radu, apoi pe Oana, şi cu un gest, îi îndemnă să se sărute. In această clipă Albert ridică mâna în aer, şi de afară se auziră mii de şăneţe şi puşti trosnind, şi tunurile bubuiră cutremurând biserica.

— Să trăiţi! strigă Albert Kiraly! şi strigătul lui fu repetat de toţi, trecând prin biserică asemenea unui uragan.

— Să trăeşti Albert! zise Radu, şi îl sărută, pe când Oana îşi ridică vălul de pe ochi ca să-şi steargă lacrimile de fericire.

SFÂRŞIT.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ ROMÂNIA